HALİKARNAS BALIKÇISI

BÜTÜN ESERLERİ • 2

6. basım

TURGUT REİS

bilgi yayınevi

HALİKARNAS BALIKÇISI
TURGUT REİS

Kitap

BİLGİ YAYINLARI: 241

HALİKARNAS BALIKÇISI / BÜTÜN ESERLERİ: 2

ISBN 975 – 494 – 044 – 4
200. 06. Y. 0105. 1738

Birinci Basım 1966
İkinci Basım 1976
Üçüncü Basım 1980
Dördüncü Basım 1983
Beşinci Basım 1988
Altıncı Basım 1994
Yedinci Basım Haziran 2000

Kapak Düzeni: Fahri Karagözoğlu

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın 4.3.1987 gün ve 1832 sayılı yazılarıyla okullara tavsiye edilmiş; karar 23.3.1987 gün ve 2230 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanmıştır.

Mayıs, 2007.

HALİKARNAS BALIKÇISI

1890–1973

“Tarih sahibi” Sadrazam Cevat Paşanın kardeşi, tarihçi–yazar–vezir Mehmet Şakir Paşa Girit’te sefirken, eşi ismet Hanım, 16/17 Nisan 1890 gecesi bir oğlan doğurdu. Çocuğa, anasının o gece düşünde Musa Peygamberi görmesi dolayısıyla “Musa”, amcasının ve babasının adlarından ötürü “Cevat Şakir” adları verildi.

Musa Cevat Şakir’in çocukluğu, babasının atandığı Atina/Faleron’da, beş yaşından sonra istanbul/Büyükada’da geçti. Bu yıllarda resim yeteneğiyle dikkati çeken M.C. Şakir, bir yandan özel dersler alırken, bir yandan Büyükada Mahalle Mektebinde okudu. İngilizceyi hayli iyi kavradığı için, hazırlık okumadan Robert Kolej birinci sınıfına alındı. Bu okulu, ilk mezunlarından biri olarak pekiyi dereceyle bitirdi.

Kendisi, kendini bildi bileli denizci olmak istiyordu. Ama ailesinin ısrarı üzerine İngiltere’nin Oxford Üniversitesine gönderildi. Orada “Yakın Çağlar Tarihi” bölümünde öğrenim gördü. Bu arada, Oxford’un ünlü kitaplığından yararlandı.

Yurda dönünce istanbul’da, çeşitli gazete ve dergilerde yazılar yazdı, karikatür ve kapak resimleri çizdi.

Resimli Hafta dergisinin 13 Nisan 1925 günlü sayısında yayımlanan “Hapishanede İdama Mahkûm Olanlar Bile Bile Asılmaya Nasıl Giderler?” başlığı ve “Hüseyin Kenan” imzasıyla yayımlanan yazısı yüzünden üç yıl kalebentlikle Bodrum’a sürüldü. Cezasının son yarısını İstanbul’da geçirdikten sonra yeniden döndüğü Bodrum’da yaklaşık çeyrek yüzyıl kaldı. Bodrum’un Karia çağındaki adından esinlenerek “Halikarnas Balıkçısı” takma adını kullanır oldu. Bodrum’un gelişmesine ve Anadolu uygarlığının tanınıp tanıtılmasına olağanüstü katkılarda bulundu.

Çocuklarının ortaöğrenimleri için 1947’de yerleştiği İzmir’de gazetecilik, yazarlık ve turist rehberliği yaptı. 13 Ekim 1973 Cumartesi günü saat 15.10’da İzmir’de öldü ve

Bodrum’da, “manevi oğlu” Şadan Gökovalı ile birlikte seçtiği yerde gömüldü.

Turgutca'nın Doğumu Ve Adı

Menteşe (şimdi Muğla) iline bağlı Sıralovaz Yarımadasının Karabağ köyü uçurumlar üzerinde konmuş bir kartal yuvası gibi idi. O köyde çobanlık eden Veli'nin karısı –boylu poslu bir Türkmen kızıydı–, kirmanla yün eğirirken, çocuğu doğuracağını anladı. Kocası orada değildi. Son günlerde davarlara parslar dadanmıştı. Sabahleyin erkenden kamasını ve kepeneğini alarak ve köpeğini de yanına katarak: "Deniz kıyısında Cinibiz gâvurlarından aman yok. Dağ başında da kaplanlar göz açtırmaz. Ne hal olacağız böyle?" diye söylene söylene çıkıp gitmişti. Kadın "Çoğalacağım!" diye kirmanını ve yününü aceleyle kuşağına sokuşturdu ve pınarın başına koştu. Orada çocuğu doğurdu, yıkadı ve sarıp sarmalayarak sırtına bağladı.

Bir katlı pencere vazifesi gören, mazgallı evine dönerek, kapının önüne dikildi ve gene yün eğirmeye koyuldu. Çocuğu erkekti. Büyüyünce çobanlıkta babasına yardımı dokunur, diye seviniyor ve bir türkü mırıldanıyordu.

Akşamleyin güneş karşıki Kalimnos Adasının arkasında batarken çoban Veli, sırtına vurmuş olduğu bir pars derisiyle evine yanaşıyordu. Karısının karnını inmiş, buna karşılık sırtında ise koca bir kambur peyda olmuş olduğunu uzaktan farketti. "Kız mı, erkek mi?" diye bağırdı. Kadın, "erkek" deyince yüzü güldü.

Pars derisini evinin önüne atarak, "şunu tuzla" dedi ve yukarıki mahallede Hüsamettin'i görmeye gitti.

Hüsamettin yetmişini aşmış bir, deniz gazisi idi, altmış yıl önce korsanlara karışmıştı. Çünkü leventliğe kabul edilmemişti. Leventler, yarı resmi bahriyelilere ayrılmış olan Gelibolu, Eğriboz, Lepanto, Midilli, Kocaeli ve Mezestre (Morada) sancakları halkından idiler. Onların sancak beyleri tarafından toplanırlardı.

Karada sipahiler neyseler denizde leventler de o idiler. Venedikliler onlara "Doğudan" anlamına gelen "di levente"

derlerdi. Bunlar asıl resmi (miri, yani beylik) bahriyeye mensup olan İstanbul'daki azeplere kıyas, yarı beylik denizci sayılırlardı. Hüsamettin, binlerce yıllardanberi denizci yetiştirmiş olan Ege'nin güney kıyılısıydı. Ne var ki, leventlerin toplandıkları sancakların halkından olmadığı için levent olamamıştı.

Delikanlı iken Gümüşlük'ten babasının bir arkadaşının kayığını alarak ineklere ot biçmek üzere karşıdaki Krimid Adasına gitmişti. Akşamleyin sert bir kıyı rüzgârı estiği için Gümüşlük'e dönüşü ertesi güne bırakmıştı. O gece o insansız korsan adasının altın kemerlerinin üzerinde bir Türk korsan perkendesinin (brigantinin) denizcileri ateş yakarak, etrafında halkalanmışlar, sert sesleriyle bir denizci türküsü tutturmuşlardı:

"Koyu mavi denizlerin şen suları üzerinde, ruhlarımız hür, düşlerimiz sonsuzdur. Ey memleketine dönen kara yolcusu, yurdumuz neresi, diye sorarsan: Dalgaların köpükleridir. Biz o denizcileriz ki ufuktan ufka har vurur harman savurur gideriz. Bil ki ey yolcu yorgunluktan dinlenmeye, dinlenmeden yorgunluğa her değişiklik sevinçtir bize. Uykusu dindirmez, eğlencesi eğlendirmez, rahat içinde yüzmeye can atar, fakat inip kabaran köpükler üzerinde ruhu çöker. Karalar kölelerinden değil, fakat sert çarpan nabızların çıldırıcı mutluluğunda, engin sularda zafer nidaları salarak rakseder, iz tutmaz yolların serâzâd çocuklarıyız biz!

Onlar ki saplı durdukları yerlerinde yavaş yavaş kopup çökmek âşıkıdırlar, yatak çarşaflarına ve kefenlerine varsın sıkı sıkı tutunsunlar. Onlar soluk soluk ardınca ruhlarını tüketirlerken, biz bir kılıç çakışı, bir top aleviyle bir tek acı ve 'Allah!' nidasıyla bir sıçrayışta gövdelerimizden fırlar kurtuluruz. Varsın onlar dar mezarları ve kelli felli mezar taşlarıyla iftihar etsinler. Bizim okyanustur mezarımız, engindir kefenimiz"anlamına gelen türkülerinde seslerini kapıp, koyuveriyorlardı.

Türküleri kayalarda yankılar yaparken, ayağa kalkıp elele verdiler ve oynayıp sıçramaya koyuldular.

Hüsamettin'in, kayanın tepesinden birdenbire "beni aranıza alınız!" diye bağırmasıyla kendini aşağıya kaldırıp atması bir olmuştu. Gidiş o gidişti. İşte böylece idi ki, bir daha dönmemek üzere tuzlu su gariplerinin arasına karışıp akmıştı.

Bu korsanlar, devletin resmi denizcileri değildiler. Asıl bahriyeliler, İstanbul'da Tophane'den –Galata ve Kasımpaşadahil – Azapkapısı'na kadar yayılan o zamanki Tersanede (Darüssina'da) oturan azepler, vardiyanlar ve kaptanlar, yani "gemici dayılar"dan ibarettiler. İkinci olarak leventler geliyordu. Bunlar da o zamanın tarihçilerine göre yaman, "serenbaz, cundabaz" kişilerdi. Üçüncü olarak, kendileri, gemileri, top ve tüfekleri resmi, miri ya da beylik olmayan korsanlar geliyordu. Ne var ki, asıl bunlar, Türk denizcilerinin birincileriydi. Bunların çoğu fedai kahramanlardı. Ötekiler gibi yalnız resmi savaş sürelerince denize açıldıktan sonra karaya dönerek yan gelmezler, fakat yaz ve kış, gece ve gündüz denizde bulunarak savaşır ve her rastgeldikleri yabancı devlet gemilerini zaptederlerdi. Bunların, Afrika'nın Atlas Okyanusu kıyılarında bir bahriye okulları bile vardı.

Yirmi yıl önceki bir deniz savaşında Hüsamettin'in sağ kolu toptan ateş edilen bir zincir parçasıyla uçurulmuştu. Kendisi yaman bir topçu idi. Kolsuz olduğu halde korsanlardan ayrılmamıştı. Onun için, "top başında oldukça, tek bacağıyla bir taburu Tatarağası gibi yaya bırakır" derlerdi. Fakat on yıla varmadan sol bacağına devrilen bir serenpestile çevirmişti. Başını sallamış, "Bizim sonumuz ölümdü, fakat anasını sattığımın ölümü, bize tenezzül etmedi. Kötü bir rastlantı kolumu, bacağımı alıp götürdü. Üst tarafımı da leş gibi ortada bıraktı" demişti. Akdeniz'in en ücra sularını kan ile boyadıktan sonra, deniz rüzgârıyla dolu, bomboş para kesesi, gümüş savatlı iki piştovu, kısa ve enli bir deniz palası ve bir deniz dürbünüyle yurdu, Sıralovaz'a dönmüştü.

İlk önce kendisi ve sonra da kâinatla alay ederdi. Sıralovaz'a gelince deniz salamurasında iyice pişmiş ihtiyar deniz kurdu, yüzünün binbir kırışığıyla gülerek, köylülere, "Seke seke ben geldim! Siz de, Çıdgırağım hoş geldin, desenize," demişti. Fakat ilk önceleri, onu bir tanıyan çıkmamıştı. Ne var ki, az sonra Ceneviz, Venedik ve Rodos'un korsan şövalyelerine karşı kıyının savunmasını düzene koyup da emniyet sağlayınca, onun ayak sesinin ve koltuk değneğinin köy kayalıkları arasında, bir aşağı bir yukarı, tik!tik ! – tik!tak !ettiğini duyanlar: "Perva yok, Tahtabacak kol geziyor," derler ve rahat uykuya varırlardı.

Sıralovaz'da eski korsanlardan bir de Halikarnaslı Kör Ali vardı. İtalyancayı, Rumcayı, Arapça ve İspanyolcayı su gibi bildiği için ona bazen de "GâvurAli" derlerdi. Ali, vaktiyle iki kardeşle birlikte denize açılmıştı. Yarım yüzyıl süren bir korsanlık hayatından sonra, Ali yapayalnız ve hemen hemen büsbütün kör olarak memleketine dönmüştü. Kıyı savunmasında Tahtabacak'a kurmaylık ederdi.

Kör Ali memlekete döndükten sonra birkaç ay sonra zararsız bir deli olan Emine kadınla evlenmişti.

Arasıra, "zavallının çıldırmaya hakkı var. Neyse akıl benden, göz de ondan. Tencere yuvarlanıp kapağını buldu" derdi.

Emine'nin evi öteki evlerden ayrıca, hayvan ağıllarının yanındaydı. Sen Jan şövalyeleri yirmi yıl önce sığır, sıpa çalmak üzere yaptıkları bir gece baskınında Emine'nin evine uğramışlardı. Yaz olduğu için o gece evin açık bırakılan kapısından bir İspanyol askeri girmiş ve Emine'nin uyumakta olan erkeğinin başını bir savaş baltasıyla yarmıştı. O sırada annesiyle bir köşede yatmakta olan bir yaşındaki Turgutca adlı çocuğu uyanmış ve acı acı ağlamaya koyulmuştu. Asker onun da başını yarmak üzere baltasını havaya kaldırınca Emine bir pars gibi atlayarak iki eliyle baltanın sapına yapışmış ve geceyi kamçı gibi yırtan bir çığlık salmıştı. Adam kadından daha güçlü kuvvetli olduğu için sol eliyle baltayı tutmakta devam ederken, sağ eliyle –annesinin şalvarına

yapışan– çocuğun iki ayak bileklerini kavrayabilmişti. Olanca gü– cüyle yavrucağı havaya kaldırarak başını duvara çarpmış ve beynini dağıtmıştı. İşte o zaman Emine analığının bütün hırs ve hıncını dişleri ve parmaklarında toplayarak herifin gırtlağına öylesine yapışmıştı ki, herif onu bir türlü göğsünden silkememişti. İmdada koşanlar Turgutca'nın anasını askerin üzerinde ve yerde görmüşler. Herifin zaten koparıp sökmüş olduğu gırtlağını, "Turgutcam!" diye inleyerek dişleriyle daha da paralamaya devam ediyormuş. İşte artık ondan sonra Emine'nin aklı pek de yerine gelmemiş. Arada sırada "Turgutcam!" diye söylenirmiş. Kör Ali köye gelince kadına acımış ve onunla evlenmişti.

Çoban Veli "Tahtabacak'ı" görmek üzere sokak denilen bir kayalığa tırmanırken bir aralık yukarıya baktı. İhtiyar deniz kurdunun ta tepede bir akbaba yakarıyla koltuk değneğine dayanmakta ve elindeki uzun deniz dürbünüyle Arşipel ve adaları gözden geçirmekte olduğunu gördü. Başına kırmızı fes üzerine

"Kafesi" bir sarık dolamıştı. Kuşağına iki piştov takılmıştı. Yanında ise çatal palası sarkıyordu. "Alışkanlık bu ya! Onları takınmazsam anadan doğma çırçıplak geziyormuş gibi utanıp sıkılıyorum," derdi.

Çoban Veli aşağıdan "Hüsam Amca bir oğlum oldu. Gel de adını tak!" diye bağırdı. Öteki, "Dur geliyorum" dedi. Dürbünü güdük kolunun altına sıkıştırarak kayalardan indi. Evine giderek aptes aldı. Veli de beraber aşağıya doğru inmeye başladılar. Yolda Tahtabacak: "Bugün Halikarnas'a vardım. Kaledeki şövalyeler kızdırılmış eşekarısı yuvası gibi vızır vızır çalışıp bedenleri, burçları onarıyorlardı.

Herhalde bir şeyden korkuyorlar. Mihal'i gördüm. Kale kapısının dış tarafındaki mermere Rumca bir yazı oymuşlar. Onda, hangi Rum casusluk ederse, bu kapıda asılacaktır, deniliyormuş. Mihal, 'Galiba bu sıralarda sizden korkuyorlar ve size casusluk edeceğimizi sanıyorlar. Aman onları buralardan defetsek de biraz rahat yüzü görsek' diyor. Ah Veli ben artık iyice çakal oldum (ihtiyarladım). Ölmezden

önce şövalye denilen hırsızların bu kıyılardan temizlendiklerini bir görsem Allahtan başka bir gün dilemem. Neyse bu gece gök ayının on beşi. Gün gibi ışık olur. Baskın olmaz, olsa da gözcülerimiz iyi görür. Halikarnas'ta Kerimoğlu'ndan dört okka barut aldım. Bir güzel yapmış ki, deme gitsin," diye anlatıyordu.

Tam Kör Ali'nin evinin önünden geçerlerken içeriden Emine kadın, "Turgutcam!" diye bağırdı.

Hüsamettin Veli'ye döndü. "Yahu oğluna ne ad takacaksın?" diye sordu.

Veli'nin evinde, Hüsamettin çocuğu dizinin üstüne koydu. Çatal palasını kabzasından sıyırarak çocuğun karnına yatırdı. Ezan okuduktan sonra çocuğun sağ ve sol kulağına üç kere "Turgutca!" diye seslendi.

Sonra çocuğun anlı şanlı bir deniz kurdu olmasına da dua etti. Tam o sırada, esmekte olan hafif bir batı rüzgârı, Leros Adasının Sen Jan şövalyeleri kalesinden atılan bir topun sesini Sıralovaz Yarımadasına ve bu arada da Karabağ köyüne getirdi. Yarımadanın pars ve kurt yatağı o heybetli dağları cevap veriyorlarmış gibi gürlediler. "Tahtabacak" yalın kılıcını yavaş yavaş kınına koyarken "bayraklarını indiriyor ve selam topunu atıyorlar. Şimdi Rumunu da, Türkünü de dimdik ayakta durmaya zorluyorlar.

Biz göremezsek inşallah bu yavrucaklar onların bu topraklarının arkalarına takıldığını görürler," dedi.

Aksamın o durgun anında baba, ana başlarını eğmişler, düşünceye dalmışlardı. Hüsamettin yokuş yukarı çıkarken, kendi kendine (Atlas Okyanusuna açılıp bir daha dönmeyen) bir Cezayir korsan filosu için yazılmış olan bir türküyü mırıldanıyordu:

"Murat Reisin gemileri seksen direkli,
İçinde korsanlar denizciler arslan yürekli.
Enginlerden bir kuş geldi kondu serene
Murat Reisin gemileri çamdır dayanmaz
İçinde korsanlar denizciler uyanır uyanmaz."

Kör Ali’nin evinin önünden geçerken, “A Ali! Bizlere artık eski günleri gevelemekten başka yapacak iş kalmadı. Gel de onlardan dem vuralım,” diye seslendi.

Çocukluk

Yıllar geçiyordu. Yaşı dördü beşi bulan Turgutca şafak sökünce babasıyla beraber kalkar, koyunları, keçileri ya dağa veyahut deniz kıyısına sürerdi. Dağ yolu tutulursa çocuğun yüzü sarkar; denizden yana gidecekse çocuk sevincinden havada iki kere dönerek taklalar atardı.

Bir gün yoldan pürsilah geçmekte olan Tahtabacak çocuğun havada çarkıfelek kesildiğini görünce gülmüş ve babasına, “senin oğlan denizci olacak galiba,” demişti. Veli de “ne denizcisi? Cambaz olacak desene,” diye söylenmişti.

Tahtabacak yolda durup, “Sen bilmezsin, denizciye kıyas dağ keçisi veya ağaca turmanıcı maymun bile camuzlar ve öküzler kadar hantaldırlar. Evet, yalnız kol, bacak atikliği yetmez, baş ve düşünce çevikliği de gerek, “ demişti.

Veli, “Bizim gibi çobanlara bunlar gerekmez” diye cevaplamıştı.

Tahtabacak Amca da “ne olacağını sen ben değil Allah bilir, fakat biz akşamları kör Ali ile dertleşirken onun nasıl kulak verdiğine, gözlerinin nasıl parıl parıl parladığına dikkat etmedin mi? Ben günün ne olacağını şafağından, denizciyi de çocukluğundan tanırım” diye karşılık vermişti.

Denize varınca Turgutca karabatak gibi denize batar çıkardı, öyleki, yürümeyi de, yüzmeyi de hemen hemen aynı zamanda öğrendi. Bazı akşamları Tahtabacak’la Kör Ali, Veli’nin evine gelirler ve her denizci gibi denizde başlarından geçenleri birbirine ve dinleyenlere anlatmaktan hoşlanırlardı. Bir akşam Kör Ali kardeşlerinden şöyle söz etti:

“Babamın üç oğlu vardı. En büyükleri bendim. Babam ve kardeşlerimle Halikarnas’ta balık avlıyorduk.

Tekirburnu’na ve burunu dolanarak ta Datça’ya giderdik. Bir gün Tekirburnu’nun kuzeyinde bir mil açıkta avlanırken birdenbire burnun arkasından iki haçlı fırkata(frekata yirmi otuz kürekli ve yelkenli bir savaş gemisidir. Günümüzün destroyerlerinin ödevini görürlerdi)çıktı. Pupa yelken

geliyorlardı. Onun arkasından iki kırlangıç (bunlar fırkatalardan daha küçük ve daha hızlı gemilerdi) göründü. Karaya kaçmaya kalkıştık, önümüzü kestiler, Esir olduk. İki fırkatayla iki kırlangıç Pietro Monçenigo'nun kumanda ettiği haçlı filosunun öncüleri imişler. Biz üç kardeşe ve babamıza zincirler vurdular ve topumuzu bir kadırgaya geçirdiler. Üç kardeşin en büyüğü bendim. Forsa koğuşunun rutubetli farşlarının (tahta tabanlarının) üzerinde halkalar vardır. Onların ayak bileklerini saran prangalarının ne de buz gibi soğuk olduklarını siz bilmezsiniz... Bakın şu ayak bileğime, prangada dişlerinin hâlâ yeri durur. Bizleri birbirimizden uzak olarak ayrı ayrı yerlere zincirlediler. Bizim kadırga İspanyol Don Sebastion da Hurtdoy'a aitti. Zincirlendikten birkaç gün sonra artık ölüm haline gelmiş, tükenmiş olan babamızı, 'Forsalık edemez anlamına gelen 'gastado' diyerek diri diri denize attılar.

Her kürekte dört kişi idik. Benim bir yanımda bir İtalyan, öteki yanımda bir İspanyol vardı. İkisi de katildiler. O forsa koğuşunun loş ışığında üç kardeş birbirimizin yüzünü bulamaz, tanıyamaz olduk.

Birbirimizinden uzaktık, fakat yürekçe birliktik. Seslerimizle birbirimizi teselli ederdik. Fakat günler geçtikçe bazen umutla ve bazen de umutsuzlukla söylediğimiz bir türküdeki seslerimizi, bizim değilmişler gibi tanıyamaz olduk.

En gencimiz... Onun gözleri, kaşları anamızınkilere benziyordu. Babamın sevgilisi idi, biz de onu çok severdik. Ha ne diyordum? En gencimiz narin bir çocuktu. Onu düşündükçe kendimi unutuyordum, böyle bir yuvanın kuşu muydu o?

Asıl kötüsü, kürek çekiyorduk, ama ne için?

Venedik doju Pietro Monçenigo'nun komutası altındaki haçlı filosu Türk kıyılarını yaksın, Hıristiyanlığa yardım etmiyor diye erkek, dişi ve çoluk çocuk masum halkı boğazlasın, bütün kıyıyı yağma edip yaksın ve kız kızanı tutsak edip Venedik ve Cenova tutsak pazarlarında satsın

diye! Daha hâlâ kadırganın (cigali)kıç kasarasında kazığa oturtulan erkeklerin ve kadınların çığlıklarını hatırladıkça tüylerim ürperir.”

Çoban Murat, “Yahu, Ali Amca, kazığa oturtulmak nedir ki?” diye sordu.

Kör Ali:

“O zaman ben de bilmiyordum. Yanımdaki İtalyana sormuştum. Banakıç kasarada dümenin iki yanında küpeşteye saplı ucu sivri, sağlam ve dik iki kazığın bulunduğunu söyledi. Sonradan çok gördüm a. On karış boydadırlar. Bu kazığa bir insan –fazla değil– ancak düşemeyecek kadar saplanıyordu. Onun üzerinde insan hemen hemen dört gün yaşayabiliyordu. Kazık, insanın ağırlığı ve çabalamasıyla yavaş yavaş giriyordu. İnsanın can alacak bir iç organına değince, ne bileyim barsaklarını veyahut karnını içeriden delince zavallıcağız ölüyordu. Kazığın haça germeye benzeyen şu yeri vardı ki, ölüm, celladın göreceği iş tamamlandıktan çok sonra geliyor ve idama mahkûm olan adam uzun zaman düşünüp konuşabiliyordu. Kazığın haça gerilmeye benzemeyen yeriyse bir insan bir kere kazığa oturtuldu muydu, daha sağ iken kazıktan indirilse bile sağken haçtan indirilenin hayatı kurtarıldığı gibi ölümden kurtarılamıyordu. Bir kere kazığa konulanın kaderi uzun bir ölüm oluyordu. Ben, yanımda zincirli İtalyana bunu niçin yaptıklarını sorduğum zaman, o suratı gülmez herif bir kahkaha salıvererek ‘Ne için olacak?

Dümen kullanan adamın yalnız kalarak canı sıkılmasın diye. İki yanlarında konuşacak birer adamın bulunmasını istedikleri için kazıkların boş kalmamasına dikkat ederler,’ dedi. Biz sonradan zaptettiğimiz düşman gemilerinde bazen uçları insanlı, bazen de uçları boş kazıklara rastgelirdik. Boş olanları raspa edilmiş ve sivrilmiş, yani iş görmeye hazır bir durumda buluyorduk. Bizcellat değildik yahu. Bu kazıkları kullanmak aklımızdan geçmezdi. Onları hemen söker, denize atardık. Yalnız bir kere, bir tanesini söküp, onu kullanmış

olan kaptanın başına çaldığımızı hatırlıyorum. Herifin kellesi, tencereye atılan lahana gibi omuzlarının arasına girdi.

Neyse! Gelelim kardeşlerime. Dedim a. En küçük kardeşimizin üzerine hepimiz titrerdik. Ortancamız hepimizden kuvvetli idi.

Savaş için yaratılmıştı. Fakat zincirde erimek için değil ha! Zincirlerin şakırtısı onun kartal ruhuna ağır gelirdi. O, dağlarda pars ve kurt avlar, denizde köpek balıklarıyla savaşırdı. Vardiyanın kamçısı onun tarafından sakladığı zaman benim kendi sırtım yarılıyor, cılk yaraları kanıyor gibi olurdu.

Sevdiğimiz denizin sulan ve çırpıntısı hep kulaklarımızda idi. Lombozlardan küreklerin, fırtınada rüzgârın çılgın savruluşunu görürdük. Dalgaların, bordamızda gümleyişini dinlerdik ve bize hürriyet bahşedecek ölümü getirmeleri için dua ederdik.

İşte ilk önce ortancamız öldü. Kendisine verilen kuru galetayı yiyemezdi. Fena bulduğu için değil..Sanki özgür olduğumuz eski günlerimizde kuru ekmekten daha iyisini mi yiyorduk. Kardeşim o mayadan yaratılmış ki, ona göre hürriyeti alındıktan sonra sarayın bile forsa koğuşundan farkı olmazdı. Fakat sözü neye uzatalım? Ölüp gitti! Ben uzaktan gördüm, ama son soluğunda bile yanına varıp soğumakta olan elini tutamadım, bir yudum su olsun veremedim. Zincirlerini çözdüler. Onu denize attılar. Ölüsü bari o özgür engini ve güneşi buldu.

Fakat hepimizin çiçeği, en gencimiz yok mu? Onun belki ezgisini hafifletirim, onu yaşatarak bir gün özgürlüğe kavuşmasına yardım ederim diye yaşamaya gayret ediyordum. Onun da yüzünün nuru gökkuşağı gibi yavaş yavaş bulutların karanlığında sönüp gitti. O vakitsiz ölümünden bir kez olsun yakınmadı.

Neden bilmiyorum? Ben ölmedim. Ondan sonra bana neler olduğunun da farkında olmadım. Gözlerim söndü. Üzerinde kürek çekmekte olduğum tahta, pangaçça vardı

ya? Biz ona oturak diyoruz. İşte sanki tıpkı onun için bir tahta pangaççaydım.

Benim için artık ne gün vardı, ne gece, ne deniz, ne forsa ve ne de ses, renksiz bir boşluk içindeydim.

Yalnız oturduğum pangaççayı, tuttuğum kürek topacını ve sırtıma yediğim kamçıyı duyuyordum. Kör ve sağırdım artık! Ne umudum ve ne de bir amacım vardı. O anda zincirlerimi çözselerdi bile neye yarardı?

Bana zincirli olmak veya olmamak hep birdi. Zincirlerim çözüleydi, forsa koğuşundan ve kamçısından artık evimden ve evimin her günkü hayatından ayrılıyormuşum gibi olurdum. Aylar mı, yıllar mı geçiyordu?

Kimin haberindeydi. Günün birinde denizin sesi yavaş yavaş kulağıma gelmeye koyulmuştu. Belki denize atılmış olan kardeşlerim, denizin sesiyle bana bir şeyler anlatıyorlardı. Daha sonraları denizi de görür gibi olmaya başladım. Keşke görmez olaydım. Gözlerimi koğuşta gezdirince, koğuşun bütün boşluğu ezici bir ağırlık gibi üstüme çöktü. Gitgide iyiden iyiye görmeye ve işitmeye başladım, içimde de zincirlerimi bile eritecek bir ateş harlıyordu.”

Kör Ali biraz durdu ve bir su istedi. Güneş çoktan ‘batmıştı. Yıldızlar parlıyordu. Veli’nin evinin eşiğinde birkaç çocuk Kör Ali’yi dinlemek üzere yanyana oturmuşlardı. Bunların içinde Turgutca dışında hepsi uyumuştu. Turgutca, kara gözleri fal taşları gibi açılmış dinliyordu. Bir aralık Tahtabacak, Veliyi dürttü ve

“bak senin sıpa nasıl dinliyor?” dedi. Veli ile çoban Murat bir ağızdan” Vazgeç be Hüssam Amca, böyle diye diye oğlanı ayartacaksın,” dediler. Dinleyicilerin biri:

“Ali Dayı! Demek ki körlüğün forsalıktan kalma değil ha?” dedi.

Kör Ali, “Hayır değil!” dedi. “Gözlerim forsalıktan kurtulup korsan olduktan sonra böyle oldu.”

“Bunun ilacı yok mu?”

– Kime gösterdimse yok, dedi. Demincek size, içimde bir ateş harlıyordu dedim a. İşte ondan sonra daha iki sene kadar kürek çektim. Kış gelince, gemiyi Barselona limanına götürürler. Zincirlerimizi çözüp bizi zindana atarlardı.

Kurtulduğum yıl idi. İki gali, yani sizin anlayacağınız, iki kadırga ile denize açıldık. Bizim galinin adı, “Madre Dolorose” idi. Komutanı da Kastil ya da Aragon asilzadelerinden Don Guzman Gonzales Maria Simenez de Soto adlı bir kefereydi. Öteki galinin adı “Santa Katerina” idi. Onun da kumandasında bizimki gibi uzun adlı bir İspanyol keferesi vardı. Bizim kadırgadakiler, forsalar birkaç beyaz Portekizli hariç hepsi de Afrika zencilerindendiler. Sıcak havada leş gibi kokuyorlardı. Fakat ben o zavallılara çok acıyordum doğrusu. Benim sağ tarafımdaki zenci, herhangi dört kişiye bedel bir izbanduttu. İspanyolca biliyordu, bana anlattı. İspanyollar onlara o kadar işkence etmişlermiş ki, onların kabilesi yamyam olmamakla beraber, ellerine bir fırsat geçer de bir İspanyolu yakaladılar mıydı onu hemen yavaş yavaş ateşte kızartırlar ve yalnız yüreğini kemali afiyetle yerlermiş. Onun söylediğine göre İspanyol yüreği kin badelerinin en güzeli, içindeki kan da kin şerbetlerinin en içimine doyulmaz olanı imiş.

Neyse biz iki gemi birbirimizden epeyce açık olarak borda düzeninde ilerliyorduk. Yani iki geminin pruvaları aynı yöne ve yanlan birbirine bakıyordu. Öğle vaktiydi. Güzel bir batı rüzgârına yelken açmıştık.

Alınlarımızı, içeriye çekmiş olduğumuz küreklere dayamış, fırsattan istifade biraz uyku kestirmeye çalışıyorduk. Tam Balear Adalarının en büyüğü Majorka’nın güney burnunu kovanço ederken, yukarıdan gardiyanlara “kürekleri fora!” diye bir emir çınladı. Vay anasını! Kamçılar yağmur gibi sırtımızda şakırdamaya koyuldu. Salya kürek ettik. Aynı zamanda kürek lombozlarını açmaya ve toplan telaşlı telaşlı doldurmaya başladılar. Yukarıdaysa askerler aceleyle arkebüzlerinin çakmaklarını muayene ediyor, okçular da oklarını yaylarına dayıyorlardı. Lombozdan

baktım, bir şey göremedim. Biz mi saldırıyorduk, yoksa bize mi saldırıyorlardı? Bilemiyordum! Fakat hemen neredeyse bir ana baba gününün başgöstereceğini anlıyordum.

Ben geminin art tarafındaki küreklerin birindeydim. Grandi direği önde idi. Birbiri arkasına birkaç topun gürlediğini işittim. Ses, rüzgârla beraber arkamızdan geliyordu. Ateş eden her kimse, güvertemizi bir misket kasırgası ve zincir fırtınasıyla perdah etti. Gemimizinkıç tarafında da berbat bir çatırtı oldu.

İçimden, “Galiba bizim dümen gürültüye gitti” dedim. Tahminimde yanılmamışım ki, gemimiz rüzgârın isteğine bağlı olarak dalgaların üzerinde sendelemeye koyuldu. Bizim topçularımız, topları iskele omuzluğumuza doğru çevirmeye çalışıyorlardı. Demek ki düşman mı diyeceğiz, dost mu diyeceğiz, saldıran her kimse arkamızda ve sancak omuzluğumuzda idi,kıç kasaramızdaki toplar ateş etmiyorlardı.

Demek ki yalnız dümen değil, gemimizinkıçının hepsi güm diye patlamış bir davula dönmüştü. Bizleri zindandan çıkarıp gemiye bindirirlerken, gemininkıçında altın yaldızlı Madre Dolorose adını ve kabartma Meryem Ana tasvirini görmüştüm. Onların ne hâle geldiğini tahayyül ettim... Derken bizim toplar konuşmaya başladı. Topçular lombarlardan bakıyorlardı. “Eviva! Santi Yago” diye bağırmadıklarına göre, ateşimizin pek etkili olmadığına hükmettim. İşte ondan sonra bir gürültü koptu. Bu sefer bizim lombozun yanındaki kaburga ve kaplama tahtaları dört tarafa uçtu. Artık lombozdan değil de han kapısı gibi açılan koca bir gedikten dünyayı seyredebiliyordum. Grandi direğimiz de bütün takım taklavatıyla tepemize yıkıldı. Altın renkli İspanyol bayrağı denizlerde sürünüyordu. Bizim koğuştan on, on beş kürekçi kanlar içinde yerlere serildi.

İşte o zaman gardiyanlar, bağırmamamız için bizlere verilmiş olan yassı mantar parçalarını dişlerimizin arasına koyarak ısırmamızı emrettiler. Ben çenemin arasında sıkıştıracağım mantarı kaybetmiştim.

“Mantarı kaybedenler –eğer külahları varsa– külahlarını dişlerinin arasına alırlardı. Benim külahım da yoktu. Oturağın üzerindeki paçavralardan bir parça alarak dişlerimi sıkı sıkı kıstım. Hepimiz, ağızlarında koca bir kemik parçası taşıyan köpeklere benziyorduk. Çenemi sıkarak dışarıya baktım.

İşte o zaman açılan gedikten bizim galiden biraz daha küçük olan bir kalitayı gördüm, bayrak göstermediği için ne milletten olduğunu anlayamadım. İçimden, “Her ne ise, durumu kötü. Bizimgâvurlar iki, buysa tek başına. Hem de daha küçük! Fakat topçuluklarına diyecek yok! Yaman herifler” diye düşündüm ve umutlarım doğmaya başladı. Derken küçük bir kadırga dümen kırdı. Bizi bıraktı ve sancak açığımızdaki Santa Katerina’nın üzerine fırladı. O zaman içimden, “Bu bir gemi değil, sanki bir tımarhane!” dedim.

Santa Katerina imdadımıza yetişmek üzere rota değiştirmiş, bize doğru geliyordu. Baş taraftaki üç topun namlu ağızları küçük kadırgaya doğru dönüyordu. Isırmaya hazırlanan bir yılan gibi baştaki sivri bastonu ile küçüğe yanaşıyordu. Niyeti bastonu, yani sivri mahmuzunu küçüğe saplamak, onu delip çiğnemekti.

Santa Katerina’nın omurgası hizasında baştankıça uzanan yüksek forsa gözcüleri ya da vardiyanlar köprüsünde, vardiyanlar aşağı yukarı koşuyorlar, aşağıda iki tarafta kararan forsa ve köle kalabalığını habire kamçılıyorlardı.

Fakat küçük kadırga ötekinin niyetini anlamakta gecikmeyerek ustaca bir manevra ile topaç gibi yerinde döndü. Sonra da iskele tarafını düşmana vererek pupa yelken Majorka Adasına doğru uzaklaştı. Volta başı döndü. Rüzgârı sancaktan alarak yıldırım gibi yetişti. Santa Katerina başını hep ona doğru çevirmeye çalışıyor, küçük kadırga ise, yekesini basarak teşebbüsü elinden bırakmıyordu. Santa Katerina’nın iskele bordası alev püskürdü. Çalkantılı denizde uzaktan isabet alamazdı. Gülleler küçük kadırganın sağında ve solunda denizden köpükler kaldırdılar. Küçük, şimşek gibi yanaşmakta devam etti. Herifler lâyıkıyla denizci ve nişancı ki, istedikleri menzili bulunca başlarından bir duman bulutu

fırladı. Santa Katerina başını ona doğru dönmekte iken birdenbire durakladı. Demek ki dümeni uçurulmuştu. Küçük ileriye atılarak olanca hızıyla mahmuzunu Santa Katerina'nın bordasına sapladı. Aynı zamanda piştov menzilinden baştaki üç topunu birden ateş ederek İspanyolun barsaklarını deşti.

Sonra ne yaptı, bilmiyoruz, fakat geriye siya etti. İşte o zaman şaşakaldım. Bir arının iğnesini, soktuğu insanda bırakması gibi kendi mahmuzunu kesmiş miydi ne? Bir de ne görevim? Mahmuzsuz olarak düşmandan ayrıldı. Santa Katerina, bir yana yatıyordu. Fena halde su yapıyordu ki, tulumbalarından çıkan sular bordalarından şarıl şarıl akıyordu.

Küçük kadırganın serenleri gıcırdadı. Yelken kürek (hey babam yağlı börek) üzerimize geliyordu. Baş vekıç güverteleri savaşçı kalabalığıyla kaynaşıyordu. Onların vardiyan kamçılarının saklayışını, küreklerin gürleyip takırdayışmı, hatta bir çekişte forsaların “Hah!” diye nefes salıverişlerini rüzgâr bize getiriyordu.

Bizim gemidekiler baltalarla uğraşarak, kırılan grandi direğinin ıvır zıvırını kesip güverteyi temizlemişlerdi...Kıç üstünde dinelen bizim reis Don Guzman de Soto Moto Koko Riko'nun (Allah belasını verdi ya!) has Toledo çeliğinden yapılma miğfer ve zırhları güneşte parlıyordu. Emirlerini soğukkanlılıkla veriyordu. Cesurdu herif.

Küçük kadırga arkamızdan, kıç iskele omuzluğumuzdan yanaşıyordu. Acaba şeşi beş mi gördüm diye, elimin ardıyla gözlerimi sildim. Küçük kadırganın savaşçı kalabalığı arasında beyazlıklar görüyordum.

Bilirsiniz ya, bizim korsanlar savaşacakları zaman tepeden tırnağa zırhlara bürünmezler, fakat arma iplerine, öteye beriye takıntı vermemek üzere bellerine kadar soyunurlar, içim, yüreğimi ağzıma getiren pür ümit bir “Acaba?” kesildi. Bunca yıllık forsalık, babamın, kardeşlerimin “Abajo perro!” (Diş üstü düş ey köpek!) denerek kamçılanmaları ve denize atılmaları hep gözümün önüne geldi.

Küçük kadırga gene ateş etti. Fakat birdenbire heybetli bir kalkınışla, “Allah! Allah!” nidası yükselmesin mi? Ebedi adın gürleyişi top ve harp tarrakasını yendi. Sanki Kadir Gecesiydi. Gökler yarılıyor ve cennetler bana gülümsüyordu. Küreği bırakıp çocukmuşum gibi hüngür hüngür ağladım. Sırtıma, kemiklerimi dahi dağıtacak kamçılar şaklıyormuş! Artık kime dokunur ki? “Dur! Ne oluyor?

Fesuphanallah!..”

Kör Ali’nin anlattıklarının burasında, kapı eşiğinde uyumakta olan çocuklar arasında küçük Turgut da ağlayarak kalkmıştı. Kör Ali’nin yanına sokulmuştu. Onu Kör Ali, babası Veli, Tahtabacak okşayıp susturdular. Fakat dinleyiciler Kör Ali’nin anlatmış olduklarının ötesini dinlemek istiyorlardı. O da sözüne devam etti.

– Ötesi ne olacak? Bizim kadırgada (artık küçük kadırgaya bizim demeliyim) ilk önce bir vıngıltı oldu.

Oklar kırlangıç alayı gibi uçarak bulunduğum İspanyol kadırgasının güvertesi üzerinde takırdadılar.

Gemimizdekilerin sinirlerinin bozulmakta olduğunu görüyorum. Ben içimden kurtuluş saatinin çaldığını anlıyorum. Tam yolla gelen Türk kadırgasının başı bizim taraftaki küreklere çarptı ve onları birbiri arkasına çatırdatarak kırdı. Bizim hâlimizi bir görseydiniz? Kürek topaçları göğüslerimizi itiyor, biz forsalar, yığın halinde birbirimizin üstüne düşüyorduk. Acımasına, göğüslerimiz adamakıllı acıyordu. Fakat acının böylesine can feda! İşte o zaman beni bir gülmedir tuttu. Ömründe, o acıdan güldüğüm kadar hiçbir şeye güldüğümü hatırlamam.

Kürekler boydan boya budandıktan sonra bizimkiler, Madre Dolorose’ye hayırlısıyla bir rampa eylediler. Aynı zamanda sancak bordalarının toplarıyla olanca misket, çakıltaşı, zincir ve güllelerini bizim gövdenin ta özüne boşalttılar. Sonra bize bir kene gibi kancalandılar. Don Guzman zamanın en korkunç İspanyol piyadesiyle baş vekıç güvertelerden, bizim Türk kadırgasına girmeye çalıştı, hatta kısmen girdiler bile! Fakat orada öyle bir kurşun yatağanı ve

pala fırtınasıyla karşılaştılar ki, haydi gerisin geriye yallah Madre Dolorose'ye döndüler. Ne var ki, bu sefer bizim leventler de onlarla beraber geldiler. Bir çeyrek saat kadar devam eden hızlı bir kesip doğrama, tepeden inmeyle ve sepetlemesiyle biçişten sonra denizciler vardiyan köprüsünün üstünden koşarak ve forsalara, "Zincirlerinizi sökünüz!" diye bağırarak, koğuşun içine bir sürü kerpeten ve çekiç attılar.

Ben "Kardeşler burada bir Türk var!" diye bağırdım. Leventin biri, elde çekiç aşağıya atladı. "Zavallı kardeşim!" diye zinciri çözdü. Bana: "Haydi bizim kadırgaya!" diyerek kıçıma bir tekme attı. Kendimi kendi kadırgamda buldum. Forsalara, "Biz öteki kadırgaya gideceğiz. O daha batmadı. Siz bu gemiyi temizleyin!" dedi.

Forsalar baş vekıç kasaralarda toplanan İspanyolların üzerlerine küfürler ve kin avâzeleriyle yürüyorlardı. Havada uçarmış gibi giderken, yanımda kürek çekmiş olan zencinin Don Gonzales'i kavrayıp denize attığını gördüm. Herif miğferi ve zırhıyla denizin dibine tepe takla zımba gibi saplandı galiba!

Türk kadırgasına gelince beni ambarda bir köşede yatırmaya çalıştılar. Fakat yatan kim yahu?

Savaşacak halde değilim. Kürek başında farkında olmamıştım. Fakat yaralanmış ve epeyce kan kaybetmiştim.

Bir yana yatmış olan Santa Katerina'nın tulumbaları suyu yeniyordu ki, punya delikleri cılız cılız şırıldıyordu. Biz ona yaklaştık. Rüzgâr üstündeydik. İlk önce o ateş etti. Düşman gülleleri kamçı yiyen topaçlar gibi vızıldayarak armamızın arasından geçip, öteki bordalarımızdaki denize düşüyorlardı. Gemi bir yana yatmıştı.

Havaya bakan geminin ateşinde, isabet mi olur yahu? Biz ateş ettik. Grandi direğinin sahanlıktan üst tarafı (yani gabya ve babafingo) uçup keratanın bordasına düştü. Güvertesine, birdenbire sallanan ve sarkan, ip, halat, yelken, seren ve çubuk parçalan yığıldı kıldı. Eğer direğini ta

güverteden köklemiş olsaydık, onda bir kadar büyük bir kargaşalık yaratamamış olurduk, vesselam!

Ne ise ona da rampa ettik. Kadırgamızın reisi, topçu ve savaşçılara, “aşağıya ateş etmeyiniz. Çünkü forsalar arasında belki bizimkiler vardır, hem de bırakınız, ilk önce bize onlar girsinler, burada nasıl çiftetelli oynandığını görürüz! Topu, güverte kaplamalarını (yani tavan tahtalarını) kaldırınız... Kumbara (hambire) kullanınız. Bu gemiden artık hayır yok” diye emirler savurdu. Bizim iki direğin sahanlıklarından düşmanın üzerine kumbaralar atıldı. İki geminin topları burun buruna ateş ederek birbirlerine misket ve zincir sağanakları gönderiyorlardı. İki gemi zangır zangır titriyorlar, gülleleri iki taraflarını delip deşiyorlardı.

Birdenbire kenetlenmiş, çakıp, gürleyip durur ve bulut bulut duman salarken, kapkara zırhlara bürünmüş

İspanyollar, kadırgamıza sökün etmeye başladılar, fakat kalabalık halinde hücum etmek kaygısıyla arkadakiler öndekileri itiyorlardı. Arkadan itilenler küpeşteye atlayınca kendilerini güvertede bulacaklarını sanıyorlardı. Fakat güverte kaplamaları kaldırılmış olduğundan, elde kılıç kendilerini tepe taklak aşağıda ambarda buluyorlardı. Orada zırhlı kol, zırhlı bacak, baş, el ve kılıç kargaşalığından ibaret bir küme, habire kalgıyıp duruyordu. Denizcilerimiz bu zırh ve kol bacak bulamacından çekip çıkardıklarını hemen tutsak ediyorlar ve zincire vuruyorlardı. Düşman gemisinde hemen hemen kimse kalmayınca, leventler kancaları kılıçlarıyla kestiler. Santa Katerina’dan ayrıldık. Onun burnu yıkılıyor vekıçı batıyordu.

Gözümüzün önünde yana yana denizlere kaynadı gitti. Biz de arkasından merhaba dedik.

İşte o zaman hemen ötekisine gittik. Tutsakları ona geçirdik. Onları zenci forsaların muhafazasında bıraktık ve Afrika’nın kuzey kıyısında Halkulvat’a dümen kırdık.

Çoban Murat, “Zincirler çözülünce, onlara tükürmüşşündür Ali Amca” dedi.

Öteki, “Hiç de değil! Bacağımızı çözdükleri zaman zincirin farslara çakılı halkasını da söktüm. Zinciri bizim kadırgaya götürdüm. Onu hiç yanımdan ayırmadım. Rastgeldiğim ilk usta demircide ondan bir kılıç dövdürdüm. O kılıcı yıllarca kullandım” dedi. Koltuğuna sokulan Turgutca’yı kendine daha da çekti ve:

“ Beni kurtaran kadırgaya gelince,” dedi. “İşte o gemi Monçenigo’nun Ege kıyılarını yakıp yağmalaması üzerine İzmir ve Menteşe yalı halkı tarafından yaptırılmış bir Türk korsan gemisiydi. Biz oturduğumuz yerde insancasına işimizle gücümüzle uğraşırken, Haçlı sefer yaparak gelir sataşır, Müslümanız diye bizi keser, biçer, ev–barkımızı yağma eder, yakar, yıkarlar. Bunun üzerine kalkıp onlara güzel bir dayak atmak zorunda kalırız. Köteği yeyince, ‘Aman vurmayın! Sayımız suyumuz yok, gelin de barışalım,’ derler. ‘Pekâlâ’ deriz... ‘Şu kadar yıl sürecek karşılıklı bir saldırmazlık anlaşması imzalayalım,’ derler.

İmzalarız! Silahı bırakıp işimize gücümüze döndüğümüzü görünce daha demincek verdikleri söze ihanet ederek gene Haçlı Seferi diye başımıza tebelleş olurlar. Yurtta patriği, hahamı, kilisesi, okulu serbest iken, İspanya’sında, Sardenya ve Sicilya’sında kanına geçmedik hemen hemen bir Katolik, Protestan ve Müslüman bırakmazlar. Eh bu iş hayretullaha dokunmaz da neye dokunur? Siz söyleyin Allahaşkına!

Monçenigo’su, papazı, Sen Jan ve Templiye şövalyesi vurur da bizim ellerimiz armut mu toplar? Şimdi de gözlerimin nasıl kör olduğuna gelelim: Bilirsiniz ya bizim kadırgalara...” dedi. Fakat boğazından bir hırıltı çıktı ve başı bir yana düştü. Herkes zavallı ihtiyara fenalık geldi diye yerinden sıçradı. Ali Amca ta neden sonra kendine geldiği zaman, cılız ve harharalı bir sesle, “Bilirsiniz ya askerin aziz gelini kılıçtır. Size anlattığım gibi bizimkisi forsa zincirindendir. O savaş görmüş güzelim çeliği gözü yaşlı bir dul gibi, yabancıların elinde bırakamam. Artık ömrümü yaşadım demektir. Öldüğüm zaman kılıcım, bu yanımdaki çocuk, Turgutca’nındır,” dedi. Su istedi. Turgutca’ya: “Vakit

geç, haydi git yat oğlum!” dedi. Çocuk, içine yılan, çıyan ve akrep girmez, çitlembik çalısının üzerine gidip yattı. Ali Amcanın ise koltuğuna girdiler ve evine götürdüler. Zavallı adam iki ay kadar hasta yattı.

Veli, Kör Ali’yi evine getirip döndükten ve yattıktan sonra, karısına, “Ali Amcanın hakkı var. Sanki hayatımız hayat mı? Her an baskına uğrayacağız diye dağ başında köle gibi mazgallı evlerde yatarız,” dedi, durdu. Biraz sonra: “Palasını bizim oğlana verdi,” dedi gene durdu. “Ben yaşımı başımı bulmuş bir adamım. Allah bana bir evlat verdi. Ondan ayrılmak istemem” yollu söylenerek, derin bir uykuya daldı.

Turgutca söylenen sözleri pek kavrayamıyordu, yalnız o sözlerden seziş yoluyla zamanının halini ve havasını anlıyordu. Kendisinin ne istediğine gelince, onu hiç de bilemiyordu? Yaşı altıya basınca babası baş edemediği koca sürünün keçilerini ona bırakarak koyunlarla deniz kenarına inerdi. Denizde boğulur ya da kıyıya yanaşan haydutlara keçileri de kendisini de kaptırır korkusuyla Turgutca’ya deniz kıyısını yasak etmişti. Turgutca sabahleyin erkenden davarcığını, kavalını alır ve dağ başına çıkardı. Bir gün koyu mavilerden bembeyaz bir sıyrılışla çırılçıplak yükselen bir doruk sütununun gölgesine yan geldi. Başını göğe kaldırdı. Kar beyaz bir bulutçuk, sütunun üzerinden geçiyordu. Sütun sanki uçuyor ve göklere gidiyordu. Bilmedi neden, fakat yerinde saplı katı mermer sütunun uçuşunu görünce içine bir gariplik çöktü. Gönlünde için için yanan bir gitme özlemi, bir uzaklıklarnostaljisi uyandı.

Dalgın çoban, değneğine dayandı ve yemyeşil yayılışıyla ta aşağıda uzanan ovaya göz gezdirdi. Aplak Kulesi, gömgök buğday engininin ortasında bir elif gibi dimdik duruyordu. Birden çocuğun gözü ani bir istekle yandı, “Bu buğdaylar, bu kule, neden benim olmasın?” dedi. Kayalını çıkarıp çaldı. Kaval keçilere ninni gibi geldi? Öğle sıcağında tembel tembel geviş getirirlerken ağırlaşan zümrüt gözlerinin uykulu kara kirpikleri arasından ovayı süzüyorlardı.

Turgutca bilmedi neden, fakat “yerinde serili duran ovayı da, ortasında saplı duran kuleyi de, şu geviş getiren keçileri de istemem!” dedi.

Gözleri gene uçan beyaz bulutu aradı. Buğday ovasını da, tarlayı tokadı, kuleyi de, demincek üzerlerinden geçmiş gitmiş bulut gibi geride bırakıp unuttu. Gene kavalını üfledi, kavalının sesinde bir uzaklıklar özlemi vardı. Çocuk o sesteki acıyı duyuyor, fakat o sesin ne istediğini gene de anlayamıyordu.

Turgutca keçileri kaldırıp dağın ta tepesine sürdü. Önünde adalar, çepçevre peri halkaları teşkil ediyorlardı. Binlerce yıldır içine, derinliğince insan kanı akmış olan Arşipel’in dalgaları gene masmavi idi.

Aşağıdaki kıyının önünde küçük Çatal adacıkları sıralanıyordu. Ondan sonra Sporad adaları geliyordu.

Turgutca bunlardan Nikariya, Patmos, Leros, Kalimnos ve Yeşilistan köyünün bir kısmını görüyordu.

Daha açıkta Kiklad adalarından Delusa, Kinaros, Arnorgos ve Astropalia Adası sıralanıyorlardı? Onların da uzağında Naksos, Niyos ve Santorin, İda Dağı üç bin küsur metrelik yüksekliğiyle ufkun ötesinden çevresine tepeden bakıyordu.

Gönülden türkü, dudaktan gülüş, çiçekten renk olduğu gibi Ege sularından da bu leylâki, açık mavi ve açık yeşil adalar doğmuştu. Bu adalara gönül veren Anadolu, yeşil çimenlik ve çamlık kollarını açarak onları bağrına basmıştı. Adalar Denizi gerdanını onlara ayna etmişti. Denizde adalar! Adalarda denizler!

İşte Adalar Denizi! Arşipel buydu işte! Turgutca’nın, Sıralovaz Yarımadası batı kıyısındaki Karabağ köyünün üzerlerinde düşen sivri “Partipanas”, (Yani Tzi Partenas = Bakirenin Örtüsü) tepesinden görmekte olduğu manzara buydu.

Ne var ki, bu cennet gibi adaların bağırlarında, cehennem zebanileri gibi haydutları barındırdığını duyuyordu. Turgutca daha çocuktu, dünyaya masum gözlerle bakıyordu. Yamyamlar, dev aynaları, yedi haramiler, gülyabaniler

hakkında masallar dinleyip, Venedikliler, Cenevizliler, şövalyeler diye masallar duymuştu. Küçük kafasında bunları insandan çok, yedi haramiler, dev anaları kabilinden garip yaratıklardan sayıyordu.

Çocuk, adaları uzun uzun seyre dalmışken denizin açık mavisinin üzerinden yol yol koyu mavi ürpertiler süren sağanakların önünde küçük ve beyaz bir yelkenli, rüzgârın ta gözüne volta vurmaya başladı.

Turgutca sanki orada bırakılan boş bir karadan yana Anadolu’nun dik ve keskin dağları, çekilmiş kılıç ve mızrak kargaşalığı halinde, ağır ve koyu bulutları deliyorlardı. Dağ ve tepelerinin aralıklarında yağmurun bıraktığı yedi renk eğmeçleri göklerden sarkıyordu. Tepeler birbirine öfkeyle homurdanıyor ve gürültülerini doruktan doruğa gönderiyorlardı. Göklere meydan okuyan koca bir tepe öteki dağların küfürlerine fena halde kızdı ki, altındakileri bir şimşekle cayır cayır yaktı. Dağların hepsi zangır zangır titreyerek algılandılar. Şaka değil, Anadolu’nun bu “Yayla Tepmesi” denilen öfkesiydi.

Bütün bu gürültünün içinde yalnız kalan Turgutca, kavalını çıkarıp ateş gibi yanan bir hava çalmaya başladı.

Tam o sırada arkasından, “Ne o Turgutca, kavalı çaîan sen misin?” diye bir ses duydu. Başını döndürünce Tahtabacak Hüssam Amcayı gördü. Piştovları belinde, palası yanında, dürbünü de elindeydi.

Turgutca dürbünü görünce, ötekinin sorusunu işitmemezlikten gelerek; “Şu karşımızdaki adaları ve onların arasında giden küçük yelkenliyi merak ediyorum da...” dedi.

Öteki, “Ben de onu merak ettim de buraya çıktım. Çakal adalarının ardındaki iki büyük adayı görüyor musun?..Üst taraftaki Leros, alt taraftaki Toparlakça, Kayalık Ada, Kalimnos’tur. O küçük dediğin yelkenli de koca bir karavelladır. Fakat üzerinde top ve silah yok. Kürekleri de yok. Patnos Adasına doğru volta vuruyor. Herhalde tahıl taşıyordur. Ondan bize zarar gelmez. Eğer bir korsan gemimiz olsaydı kâr bile ederdik. Dürbünü al da bak!” dedi.

Çocuk dürbünle bakarak ilk önce gördüğü bütün adaların adlarını sordu. Sıra karavellaya geldi.

Hüssam Kaptan çocuğun yanına oturdu. Turgutca dürbünle bakıyor ve bir şeyler soruyor, Hüssam dürbünü alıp bakıyor ve cevap veriyordu. Tahtabacak her söylediğinin bu iki karışlık çocuk tarafından on kadar hızla anlaşıldığına şaşıyordu. Dürbün on, on beş kere el değiştirdikten sonra, çocuk karavellanın armasının öğrenmedik ne maestra, ne gabya, ne kontragabya, ne de kontralarıyla floklarını bırakmıştı.

Yeni gemicilerin hatırlarında yer etsin diye armanın her kısmının adı, aceminin sırtına bir halat parçası vurularak ezberletilirdi. Oysa Tahtabacak'ın dinleyicisi bu yoksul çoban yavrusu, lep demeden leblebiyi anlayıveriyordu.

Öğretmek bu kadar kolay olunca, Tahtabacak'ın anlattıkça anlatası geliyordu. Arada sırada durup durup çocuğa, "Ülen sen galiba bunları ananın karnında belledin!" diyordu.

Her denizci gibi, Tahtabacak da boş vakitlerinde tahta, bez ve tire parçalarından, çakısı ile küçük oyuncak kayıklar yapmasını severdi. Ne var ki, tahtayı dizlerinin arasına sıkıştırarak bir eliyle yonttuğu için pek yavaş işlerdi. Fakat bu sıralarda küçük bir tersane imiş gibi, kaba saba da olsa bütün armalarıyla karakalar, kalyonlar, bortonlar, kadırgalar, kalitalar çıkarmaya koyuldu. Onları Turgutca'ya veriyor ve her yerden ve her tipin adıyla beraber görevini anlatıyordu. Turgutca'nın yerdeki döşeğinin başucunda âdeta bir minyatür filo peydah olmuştu. Bunları gören babası Tahtabacak'a da, arkadaşı çoban Murat'a da yana yakıla şikâyetlerde bulunmuştu.

Bir gün çoban Murat, Turgutca'yı dağ başında gene denizde yol almakta olan bir karavellayı seyre dalmış bir halde bulmuştu. Onun yanına oturunca, Turgutca: "Murat Amca, şu karavellayı görüyor musun?" demişti.

– Eee...görüyorum , ne olacak?

– Bir ay kadar önce Kalimnos Adasından Patmos'a zahire taşımıştı. Şimdi boş olarak geri dönüyor.

Rüzgâr apazlama (arkadan gelme) olduğu için cunda yelkenlerini de açmış.

– Fesuphanallah. Ben doğdum doğalı buradan bakar dururum, daha o adaların adlarını bilmem. Sen yelkenleri de biliyorsun maşallah. Böyle şeylerle ne uğraşır durursun a evlat? Sen baba zenaatına dört elle sarıl. Deniz işleri boş şeylerdir. Yel üfürür, su götürür. Koyunlar kelebeğe uğrayınca, ne çeşit ilaç kullanılacağını öğren. Bak ben sana şeytana uyup da denize açılan çobanın başına gelenleri anlatayım da aklın başına gelsin: Bir varmış bir yokmuş. Bu bizim Sıralovaz'da bin koyunu olan hal ve vakti yerinde bir çoban varmış. Nahacık şuracıkta duruyor ve denizi seyrediyormuş. Bir gün gelin gibi bir gemi, Çatal Adaları arasındandolu dizgin geçmiş, onu gören çoban içinden, "Çobanlık sanki iş mi? Koyunu, keçiyi satıp savıp bir gemi almalı; hem sağa sola mal taşıyıp para kazanmalı, hem de denizin üzerinde (gel keyfim gel) gezip tozmalı. Şu gemininkıyaklığına bakındı bir!" diye düşünmüş ve koyunlarını satınca bir gemi almış, birkaç da tayfa bulmuş... Gökova'dan incir yüklemişler, Mısıra götüreceklermiş. Rodos şövalyeleri tarafından yakalanıp soyulmamak için Anadolu kıyısını sığaya sığaya, su almak üzere Marmaris'e uğramışlar... Bahriyeli tayfa çobanın haberi olmadan incirleri Marmaris'te satmışlarmış. Oradan ayrılıp da denize açılınca gece olmuş. Çobankıç altındaki kamarasına inip yatmış.

İşte o zaman tayfa geminin güvertesinin sağından soluna hep birden koşarak, gemiyi sallamaya ve denizden çektikleri kovalar dolusu suları güverteye vekıç altına dökmeye koyulmuşlar. Aynı zamanda

"Fırtına var! Batıyoruz!" diye avaz avaz haykırmaya başlamışlar.

Korkan çoban kamaradan "Aman kurtulmak için ne yapmalı!" diye sorar dururmuş. Onlar da "Malları denize

atarak canlarımızı kurtarmalı” demişler. Adamcağız da, “Atınız öyle ise incirleri” diye bağırmış.

Onlar da incirleri denize alıyorlarmış gibi gürültüler etmişler.

Çoban deniz ticaretinden çok zarar edeceğini anlamış: Gemiyi satmış, eskisi kadar büyük olmamakla beraber bir koyun sürüsü satın almış, onları gene burada otlatırken, gene masmavi denizlerin üzerindenkıyak bir gemi geçmiş. Çobanın gönlünde gene deniz özlemi depreşmiş. Denize dönerek ona yumruğunu sıkmış ve “Gene canın incir istedi galiba!” diye haykırmış.

Çoban sözünün burasında Turgutca’ya dönerek: “Bak evlat, sana gene söyleyeyim. Atadan babadan kalan sanatı bırakan onmaz, donar. Bizim gibi yoksul çobanlara leventlik ne gerek?” dedi.

Tam o sırada aşağıda bir ayak sesi duydular; döndüler. Emine bacı biraz hava ve güneş alsın diye Kör Ali’yi bileğinden tutmuş, yavaş yavaş dağa çıkartıyordu. Turgutca’yı görünce Emine bacı, “Bak, Turgutca’n burada,” dedi. Kör Ali de çocuğun yanına oturdu. Çoban Murat’ın masalına hiç de kulak asmamış, fakat karavelladan gözlerini ayırmamış olan Turgutca, büyük bir haber veriyormuş gibi Kör Ali’ye bir karavellanın cunda yelkenleri de açık olarak Kalimnos’a gitmekte olduğunu heyecanla anlattı.

Kör Ali “Yelkenleri pek seçemiyorum, ama mavi üzerinde bir ağartı seçebiliyorum,” dedi. Turgutca,

“Maestra, gabya, kordelçin, kordelasa ve iskopamaresini de açmış,” dedi.

Kör Ali’nin gözleri fal taşları gibi açıldı. “Bunları sen nereden öğrendin?” diye sordu. Turgutca

“Tahtabacak Amca bana öğretti. Fakat neden bu yelkenlere böyle ad koyuyorlar. Bu iskopamare ne demek?” dedi.

Öteki “Bütün Akdeniz bu adları kullanıyor. Biz de öyle…Bunların bir kısmı İspanyolca, bir kısmı.

İtalyanca ve Rumca, birazı da Türkçedir. İskopamare cunda yelkenlerinin en aşağıdakisi olduğu için gemi yalpa vurdukça bazen denize dokunur. Onun için iskopamare, yani süpürmekten İskopamare denizi süpürür manasına gelir, “ diye anlattı.

İşte bundan sonra hava iyi olup da Emine bacı, Kör Ali’yi dağ başı gezintisine çıkardığı zaman Ali, Turgutca’yı arar bulur ve ona sevine sevine İtalyanca ve İspanyolca dersler verirdi.

Vakit durmuyordu. Artık Turgutca on iki yaşına basmıştı. Fakat yaşına göre boyu fazla uzun ve pazuları da fazla kuvvetli idi. Tahtabacak’tan ok, yay ve piştovla iyi nişan almasını öğrenmişti.

Bir gün dağda ok talimi yaparken Hüssam Amcaya, Kör Ali’nin nasıl kör olduğunu sormuştu.

Tahtabacak:

“O acıklı bir öyküdür. Bunlar Tunus sularında Bön burnunun yanında bir İspanyol gemisini kovalıyorlarmış. İkisi de rüzgârsız havada küreklere dayanıyorlarmış. Fakat uzaktan uzağa seyrek seyrek gürleyen gök, birdenbire çok yakınlaşmış, İspanyol kalyonu mezarlıkta dinelen bir selvi ağacı gibi üç mil açıklarında kararıyormuş, derken doğu tarafında denizin yüzünde bir kara çizgi görülmüş. Rüzgâr ha geldi ha geliyor derken hava adamakıllı patlamış. Serenleri çatırdamış, ipleri gerilmiş ve İspanyolun üzerine yürümüşler. Fakat rüzgâr gittikçe artmış. Arkadan dahası da geliyormuş. Yelkenleri kısalım demişler. Kör Ali, reise yelkenlerin kısılmaması için yalvarmış. Onun üzerine yelkenleri camadana vurmamışlar. Fakat rüzgâr İspanyol köpeğini de bulmuş. Ona bir mil yaklaşmışlarmış. Savaşa hazır olmuşlar. Şimşekler gitgide daha yakından çakmaya başlamış. Yağmurlar da dikine yağan su levhaları gibiymiş. Şimşek keskin bir mavi kıvılcım gibi, yağmur arasında sıçrayıp duruyormuş. Artık deniz kaynayan, tüten, beyaz, yoksul ve ıssız bir ova olmuş. Top memelerindeki barutlar belki ıslanmıştır diye onları ateşlemek için demir çubuklarını

ateşte kıpkızıl kızdırmışlar. Bir aralık düşmanı yağmur arasında göremez olmuşlar. Sonra sancak omuzlukları hizasında seçebilmişler. Herif önünde sığlık olduğunun farkında değilmiş. Kalyonu çarptırıp tuzla buz etmiş. Ali, 'Hey Allah, avımızı neden aldın?' diye bağırmış. İşte o zaman çakan bir şimşek, pruva direğini babafingo çubuğundan güverteye kadar birkaç parçaya yarmış.Ali direğin dibinde imiş. Ondan sonra görmez olmuş," dedi.

Turgutca, gelip geçen gemileri seyrede ede teknelerin çeşitleri, armaların donanımları ve rüzgârların esişleri hakkında çok şeyler öğrenmişti. Fakat gönlünde gene de bir boşluk duyuyordu. Yalnız kaldıkça, gene bazen kavalını çıkartıp çalıyor ve yüreği cız ediyordu.

Bir gün şafaktan önce keçileri alıp, babasının uyarısına aykırı olarak deniz kenarına doğru gitti. Güneşdoğdu, hava buğulu olduğu için onun ateş küresini göremedi. Fakat aradan çok geçmeden denizden esen rüzgâr, suları örten sisleri tel tel süzerek vadilere doldurdu.

İşte o zaman çocuk, beş Türk kalitasını sisler arasında hayal meyal seçebildi? İlk önceleri Latin yelkenleri hiç görülmezken, biraz sonra bir muammanın çözülüşü gibi yavaş yavaş ağarmaya başladılar.

Hepsi de mehterlerini çalıyorlardı. Sertçe bir sağanak, buğuları kadırgaların üzerinden büsbütün siliverince bütün gemiler tepelerinden tırnaklarına kadar ışıklandılar. Yelkenler güneşe tutulan aynalar gibi çakıyordu: Gemilerin topları güneşte pırıl pırıl parlıyordu Ne yazık ki, gemiler geçip gittiler. Oâna kadar yoksul yoksul ötmüş olan kavalının, anlatmak isteyip de bir türlü anlatamadığı şeylerin ne olduğunu Turgutca birdenbire anladı. Çünkü kalitaların her biri ona doğuştan bildiği bir dille konuşuyor ve etrafındaki bütün muammaları (Bu arada da kavalın sesini) çözüyordu.

Ertesi günü akşama doğru çocuk beş kalitanın aksi yönden yol almakta olduklarını gördü. Küdür burnundan sonra gemiler kıyıyı sıyırarak geliyorlardı. Turgutca'nın yüreği ağzına geldi. Çünkü gemilerin dördü aşağıda,

Gümüşlük limanına girdi. Birisi de karakol olarak, kıyıdan iki üç mil açıkta volta vurmaya başladı. Artık Turgutca'yı bağlasalar yerinde tutamazlardı.

Keçileri önüne katınca köy yolunu tuttu. Babası daha gelmemişti. Ona memnun oldu. Çünkü ondan sıvışmak güç olurdu. Yalvarışına ise annesi "Hayır!" diyemezdi. Keçileri ağıla kapayınca, nereye gideceğini söylemesiyle beraber, çarıklarının yokuş aşağı patırdaması bir oldu. Annesi ardından, "Geç kalma!" diye bağırdığı zaman çocuk çoktan gözden kaybolmuştu.

Yalı kenarına vardığı zaman sular tamamen kararmıştı... Gemilerden çıkan leventler kıyı boyunca yer yer ateşler yakıp, onların etrafında halka olmuşlar ve yemek yemeye koyulmuşlardı. Aralarında on altı, on yedi yaşında delikanlılar da, altmışlık, yetmişlikak sakallılar da vardı. Bu ateşlerin birinin yanında otuz yaşında bir levent, palasının parlaklığını gölgeleyen kana ilgisiz gözlerle bakarak, onu kayıktan getirmişolduğu biley taşına sürtüyordu.

Turgutca yirmi, otuz adım ötede bir ateşin etrafında toplananların yanı başına giderek, onların dediklerine kulak misafiri oldu.

Orada otuz yaşlarında bir adam, geçmiş bir zamanda değil, fakat pek yakında geçen bir olayı, sıcağı sıcağına anlatanlara özgü bir heyecanla konuşuyordu.

"Yahu uzağa gitmeye ne gerek? Üç yıl önce Lepanto'da, yani bizim İnebahtı dediğimiz körfezin açığında oldu.

İki tane idi. Fakat ne kalyonlardı onlar. Onlara biz Köke diyorduk. Uzunlukları yetmiş arşındı, enleri de otuz arşın. İki bin beş yüz ton yüklüyorduk. Gene bana mısın demiyorlardı. Sen hiç dörder arşın kalınlığında ana direk gördün mü? Direklerin ortasındaki çanaklıklar yok mu, onlarda kırk savaşçı halka olup arkebüz ve ok atıyorlardı. Bataryalarındaki toplardan başka, pruvalarında sekizer büyük top vardı.

Pilora her biri dokuzar kişi tarafından çekilen yirmi beşer kürek lombozu sıralanıyordu. O İnebahtı savaşında bu iki

kalyonun her biri ikişer bin savaşçı taşıyordu... Yahu onlar gemi değil, fakat âdeta yüzen birer ada idiler. Bu kalyonların birine donanmanın sancak fırkası kumandanı Kemal Reis, ötekine de iskele fırkası kumandanı Burak Reis binmişlerdi. Boğazdan çıkarken az mı fırtına yedik? Zaten otuz yaşındayım, ben geçen o yılın baharı kadar kancık bir mevsim görmedim. Gelin havası gösterir... Yarım saat sonra kıyametler koparır. Ne ise fırtına, bora ve kasırgalarla uğraşa uğraşa Mora sularına vardık.

Çok şükür fırtınaya bir gemicik olsun kaptırmadık.

Modon ile Spienza Adası arasında on beş yirmi kulaç sular vardır ya. Oraya demir attık. Gözünü sevdiğimin yeri, Allah ne kadar tatlı su varsa hep oralara akıtmış. Oradan bize aylarca yetecek kadar su aldık ve demir alıp, ver elini Kalamata limanı dedik. O yere de Allah, doğrusu zeytin bağışlamış. Dağı taşı zeytin ağaçlarından gümüş renginde. Donanmanın on beş mil alargasına gönderdiğimiz gözcü kalitalar ve kırlangıçlar, yüz elli gemiden ibaret Venedik donanmasının Antonio Grimani'nin komutası altında Lepanto körfezinin ağzına gelip demir attığını bildirdiler. Sanki bunların yüz ellisi yetip artmıyormuş gibi birkaç gün sonra da Kıbrıs Valisi Pietro Loredano on beş tane domuz gibi gemi ile gelip ötekilerinin yanına demir attı. Filonun komutasını Loredano aldı. Onun ne yaman bir deniz kurdu olduğunu bilirsiniz.

Bizim donanmanın başında Hersek Ahmet Paşa vardı; fakat asıl denizcilerimiz Kemal Reis'le Burak Reis'ti. Ben bir yıl önce bunlarla beraber İspanya yakasına gitmiştim. Endülüslü, Beni Ahmer'in Granada hükümeti yıkılmak üzere idi... Kastil ve Aragon Kralı Katolik Ferdinand yok mu? Endülüslüleri İspanya'dan sürmeyi kurmuş. Onlar da bizim Sultan İkinci Bayezid Handan imdat istemişler. Donanma ile apar topar İspanyol sularına gittik.

Kıyı boyunca bir aşağı bir yukarı volta vurup gezdik... İspanyollar, Endülüslüleri keser, biçer, yakar, yıkarken (Kemal Reis'le Burak Reis'in aldıkları emirler öyle miydi ne?)

biz, kollarımızı kavuşturarak olup bitenlere uzaktan seyirci kaldık... Bizimkisi kıyı önünde bir gösteriş seferi oldu. Eh? Kemal Reis'le öteki reisler bu hâle hiç kızmaz olurlar mı? Yahu biz adi savaşçı erler olduğumuz halde kendimizi güç tutuyorduk. Durun hele, siz Lepanto savaşının nasıl geçtiğini öğrenmek istiyordunuz değil mi?

Bizim reisler düşmanlara fena halde diş biliyorlardı. Biz Loredano'yla savaşmak üzere hazırlandık.

Donanmaların ikisi de birbirine çatmayı göze alamıyorlardı. Fakat birbirini gözetlemesine, ikisi de tepeden tırnağa kadar göz kesilmişlerdi. Bir gün şafakleyin, kıyılardan kekliklerin ötüşlerini kıyı rüzgârı bize getirirken, iki donanma da birbirine karşı yürümeye koyuldu. Spienza Adasının yanındaydık. Venedik donanmasının savaş hattı borda nizamında ilerleyen üç saftan ibaretti. Birinci safa Amiral Armenio, ikinci safa ise Amiral Loredano, üçüncüsüne de Grimani kumanda ediyordu.

Türk donanması ise borda düzeninde yarım daire teşkil eden bir tek hattan ibaretti. Bu dairenin ortasına derya kaptanı Ahmet Paşa, sağ koluna, yani sağ boynuza Kemal Reis, sol kanadına ise Burak Reis komuta etmekte idiler. Rüzgâr Türk donanmasına uygundu. Arkadan esiyordu. Bundan dolayı bütün yelkenlerimizi açmış, olanca hızımızla düşmana saldırmaya başlamıştık. Burak Reis'in koca kalyonu, savaşhattının biraz ilerisinde donanmadan biraz ayrılmış bulunuyordu. Düşmanın öncü filosunun komutanı Amiral Armenio bu hali görünce Burak Reis'in kalyonunu Kemal Reis'inkine benzetti. O sıralarda an ve sanı her tarafa yayılmış bulunan Kemal Reis'i tutsak edeceğini sanarak, bir kevke (yani kalyon), bir barca ve bir mavna ile Burak Reis'in tek gemisine saldırdı.

Bu üç gemi Burak Reis'i ortalarına aldılar ve onu olanca top ateşleriyle dövdüler. Burak Reis ise düşmanlarının armalarına attığı neftli ve yağ'ı paçavralarla düşman yelkenlerini tutuşturup yaktı. Rüzgâr ateşi iyi körüklüyordu.

Ben bizim savaş hattının ortasındaki bir kadırgada idim. Gemilerimizin hepsi trampet ve davullarını çalıyordu. Düşman da öyle. Amiral Armenio'nun savaşçıları ve denizcileri, tutuşan yelken, seren ve direklerle uğraşırken, Burak Reis'in oâna kadar bir mezarlık gibi sessiz duran kalyonu birdenbire her tarafından dumanlar ve alev dilleri püskürdü. Spienza Adası ile kıyı dağları angılanarak uzun süre gürlediler. Amiralin koca barçasıyla, toparlakkıçlı mavnası, bacakları kırılmış ördekler gibi bir yana yatarak çabalamaya başladılar. İnanır mısınız bilmem? Bu barçanın punya deliklerinden denize kanların aktığını gördük. O iki gemi battı.

Amiral Loredano bu hali görünce kendi büyük kalyonu ile Armenio'nun imdadına koştu. İki düşman amirali, toplarla bir iş göremeyeceklerini anlamış olacaklardı ki, Armenio'nun batmamış olan kalyonu ile

Loredano'nun kalyonu, Burak Reis'e rampa ettiler. Arkebüz patırdısını duyuyor ve dumanlarla kılıçların ve yatağanların pırıltısını görüyorduk. Orada adamakıllı boğazlaşıyorlardı. Biz daha top menziline girmemiştik.

Fakat çok geçmeden bizim pruvalarımızdaki babacan karaoğlanlar ateş dilinden konuşmaya koyuldular.

Düşman da susmadı elbette. Top ateşi karşılıklı olarak iki saat kadar devam etti.

Burak Reis savaşa tutuşalıberi tek başına dört gemi ile uğraşmış, ikisini de batırmıştı. Geride kalan iki gemi ise sancak ve iskele bordalarına rampa etmiş bulunuyorlardı. Burak Reis çok telefat vermişti. Ne var ki sancağını alaşağı ederek teslim olacak adamlardan değildi. Son çare olarak böğürlerine yapışan iki gemiyi neft ile ateşe verdi. İki gemiden alevlerin ve kara dumanların yükseldiğini gördük. Hâlâ da içlerinde yaka paça boğazlaşıyorlardı. Düşman gemilerinin ikisi de yandı. Burak Reis kendi gemisini bunların arasından kurtaramadı... Bir aralık göklere kapkara bir duman sütunu yükseldi. Gemisini kurtaramayacağını anlayan koca denizci, sanki iki düşman amiralini de

gırtlaklarından tutup havaya uçurmuştu. Deniz onların mezarı oldu. İşte bundan sonra Spienza Adasına Burak Adası adını verdik.

Loredano'dan sonra rütbesi en büyük olan düşman Grimani idi. Bittabi o amiral oldu. Fakat Burak Reis olayından sonra düşmanın diz bağı çözülmüş, gözleri iyiden iyiye yılmıştı. Amiral olarak Grimani'nin ilk emri boca alabanda ederek kaçmak oldu. Doğruca Lepanto'nun yolunu tuttu. Amacı açık denizde karşılayamadığı Osmanlı donanmasını, hiç olmazsa İnebahtı'nın dar boğazından içeriye sokmamaktı.

Donanmasının arta kalanıyla gidip boğazın ağzını tıkadı ve hatta karaya top çıkardı.

Biz artık herifin ardını mı bırakırdık? Hemen peşinden davrandık. Boğaza varınca, herif bize bir cehennem ateşidir açtı. Bizim topçular yamandı doğrusu. Düşman ateşine bin beteriyle cevap verdi.

Düşmanı yarıp ikiye böldük. Flandıra ve sancaklarımız rüzgârda yapraklanıyordu. Davullarımızı gümbürdeterek boğazdan içeri daldık. Grimani toplarımızın artığı nesi varsa tezelden toparlayarak, kuyrukları bacaklarının arasına sıkışmış yılgın köpekler gibi dümen kırıp gitti. İmdadına Fransızlar ve Sen

Jan şövalyeleri yetiştiler. Fakat ağzının tadını bir kere almıştı. Artık böyle bir işe bir daha karışır mıydı?.

Sonra işittik. Venedik'e gider gitmez herife zincir vurmuşlar ve senatoda mahkemeye çekmişler, sonra da ölünceye kadar Chiasso Adasına sürgün etmişler. Adamı sanki neye sürgün ediyorlardı? Kendileri gelip savaşsaydılar ya?."

Levent, sözünün burasında durdu. Halkada bağdaş kurmuş olanların arasında kırk yaşlarında bir denizci,

"Sen o günleri unut. Devlet baba Venedikliler ve ötekilerle barış yaptı. Artık donanma çıkıp savaşmaz.

Baksana biz bile Antalya'da yapılan iki beylik kadırgayı alıp İstanbul'a gitmek üzere denize açıldık. Bize, yabancı

gemi görürseniz sakın ha sataşmayınız, diye sıkı sıkı emirler verilmedi mi?” dedi.

Beriki, “Ne barışı be yahu? Görmüyor musun, İspanyollar bir Türkü, bir Müslümanı yakalayınca, hemen zindana atıyorlar, orada onlara çeşit çeşit işkenceler ediyorlar... Ne bileyim, tırnaklarını söküyorlar, açlıktan ölecek hâle getiriyorlar, forsa diye küreğe zincirliyorlar, ya da fe–da–auto diye cayır cayır yakıyorlar? Apaçık savaştan daha kanlı ve daha acıklı ya?” diye söylendi.

Öteki, “Orası öyle! İşte onun için korsanlar da kendi başlarının çaresine bakıyorlar. Ben onlara hak veririm. Ben Midilli köylerindenim. Bir karım, iki çocuğum vardı. Eh, birkaç inek, biraz da tarla ile idare oluyorduk. Bir gece kente gittim. Köye dönünce, onu yanmış buldum. Bütün köylüleri yere yatırıp koyun boğazlıyorlarmış gibi boğazlarından kesip, başlarını gövdelerinden ayırmışlar. Yanaklarını delerek çenelerinden bir ip geçirmişler. Kafa demeti halinde ağaçlara asmışlar. İşte o demette, karım ve iki küçük çocuğumun başlarını da buldum? Dünya tepeme yıkıldı. Gidip şikâyet ettim. Bana ‘Buhaltı işleyen Venedik ve İspanyolllar değil, korsanlar... Korsanlar böyle yaptılar diye sultanımız öteki devletlere savaşmı açsın?’ dediler? Şaşakaldım. Çoluk çocuğum öldürüldükten sonra ve evim de yandıktan sonra ben artık orada ne duracaktım?.Hemen gidip aydın uşaklarının bir kadırgasında korsan oldum. Benim şimdiki leventliğim çok sonradır. Yeniçeri olsun, sipahi ve biz leventler olalım, savaş zamanında sefere gideriz...

Sonra döner, bacak bacak üzerine vurur, keyiflerimize bakarız. Oysa serhad halkı ve bir de biz korsanlar rahat yüzü görmeyiz. Yeniçeri, sipahi ve leventlerin babayiğit olduklarını inkâr etmek istemiyorum.

Benim Midilli’de tanımış olduğum Yakup adında bir köylü vardı. Rahmetli öldü, ortada dört erkek çocuğu bıraktı. İshak, Oruç, İlyas ve bir de en küçükleri Hızır (Sonradan Barbaros). İshak, Midilli’de yaşıyordu. Fakat öteki üç kardeş tarlalarını tokatlarını satarak 20–30 tonluk bir yelkenli peydahladılar.

Bunlardan Oruç, İskenderun ve Mısıra, Hızır'la İlyas da Selanik ve Serez'e işleyen yük ve ticaret gemilerinde tayfalık etmiş oldukları için ora kıyılarını iyi biliyorlardı. Hızır, kardeşi İlyas'la Mısıra gitmek üzere gemilerini Rodos ve Sömbeki adalarının arasından geçirirken, Rodos şövalyelerinin bir gemisi, üzerlerine saldırır. İlyas'la Hızır, daha on üç, on dört yaşında çocuklardı. Ceviz kabuğu kadar gemiciklerinde top yoktu. Gene de teslim olmadılar. Ellerindeki bir tüfek ve iki üç kılıçla, yaralanıp yere yuvarlanıncaya kadar dövüştüler. İlyas şehit oldu. Hızır'ı, Rodos'ta zindana attılar. Bu iş, senin anlattığın Lepanto savaşı sonrasında oldu. Hızır bir yolunu bulup Rodos'tan kaçtı. Antalya'da Şehzade Korkut yok mu? İşte Hızır'a o yardım etti de ona halis Antalya kerestesinden on dokuz oturaklı bir perkende yaptırıp verdi. Oruç ve Hızır onunla Rodos şövalyelerine ait birçok gemi ele geçirdiler.

Ne var ki, Yavuz Sultan Selim geçen yıl tahta çıkınca, Sultan Korkut ortadan kayboldu. Hızır'la Oruç, kendilerini korumuş olan şehzadeyi kaybettiler. Yavuz Sultan Selim de Osmanlı korsanlarının Türk sularında gezmelerini yasak etti.

Bu yılın başında Midilliye gittiğim zaman duydum. İki kardeş Türk sularından ayrılmışlar. Tunus'u Beni Hıfs emirlerinden birisi idare ediyormuş. Hızır'la Oruç ona başvurmuşlar. Ondan korsanlıkta merkez edinebilecekleri bir yer, bir liman istemişler. Hızır Reis'in kazandığı birkaç deniz savaşı, onun adını sanını Tunus'taki denizcilerin kulağına ulaştırmıştı. Tunus Emiri denizde ele geçirecekleri ganimetin beşte birini kendi hazinesine vermeleri şartıyla Halkulvat adındaki bir kaleyi onlara vermiş. İki kardeş hiçbir yerden yardım görmeden, İstanköy'ün karşısındaki Gökoya körfezinin Ula iskelesinde bir gemi yaptırmışlar. Öyle ya, Tunus'ta, Fas'ta, Trablusgarb'ta gemi yapacak kereste ne gezer? Hurma ağacından kadırga, perkende ve kalita mı yapılır?"

Otuz yaşındaki levent, "E?...Top, barut, gülleyi nereden buluyorlar?" diye sordu.

Öteki, “Nereden olacak? Düşmandan, yani onlardan zaptettikleri gemilerden! Ne ise, o yaptırdıkları gemi ile ilk denize açıldıkları zaman buğday yüklü bir Ceneviz gemisini, sonra da çuha yüklü koca bir kalyonu dövüşerek ele geçirmişler. Bu iki avlarını yedekte çekerek Tunus’a dönmüşler? Şimdi Güney Avrupa kıyılarında dolaşıyorlarmış. Midilli’de kâfirlerin zulmüne uğramış birçok delikanlı, ne yapsak da Hızır’la Oruç Reis’in yanına varsak diye istekle yanıyorlardı,” dedi.

Turgutca, ateşli gözlerle dinliyordu. Bu işittikleri bir taraftan hoşuna gidiyor, bir taraftan da canını sıkıyordu. Bu gemilere kaçıp denize açılmak vardı. Fakat levent ya da azep olarak gidip limanda yatacak olduktan sonra babasından, anasından ve şu sevdiği Sıralovaz’dan ayrılmak neye yarardı? Yabancı korsan korkusundan ta dağ başındaki dört duvar mazgallı evlerde çobanlık ederek mi ihtiyarlayıp ölecekti?...Çocuk derin derin içini çekti. Artık leventlerin yanında pek gecikemezdi. Yoksa babasından pek esaslı bir papara yerdi... Köy yolunu tuttu. Taş evlerinin kapısini kapalı buldu. Babasını uyandırmaktan korkarak, ahıra gitti. Gökte ne güzel bir ay vardı. Ahırda dört inek yatıyordu. Gözleri karanlıkta parlıyordu. Bir yana sarkan dudaklarından salyalar sunuyordu. Meraksız iri gözlerini Turtgutca’ya çevirerek baktılar ve onları kırptılar. Turgutca önlerine birer ikişer tutam saman koyarken onlara:

“Sanki sizinle benim sürdüğüm hayat arasında ne fark var? Hep aynı boyunduruk altında çalışıyoruz,” dedi. İnekler samanları yavaş yavaş çiğneyip hohluyorlardı. Turgutca ay ışığı ile nurlanmış Sıralovaz Yarımadasına ve gümüş bir çarşaf gibi yayılan Arşipel’e bir göz gezdirdi.

Levent olmak mı? Turgutca için en dayanılmayacak durum özgürlüğünü kaybetmek, başkalarının keyfine ve iradesine baş eğmekti. Leventlik aklından geçerken çocuk, “Hayır” dermişçesine başını salladı. Köyde mi kalacaktı? İçinden bir ses ona şiddetle “Hayır!” diyordu. Sonradan denizin çağırışını duyuyordu. Bu düşüncelerle sabaha kadar

göz yumamadı? Orada bir kayanın üzerinde put gibi duruyordu. Bakışı uzuyor, uzuyor âdeta ufukların ötelerini görmeye çalışıyordu. Hayatının yolu olsa olsa o açıklıklardaydı.

Sıralovaz’dan Açık Denizlere

Ertesi gün, Sıralovaz’ın o vahşi doruklarının ardından şafak sökerken çoban Veli evinden çıktı; inek ağılının yanında Turgutca’nın dimdik durmakta olduğunu, uyku dolu gözlerle gördü.

“Ülen! Dün gece neredeydin?...”

“Hava sıcaktı. Şurada ağılın yanında yattım. Bugün keçileri aşağıya, kıyıya süreceğim.”

“Ne o? Dağdaki otlar mı tükendi?”

“Hayır, ama aşağıdaki birçok leventler yemek yiyorlar... Zerzevat ve ekmek kırıntılarından keçilere epeyce yiyecek çıkar.”

“Bak oğlum sen...” demesine kalmadı, adımları biraz önce evin ardından duyulan Kör Ali ile Emine bacı köşeyi dönerek göründüler. Ali:

“Yahu Emine’nin işi varmış. Ben de leventlere gitmek istiyorum, hazır Turgutca keçileri yalıya sürerken, bırak bana da kılavuzluk etsin. Bunca levent varken haydutlar gelip de keçileri çalmazlar a!...” dedi.

Veli razı oldu. Turgutca, Kör Ali’nin bileğinden tuttu. Yalı kıyısının zümrüt düzlüğü yer yer beyaz elbiseli levent kalabalığı ile noktalanmıştı. Açıkta ise Sporad Adaları görünüyordu. Açık, temiz ve ılık bir gündü.

Bu adalar da sözümona o masum denizin çocuklarıydılar.

Turgutca bilmedi neden, fakat:

“Ali Amca, bu yabancılar niye kanımıza bu kadar susamış bulunuyorlar?” diye sordu.

“Senin yaşında iken ben de bu hale şaşardım. Galiba dinimiz ayrı da ondan, derdim. Evet, sebebin bir kısmı bu! Fakat hepsi değil, çünkü Hıristiyanlar birbirlerini de kırıyorlar....Haydibunu da mezhep farkı için yapıyorlar, diyelim. Çünkü onların bir kısmı Katolik, bir kısmı Protestan, başka bir kısmı da bilmem ne.

Fakat galiba tamamen bu da değil. Çünkü birçok denizcileri, kendi mezheplerinden, kanlarından ve milletlerinden olan erkek, kız veya çocukları yakalıyor ağızlarına bez tıkayarak sıkı fıkı bağlıyor ve gemi ambarlarına atıp denize açılıyorlar. Uzak limanlara varınca onları oralarda satıyorlar. İngiliz gemicilerinin İngiliz çocuklarını böyle kapıp Amerika'daki İngilizlere sattıkları çok görülmüştür. Bana öyle geliyor ki, yaradılışlarından olan bu işe sonradan din farkı, min farkı diye bir kulp takıyorlar. Ben bu gerçeği öğreninceye kadar babamla iki kardeşimi kaybettim ve bizlerden çoklarının kaybolduklarını gördüm. Bu nedir biliyor musun? Başkasının hayatına mal olsa da kazanç sağlamak hırsı... Biz artık dersimizi aldık. Ne yapalım? Dünyamız böyle!" dedi ve içini derin derin çekti.

Küçük Turgutca, çocukluğa ait bir saflık ve masumiyetle, "Ali Amca! Söylediklerin çok doğru. Yalnız aklıma bir şey geldi. Sözgelimi sultan, donanmasını gönderip düşmandan tutsak alsa, onları saklasa ve düşman bizleri tutsak ettiği ve ezdiği zaman, karşılık olarak onlardan tutsak olanları ezeceğini söylese, bu işler düzelmez mi?" diye sordu.

Kör Ali, "Oğlum senin söylediğin doğruama, böyle yapmak gelenek olmamış. Bu işi sultanlar değil, korsanlar yapıyorlar," dedi. Çocuk düşünceye daldı...

Biraz yürüdükten sonra Tahtabacak'a rastladılar. O da yalı kıyısına gidiyormuş. Dik yamacı beraberce inerek düzlüğe vardılar. Leventler küme küme toplanmış, kahvaltılarını hazırlıyorlardı. Kör Ali ile Tahtabacak kalabalık bir levent topluluğuna yanaşırken selam vererek eski korsanlardan olduklarını söylediler. Hemen leventler ayağa kalkıp yer verdiler. Tahtabacak "Rahatsız olmayınız," filan dedi ise de leventler, "Yoo! Olmaz, deniz kartalları gelince deniz şahinlerinin kalkıp onlara yer vermeleri gerekir," dediler.

Kör Ali'nin daha çok kalıp kalmayacakları sorusuna Gümüşlük'e su almak için geldiklerini, fakat bu işin birkaç gün daha uzayacağını, su kıt olduğu için dört beş varil

dolusu su alınınca, kuyuların suyunun tükendiğini, saatlerce yeni baştan dolmalarını beklemek gerektiğini söylediler.

İhtiyar leventin birisi, Tahtabacak'a nerede gazi olduğunu sordu. Levente, Kör Ali cevap verdi:

"Arkadaşım yaman topçudur. Onun için kolu ve bacağı topu attı. Fakat o çok düşmana topu attırmıştır.

O anlatmasını pek sevmez. Size ben anlatayım bari. Selman Reisi tanırsınız. Şu eski Selman Reis, Hüssam Kaptan onun kadırgasında topçubaşıydı. Bir gün Pantelaria Adasının güney açığında, iki kuvvetli barçanın himayesinde tepesine kadar yüklü bir gemiye rasgelmişler. Düşman pek fazla kuvvetli olduğu için, onu görmezlikten gelip, sıvışmaya karar vermişler.

Fakat küreklerde topu topu on beş yirmi forsaları varmış. Parçalar uygun rüzgârla, Selman Reisin kadırgasına yetişmişler. Biri kadırganın sağ, öteki sol tarafına rampa etmeye kalkışmışlar. İşte bizim topçu arkadaş tam o sırada ustalığını göstermiş.

Çok eskiden kullanılan taştan oyma havan topları yok mu? Anlatmakta olduğum bu olaydan iki üç hafta evvel Sicilya kıyılarına yaptıkları bir akında toplardan iki tanesini bir köy kenarında otlar arasında bulmuşlar. Onları bu arkadaşım gemiye almak istemiş. Selman Reis artık kullanılmayan bu topların gemiye alınmasına engel olmaya kalkışmış. Fakat arkadaşım hiçbir işe yaramaz olsalar da gemide bari safra diye kullanılabileceklerini iddia etmiş. Onun için gemiye alınmalarında inat etmiş. Selman Reis, 'Gerçi bunlar, günleri geçmiş eski toplardır. Fakat sakla samanı gelir zamanı. Bunlar gemide kumanya yemez, su içmez.

Varsın bir kenarda durakoysunlar,' demiş.

Arkadaşım Hüssam iki geminin sancak ve iskeleden yanaşmakta olduklarını görünce topların ikisini de güverteye çıkarttırmış. Onları bol bol barutla doldurmuş. Ağızlarına tahtadan birer tapa tıkmış. Onun üzerine masa üstü gibi yassı ve geniş bir tahta çakmış. O tahtanın da üstüne

gülleler, taş, zincir ve demir parçalarını ve gemi safrasını, hurda ıvır zıvırını yığmış.”

İhtiyar bir levent, “Ben o topların kullanıldıkları günlere yetiştim. Onlar yavaş fitillerle ateş edilirlerdi.

Çünkü ateşlendikten sonra topçuların uzaklaşıp saklanmaları gerekirdi. Fakat gemilerde kullanıldıklarını hiç görmedim,” dedi.

Tahtabacak dayanamadı, “Onların gemilerde kullanılmadıklarını ben de biliyordum. Fakat bizim elli altmış kişimize karşılık, bize rampa etmeye kalkışan iki barçanın her birinde üçer dörder yüz kişi vardı.

Toplarımız da küçüktü. Teslim ve tutsak olmayacağımıza göre, ölünceye kadar dövüşecektik... Yani ölümümüz muhakkaktı. Evet biliyorum, o toplarla doğru dürüst nişan alınamazdı. Fakat zaten ölmüşsayılırdık. O toplar sayesinde belki de kurtulabileceğimizi düşündüm. Herkesi yanımdan uzaklaştırdım.

Arkadaşlarla helallaştım, başlakıç kasaralarının altlarına gidip saklanmalarını tembih ettim, bekledim.

Ne var ki düşmanın biri daha önce yanaştı. Onun tarafındaki havan topunu ateşledim. Topun alevleri göklere parladı. Kulaklarım dakikalarca çınladı. Sanki bir yanardağ alev saçmıştı. Sonra dumanla kararan gökten o ağır mermiler öyle bir şiddetle düştüler ki, düşman barcasının yalnız güvertesini değil, birçok yerinden teknesinin altını da deldiler. Bizim teknenin de küpeştesi gitti. Güvertedeki kalabalığın üstüne düşen hurda demirler de çok iyi iş gördüler. Arkadaşlar kasaralara saklanmamışlardı. Onların arkebüz ve ok yaylımı, birbirine karışan düşmanda artık savaşacak hal bırakmamıştı.

Kendimi toplayıp döndüm. Bir de ne göreyim? Öteki taraftaki parça hemen neredeyse rampa kancalarını bize atacak. Sancak bordamızdaki topu biraz daha düzelttim. Çabuk ateş alsın diye fınyasını kısalttım. Kibriti değdirdim. Ondan sonrasını da bilmiyorum. Kendime geldiğim zaman sağ kolum da parmaklarımın uçlarına kadar acı acı

sızlıyordu. Dönüp koluma baktım. Kolum yok! Bizim havan topundan çıkan bir zincir parçası, kolumu parçalayıp götürmüş. Bizimkilerden de birkaç kişi yaralanmış.

Düşman neye uğradığını bilmeyerek teslim olmuş.

Bizimkiler onların forsalarını salıvermişler, gidip üçüncü gemiyi zaptetmişler. Sağ kolum yoktu, ama iyi nişan aldığım için gene sefere gidiyordum. On yıl kadar sonra misketler bacağımı da alıp götürünce karaya dönmek zorunda kaldım," diye anlattı.

Leventin birisi, Tahtabacak'ın yanında durarak dinlemekte olan Turgutca'yı işaret etti ve "Oğlunuz da sizin gibi bir nişancı olur inşallah," dedi.

Kör Ali, "Çocuk oğlum değildir. Fakat bize belki de oğlumuzdan da yakındır," dedi.

Tahtabacak da, ""Hem de nişancılıkta bizi geçeceğe benziyor," diye ekledi.

Ok yayına ip takmakta olan on altı yaşlarında bir levent Turgutca'ya, "Atar mısın amca oğlu ?" diye sordu. Turgutca gülerek, "Evet," dedi. Dağılmış bir su varilininkıçını elli adım kadar öteye diktiler.

Turgutca'ya ipi takılmış yayı ve bir de ok verdiler. Çocuk yayı çekti. İp vıngıldadi; ok vızıldadı, trak diye tahtanın ta ortasına saplandı. Aferin, diye bağıranlar oldu. Fakat birkaç kişi (ve bu arada yayın sahibi genç levent) "Yahu bu denk gelmiştir. Bir daha at," dediler ve Turgutca'ya ikinci bir ok verdiler Turgutca çarıklı küçük ayaklarının birini öne attı, geçilmesi pek güç olan sarp ve yüksek bir dağı aşmaya hazırlanıyormuş gibi, kuruyan dudaklarını diliyle ıslattı. Onu seyredenler, "Becereceğinden emin olmadığı için korkuyor," diye düşündüler. Turgutca bir an nefesini tuttu, sonra oku salıverdi. Uçan ok, saplanmışolan iki okun arkasına vurarak onu ucuna kadar ikiye böldü. Seyredenler şaştılar.

Ok sahibi genç levent, Turgutca'nın adını sordu. Kendi adını da "Eğribozlu Murat," diye verdi. Sonra hemen gidip okla balık avlamalarını teklif etti. Turgutca rüzgârın çıktığını ve balıkların çırpıntılı denizde görülemeyeceklerini, balıklar

ve özellikle kefalların şafakleyin deniz cam gibi durgun ve berrak iken avlanabileceklerini söyledi. Ertesi günü şafaktan önce birleşmeyi sözleştiler.

Leventlerle yaşlı iki korsan geçmişten ve gelecekten uzun uzadıya söz ettiler. Bir ara gemilerin birinin odabaşısı (ikinci kaptanı) Turgutca hakkında:

"Şu çocuk çok istidatlı. Bizim reise söylesek de onu azeplere, acemi oğlanlara kaydettirse," dedi.

Kör Ali ile Tahtabacak akşamleyin köye dönerken, odabaşının söylemiş olduğu o sözler hakkında,

"Zavallı adamın iyi niyeti var. Ama o çocuk hiç azep olur mu? O mutlaka korsan olur." "Ne acemi oğlanı?

Görmüyor musun, gökten geçen her bulutun anlamını, saçı sakalı denizde ağarmış ihtiyar bir azepten daha iyi anlıyor. Bazen oğlanın içinde de acaba cin mi, şeytan mı, yoksa bir melek mi var diye merak ediyorum." "Vallahi içinde ne olduğunu bilmiyorum. Fakat yüzünde yalın kılıç gibi keskin bir şey parlıyor," yollu konuşuyorlardı.

Ertesi gün şafağın ışığı gecenin kenarında parlarken, Turgutca ve Eğribozlu Murat'ı ok ve yaylar elde, deniz kenarında buldu. İki genç, koyun birinde suyun yüzüne çıkan bir kefal sürüsüne rastgeldiler.

Turgut'un okları vızıldadıkça vurulan koca balıklar ters dönüyorlar ve karınlarının beyazını göstererek çırpınıp suları çınlatıyorlardı. Kıyı boyunca irili ufaklı sıralanan bu koyların birisine (Murat önde veTurgutca arkada) yürürlerken, Murat iki koy arası burnun en yüksek yerine geldi. Oradan öteki koyu görüyordu. Yokuşu çıkmakta olan Turgutca'ya durması için işaret etti.

Murat o yüksek yerden koyun sularına bakakalmıştı... Koy değil, mağaraları, kayaları, çimenleri ve ağaçlarıyla deniz sularına dolanan mücevher bir gerdanlıktı. Koyun ortasında küçük bir adacık vardı.

Dalga geldikçe ikiye ayrılıyor, adanın üzerinden kar beyaz köpüklerle aşağıya sarılıyordu. Murat sulara bakarken,

onların dibinden hızla giden bir ağartının yüze doğru geldiğini gördü. Sarı saçlı bir kadın başı köpüklerden çıktı.

Sonra kınından çıkan dalkılıç kadar parlak, Gümüşlük köyünden Güllü kızın gövdesi apak fırladı. İşte o zaman Murat Turgutca'yı durdurdu.

Kız, ateş renkli ıslak saçları aşağıya sarkarak, omuzlarını örtüyor ve denizde salınıyordu. Amma da apak bir şeydi. Gerdanının beyazlığı ve sert memeleri kısmen görünüyordu. Arta kalan kısmını ise habbelerle buğulanan sular örtüyordu, fakat Murat'ın gözlerinden güzellik hazinelerini gizleyen o sular, onun hayalini durduramıyorlardı. Gözleriyle gördüğü güzelliklere doyamayan Murat'ın hayali, camı kırmadan geçen bakış gibi buğulu sular arasından yasak güzelliklere erişiyor ve sonra geri dönüp onları delikanlının iç arzusuna anlatıyordu. İki çocuk ondan sonra balık avlamadılar.

Delikanlı leventte on iki altın duka vardı. Bu, o zaman için büyük bir para idi. Güllü kız, yaşlı anasıyla birlikte taş evlerinde bir başına yaşıyorlardı. Tek bacakla Kör Ali, o gün akşama kadar leventlerle ihtiyar kadın arasında gidip geldiler? En sonunda o akşam Murat'la Güllünün nikâhlarının kıyılmasına ve düğünlerinin yapılmasına karar verildi. Kalitalar İstanbul'a döndükten sonra zaten Murat serbest kalacak ve Sıralovaz'a gelip oturacaktı. Murat'ın sevinçten etekleri zil çalıyordu. Turgutca'ya, “Adama nerelisin? diye sormuşlar, adam da karımın köyündenim, diye cevap vermiş. Bak Turgutca, artık hemşeri olduk,” diyordu.

Leventlerle köylüler, yoksul kıza mükemmel bir düğün yaptılar. Üç dört gün sonra kalitalar çekip gittiler.

Ancak iki üç ay sonra İstanbul'a dönüş yolunda Çatallar arasından geçtikleri görüldü. Gemilerin yanaşmadığını görünce Güllü ağladı. Fakat Turgutca, “Ben çocuğum, ama anlarım. Murat mutlaka İstanbul'dan döner,” dedi. Nitekim Güllü yedi aylık gebe iken Murat da kara yolu ile Sıralovaz'a döndü.

Turgutca'ya anlatacakları çoktu. Geldiğinin ertesi akşamı Murat, Güllüyü alıp Tahtabacak ve Kör Ali'yi görmek üzere

çoban Veli'nin Karabağ'daki evine geldi ve "İstanbul, Hızır Reis'le ağabeysi Oruç Reis'in (onu şimdi Oruç Baba diye anıyorlar) batı denizlerinde başardıkları savaşların öyküleriyle çalkalanıyor.

Nerede bir usta denizci varsa ne yapıp yapıp Halkulvat'a gidiyor. Onların filosu kadırga, perkende ve kalita olarak yirmi otuz parçayı bulmuş, hepsinde de seçme denizciler varmış," diyerek anlatıyordu.

Turgutca'nın gözleri parıl parıl yanıyordu.

Murat on sekiz yaşında iken baba olmuştu. Artık Turgutca da on dört yaşında idi. Sık sık buluşup konuşuyorlardı. Bir akşam bir burunun üzerine çıkmışlar, Turgut yüksek bir taşa oturmuş, Murat da toprağa uzanmıştı. Daha gece olmamıştı. Ay ışığı, denizi gurubun kızıllığı ile paylaşıyordu. Arşipel saf saf dalgalarını, uzak enginlerden getirerek, yeşil ve altın lüleler halinde koyup kumlarına yuvarlıyordu. Sanki deniz Hızır ve Oruç Reis gibi Arşipellilere ait haberleri, kendi yurtlarının kıyılarına taşıyarak yavaş yavaş çekiyordu.

Murat, "Bizim Eğriboz da güzeldi. Fakat çırçıplak ve kupkurudur." Sonra (eliyle Çatal ve Sporad adalarını işaret ederek) "böyle adalar ve bu dağlar gibi dağlar orada ne gezer?" dedi.

O anda bütün yaradılış, iki gencin bakışlarının önüne, o günkü savaş, boğuş dünyasına çok yabancı ve uzak bir masumluk ve güzellikle yayılıyordu. Geçici bir rüzgâr denizin yeşil billuru üzerinde kırışıklar yürütüyor ve yabani gülü petalını bir kelebekmiş gibi havada pırıldatarak uçurduğu zaman, sanki cennet ellerinin yelpazeleyişleri imiş gibi iç açıyor ve yalnızlığa zevk katıyordu. O saatte bütün dağ yamaçlarının çiçekleri göklerin kendilerine gülümseyerek verdikleri balları ve güzel renkleri, güzel koku olarak ona geri veriyorlardı ve o da karşılık olarak en iri yıldızlarının parıltısı, en koyu mavisi, en serin iç çekişleriyle o elleri mutlu ediyordu.

Murat yavaş yavaş, "Burasını böyle gördükçe bazen kendi kendime denize açılmasam da olur, diye düşünüyorum, eğer

yeryüzünde cennet varsa herhalde burasıdır!” dedi.

Fakat Çatal adalarının birisinin arkasında, gitar ve mandolinlerini zımbırdatarak aksam yıldızının parıldamasını bekleyen İtalyan hırsızları, o anda kıyı kayalıklarının gölgeleri önünden, gölge gibi kayarak yanaşıyorlardı.

Çocuklar sanki her tarafa yayılan durgunluğu ve sessizliği bozmamak için hemen hemen fısıldayarak konuşurlarken birdenbire havada bir ok vızıldadı. Anlaşılan sessizce yanaşan bir korsan kayığı Turgutca’ya nişan almıştı. Okun toprağa gömülmesiyle beraber durumu kavrayan Turgutca, teslim oluyormuş gibi iki elini havaya kaldırdı ve Murat’a yavaşça “Sen gürültüpatırdı etmeden sıvış. Git haber ver, Şeytanderesi’nde pusu kursunlar. Ben her kim iseler bir saate kadar oraya getiririm,” diye fısıldadı.

Murat, “Yok olmaz, tehlikeye girersin,” filan dedi ise de Turgutca’da söylediğine itaat ettirir bir hal vardı.

Murat ayrılır ayrılmaz Turgut ağlayıcı bir sesle ve İtalyanca, Sicilyalı bir çocuk olarak küçük yaşında Kör Ali adında bir adam tarafından tutsak edildiğini ve hatırladığına göre adının Bernardo olduğunu söyledi.

On altı, on yedi çift kürekli bir fırkatayla gelmiş olan kırk kadar korsan, bu sığır, sıpa hırsızlığı akınları için kıyı köyleri hakkında bilgi edinirlerken, Tahtabacak ve KörAlinin kimler olduğunu öğrenmişlerdi. Az bir kuşkudan sonra çocuğa inandılar ve köy baskını ve özellikle hayvan ağıllarının soyulmasında kendilerine kılavuzluk etmesini istediler.

Turgutca hemen kabul etti.

Dağların bahçeli, merali, yemyeşil etekleri uzun bir düzlükle deniz kıyılarına yayılıyor ve koylarla dantelalanıyordu... Fakat daha yukarıda kayalık yamacın dikleştiği yerler, seyrek çalılar, sakız, defne, santral ağaçlarıyla örtülüyordu. Ötede beride dereler oymuş, onların dibine taş, çakıl ve kum kümeleri yığmıştı.

Bütün memleket, yamaçlarda yayılarak uyuyan hafif sisler kadar sessizdi. Sözümona Sicilyalı Bernardo, tepeden tırnağa kadar silahlanmış olan kırk korsanı o derelerden

birine soktu. Turgutca korsanların reisinin yanında yürüyor ve köylülere silahlanıp toplanacak vakit vermek için, “Aman yavaş yürüyelim, patırtı yapmayalım. Çünkü köylülerin nöbetçi gözcüleri vardır... Sığırları aldıktan sonra beni de götürecek ve anama babama iade edeceksiniz değil mi? Beni Türkler yakalarlarsa öldürürler,” diyordu.

Turgutca’nın tahminine göre bir saati biraz geçmişti ki Şeytanderesi’ne vardılar.

Derenin boyunca pusu kurmuş olan köylüler, korsanları ve Turgutca’yı adamakıllı seçebiliyorlardı.

Yalnız Turgutca’nın babası değil, fakat anası da eline bir balta alarak gelmiş, ağlıyordu. Tahtabacak,

“Oğlana bir şey olmasın, aman dikkat ediniz,” diye çırpınıyor, arkebüzün sehpasını düzeltiyordu. Sonunda, derenin pek dar bir yerine geldiler. Burası yarımşar insan boyunda kaba saba merdivenlerden yapılmış bir yerdi. Bunların üzerinde ancak üçer dörder kişi durabilirdi. Fakat şimdi otuz kadar korsan çıkmıştı.

Önlerinde boşalan çıkıntıya Turgutca ile korsan reisi çıkınca, çocuk artık işaretini vermek saatinin çaldığına hükmetti: “Davranın!” diye bağırmasıyla korsan reisinin arkasına geçip kollarını kavraması bir oldu. Bu durumda reislerini vurmamak için, ne yukarıya çıkmış olanlar, ne de alt basamaklarda kalmışkorsanlar ateş edebilirdi.

Issız dere birdenbire silahlarla canlandı. Hırsız alayı,aslan ağzına baş sokmuş gibi, dar geçidin kayalık dişleri arasına girmişti. Sanki dağın bağrından yağmur suyu yerine bir savaşçılar seli akıyordu. Yalnız erkekler değil, fakat onların karıları, kız kardeşleri ve kızları da gelmişti. Korsanların geldiğini duyunca, un eleklerini duvara asmışlar, beşikteki çocuklarını ihtiyar ninelere bırakmışlardı. Gece baykuşun ötüşünü duyunca korkudan damarlarındaki kanları donan kızlar, şimdi pala ve yatağanların şimşekler gibi çaktıklarını korkusuz gözlerle seyrediyor ve elde bıçak, ölüler üzerinde savaş Tanrıları gibi yürüyorlardı.

Onların bu halleri yüreklerinin katılığından ileri gelmiyordu. Yuvalarının yavrularına, kuşçuların uzattıkları soğuk elleri kumrular kanatlarıyla çarpar ve gagalarıyla vururlardı ya, erkeklerini ve çocuklarını vurmaya gelenlere karşı bu anaların ve kızların saldırışında da o kumruların şiddeti vardı.

Aradan on, on beş dakika geçince derenin içinde bir diri korsan kalmamıştı. Turgutca'nın anası oğlunu, ağlaya ağlaya bağrına basıyordu. Fakat Turgut, "Dur hele anne, işimiz bitmedi. Yahu bunları getiren gemi aşağıda bekliyordur. Çabuk gidip onları ele geçirelim!" diye bağırdı. Oradakiler koşar adım, kıyı yolunu tuttular. Fakat arkebüz seslerini işitmiş olan hırsız fırkası (fregat) ne olur ne olmaz diye kıyıdan ok ve arkebüz menzili dışına açılarak bekliyordu. Ne Turgutca'nın, ne başkalarının İtalyancası onları kıyıya yanaştırabildi. Turgutca birkaç kişi ile fırkataya yavaşça yüzmeye kalkıştı, fakat onlara babaları da, Tahtabacak da "Bugünlük yeterli ders aldılar," diye engel oldular. Fırkata da yelkenleri açıp Çatallara doğru yol aldı.

Sonra meşaleler yakılarak öldürülen düşmanlar soyuldu... Bunlardan alınan otuz sekiz kılıç, dördü gümüşsavatlı on dokuz piştov, on barut boynuzu, üçü gene gümüş savatlı yirmi iki kama, irili ufaklı altı gümüşhaç, otuz dokuz çift çizme ve kundura ve bazılarının öteleri berileri yırtılmış otuz dokuz kat frenk elbisesiyle otuz altı dükat ve iki üç dükatlık gümüş para, Karabağ'da çoban Veli'nin önüne yığıldı. Bunlar Karabağ, Gümüşlük ve Dirmil köylüleri arasında paylaştırılacaktı. İhtiyar kurt tam işe koyulacağı zaman, yukarıki mahalleden koşup gelen bir çocuk Turgutca'ya, kendisini Kör Ali'nin istediğini söyledi. Turgutca hemen oraya koştu. Zavallı Ali günlerden beri hasta idi. Köy otları ve bilhassa elma yağı ve karabaşyağından yapılan ilaçlar artık kâr etmiyorlardı, ihtiyar deniz kurdu güç soluk alıyordu. Turgut'un yanaşmakta olduğunu adımlarından anladı. Odaya girer girmez, "Turgutcam, savaşırsınız, bana haber salmazsınız. Piştov ve arkebüzler gümbürderken ben burada

meraktan dokuz doğuruyordum. Kim kazanıyor, kim yeniliyor bilmiyordum.

Emine ninen bakıp bana söylüyordu. Ama işlerin kötü mü, iyi mi gittiğini farkedemiyordu ki, bana anlatsın," dedi ve eliyle yanında duran kılıcını işaret ederek, "Gözlerim görmez, körümama, elimde kılıç ölecektim, ne ise çok şükür bugünü de yaşadım," dedi. Fena halde öksürmeye koyuldu. Tekrar konuştuğu zaman sesi güç duyuluyordu. Emine nineden su istedi... Fakat su vermeyip beklemesini işaret ettikten sonra son bir çabayla "Bilirsin oğlum, bu kılıcın demiri benim senelerce forsa olarak taşıdığım zincirlerdendir. Fakat o demir, Toledo'da bıçak ustalığı etmiş ve güç bela Afrika'ya kaçabilmiş bir Endülüslü tarafından dövülmüş ve suyu verilmiştir. Al kılıcı elinde tut" dedi. Turgutca kendisine söylendiği gibi yaptı. Kör Ali'nin yüzü kireç gibi ağarıyordu. Yavaşça, "Göremiyorum ki!" dedi ve sonra "Kılıcı tutmakta olan sağ elini elimin daha duygusu tükenmeden elime yanaştır," diye yalvardı. Çocuğun silah tutan elini yokladı ve "Elhamdülillah! Gazan mübarek olsun yavrum! Şimdi kılıcı al, git," dedi. Su vermesi için Emine bacıya işaret etti. Turgutca elini öptü, fakat ayrılmakta gecikti. Ali Reis suyu içip şehadet kelimesini getirdikten sonra, içini çekip müsterih müsterih hohladı, ak saçlı başı bir yana düştü ve çocuk yürekli savaşçı böylece dünyadan göçtü.

Emine nine "Haydi yavrum, aşağı mahalleye git de Ali Dayının öldüğünü bildir," dedi. Turgut, elinde kılıç, üzgün olarak aşağıya indi. Ali Dayının öldüğünü bildirdi. Tahtabacak ve birkaç erkek cenazeyi beklemek için yukarıki mahalleye çıktılar.

Turgutca, evde tuhaf bir manzara ile karşılaştı. Evin bir köşesinde on kat frenk elbisesi, on çift çizme ve kundura, on dokuz kılıç, iki gümüş savatlı piştov, yedi savatsız piştov ve kubur, iki gümüş savatlı kama, on bir savatsız kamayı yığılı buldu. Babası çoktan uykuya varmıştı. Annesinin ise sevinçten gözleri parlıyordu.

Turgutca’ya “Bunlar hiç! Bak sana ne göstereceğim,” dedi ve bir kese açarak çocuğun avucuna on sekiz altın duka saydı. Sonra “Bunların hepsi de senin. Bölüşürlerken Tahtabacak, asıl işi senin görmüşolduğunu ve ganimetin yarısının sana verilmesi gerektiğini, kim gerekmez derse koltuk değneğini onun başında kıracağını söyledi. Köylüler, ‘Haklısın amca!’ diye bağırdılar. Bana da koca bir gümüş hac verdiler. Fakat bengâvurun haçını patını putunu hiç eve sokar mıyım? Eee...istemem ben onu dedim. Eh Turgutcam, şimdi bir sürü inek, koyun alabiliriz,” dedi.

Turgutca, dikenli çitlembik çalısı dallarından ibaret döşeğine uzandıktan sonra, aklı bir Kör Ali’ye ve onun verdiği ağır palaya, bir döşeğinin etrafındaki ganimete ve bir de çoban Murat’ın masalındaki deniz âşığı çobanın denize dönerek “Gene canın incir istedi,” diye bağırmasına gidiyordu.

Ta neden sonra uykuya varan gözleri, kapanıp da hayali düşlere açılınca, kendini denizle karşı karşıya buldu. Deniz mavi gözlü, mavi yüzlü ve mavi saçlı bir güzeldi. Turgutca’ya “Ben incir değil, seni istiyorum,” diyordu. Bunu duyan çocuk bağırdı. Uyanan annesi “Turgutca, ne istiyorsun?” diye sordu. Çocuk düşünü kaybetmemek için gözlerini hiç açmadan, “Hiçbir şey istemiyorum. Düş görüyordum da...” dedi ve uyuyormuş gibi derin derin nefes alarak az sonra gene uykusuna daldı.

Bu olaydan beş altı ay sonra bir gün bütün Arşipel batı rüzgârıyla kırışıyordu. Öğleye doğru yakıcı güneşışığında denizin ta ufuklara kadar kaynaşan ateş levhasının üstünde karavella biçimi kapkara bir gemi göründü. Dağ başında Tahtabacak, hemen hemen gözlerini örten çatık kaşlarını yukarıya doğru silerek uzun deniz dürbününü gözlerine getirdi. Yanında duran Turgutca’ya: “Düşman desek böyle güpegündüz yanaşmaz. Dost desek ne flandıra, ne de sancak gösteriyor. Şuna bir de sen bak,” diyerek dürbünü uzattı.

Turgutca dürbünle bakarken, Tahtabacak'a "Hissa cunda edecek," dedi.

Öteki, "Nereden bildin?" diye sordu.

"Çünkü seren cundalarını mantelyalar aracılığıyla karga ediyorlar. Hah! Hah! Hah!"

"Neye gülüyorsun yahu!–"

"Gabya skutalarını kaçırdılar. Görmüyor musun Hüssam Amca? Dürbüne ne hacet? Koca gabya yelkeni yapraklanıyor. Bir sakatlık yapmazlarsa iyi," diyerek dürbünü Tahtabacak'a verdi ve "bana kalırsa bu bir Osmanlı gemisi. Fakat ya tayfası az, ya da adamları acemi. Eğer rüzgâr sert olsaydı böyle yelken kullanmakla neye dönerlerdi? diye sözüne devam etti.

Öteki, "Haklısın. Ancak gabya skutalarını doldurabildiler, şimdi mantelyaları bağlıyorlar. Maşallah daha hâlâ cundaları fora dışarı edemediler. Tayfanın böylesiyle denize mi çıkılır?" dedi.

Turgutca, "galiba bol bol su da yapıyor. Arasıra bordaları güneşte parlıyor. Herhalde tulumbalarla çekilen suların punyalardan akarken güneş ışığıyla parlamalarından olacak. Şimdi anlaşıldı. Ya armozları açık, ya da teknesi delik. Cunda yelkenlerini acele kıyıya yetişmek için açıyor. Nah işte, hele Gümüşlük'ün ağzını görebildi. Dümen kırıyor. Gidip karşılayalım," dedi.

Deniz kenarına vardıkları zaman gemi çoktan Gümüşlük'e demir atmıştı. Tahtabacak ile Turgutca'nın dağ başındaki tahminleri doğru çıktı. Gemi Kerim Ağa adındaki Çeşmeli bir tüccar tarafından Sakızlı bir tüccardan alınmıştı. Geminin 40 kişi tayfası vardı. Fakat bunların ancak yedisi (o zamanın deyimiyle ehli bahir) denizden çakar gemici idiler. Gemi sahibi Kerim Ağa, kaptanlık ediyordu. Çok iyi yürekli bir adamdı... Fakat geminin pruvasınıkıçından ayırt edemiyordu. Gemi kullanmakta ondan cahili bulunamazdı.

Durup durup yaka silkiyor ve "Şu Rodos korsanlarından bıktım usandım. Beni mahvettiler yahu! İkidir İskenderiye'ye gönderdiğim malı yağma ediyorlar. Ben de bu gemiyi alıp

silahlandırdım. Barutumuz, güllelerimiz, kumbaralarımız bolama, gemicimiz kıt... Tekne kalafat istiyormuş, ben ne bileyim?

Çıkmazdan önce söylemediler ki. Sakız açığında burnun birini dönünce karşımıza Venedikli küçük bir perkende çıktı. Bizi görünce kaçmaya kalkıştı.

Rüzgâr kıttı, küreklerine alabildiğine foga veren Venedikliye yetişemezdik. Topla belki döveriz dedik.

Beş on kere ateş ettik, tutturamadık. Tutturamadığımız bir şey değil, top sarsıntısından teknenin armozları açıldı. Geminin tabanından fıskiyeler gibi sular fışkırmaya başladı. Oralara kurşun levhalar çaktık, ama suyu durduramadık," diye yakınıyordu.

Bunları dinleyen Tahtabacak, Turgutca'ya baktı. Turgutca, Tahtabacak'ın gözlerindekini okumuştu ki:

"Bir ben bir de Eğribozlu Murat var," dedi.

Tahtabacak, "İki kişi yetmez. Hem de gemiyi karaya çekip iyice kalafatlamalı. Ben Halikarnas'a vararak bir iki kalafat ustası ve gemici getireyim," diye cevap verdi ve ertesi gün de üç usta getirdi.

Bu arada Turgutca, kendisinin denize açılmasına razı olması için annesini kandırmaya çalışıyordu. Ona, on sekiz altın dukanın dokuzunu inek satın alması için bırakacağını, kılıçları ve piştovları İskenderiye'de satacağını, denizde belki de ganimet bulup eve döneceğini yalvara yalvara söyledi. Geri döneceğine söz verdikten sonra gitmesine izin alabildi. Babasına ise, denize açılmakla kendisine çobanlık etmekten daha fazla yardım edebileceğini anlattı durdu. Babası Veli de üzünçle ağırlaşan, yanık bir sesle, "Peki, git yavrum!" dedi.

Bütün köylülerin yardımıyla tekneler karaya çekildi. Üç kalafat ustasının tokmakları takırdadı.

Kazanlarda ziftler ve yağlar kaynatılıp eritildi. Bu iş hemen hemen yirmi gün sürdü.

Bu arada Tahtabacak, karaya çekilmiş olan topların başında, Turgutca'ya onların nasıl doldurulacakları, onlarla nasıl nişan alınacağı hakkında uzun uzadıya dersler ve

öğütler veriyordu. Sonunda gemi onarıldı ve denize atıldı. Artık Turgutca'nın denize açılacağı gün gelip çatmıştı. O gün annesi, babası ve yurdundan (Turgut Reis'in Sıralovaz'ı ne kadar sevdiği, sonra orada yaptırdığı çeşmeler, camiler, mektep ve medreseler gibi hayrattan bellidir) ayrılacağı için, içinde bir üzünç vardı. Fakat bu üzüntüsü, denize açılıştan doğan tatlı bir sızı idi.

Turgutca günlerini, sevdiği Sıralovaz'da sessizlik içinde geçirecek kadar sabırlı değildi. Köyün etrafında boşluktan başka bir şey göremiyordu. Oranın her günkü hayatına, bir türlü baş eğemiyordu. İçinden keskin bir ses, “Deniz! Deniz! Deniz!” diye bağırıyordu. İşte o ses, yaradılışının ve mukadderatının çağırışı idi. Cevval ruhların böylelerine çoğu kere serseri ve sergüzeşti denilir, fakat unutulmamalıdır ki, yeryüzünde gelişme ve uygarlık adına ne varsa, topunu da bu yaradılışta olan insanlar yapar. İşte o Osmanlı İmparatorluğunun unutulmuş bir köşesinde çobanlıkla keçi gütmüş olan bu çocuk, birkaç yıl sonra dünyanın en büyük imparatorluklarını titretecekti.

Turgutca on beş yaşının içinde iken bir sabah babası gene her günkü gibi şafakleyin uyandı. Üzgündü, ama üzüntüsünü belli etmemeye çalıştığından yüzü sanki taş kesilmişti. Turgutca'ya kırık bir sesle, “Haydi oğlum, inşallah yakında sağ salim dönersin,” derken, “Ne gezer? Oğlanı bir daha görmeyeceğim içime doğuyor,” diye düşündü ve içi kan ağladı.

Turgutca elini öptü; hatta onunla beraber dağ başına kadar gelmek istedi. Fakat babası, annesiyle kalmasını söyledi. Adam hiç arkasına bakmadan yürüdü ve artık görünmeyeceğine emin olduğu bir yerde durup, patika kenarındaki bir taşa yorgun argın oturdu. Gözleri ıslaktı.

Turgutca'nın annesi hiç göz yummamış, arasıra yavaş yavaş içini çekmişti. Evlattan ayrılık ne zor şeydi!

Şu yeryüzünde hiç ayrılık olmasa ne güzel olurdu. İki üç günden beri Turgutca için sütlerle peynirlerle unlarla çörekler yapmakla yasını, avundurmaya çalışmıştı. Ama işte

bu sabah ciğerleri cayır cayır sökülüyor, ne kadar uğraşsa gözyaşlarını bir türlü tutamıyordu. Tutamıyor değil, nerede ise bağıracak ve bütün kanları ağzından akacaktı. Oğlana “İçim kopuyor, çabuk dön, olmaz mı yavrum?” diyerek, İskenderiye’de satılacak olan kılıç, piştov ve kamaları ve bir de peynir ve bezdirmeleri denk edip kolanlarla bağlıyordu.

Artık ayrılış anı gelmişti. Güneş nerde ise Sıralovaz Dağlarından görünecekti. Turgutca’nın anası onunla beraber deniz kıyısına kadar gelmek istedi. Fakat Turgutca, bunun kendinin ve annesinin işkencesini uzatmaktan başka bir işe yaramayacağını düşünerek gelmesine engel oldu. Kadın oğluna sarıldı.

Kurşun geçmemesi için yazdırıp da oğlunun gerdanına takmış olduğu muskanın orada olup olmadığını eliyle yokladı. Oğlunun –sırtında denk– patika dönemecinin arkasında kaybolduğunu görünce, dünya gözlerinde acı bir boşluk kesildi.

Yoksul evinin eşiğine çökerek avuçlarını saçlarına koydu. Üzünçle kalınlaşan bir sesle, “Oğlum! Oğlum!” diye hıçkıra hıçkıra ağladı.

Oğlunu alan denize yumruğunu sıkmak için mi, yoksa deniz kıyısında Allah’tan, oğlunun fırtına ve ölümden korunmasını yalvarmak için mi, her gün genç korsanın anası, deniz kenarına gelir saatlerce açıklarda yaşlı gözler gezdirirdi.

Çocuk ayrıldıktan on, on beş gün sonra idi. Akşamüzeri kadın gene yalı kenarına gitmişti. Bir mum alevini saklayacak kadar rüzgâr yoktu. Dalgaların gürleyişi, değil yalnız kıyıdan, fakat ta Karabağköyünden bile duyuluyordu. Bu dalgalar, fırtınanın piştarları idi. Dalgaların saldırışı binlerce araba tekerleğinin dönmesini, yürüyüş halindeki kalabalık orduların adımlarını hatırlatıyordu. Bir ya da iki gün sonra bu dalgalar, çakıl taşlarını şişhane tüfeklerinin kurşunları gibi karaya fırlatacaklardı. Kadın, gece oluncaya kadar kıyıda kaldı. Gece İstanköy ve Kalimnos arasındaki açık denizden, şimşeklerin çaktığını görüyor, her çakıştan

çok sonra boğuk bir gürleyiş duyuyordu. O kızıl ışığın top alevi ve homurtunun da top sesi olduğunu anlar gibi oluyordu. Acaba ana yüreği o topların, Turgutca tarafından atılmakta olduğunu ve genç Turgut Reis'in artık Akdeniz'e çıkmış olduğunu ilan ettiklerini seziyor muydu?

Turgut’un Topları, Akdeniz’de Gürlüyor

Turgutca kayığa varınca Eğribozlu Murat’ı, Tahtabacak’ı ve Tahtabacak tarafından Halikarnas’tan getirtilen üç delikanlıyı, yani Koca Yunusu, Sarı Hamit’i, Ateş Yaşar’ı karavellada buldu. Eğribozlu Murat, alabandaya dayanmış, çocuğu koynunda kıyıda gözlerini silen karısı Güllüye “Vallahi de billahi de inşallah yakında geleceğim! Ağlama be! Haydi, eve dön. Evde canın sıkılırsa Turgutcagillere taşın” diye bağırıyordu. Fakat üzgün olduğu belliydi.

Tahtabacak da üzüntüsünü gizlemek için piştov patlatacakmış gibi kaşlarını çatıyor ve Turgutca’ya:

“Yaraya en etkili ilaç kantoron çiçeği yağıdır. Ben Emine bacıya toplattırdım ve kendi elimle kaynattım.

Dikkat et de, gemi yalpa vururken, şişe kırılmasın. Unutma! Yalpada nişanı al, güverte dümdüz olunca kibriti fınya deliğine değdir” diye, bir türlü öğüdün ve sözün arkasını getiremiyordu.

On, on beş dakika sonra demir alma işareti verildi. Bir “Heyemola!” narası yükseldi. Tahtabacak acele ile çekilen sandalın içinde karaya götürülüyordu. Kaşları hâlâ çatık, sakalı titriyordu. Bir deniz türküsünün temposunda demir locaya alınıp bağlanıyor, gemi uçmak üzere olan bir kuşun kanat çırpması gibi yelkenlerini silkip açıyordu.

Rüzgâr kıyıdandı. Yarım saat sonra Sıralovaz arkadaki ufka alçak bir dağ kalabalığı halinde sindi.

Turgutca yaradılışının özgür göğü altında serbestti.

Dünya artık onundu. Tuzlu rüzgârı, açık burun deliklerinden derin derin içine çekiyordu. Pupa yelken Çatal’ları, Leros’u aştılar. İskenderiye’ye doğru volta vurmaya koyuldular. Fakat rüzgâr, kesildi. Gemi, denizde bir gemi resmi imiş gibi günlerce kımıldamadı.

Turgutca, nöbetçi olmadığı zaman baştankıça geziyor, her topu, her kaplama tahtasını, her iskarmozu ayrı ayrı

muayene ediyordu. Bu arada gemidekileri de tanımıştı. Kendisi, Eğribozlu Murat, üç Halikarnaslı ve evvelce gemide bulunan yedi tayfayla on iki denizci oluyorlardı. Topçubaşıları denizci değil, fakat kara topçusu idi. Gemi bir ambarlı idi. Başta vekıçtaki dört büyük toptan başka her bordasında onar topu vardı. Bu toplardan başka kayıkta on beş kadar arkebüz vardı. Herkesin okları, yayları, kılıçları ve bazılarının fazla olarak baltaları, topuzları, kulaklı bıçak ve yatağanları vardı. En ağır savaş aleti, Halikarnaslı Koca Yunusun lobuduydu. Bu silah, iki ucu ağır topuzlu bir zincirdi. Yunus zinciri orta yerinden tutuyor ve iki topuzu başının üzerinde çark ettiriyordu. Fakat bu aleti kullanmak için Koca Yunus gibi iki buçuk arşın boyunda bir dev olmalı idi.

Denize açıldıklarından on gün sonra kıble rüzgârı almaya başladı. Gemi gene güneye doğruvoltaya çıktı.

Öğle vakti ufukta bir gemi görüldü. Yanaşılınca onun Sen Jan şövalyeleri tarafından zaptedilmiş olan ve şimdi kendileri tarafından kullanılan hem kürek hem de (kadırgaları gibi Latin yelken değil) tam yelken kullanan bir gemi olduğu anlaşıldı. Kerim Ağa, on iki denizcisini kamarasına çağırdı ve gemiye saldırmak fikrinde olup olmadıklarını sordu.

Koca Yunus hemen ortaya atılarak kendisi gemide bir başına da olsa hemen hücum edip evvel Allah kâfirin kayığını batıracağını o tok sesiyle ilan etti. Kendi dediklerine tamamen inandığı da söyleyiştarzından besbelliydi. Onun meydan okuyucu heyecanının rüzgârına tutulan sekiz denizci de hemen ondan yana çıktılar. Turgutca, geminin boyuna göre, içinde birkaç yüz savaşçı olacağını, şimdi kıt rüzgârla hem yelkenlerini, hem de küreklerini kullanarak Kerim Ağanın kayığından daha güzel manevra edebileceğini söyledi.Bu taraflarda ve bu mevsimde kıble rüzgârının aksama doğru sertleşmesi ihtimalinin pek büyük olduğunu, bu takdirde Rodoslu geminin, küreklerini kullanamayacağını ve alt ambarda, su kesiminden az daha yüksekte olan borda toplarının lombarlarından dalgalar gireceği için onları da kapalı tutmak zorunda ve bundan dolayı da bordalarının alt

toplarının muattal kalacağını söyledi. Bu duruma göre düşmana, olabildiğince geç vakit, uzak menzilden top ateşiyle dövüldükten, direkleri ve kürekleri kırılıp da alaşağı edildikten, savaşçısı çoksa, onlara da ağır zayiat verildikten sonra rampa edilmesi gerektiğini söyledi. Bu sefer bütün denizciler bir ağızdan ona hak verdiler. Turgutca:

“Daha uzaktayız. Ona akşam vaktinden önce yanaşmak istemiyorsak yolumuzu kısmalıyız. Yani yelkenlerimizi camadana vurup kısaltmalıyız. Fakat biz bunu yapınca düşman korktuğumuzu sanacak.

Belki de o zaman geri dönüp bize saldırır.”

Kerim Ağa: “Yelkenlerimizi toplamadan yolumuzu azaltmak için ne yapacağız?” dedi.

Turgutca, “Şunu bunu iplerle bağlayarak, arkamızdan denizde sürükleriz. Kayık bizi çoktan görmüştür, eğer bize saldırmak niyetinde olsaydı hemen yol bozar, üstümüze davranırdı. Düşman savaşmak istemiyor, belki de savaşçıları az,” diye anlattı.

Koca variller ve ambar kapakları halatlarla sıkı sıkıya bağlanarak gemininkıçından denize atıldı. Onları suları köpürte köpürte çekiyordu. Geminin yolu hemen yarıya düştü.

İki gemi, yani Sen Jan şövalyelerinin haçlı bayrağını taşıyanı önde ve Kerim Ağa’nın sancak göstermeyen yelkenlisi yedi mil arkada, İstanköy’ün güneyinde, bin yüz metre yüksekliğindeki yalçın dağların eteklerini kıyılayarak batıya doğru gidiyorlardı.

Sen Jan tarikatının İtalyan şövalyelerinden Renato di Castel Fidardo, Patmos kalesinin üç aylık masraflarını karşılayacak olan sekiz yüz elli altın dukatı ve şatonun kumanyasını Rodos’tan Anunziata gemisine yüklenmiş ve Rodos’un Trianda iskelesinden uygun hava ile yola çıkmıştı. Yüz yirmi kürekçi forsadan başka, yalnız yüz elli savaşçı almıştı. Daha fazlasını almaya gerek yoktu. Çünkü şövalyeler oraların kıyılarını yakıp yıkarak ve denizde kendilerinden başka bayrak gezdirmeye kalkışanları hemen batırarak veya

zaptederek dehşet salmışlardı. Sen Jan'ın haçlı bayrağını gören her gemi, yılıp kaçıyordu.

Fakat daha fazla silahşor alması gerekseydi bile, şövalye Renato onları gene de almayacaktı. Çünkü her adada ve kıyının her önemli yerinde Sen Jan tarikatının kaleleri vardı. Dövüşmek zorunda kalmadan bunların birinden ötekine hoplamak pek kolaydı. Şövalye özellikle bu seferde kayığın pek kalabalık olmasını istemiyordu. Çünkü metresi Madamigella Maria del Piore de gemide bulunuyordu.

Gerçekten Sen Jan şövalyeleri bekâr kalmak yeminini alıyorlardı. Fakat bu bekârlık andları, sırf şövalyelerin tarikata vakfettikleri emlaklarının miras olarak evlatlarına geçmemesi içindi. Ne var ki Sen Jan şövalyelerinden önce Templiler şövalyelerini yıkmış olan sefahat, şimdi Sen Jan'lılarda yayılmaya başlamıştı. Başta "Grand Maitre"ler, hemen hemen hepsinin birçok metresleri ve bir sürü de piçleri vardı. Piçler, babalarını "amca" diye, babalar da piçlerini "yeğenim," diye anıyorlardı.

Şövalye Renato, gemininkıç kasarasındaki kamaralarını İtalyan ustalarına yaptırmıştı. Gemikıçının bütün eni, birbirine açılan üç oda tarafından işgal ediliyordu. Savaşçılar ambarlarda birbirinin üzerinde sardalya istifi tıkılabilirlerdi. Fakat gemiye komuta edecek şövalyeye özgü geniş dairelerde dinlenme yer ve araçlarının hiçbiri eksik değildi. Çünkü orada şövalyenin, "amie"si, dairesi, bir komutana yaraşır vekar ve sadelikte değil, fakat hoppa bir kadının hoşuna gidecek yumuşak ipek yastıklar ve perdelerle, İtalyan üslubunda İtalyan lüksüylü süslenip püslenmişti.

Öğle vakti idi. Şövalye en geniş kamarasının bir yanına uzanmış, Maria del Piore ise uzun sarı saçlarını çözmüş, ayakta duruyordu. Şövalye:

"Bu sıcak havada neden elbisenle, rahatsız oluyorsun güzelim? Soyunsana!" dedi.

Mariya da elbiselerini, birer birer çözüp yere düşürmeye başladı. Nihayet, tek örtüsü, kalan saçlarıyla dineliyordu. Şövalye el çırparak alkışladı.

“Bravo! Bravo, proprio L’Afrodite di Boticelli.” –Aferin, aferin, tıpkı Botiçelli’nin Afrodit’i– dedi.

Tam o sırada kapı çalındı. Şövalye, her ne sebeple olursa olsun rahatsız edilmemesini sıkı sıkı tembih etmişti. Hangi edepsiz çalıyordu? Şövalye, Meryem Anaya ve dişi veya erkek ne kadar havari ve azize varsa topuna da bastı küfürü, sonra kadına “Siz rahatsız olmayınız, ben öteki odamın kapısından konuşurum,” dedi.

Dışarı çıkınca geminin ikinci subayı, ne milletten olduğu belirsiz bir geminin arkalarından pupa yelken gelmekte olduğunu söyledi. Şövalye dişlerinin arasından küfür ede ede yukarıya çıktı ve iki tayfanın dürbünlerle direk uçlarına çıkmalarını emretti. Gemiciler direğe tırmandılar. Şövalye yukarıdaki gemicilere iki avcunun arasından bağırarak, geminin ne milletten olduğunu sordu. Ta yukarıdan bir ses:

“Karavellaya benziyor!” diye cevap verdi.

“Bayrağı ne?”

“Görünmüyor!”

Şövalye, “Bu fena işte!” dedi. Sinirli sinirli şimdi kılıcının sapındaki sırmalı saçakları, sonra bıyık ve zımba sakalını çekiştirdi. Sonra yanındakilere, “Çatışacağız galiba!” dedi. Yukarıya, “Yolu nasıl?” diye sordu.

Yukarıdan, “Bizden yollu” diye cevap verildi. Cunda yelkenleri de dâhil, ne kadar yelken varsa hepsinin açılmasını emretti. Yelkenler açılınca direkleri öne eğildi. Gemi sulara daha fazla yaslandı. Biraz sonra arkalarından gelen gemi iyiden iyiye gözükmeye başladı. Şövalye, “Amma da yollu şey yahu! Dövüşmek zorunda kalacak gibiyiz. Topları hazırlayınız, herkes yerine,” diye emirler vermeye başladı.

Her topun başına dörder topçu, ikişer barut taşıyıcı toplandı. Gemi marangoz ve marangoz çırakları, kırılıp çatlayacak yerleri onarmak üzere aletleriyle yerlerine geldiler. Savaşçılar, savaş güvertesinde toplandılar, sekiz dokuz kişi de ellerindeki kum dolu kovalardan güvertelere kum serpiyorlardı. Bundan amaç gemiciler çıplak ayakla

koşarken ayaklarının, dökülen kanlar dolayısıyla kaymaması idi.

Şövalye Renato aşağıya indi ve Maria del Piore'ye, "Ah dostum, kısa bir süre için top sesleriyle rahatsız olacağa benziyorsunuz. Fakat önemsiz bir iş, yarım saat içinde hallediveririz; ondan sonra denizde sevişmenin, karadakinden daha hoş olduğunu birbirimize ispata devam ederiz," dedi.

Sonra yanıbaşındaki kamarasına geçerek zırhlarının giydirilmesi için uşağını çağırdı. Zırhlarını giydi.

Miğferlerinin tepesinden, Castel Fidardo hanedanının simgesi olan koca bir gümüş kuğu, boynunu yukarıya uzatıp öne bakıyordu.

Halis Milano çeliğinden yapılma zırhlarını giydikten sonra gene dışarıya çıktı. Fakat peşlerindeki kayık pek arkalarında kalmıştı.

Şövalye yanındakilere:

"Galiba fazla yelken açmakla buoyun bozan kayıktan uzaklaşıyoruz. Bize yetişemeyeceği anlaşıldı.

Savaşmak zorunda değiliz, herkes yerli yerine dağılsın," dedi ve aşağıdaki Maria del Piore'nin yanına indi.

Kerim Ağa'nın karavellasının yüksekkıç kasarasından Turgutca, ilk avına bakan genç kartal gibi kara ve derin gözlerini Rodoslu gemiden ayırmıyordu, içindeki deniz kurdu yavaş yavaş uyanıyordu. Zekâsı ve duygusu, o Rodoslu gemiyi zaptedeceğini kendisine müjdeliyordu.

"Zaptedeceğini" yani, "kendisinin zaptedeceğini," dedik. Çünkü Turgutca'da kanun ve itaat nedir bilmez serazad insanların gözlerini hayranlıkla kamaştıran, onların güvencini hemen kendi şahsına bağlayan, yaradılış vergisi bir hüner, bir bilgi ve duygu vardı. Dimağının ve gönlünün bu büyüsü, başkalarının zaafını bile kendi iradesine göre yuğurup onlara en faydalı şekli veriyor ve başarıyı onların binlerce elleri, sanatları ve cesaretleriyle sağlıyordu. Turgutca kayığa birkaç hafta önce pek genç bir tayfa, bir gemici olarak girmişti.

Fakat şimdi görünüşte gene bir gemici kalmış olmasıyla beraber, gerçekte karavellanın rütbesiz ve unvansız reisi idi.

Turgutca, Rodosluya bakar dururken, birdenbire gülümsedi. Yanında duran Eğribozlu Murat'a:

"Herif bizden korkuyor. Cunda yelkenleri fora etti. Rüzgâr da gitgide koyuyor. Bu gemi, ya Leros

Adasındaki veya Patmos'daki kalelere gidiyordu. İstanköy burnunu dolaşır dolaşmaz dalına binmeliyiz," dedi.

Güneşin batmasına bir buçuk saat kalınca Rodoslu, İstanköy'ün batı burnuna bir buçuk mil kadar yanaşmıştı. Kerim Ağa'nın gemisi ise onun iki buçuk mil arkasından geliyordu. Turgutca, Kerim Ağa'dan denizde sürüklenmekte olan ağırlıkların yarısının kaldırılmasının rica etti. Kerim Ağa'ya:

"Rodoslu burnu dolaşır dolaşmaz artık bizi göremez, o zaman geri kalan ağırlıkları da kaldırırız. Herif burnu dolaştıktan bir çeyrek saat sonra biz de ona yakın mesafede burnu dolaşır ve meydana çıkar ve birdenbire ateş açarız," dedi.

Biraz sonra Rodoslunun pruvası kuzeye doğru döndü. Turgutca, "Rüzgâr gitgide canlanıyor. Şimdi o burnun karantisine düşecek. Yolu kesilecek, biz ise tam yolla gideceğiz," dedi. O sırada Rodoslu burnu döndü. O zaman gemininkıçındaki bütün ağırlıklar kaldırıldı. İskelekıç omuzluğundan rüzgârı alan geminin baş sancak omuzluğu köpüklere gömülüyordu. Turgutca bir topçuların başına, bir Kerim Ağa'ya ve bir de serdümenin yanına koşuyordu, âdeta geminin canı olmuştu. Serdümene:

"Burnun ucuna varır varmaz yekeyi birdenbire sancağa bas. Ben doğdum doğalı Sıralovaz'dan dikkat ederim. Burun sivridir. Şimdi de burnun iki yanında doğu rüzgârı esiyor. Burnu bir de kavanço edersen, burnun alt tarafında rüzgârdan aldığımız hızla yürür, burnun üst tarafındaki rüzgârı kaparız. Oysa adanın karantisi burnun açığına vurur; Rodoslu da mutlaka o karantinin rüzgârsızlığı içindedir. Çünkü burnu açıktan dolandı," diyordu. Serdümen bu genç

korsanın dediğini doğru buluyordu: Ona “Sen merak etme, öyle yaparız, yalnız topçularımızın nişancılığına pek bel bağlayamıyorum,” diyordu.

Bu sefer Turgutca, Kerim Ağa ile birlikte topçuları gezdi. Baş kasaradaki ve iskele bordasındaki toplara zincir takıldı. Sancak bordasındakilere de gülle kondu.

Aradan çok geçmeden burna varıldı. Serdümen tam istendiği gibi dümen kullandı. Rodoslu birdenbire göründü. Görünmesiyle beraber Kerim Ağa’nın baş kasarasındaki toplar ateş açtı. Fakat bu ateşte isabet yoktu. Turgutca hemen baş kasaraya koştu. Topçu –elinde yanmış kibrit,– yamak, çırak ve savaşçılara:

“İnsan işbaşında iken konuşulmaz. İki keredir ateş ediyorum da vuramıyorum. Karışmayın hele siz,” diyordu. Alnından terler akıyordu. Turgutca’yı görünce, gözlerinde bir sevinç parladı. Ona:

“Sen, gündüzün gözlerinin iyi gördüğünü söylüyordun. Şimdi ispat et bakalım,” dedi.

Top dolu idi. Turgutca nişan aldı. Daha gemi burnun üst tarafındaki rüzgârı alamamıştı. Fakat rüzgârsız dalgaların üzerinde ağır ağır sallanıyordu. Turgutca top lombarlarından dikkatle düşmana bakarak, elindeki kibriti yavaş yavaş topun falya çanağına yanaştırıyordu. Herkes pür dikkat, göz kapaklarını bile kıpırdatmıyordu. Uyumakta olan koca top nerede ise uyandırılacaktı. Turgutca kibriti değdirdi. Topun ağzından ta uzaklara alev sıçradı. Koca top geri tepti ve zincirlerini şakırdatarak tarttı. Havayı yıldırım gibi yarıp uçan zincirler, Rodoslunun grandi direğini güvertenin biraz üstünden alaşağı etti. Gabya sereni, denize düşürken küreklere çarpıp sancak küreklerinin çoğunu saman çöpü imişler gibi kırdı. Bunu görenler bir mucizeyi seyretmekte olduklarını sandılar. Topçu hüngür hüngür ağlayarak Turgutca’yı alnından öptü. Turgutca gülerek ve ortadaki topun yanı başlarındaki iki topa işaret ederek, “Bunlar hazır mı?” diye sordu Hazır olduklarını duyunca onların da başına geçti. Çıraklar, ağzından hâlâ duman çıkan topu temizleyip

silmeye koyuldular. Turgutca gene kibrit elde nişan alıyordu ve nişanı yalnız gözleriyle değil, gönlü ile ve bütün varlığı ile alıyordu. Öyleki; gözlerini kapasaydı bile düşmanı hemen hemen gönül arzusu ve o arzunun arayışı ile vuracak gibiydi. Toplardan gene alev dilleri fırladı. Bu sefer pruva direğinin üst çubuğu denize uçtu. Turgutca oradakilere:

“Siz doldurunuz. Gemi dönüyor, ben iskele bordasındakilere koşup geleceğim,” diye bağırdı.

Bu arada düşmanın bordasında da birbiri arkasına duman bulutlan fırladı. Birkaç zincir parçası karavellanın sağında solunda, denizden minare boyu köpük sütunları kaldırdı. Kalkan sular bir an uzun uzun fısıldayarak denize düşüyorlardı. Turgutca içinden, “bunlar da galiba kuturu top atıyorlar,” diye düşündü.

Rodoslu rüzgâr tarafından yavaş yavaş açığa sürülerek artık karantiden çıkmış, dalgaların arasında inip çıkmaya başlamıştı. Burnun üst tarafından, yani Sıralovaz’la İstanköy arasındaki kanaldan şiddetle esen rüzgâr, gündüzün Gökova körfezinde toplanmış olan buğuları bulut bulut batıya sürüyordu. Karavellanın istediği gibi manevra etmesine karşılık Rodoslu zelzeleye tutulmuş koca bir ahşap yapı halinde yuvarlanıyordu.

Güneş battı. Top ateşi, sisler ve denizin dalgaları üzerinde fişekler gibi aksediyor; üzerlerini kıpkızıl aydınlatıyordu. Her gürleyişin aksinde, etraftaki dağlar bir bir cevap veriyorlardı.

O gece uzakta, Karabağ kuyılarında Turgutca’nın anasının işitip de, fırtınada şimşek sandığı gürültüler, Turgut Reis’in kendi eliyle düşmanın üzerinde birbiri arkasına boşalttığı güllelerdi.

Düşman pek fena hırpalanmıştı, fakat karavella da bu işten tamamen hasarsız çıkmış değildi. Gerçi yelkenlerinin hiçbiri koparılıp tamamıyla denize uçmuş değildi, fakat bazıları rüzgârı tutmayacak surette kalbura dönmüş, çarmık ve apli iplerinin çoğu da koparılmıştı. Bundan başka beş altı şehit ve on kadar da gazi vardı.

Güneş battıktan iki üç saat sonra karavella, Rodoslunun rüzgâr üstünden gelerek, büyük çatırdıyla onu rampa etti. Rodosluların maneviyatı bozulmuştu. Fakat karavellanın yanaşmakta olduğunu görünce sancak alabandalarında cesaretle toplandılar ve gemi yanaşınca hücuma kalkıştılar. Top sesi kesilmiş, artık oklar ıslık çalarak uçmaya, arkebüzler de patlamaya başlamışlardı. İki taraf boğazlaşırken, yukarıda gökte başka bir olay oluyordu. Kopmuş olan direk ucundan sarkan iplerin uçları direk sahanlığına alınmıştı. Turgutca ile dokuz denizci (şehit oldukları takdirde gemiyi kullanmaları için iki denizciyi geride bırakmışlardı) ve çevikliklerine güvenilir birkaç da savaşçı, bu iplerin uçlarına tutunarak ve sahanlığın kenarına bir tekme vurarak, saat rakkasının ucundaki ağırlıkmış gibi sallanınca, aşağıda dövüşen düşmanın başları üzerinden geçip onların arkasına, yani Rodoslunun güvertesinin iskele tarafına düştüler.

Bunların ilk işleri forsa vardiyalarını bulmaktı. Bunların bulunmalarıyla haklarından gelinmeleri bir oldu.

Bellerindeki forsa anahtarlarının ele geçmesiyle, forsaların çözülmesi de gecikmedi. Kürek çekmekle pazıları çelikleşmiş forsalar, kendilerini serbest bulunca zincir parçaları, demir çubukları gibi ellerine geçirebildikeri ağır şeylerle ve denizcilerle birlikte düşmana arkadan hücum ettiler.

İşte o zaman Koca Yunusun lobudu, bir ölüm feleği kesilmiş ve şövalye Renato di Castel Fidardo’nun miğferine yanlamasına değince, halis Milano çeliğinden olan miğferden kıvılcımlar savrulmuş ve Fidardo hanedanının simgesi gümüş kuğu, soluğu Arşipel’in otuz kulaç derinliğinde almıştı. Gece ortasına doğru silah şakırtısı da sustu.

Bu savaşın sonunda karavellanın eline ganimet olarak geçenler şunlardı. Fena yaralanmış olan Anunziata gemisi ve onun biri dört tonluk ve biri bir tonluk sandalları, yirmi üç top, sekiz kadar top güllesi, on yedi varil barut, yeni yedek yelkenler, bir sürü halat, gemi tamiri için gerekli aletler.

Forsalardan başka seksen iki tutsak (ki bunların arasında yaralı olarak Renato di Castel Fidardo ile Maria del Piore de vardı), kılıç, balta, piştov ve arkebüz gibi bir sürü silah, Patmos kalesine gönderilmekte olan sekiz yüz elli altın dukat, bir sandık dolusu deri üzerine yapılmış haritalar, cetveller, pergeller ve pusulalar.

Anunziata gemisiyle topları, gülleleri, barutları, yedek yelkenleri ve iki sandalı hep Kerim Ağa'nın payına düşüyordu. Ganimetin arta kalanı gemi sahibi, kaptanı, savaşçıları ve denizcileri arasında paylaşılacaktı.

Kerim Ağa yararlılığı dolayısıyla Turgutca'ya –Öteki savaşçılar ve denizcilere kıyasla– daha büyük bir pay ayırmak istiyordu. Turgutca biri büyük top ve on varil barutla, harita, pusula ve pergelleri ihtiva eden sandığı istedi ve asıl ganimetten pay almaları reddetti. Kerim Ağa, "Bu topları nereye götürecek ve ne yapacaksın?" diye sorunca, Turgutca da:

"Seferimiz hayırlısıyla sona ersin, söz Çeşme'ye dönerken, onları Gökova körfezinde bir adaya çıkarırız," dedi.

Kerim Ağa, Turgutca'nın istediklerinin hepsini kendisine bağışladı ve hatta üstelik de para ve başka ganimetlerden payına düşeni kendisine verdi.

Gece ortası sona eren savaşımın ertesi şafağı kuvvetli bir kuzey rüzgârı almıştı. O sularda beklemek tehlikeli olurdu. Çünkü top sesleri İstanköy ve Halikarnas'taki Petronium (sonradan Bodrum) kalelerinde duyulmuş olabilirdi. Bu takdirde oralarda savaş gemileri bulunuyor idiyseler, onların keşfine çıkacakları muhakkaktı. Diğer taraftan Yavuz Sultan Selim, Avrupa deniz kuvvetleriyle barış halinde olduğu için Osmanlı sularında korsan gemilerinin gezmelerini pek hoş görmüyordu. İşte bundan dolayı Anunziata'daki toplar, malzemeler ve forsalar çarçabuk karavellaya taşındı. Düşman gemisinin yedek yelkenleriyle karavellanın yelkenleri onarıldı. Anunziata gemisi gayrimeskûn Pserimo Adasının kıyısında on kulaç suda batırıldı. Sonra Rodos'un

batı açıklarına dümen tutuldu. On iki saat sonra Rodos Adası karavellanın iskele açığında ufukta eriyip kayboldu. Fakat kuzey rüzgârı kesilerek deniz cam gibi dümdüz kaldı. Beşgün beş gece rüzgâr beklenildi. Bu esnada hiçbir taraftan yelkenli görülmedi.

Fakat bu beş gün tamamen olaysız geçmedi. Forsaların arasında otuz beş kadar Türk ve bir de ihtiyar bir Endülüslü vardı. O Kerim Ağa'ya çıkarak kollarını, göğsünü ve dizlerini gösterdi. Bileğinden dolana dolana omzuna çıkan derin bir yaranın izleri vardı. Göğsü ve kalçaları da delik deşik edilmişti ve

"Görüyorsunuz ya, işte bunlar Bilinsiye (Şimdi Valencia) Engizisyon mahkemesinin emriyle yapılan işkencelerin izleridir. Bu yaralar şimdi kapanıp iyi olmuşlardır. Fakat o işkencelerin gönlümde açtığı yaralar hiç kapanacağa benzemiyor.

Biz iki kardeş Bilinsiye'de deniz haritaları ve 'Beytüibrah'lar, –Siz onlara Türkçe pusula diyorsunuz– yapıyorduk. Bizim yaptığımız haritalar dünyanın en güzellerindendi. Hatta Vasco do Gama adında biri, adam göndererek bizden Hindistan'ın haritalarını aldı ve oraya gitti. Haritalarda tül ve arz hatları sık sık gösterilmişti. Evet, bu harita ve pusulaları satmak için yapıyorduk. Fakat asıl amacımız bilgimizi çoğaltmak, araştırmak, her an ortaya daha mükemmel eserler koymaktı. Buluşlarımızı Tetuan'daki Bahriye Mektebine bildiriyorduk. Maddeten sıkıntı çekiyor idiysek de, gene işimizden zevk alıyorduk.

Fakat İspanyollar şehri ele geçirdiler, birçok kadın, çoluk çocuğu gözlerimizin önünde kestiler. Geceleri şehir varoşlarına çakallar ve köpekler uluyarak geliyorlar ve insan kafataslarınıkıtır kıtır yiyorlardı. Bizi

–yani ben ve kardeşimi– öldürmediler, bize, siz haritalar, pusulalar yapacaksınız, dediler. Keşke öldürselerdi. Fakat Hıristiyan olacaksınız, dediler. 'Kabul edemeyiz. Biz dinimize inanıyoruz, nasıl olur da inanmıyoruz deriz?' dedik. Bizi damla işkencesine koydular. Başlarımızı tıraş ettikten sonra,

dimdik olarak bir duvara bağladılar. Başımıza kısa aralıklarla bir su damlası damlıyordu. Yarım saate varmazdan önce her damla, sanki tepemize indirilen ağır bir balyoz gibi, başımızı ağrıtıyordu. Keşke balyoz vursalardı, bir vuruşta ölür kurtulurduk. Ben dayandım, fakat kardeşim çıldırdı, bağıra bağıra öldü. Sesi hâlâ kulağımda.

Ondan sonra bana başka başka işkence aletleri tatbik ettiler. Bakınız din kardeşlerim. İşte hâlâ utanıyorum. Siz beni bağışlayın. İşte ondan sonra hayatımın tek amacı İspanya’dan kaçmak oldu. Beş ay sonra idi. Yaralarım henüz kapanmıştı. Osmanlı korsanları bir akın yaptılar. İşte o zaman yakayı kurtardım. Onlara harita yaptım. Onların da Piri Reis tarafından yapılmış haritaları vardı. Beş altı yıl beraberce denizlerde gezdik. Kemal Reis’in bir kalitasında odabaşı (ikinci kaptan, haritayı pusulayı kullanır) idim. Cebelitarık’ı aşıp Atlas Okyanusuna daldık. Kanarya Adalarına vardık. On dört gemi olarak dönüyorduk. Korkunç bir fırtınaya tutulduk. Birbirimizi kaybettik. Bizim gemi Portekiz kıyılarına çarptı. Birkaç kişi kurtulduk. Fakat tutsak olduk.

Portekizli San Jan şövalyelerinin birisi beni forsa olarak Rodos’a götürdü. İşte şimdi buradayım.

Odabaşıya ihtiyacınız varsa, size hizmet edeyim. Bu suretle kumanyanızı boşu boşuna yememiş olurum,” dedi.

İşte bu adam Turgutca’nın arayıp da bulamadığı bir kimseydi. İkisi de harita ve pusulaların üzerine saatlerce abanıyorlardı. Turgutca okuyup yazmayı öğrenmek için değil, fakat haritaları öğrenmek için Endülüslü odabaşından Türkçe okuma yazma öğreniyordu.

Bu rüzgârsız günlerde gemide bir de cinayet oldu. Forsalar arasında ağır suçlar işlemiş birçok İtalyan ve İspanyol ve Portekizli vardı. Bunlar Papa tarafından Sen Jan tarikatına hediye edilmişlerdi. Bunların hepsi de ambara tıkılmışlardı. Maria del Piore de Anunziata’nın kaptan köşkünde bulunduktan sonra sorguya çekilmişlerdi. Kadın, Renato di Castel Fidardo’nun ölmediğini anlayınca, onun

sevgilisi olduğunu, şövalyenin onu ve kendisini kurtarmak için büyük bir toplamı bulan bir diyeti vermeye razı olacağını söylemişti.

Bunları söylerken Maria del Piore, önceleri fahişelik etmiş olduğunu gizlemişti. Çünkü kendisine göre, Şövalye Renato ile evlenebilmesi ve böylelikle İtalya'nın en onurlu bir sigortası olabilmesi için bir kadında varlığı elzem olan bütün vasıflara malikti.

O zamanın ruhani kanunlarında ve sosyal geleneklerinde yan rahip olan Kont Renato'nun –el verir ki karısını 'dostum' ve ondan olacak çocuğu da 'yeğenim' diye ansın– Maria ile evlenmesine bir engel yoktur. Evet, fahişeliği büyük bir engeldi. Fakat bunu kont bilmiyordu. Hem de şu da vardı. Bu engel, o zaman Avrupa'sında en yüksek mevkilere çıkmış olan kadınlar tarafından hiç yokmuş gibi aşılmıştı. Zaten bu kadar anlı şanlı bir şövalyenin metresi olmak bile, genelevlerinin büyük bir kısmının atlatılmış olduğunu gösterirdi. Fakat bittabi Cenova'nın genelevlerinin ürünü olduğunun kont tarafından bilinmemesi daha iyi olurdu. Zaten nereden bilecekti de? Kerim Ağa, Maria'yı sorguya çektikten sonra, onu da öteki Hıristiyan tutsakların bulunduğu ambara göndermek üzere emir vermişti. Fakat kadın kontun yanına gitmek istemişti.

Ne var ki kont, Koca Yunus'un lobudundan dolayı ağır yaralı olduğu için ambarın yanında bir çeşit kiler gibi kullanılan ve şimdilik boş duran bir kamaraya konulmuştu. Kendisine baksınlar diye yanına da (yaradan, bereden çakar olduklarını ileri süren) Escarmuccio ve Graffiacan adlı iki forsa verilmişti. Maria içeri girer girmez, Graffiacan'ın gözleri hayretten yuvalarından uğrar gibi olmuştu.

'Sen ha? Sen? Vay gidi orospu !' diye bağırmıştı.

Kadın ufak bir sarsıntıdan sonra kendini toplamış, Escarmuccio'nun yanına sokularak, 'beni bu caniden kurtarınız!' diye yalvarmıştı. İriyarı ve güçlü kuvvetli bir adam olan Escarmuccio bu güzel kadının gelip de sıcak sıcak göğsüne sokuluşundan pek hoşlandı. Kadın, onun

koltuğunun altına sığınırken, sözümona korkudan gelen bir farkına varmazlıkla, kalkmış olan etekliğini indirmeyi ve bembeyaz kalçalarını örtmeyi unutmuştu. Graffiacan Escarmuccio'ya:

'Sen bunun ne tehlikeli birorospu olduğunu biliyor musun? Cenova lağımlarından çıkma bir genelevde iken oraya gelen denizcilerin parasını çaldığı için birkaç kere hapishaneye girdi. Ben o sıralarda hapishane gardiyanı idim. Sonra işi büyüttü. Bir gece geneleve gelen bir tüccarı öldürüp parasını alıp kaçtı. Fakat yakalayıp hapishaneye getirdiler. Birkaç gün sonra muhakeme edilecekti. Her gece gardiyanlar içinden birimiz hapishanede nöbetçi kalıyorduk. Nöbetçi olduğum bir akşam, bana çarşıdan şarap almamı söyledi. Parasını ver dedim. Bana bolca para verdi. Eh, malum ya, zengin değiliz. Şarabı alıp ona getirdim.

Gene gece nöbetçisi olacağım bir gün, beni hücresine çağırdı. Bana geçen hafta getirmiş olduğun şarap hiç iyi değildi. Bugün daha iyisini getir, hem de bana ipekli bir elbise al, dedi. Ben, peşin parayı sökül dedim.

Bana, ne merak ediyorsun, parasını veririm, yalnız sana bir diyeceğim var. Sana bunca para verdikten sonra döşeğimde tahtakurusu bulunmamalı, değil mi? dedi. Kan tepeme sıçradı. Ben hırsız mıyım yahu?

Çarşaflarını evde yıkatıp getiriyordum. Tahtakurusu olamaz, şilte yepyeni, çarşaflar kar gibi beyaz, tiril tiril, dedim. O zaman ne yapsın istersin? Tahtakurusu olmasa kaşınır mıyım? Bak ısırdıkları yerleri sana göstereyim dedi. Çarşafların altından ayağını, bacağını, budunu çıkardı ve kalçasının iç tarafını göstererek muayene etmemi söyledi. Eh! Ben de haremağası değil, erkeğim a. Kalçasında ne tahtakurusu , ne de pire ısırığı görmedim!...Hele biraz daha kaldır da bir bakalım, ısırık var mı?dedim . Fakatkaltak bir silkinişte etekliğini indirdi. Bana, sen göremiyorsunama, ben kaşınıp duruyorum. Sen bol bol şarap, bir de elbiseyi getirirsen ben sana borcumu öderim, dedi. Kanım tepemde fırıl fırıl dönüyordu. Fakat kendime, aklını başına topla

Graffiacan, yoksa hapı yutarsın, dedim. Ama işte bacağını o zaman bana gösterdiği gibi şimdi de sana gösteren şukaltağa, sen ilk önce paraları say. Hapishanede veresiye yoktur. Buranın töresi böyle, dedim. Ondan sonra sana elbiseleri alırım, dedim. Doğrusunu söylemek gerekirse bu kadının ne demek istediğinden emin değildim. Ondan neler umduğumu da belli etmek istemiyordum. Bana getirdiklerinin ilk önce değerini ödeyeceğim, zaten bugün keyfimce ödemenin iştahlısıyım. Birkaç da şerbetli pastalar getir.

Burada gece bile sinekler eksik olmuyor, pastaları duvarlara çarparız da sinekler üzerlerine toplanırlar.

Bizi rahatsız etmezler. Şarap bol olsun, unutma ha! dedi. Eh! Neşelendim doğrusu. Tok tok güldüm. Ne eşekmişim. Ben de tıpkı vızıldayarak şekerli bir lokmadan ayrılmayan sineğe benziyordum. Ona istediklerini getireceğimi ve akşam bütün hücreleri kilitledikten sonra kendisine uğrayacağımı söyledim.

Ayrılırken arkamdan gene, şarabı iyisinden al! Elbiseleri de unutma! diye bağırdı. Gece olunca bütün koğuşları kilitledim. Bunun hücresine vardım. İçtik, eğlendik. Hakikaten de çok iyi bir şarap almışım ki, bir aralık kendimden geçmişim. Eyvah kuş kafesten uçmuştu. İşte bukaltak, beni sarhoş edip sızdırdıktan sonra, belimden anahtarları almış, getirdiğim elbiseleri giymiş. Kapıdaki nöbetçiyi de aldatmış. Bu sefer onun yerine ben mahkemeye çıktım. Yediğim dayağı bir ben bilirim, bir de Allah! Beni on sene forsalığa mahkûm ettiler. Beş yıldır kürek çekiyorum. Şimdi de kurtulduk mu sanki? Kim bilir bu Türkler bizlere neler edecekler? A kaltak, madem ki kaçacaktın, beni de uyandırsaydın ya! Birlikte kaçardık,” diye ateşli ateşli anlatıyordu. Maria’nın bütün derdi, bu sözlerin yaralı kont tarafından duyulmaması idi. Âdeta, onu kendinden geçecek bir surette yaralayana karşı şükran duyuyordu.

Bunlar anlatılırken Maria, Escarmuccio’ya gövdesinin sıcaklığını iyice duyuracak surette sokuluyor ve kulağına sık sık “yalan söylüyor, yalan söylüyor, namusuma tecavüz edecekti, onun için muhakeme edildi” diye fısıldıyordu.

Elinden gelseydi Graffiacan, Maria’ya saldırıp onu boğacaktı. Lakin Escarmuccio’nun sözlerine hiç iltifat etmemekte olduğunu görüyordu.

O gece hava sıcaktı. İpince bir yeni ay batı ufkuna yavaş yavaş batmıştı. Aşağıda sıcaktan bunalan bazı korsanlar ve savaşçılar, döşeklerini alıp güverteye çıktılar. Halikarnaslı Ateş Yaşar dimdik dümende idi.

Birdenbire Koca Yunus’un yattığı yerin altında bir kadının, “imdat, namusuma tecavüz ediyorlar, canıma kıyıyorlar!” diye çığlığı geceyi kamçı gibi biçti.

Koca Yunus, “Bu ne? Bu kadın ne söylüyor?” diye ayağa fırladı. İtalyanca bilenler tercüme ettiler. Koca Yunus’la birçok savaşçı, aşağıya davrandılar. Kadınlar Escarmuccio’yu tutarak Kerim Ağa’ya götürdüler.

Tatlı uykusundan uyandırılan Kerim Ağa, onların Endülüslü odabaşıya götürülmesini, neler yapılacağını onun bildiğini söyledi.

Önde Koca Yunus, arkada birkaç kişinin arasında Maria, onun da arkasında birçok savaşçının arasında Escarmuccio, odabaşının kamarasına doğru yürüdüler.

Odabaşı ile Turgutca, ellerinde pergeller ve cetveller, beziryağı kandilinin ışığında bir haritanın üzerine çömelip daireler çiziyorlar, kerterizler alıyorlardı. Kamaraya Koca Yunus girdi. Gördüklerini anlatmaya başladı.

“Ben tam ambar kapaklarımı (göz kapaklarımı) kapamıştım ki, gâvur zennesinin sesi ‘Alesta tiramola! Diriça bomba!’ gibi çığlık saldı.

Ben ne demek istediğini sancak ve iskelemdeki arkadaşlara sordum. Kadına tecavüz ediyorlarmış, o da bağırmış. Biz koşarak odasına vardığımızda kadının yanında, Escarmuccio adlı, ayı gibi birgâvur vardı.

Gözleri kan çanağına dönmüş, elindeki kamanın ucundan omzuna kadar al kanlara belenmiş, babası tutmuş derviş gibi ortada zıp zıp hopluyordu. Pruvasının iskele omuzluğuna (yüzünün sol yanağına) bir tek tokatla aklını başına getirdim. Herifte kama çıktığına göre, bunlar iyi yoklanmamış demektir. Sonra tokatlamış olduğum kocagâvurun önünde, onun bıçakladığı adam yatıyordu. Herif o kadar çusu yapmıştı ki (kan kaybetmişti ki) çoktan öteki dünya burnunu kavanço etmişti. (Öteki dünyaya göç etmişti.) İşte benim gördüğüm bu kadar."

Endülüslü, Maria'nın kamaraya girmesini söyledi. Graffiacan'ın yarasından akan kanların üzerinde yürümüş olduğu için Maria'nın çıplak beyaz ayaklarının altların kıpkırmızı kandı ve kamarada kıpkırmızı kan lekeleri bırakıyordu. Ona eşiğin dışında durması emredildi.

Maria, heyecanlı bir sesle "tam uykuya vardığım zaman", Escarmuccio'yu göstererek, "işte bu adam namusuma tecavüz etmek üzere üstüme davrandı." Bunu duyan Escarmuccio, küfürler ederek, "yalan söylüyor. Ben, herifi öldür de sana teslim olacağım, dedi ben de öldürdüm," diye bağırdı. Maria, "Hayır, bu tecavüz etti. Graffiacan beni korumaya kalkıştı. O zaman bu adam ona kamasını sapladı," dedi.

Endülüslü, Koca Yunusa "Kontun karısı olduğunu ileri süren bu karıyı gene kocasının yanına götürün. Ona baksın. Bu herifi de zincire vurup öteki esirlerin arasına koyun. Bunların arasındaki namus ve cinayet davaları bizi ilgilendirmez," dedi. Sonra Escarmuccio'ya dönerek İtalyanca "bak, buradaki düzeni bir daha bozarsan, hemen seren ucunda sallanırsın. Sana değil, seni asmakta kullanılacak ipe acırım" dedi.

Oradakilere "götürün bunları!" diye emretti. Gene Turgutca ile birlikte haritaların üzerine eğildiler.

Ertesi günü sabahleyin rüzgâr kuzeyden mavi mavi esmeye başladı. Anunziata'nın yedek yelkenlerinin bezi ile

onarılan karavellanın donanımı güneşte pırıl pırıl parlıyordu. Gemi İskenderiye yolunu tuttu.

Gemiye Turgutca komuta ediyordu. Bir aralık Endülüslüye, “Bu ustalığı sizin sayenizde elde ettim,” dedi.

Oda:

“A oğlum, anladığıma göre Anunziata ile savaşı sen yönetmeseydin, ben daha hâlâ o geminin forsa koğuşunda kürek çekmekte olacaktım,” diye cevap verdi.

Gemi İskenderiye’ye varınca Kerim Ağa getirdiği eşyayı kârla elden çıkarttı ve tutsakları da tutsak pazarında iyi fiyata sattı. Çeşme ve İzmir’e götürmek üzere, orada hurma ve başka mahsulleri gemiye yükletti. Turgutca da Endülüslünün yardımıyla Sıralovaz’dan getirdiği kılıçları satıp savdı. İskenderiye, Oruç ve Hızır Reis’lerin Kuzey Afrika kıyılarındaki basanlarının öyküleriyle çalkalanıyordu.

Her ne kadar Kerim Ağa’nın işleri bitmiş ve gemi de yüklenmiş bulunuyor idiyse de, artık tamamen iyileşen Kont Renato di Castel Fidardo ile Maria’nın fidyei necatlarının (kurtuluş akçalarının) İskenderiye’ye varabilmesi için bir buçuk ay kadar beklemek zorunda kaldılar? Sonunda kontun kurtuluşparası da gelip pay edilince sert bir keşişleme yeli ile Anadolu kıyısına dümen tutuldu. Yolda ta Marmaris açıklarına kadar hiçbir gemiye rastgelinmedi. Yalnız Marmaris açıklarında küçük bir kırlangıca rastladılar.

Karavelladan kaçmak istedi. Fakat canlı rüzgârda karavella ona kolayca yetişti. Bir gomin mesafeden, gemi borusu ile ona orsa alabanda etmesi ve yelkenleri mayna etmesi emri verildi. Kırlangıç bunun ne demek olduğunu pek çabuk anladı. Karavellanın bordasındaki bir sıra top namlularının kara ağızları pek korkunçlaştılar. Bir tek borda ateşiyle küçük kırlangıcın bin parça olmayan bir tek tahtası kalmazdı.

Teslim oldu. Esirler karavellaya alındılar. Küçük gemiye Halikarnaslı Sarı Hamdi Reis ve öteki denizcilerden de üç kişi tayfa tayin edildi. Kırlangıç, karavellanın dümen suyunca yarım mil arkadan geliyordu.

Geceleyin iki gemi Sömbeki ve Datça Yarımadasının arasında iken göğün kenarında yaslı bir bulut göründü. Biraz sonra, sanki denizin üzerine kapkara ve alçak bir çadır gerildi. İlk önce hazin inleyen rüzgâr, koydukça koydu. Karavella çıldırır gibi oldu. Az kalsın ambardaki toplar zincirlerini kıracaklardı.

Denizci olmayan savaşçılar, battıklarını sanarak birbirleriyle helâllaşıyorlardı. Bu hal sabaha kadar sürdü.

Şafaktan biraz önce rüzgâr kesildi. Gün doğdu. Fakat pek hoş bir saka yapmış gibi en şen mavisiyle gülen denizin yüzünde kırlangıç görünmüyordu. Küçük gemi mutlaka batmıştı. Karavelladakiler Kerim Ağa'nın kamarasında toplanarak birkaç gün önce ölmüş olan arkadaşlarının ruhlarına fatihalar okudular.

Yoluna devam eden karavella, Krio burnunu dolaşıp da Gökova körfezine girince, Datça Yarımadasına kıyıladı. Yirmi mil ilerledikten sonra kuzeye dümen tuttu? Çünkü Halikarnaslı Koca Yunus ile Ateş Yaşar, her tarafını ezbere bildikleri Orak Adasına, Turgutca'nın top, gülle ve barut varillerini çıkardılar. Dört tonluk sandalla bu iş kolaylıkla başarıldı. Gemiler, demir alev ve Halikarnas'ta Petronium (Bodrum) kalesinden, bir de îstanköy şatosundan görünmemek üzere güneye rota tuttu. İstanköy Adasının arkasından dolaştı ve bu ada ile Kalimnos Adası arasında Sıralovaz'a vardı.

Turgutca, Koca Yunus ve Ateş Yaşar'la Eğribozlu Murat, Gümüşlük limanına çıktılar. Geminin kıyıya yanaşmakta olduğunu gören halk kıyıya üşüşmüştü. Turgutca'nın annesi ve babası, Murat'ın karısı Güllü bunların arasında idiler. Turgutca kalabalığın arasında Tahtabacak'ı aramış, fakat görememişti. İhtiyar deniz kurdu, bir ay kadar önce birkaç çapulcu tarafından yapılan bir akında şehit olmuştu.

Geceleri Sıralovaz kıyılarında savunma tertibatının alındığını bilen Mavroyani adında bir çapulcu, gündüz hırsızlamadan gelirse gümelice yağma malına el koyabileceğini sanarak, kıyının ıssız bir noktasına çıkmış,

fakat orada Tahtabacak'ı önünde bulmuş. Üzerine ateş etmişler. Gövdesini tutturamamışlar, fakat kol değneğini kırmışlar. İhtiyar da o zaman yere düşmüş. Fakat üzerine davrananların ikisini piştovla yere serdikten sonra, tabancaları düşmanın eline geçmesin diye, onları arkasındaki sık çalılığın içine fırlatmış, sonra çatal palasını çekmiş. Fakat birisi arkasından yetişip, koca bir kamayıhart diye sapına kadar sırtına saplamışmış. İhtiyarı orada parçalayacaklarmış, fakat tarlalarda çalışanlar, piştov sesini duyunca imdadına koşmuşlar. Onu elde yalın kılıç, yerdekıç üstü oturur ve bir taşa dayanır vaziyette bulmuşlar. Birkaç kere gözünü açmış, ışığı görmüş, sonra bir yana düşmüştü. Birkaç kere tek kolunun, dirseğinin üzerine kalkınmaya uğraşmış, fakat gene de düşmüş, sonra açık gözleri donar gibi olmuş, alnı terlerle boncuklanmış ve son nefesini vermişti. Bunu duyunca Turgutca'nın gözleri yaşlarla sislendi.

Bu seferin sonunda Turgutca, on iki okka ağırlığında gülleler atan on beş karış uzunluğunda bir büyük topa,(Bu top, namlusu uzun bir çeşit kaval toptu. O devirde bu biçim toplara Kolomlır –külverin–diyorlardı)sahip olmuştu. Bu büyük toptan başka, her biri onar karış uzunluğunda ve sekizer okka ağırlığında gülleler atan dört topu daha vardı. Beş yüz tane top güllesi, on varil barut, bir sandık dolusu harita ve pusula. Bir de altı kürekle çekilir Latin yelkenli dört topluk bir sandal. Para olarak da elinde, Anunziata'dan elde edilen paradan on dukat altın, İskenderiye'de satılan esirlerden iki dukat, Kont Renato'nun fidyei necatından beş dukat, İtalyan korsanlarının Sıralovaz akını sonunda kendisine verilmişolan piştov, kılıç, çizme vesairenin İskenderiye'de satışından da sekiz dukat daha elde etmişti.

Turgutca, Sıralovaz'a döndüğü zaman, elinde yirmi dört dukat altın para vardı. Sıralovaz baskını dolayısıyla aldığı paradan dokuz dukatı da (on sekiz dukatın dokuzunu inek, koyun, keçi almaları için babası ve annesine vermişti) bu toplama eklenince parası otuz üç dukatı buluyordu.

Gerek İskenderiye’de, gerek dönüş yolunda Turgutca, Eğribozlu Murat’a, Halikarnaslılara ve öteki gemicilerle savaşçılara hep birleşerek ve ortaya herkes kudretince para koyarak bir gemi yaptırmayı ve teçhiz etmeyi tasarladığını açıklamıştı. Zaten Kerim Ağa ertesi yıl sefere çıkmak niyetinde değildi. Bunca adam boş duracak değildi ya. Bu iş için Turgutca ortaya beş top, beş yüz gülle, variller dolusu barut, dört tonluk bir sandal ve küçük bir gemiye yetecek kadar arkebüz, piştov, kılıç ve bir de otuz altın dukat koyuyordu. Murat’la üç Halikarnaslı ve dört Marmarisli gemici ve yirmi iki savaşçı bu işe girişmek istediler. Herkes beş altın dukat verdiği için iki yüz dukat toplandı. Çünkü denizciler, boğulmuş olan Sarı Hamdi ve üç savaşçı namına da kendi aralarında topladıkları yirmi dukatı da ortaya koydular. Yeni gemi ile elde edilecek ganimetten, bu boğulmuş insanların da payları ayrılacak ve karıları, çoluk çocukları varsa onlara verilecekti. Eldeki parayla mükemmel bir fırkata (fregat) yapılabiliyordu. Endülüslü de iştirak etmek istiyordu. Fakat parası yoktu. İhtiyarın en büyük arzusu Oruç ve Hızır Reis’e kavuşmaktı. Zaten Turgutca’nın da isteği buydu. İhtiyarı yanından ayırmamaya karar verdi.

On Yedi Yaşında Fırkata (Fregat) Reisi

O devirde Sıralovaz Yarımadasının hiçbir noktasında gemi yapılamıyordu. Çünkü bütün yarımadanın kıyıları Sen Jan ve başkaca haydutların baskınlarına açıktı.

Gökova ve bir de Küllük (Güllük) körfezinin dibinde küçük boyda tekneler inşa ediliyordu. Turgutca, Küllük gemisi ustalarıyla konuştu. Neler konuşmuş olduğunu gelip arkadaşlarına bildirdi. Onlar bir akşamüzeri Mırman Dağının eteğinde toplandılar. Aralarında geminin yapılmasını gözetecek ve gemi yapılıp da denize açıldığı zaman gemiye kaptanlık ve reislik edecek birini seçmeleri gerekiyordu. Herkes bu iki işe de Turgutca'yı seçti. Odabaşı (İkinci kaptan) seçimine geçildi. Onun da Turgutca tarafından seçilmesi istenildi. Turgutca Endülüslüyü seçti. Herkes memnundu. Fırkatada payı olan otuz kişiden on beş kadarı, baba–ana, karı ve çocuklarını görmek ve mümkün mertebe çabuk dönmek üzere Sıralovaz'dan ayrıldılar. Koca Yunus'la Ateş Yaşar ve on iki kadar denizci ile savaşçı, "bizim yeryüzünde kılıcımızın uzunluğu kadar yerimiz yok. Anamız da, babamız da, karı kızanımız da denizdir," diyerek fırkatanın yapımına yardım etmek üzere Turgutca'nın yanında kaldılar.

Turgutca, Küllük'e bile bir baskın yapılacağından işkillenerek, ustalarla keresteyi, sandalı ile Güvercinlik körfezinde Şali Adasının arkasında ağaçlarla çevrili bir koya taşıdı. Artık adanın ormanlarının derinliğinde dem çeken kumruların sesine, gemi teknesinden gelen tokmak ve çekiç gürültüleri karışmaya başladı.

Turgutca, Endülüslü ile bir yukarı bir aşağı geziyor, başı, gemi kaburga ve kaplamalarının kaçar karışolacağı, kürekçi sayısı, kumanyanın istif edileceği ve topların konulacağı yerler konularıyla doluydu.

Geminin yelkene ve küreğe gelirliğine son derece dikkat ediyordu. Ona göre gemi en ufak bir dokunuşa hemen cevap

verecek nazik bir alet olmalıydı. Vereceği cevap da, önceden noktası noktasına hesap edilebilir olmalıydı. Fırkatanın yapımı aylarca sürdü.

Sarı Hamdi ve üç denizci arkadaşının kaybolmasına sebep olan fırtına dinince, Hamdi ve bir denizci arkadaşı kendilerini, direği ve güvertede nesi varsa hepsi deniz tarafından silinip süprülmüş bir kırlangıç teknesinde buldular. Öteki iki denizciyi dalgalar alıp götürmüştü.

Camdan bir denizin üzerine, güneş ateş yağdırıyordu. Teknede ne bir kürek, ne yiyecek bir lokma, ne de içecek bir damla su vardı. Çepçevre ufuklara adalar serpilmişti. Bunların en yakını otuz mil uzakta idi.

Denizin ıssız yüzünde, bir yelken olsun görünmüyordu. Gökten denize, denizden göğe yansıyan ateş içinde iki denizci yanıyor ve kanter içinde kalıyorlardı. Arasıra deniz suyunu yüzlerine, göğüslerine çarpıyorlar ve böyle yaparak serinlemeyince denize girip tekneye tutunuyorlardı. Böylece dört gün kızıl güneşin altında piştikten sonra, beşinci gün Hamdi'nin arkadaşı Hamdi'nin yalvarmasına rağmen, dayanamayıp deniz suyu içti.

İki üç saat sonra Hamdi'nin omzunu tutup sarsarak, "İşte! İşte! Karavella geliyor!" diye bağırdı ve ufkun bir noktasını eli ile gösterdi. Hamdi hemen dönüp baktı. Bir şey göremedi. "Yahu! Bir şey yok!" dedi.

Öteki Hamdi'ye kızarmış vahşi gözlerle bakarak gene "Karavellayı görmüyor musun? İşte orada!

Baksana!" diye haykırdı. Gösterdiği yerde deniz ve gökten başka bir şey yoktu. Hamdi ses çıkarmadı, fakat denizci, yuvalarından uğramış gözlerle hep aynı noktaya bakarak bir kahkaha salıverdi ve "görmüyor musun? Güvertede gemiciler dolu! Bize gülüyorlar ve geliniz diye işaret ediyorlar," diye bağırmakta devam ediyordu. Sarı Hamdi bir şey söylemedi, ne var ki aklından bir sürü korkunç ihtimaller geçiyordu. İhtiyar gemiciler, tayfaları denizde boğulmuş denizcilerin hortlaklarından oluşan ölüm gemilerinden söz ederlerdi. Ölüm şehinşahı Azrail, gemilere

reislik ediyordu... Gemiyi ölecek olan denizciler görürlermiş. Hamdi bunları düşünürken, öteki delice gülerek "Şimdi dümenin önündeak sakallı kaptanı görüyorum. Ne duruyoruz? Haydi onlara kavuşalım," diyerek küpeştenin üzerine çıktı. Hamdi onu tutmak istedi, fakat çıldıran denizci Hamdi'yi ısırmaya kalktı. Hamdi gerileyince, öteki kendini denize attı.

Yüze geldi. Gene battı... Birkaç kere batıp çıktıktan sonra ağır ağır dibe gitti.

Hamdi'yi yoksa ben de mi delireceğim diye bir merak aldı. Fakat delirmedi. Akşamleyin, dağların zümrüt yamaçları, beyaz koyun sürüleriyle noktalanmış bir adanın kenarına vardı. Deniz kıyısında annesi onu bir testi buz gibi su ile bekliyordu. Annesi ona bardak bardak su vererek ölümden kurtardı... Hamdi bundan sonrasını hatırlamıyordu.

Kırlangıcı dalgalar, güney Kiklad adalarının birinin kıyısına çarpıp parçaladıktan sonra, kendinden geçmiş olan Sarı Hamdi'yi kumların üzerine attı. O kıyıda in cin top atıyordu. Hamdi orada ne kadar yattığını bilemedi. Bir aralık, bir kızın süzgün gözlerle üzerine eğilip bakmakta olduğunu görür gibi oldu.

Kız, genç korsanın soluyup solumadığını anlamak için, yüzünü, dudaklarına dokunurcasına eğmişti. Kızın sıcak eli, delikanlının göğsünü ovuyor ve onu gene hayata çağırıyordu. Korsanın bir iç çekişi, kızın gayretine cevap verdi. İşte o zaman kız, gencin dudakları arasına ateş gibi bir ilaç döktü ve hemen hemen büsbütün çıplak olan gövdesi üzerine maşlahını örttü. Kız, denizcinin yüreğinin her atışına ve göğsünün her soluyuşuna telaş ve heyecanla dikkat ediyordu. Delikanlı içini çekti. Kız da içini çekti. Sonra kız (kendinden daha yaşlı olan) bir kadının yardımıyla, genci kaldırıp bir mağaraya taşıdı. Orada bir ateşyaktılar.

Artık Sarı Hamdi gözlerini aralamıştı. Kız ayağa kalkınca, ondan epey uzun boylu olduğunu gördü.

Alnında bir sıra altın vardı. Saçlarının bilek kalınlığında örgüleri arkasında sarkıyor ve uzun boyuna rağmen, uçları

topuklarını dövüyordu... Duruşundan ve öteki kadınla konuşuşundan emretmeye alışkın olduğu görülüyordu.

Kızın saçları kumraldı, fakat gözleri ölüm gibi kapkaraydı. Kirpikleri de aynı renkte idi, fakat yelpazeler gibi yukarıya doğru kıvrılmıyorlar, ama yatay duruyor ve göz uçlarında birbirine karışıyorlardı.

O kirpik kalabalığının kapkara çevresinin ipek gölgesinden, bakış öyle bir kuvvetle parlayıp fırlıyordu ki (genç korsanın dediğine göre) ona ok bile yetişemezdi. Kızın belini pırlantalı bir kuşak sarıyordu.

Baldırları ve ayakları çıplaktı, fakat ayaklarında sahtiyan terlikler vardı. Öteki kadının elbisesi de pek farklı değildi; fakat daha kaba bir dokumadandı, kuşağında da elmaslar yoktu.

İşte bu iki dişi, delikanlıya baktılar, yedirdiler, giydirdiler ve yumuşak özenleriyle çarçabuk dirilmesini sağladılar. Bunların hanımla hizmetçi oldukları belliydi. Kızın babası Kastelrossolu (Meis Adalı) Paho, Yunan Kiklad adalarında korsanlık ederekeni konu paralar toplamış ve gemiler geçidi olmayan sapa bir yerdeki ıssız adanın birinde bir ev yaptırmıştı. Angeliki adındaki bu kız, kart korsanın biricik çocuğu idi...

Babası ona büyücek bir drahoma parası ayırmıştı. Ne var ki; kızın o tatlı gülümsemelerine kıyas drahoması bir hiç kalırdı.

Kıza talip olanları (daha da iyisi çıkar diye) babası hep reddedegelmişti. Kız o akşam güneşin batmasına yakın uçurumun altındaki kumsalda hizmetçisiyle gezintiye çıkmıştı. İşte orada Sarı Hamdi'yi yarı boğulmuş bir halde bulmuştu. On yedi yaşındaki kız, onu hemen hemen çıplak görünce fena halde sarsılmıştı. Fakat ne de olsa, bu yabancıdan elinden gelen yardımı esirgememeliydi. Kız, gencin bir korsan olduğunu tahmin etmediği için, bir korsan olan babasının evine götüremezdi... Bundan böyle, ona hizmetçisinin yardımıyla mağarada bakmaya karar vermişti.

Genç denizci sonunda o masmavi gözlerini açınca da kızın merhameti büsbütün artmıştı.

Kız işte o zaman, delikanlıya döşek olsun diye evden kürklerini getirmiş ve ona giydirecek başka bir elbise bulamadığı için kendisinin ve hizmetçisinin üst fistanlarını vermişti.

Ertesi sabah uğrayacaklarına söz vererek mağaradan ayrılırken, Hamdi (yorgunluğun sonucu) derin bir uykuya daldı. Kız, mağaranın ağzında durup arkaya baktı ve delikanlının kendisini adıyla çağırdığını sandı.Olur a, dilin yanıldığı gibi yüreğin de yanıldığı olur. Kız, o dakikada, adının delikanlı tarafından bilinmediğini unutmuştu. Angeliki mağaraya dönerek, genç korsanın alnını okşadı.

O akşam kız, babasının evine düşünceli olarak döndü ve hizmetçisi Klio'ya bu işi bir sır olarak tutmasını tembih etti. Klio, kızdan beş on yaş daha büyük olduğu için bunun ne demek olduğunu hemen anladı.

Ertesi sabah şafak henüz günü müjdelerken, Sarı Hamdi hâlâ ölü gibi uyumakta idi. Fakat Angeliki daha gözünü yummuş değildi. Yatağında bir taraftan bir tarafa dönmüş durmuştu. Gökteki ilk ağartı ile beraber gidip hizmetçisini uyandırmaya uğraştı. Klio homurdanarak bir türlü uyanmadıkça, kız kalkıp giyinmesinde ısrar etti. Angeliki güneş doğar ve batarken pek tatlı renkler yarattığını, çiylerle buğular örtüsü altında uyumuş olan dağlar ve denizlerin, geceyi bir yas giysisiymiş gibi bir tarafa atmalarını seyretmenin pek hoşolduğunu hizmetçiye anlattı. Nihayet Klio kalkıp giyindi. Hanım ve hizmetçi dışarıya çıkınca, deniz ufkundan doğmakta olan güneşle yüzyüze geldiler. Fakat genç kızın kızarışı güneşinkinden çok daha körpeydi. Ada güzeli, uçurumu hızlı adımlarla inerek mağaraya geldi. Delikanlı korsanın bir çocuk gibi uyumakta olduğunu gördü. Ona hızla, fakat aynı zamanda çekingenlikle yanaştı.

Sabahın serin havasının üşütmemesi için onu iyice örttü ve üzerine sessizce eğilerek delikanlının hafif soluğunu âdeta içti. Bu esnada Klio, sepette getirdiği yumurta, yoğurt,

tereyağı, kahve gibi şeyleri oracıkta yaktığı bir ateşte pişiriyordu. Hanımı gibi âşık olmadığı için habire esniyor ve havanın serinliği dolayısıyla ateşe sokuluyordu. Kahvaltı hazır oldu, fakat genç kız, delikanlıyı uyandırmamasını söyledi, işte bundan dolayı Klio bir posta daha yumurta pişirmek zorunda kaldı.

Arşipel'de batı ufkunun bazen pembe müziği uzaktaki karlı dağlarda sönmeye gecikir a. Halikarnaslı korsanın üzgün yanaklarında da öylece hafif bir kızartı vardı. Tuzlu saçları daha hâlâ nemliydi. Kız üzerine eğildi. Delikanlı ana kucağındaki bir çocuk gibi uyumakta devam ediyordu. Gözlerini açtı. Yorgunluğu, biraz daha uyumayı kendisine bir zevk edecekti. Fakat gördüğü gülümser yüz, gözlerini tekrar kapamasına engel oldu.

Kız konuşmaya başladı ve yanakları kızara kızara saf bir Jonia şivesiyle (gözleri, sözlerinden çok daha fazlasını anlatıyordu ya) onun pek yorgun olduğunu, konuşmamasını, fakat bir şeyler yemesini söyledi.

Genç korsanın işittiği sanki bir kuş cıvıltısı idi. Acaba bir düş mü görüyorum? diye düşündü. Fakat ne var ki, Klio'nun pişirdiği taze yemeklerin kokusunu, aynı zamanda da içinde sanki yemekle dolmayacak bir iştah duydu. İşte bunlar düş değildi.

Yemekten sonra, delikanlı kendisine getirilmiş olan cepken, şalvar ve kuşağı çarçabuk giydi. Kız, genç korsanın Rumcasının kıt olduğunu görünce, işi işaret diline döktü ve baş, el sallamaları, gülümsemeler ve anlatıcı bakış parıltılarıyla meramını anlatmaya çalıştı. O ıssız adada kız, kitap nedir bilmiyordu. Zaten bilseydi bile, delikanlının yüz çizgilerinde o kadar hoş ve tatlı bir sempati oluyordu ki, kitap açmasına gerek kalmayacaktı. Kız, gözlerinin her sorusuna delikanlının bakışında hızlı cevaplar buluyor ve dünyalarca sözün güç belirtebileceği anlamlar seziyordu. Göz, kaş, el, parmak ve kızın dudaklarından her çıkanı tekrarlamak sayesinde Sarı Hamdi kızın dilinden de

çakmaya başladı. Fakat delikanlının asıl gönlüne aldığı şey, kızın dilinden çok güler yüzü idi.

Yabancı bir dili (hele öğrenen de, öğretici de genç olurlarsa) dişi gözlerden ye dişi dudaklardan öğrenmek pek hoş oluyordu. Öğrenen yanlış yapmayınca, öğrenen de öğretici de birbirine öyle güzel gülümsüyorlardı. Yapılan yanlışlara da öyle içten gülüşüyorlardı ki; tadına doyum olmuyordu.

İki genç yanlış yapılınca da yapılmayınca da gülümsemeye öylesine devam ediyorlardı ki, arada el sıkmalar ve masumca dudak dudağa gelmeler, gitgide sıklaşıyordu. Fakat bu arada güneş ışığı kadar genel duygular duyuyordu. Sözün kısası, ikisi de seviyor ve seviliyordu.

İşte bundan dolayı kız her sabah erkenden mağaraya geliyordu. Fakat niyeti masumdu. Yavrusunu yuvada görmekten hoşlanan bir ana kuşun duygusuydu bu. Delikanlıyı uyur bulunca saçlarını okşuyor, üzerine eğiliyor, serin yaz melteminin güller üzerine estiği gibi korsanın güzel yüzüne soluyordu... Sarı Hamdi’nin gün geçtikçe gürbüzlüğü yerine geliyordu.

Angeliki delikanlıyı artık kendi malı sayıyordu. Kendisine deniz tarafından gönderilen bir hazine, bir hediye, onun birinci ve belki de sonuncu sevgilisi değil miydi? Kız her gün mağarayı ziyaret ede ede aradan bir ay geçti. Sonunda babasının, başka başka adalara koyduğu gözcüler, ganimet dolu kayıkların Kefalonya’ya gitmek üzere Malea burnuna yaklaştıklarını bildirdiler. Paho da bunun üzerine denize açıldı.

İşte o zaman kız, evli bir kadın gibi istediği yere gitmekte serbestti. Çünkü ne anası, ne dayısı, ne amcası ve ne de bir erkek kardeşi vardı. Bundan dolayı mağara ziyaretleri daha sıklaştı ve uzun sürdü. Korsan da, “bir gezintiye çıkalım mı?” diyecek kadar Rumca öğrenmişti.

Orası dalga uğrağı ve denizaltı, vahşi bir ada idi. Dar kumsalların üzerinde göklere değen uçurumlar

yükseliyordu... Bunların önündeki sığlıklar ve bankolar gemilerin yanaşmasına sert çekiyorlardı. Adanın iki üç koyu vardı. Bunlar sanki birer minyatür cennet idi. Onların ötesinde ise okyanus ufuklara renk, mavi bir çalkantı ve pırıltıydı.

Uzun yaz günleri idi. Yunus balıklarının dönüp batışları, martıların çağırışları, eşsiz denizler, mavi göklere kadar ıssız ve sessizdi. İki genç kıyılar boyunca geziyorlardı. Bir gün parlak çakıl taşlarının, kumların ve deniz böcekleri kabuklarının üzerinde, epeyce yürüdükten sonra, yorgunluklarını gidermek üzere, ince kum döşemeli derin bir mağaraya girdiler.

Uzakta mavileşen dağların ardında tostoparlak ve kıpkızıl bir güneş batmakta idi. İki genç kumlara oturarak kırmızı kırmızı ışıldayan denize baktılar. Sonra bir ayın doğuşunu seyrettiler... Daha sonra birbirinin gözlerine ışık veren gözlerine bakıştılar. Dudakları yaklaştı ve çiçeğe üşüşüp takıla kalan arılar gibi dudak dudağa kaldılar. O anda yürekleri yürek değil, fakat sanki koynunda bal yapan çiçeklerdi.

Bu esnada Paho ele geçirdiği ganimetten memnun adasına dönüyordu.

İki genç çok sevdikleri akşam vaktinde, batan güneşi seyre daldılar. Çünkü o an iki gencin birbirlerini ilk görmüş oldukları andı. Ne var ki, bir esintinin deniz yüzünde gezdirdiği bir ürperti gibi yüreklerinden hazin bir titreyiştir geçti. Bu duygu pencere kenarında asılı duran bir kemanın telleri arasından rüzgâr süzülürken, onların uzun uzun vıngıldamasına benziyordu. Angeliki derin derin içini çekti. Korsan ona bakınca gözlerinin ıslak olduğunu gördü. Güneşin batmasıyla sanki mutluluk günlerinin sonuncusu da geçiyordu.

Ondan sonra ikisinin de gözleri uyku mahmurluğunda yüzdü. Kız aradan çok geçmeden korsanın kolunun altına kıvrılarak düşler ülkesine kaydı.

Düşünde deniz kıyısındaki bir mağarada idi. Orası tam fok balıklarının gelip yuvalayacakları esrarengiz bir deniz iniydi. Sanki göz bebekleri kadar iri gözyaşları, salkım salkım donmuş stalaktik halinde tavanından sarkıyorlardı. Ayak ucunda da Sarı Hamdi (ıslak, soğuk ve cansız) ölü alnının etrafını saran deniz köpükleri kadar solgun uzanıyordu. Ne kadar gayret edip ovuyorsa da onun bir türlü yüreğini canlandırıp çarptıramıyordu. Rüzgâr da katıla katıla ağlarcasına esiyordu. Angeliki fal taşları gibi açılmışgözlerle Hamdi'ye bakarken, yavaş yavaş delikanlının yüzü bir buğuymuş gibi belli belirsiz oldu... Kız sarsılarak uyandı. Ne var ki, karşısında Hamdi'yi değil, fakat babasının yüzünü gördü. Onun gözleri pür dikkat kendilerinin üzerine dikilmişti. Çığlık salarak ayağa sıçradı ve gene bir çığlık salarak yere düştü.

Babası dönmekte gecikmiş olduğu için onu artık kaybolmuş, ölmüş sanıyordu. Karşısında duran sanki babası değil, fakat babasının denizden çıkan hayaletiydi. Genç korsan da uyandı. 'Paho tehdit edici bir tavırla gence, "sen burada ne arıyorsun?" dedi ve ona doğru bir adım attı. Sarı Hamdı, öyle yapacağını hiç sezdirmeden ileri sıçrayarak Paho'nun yanında sarkan kılıcı kınından çekip aldı. Paho soğukkanlılıkla, "delikanlı, sen o silahı ver!" dedi. Fakat Angeliki, Hamdi'ye:

"Bu adam babamdır. İkimizi kutsasın," dedi, fakat babasının dik dik bakmakta olduğunu görünce ona dönerek, "Sen bana istediğini yap, fakat bu delikanlıya dokunma" diye uyardı. Adam kızına baktı, fakat ona cevap vermedi.

Genç korsana baktı. Sarı Hamdi kılıç elde çoğalacaklarını bildiği, muhakkak bildiği silahşörleri karşılamaya hazır bulunuyordu.

Paho gene, "delikanlı, o silahı teslim et," diye tekrar etti. Genç korsan: "Bu silah teslim edilmek için yaratılmamıştır," dedi. Paho belinden piştovunu çekti, horozu kaldırdı ve çakmak taşına baktı. Beş adım kadar uzaktan Hamdi'nin göğsüne doğru tuttu. Fakat araya Angeliki atıldı, "Suç varsa

benimdir. Bu delikanlı kıyılarımızı arayıp bulmuş değildir. Dalgalar onu diriden çok ölü bir halde buraya atmıştır. Senin çok çelik iradeli bir adam olduğunu bilirim. Fakat şimdi kızının da karar vermekteki kuvvetini sana göstereceğim," dedi. Biraz önce hep çocuk, hep gözyaşı, hep yalvarış ve ah ve vahtan ibaret olmuş olan kız, bir taş heykel gibi sert ve dik, kurşunu bekliyordu. Kız babasına, babası kızına meydan okuyordu.

Paho tabancasının namlusunu yavaş yavaş indirdi ve beline soktu. Kızına uzun uzun baktı ve:

"Ben bu genci kendisine kötülük etmek niyetiyle aramış değilim. Fakat onun bana yaptığı hakareti ölümle cezalandırmaktan vazgeçecek insanlar azdır. Fakat silahımı bana geri vermeli, yoksa başı bir gülle gibi yuvarlanır," dedi. Biraz durdu, sonra bir ıslık çaldı.

Birdenbire tepelerinden tırnaklarına kadar silahlanmış otuz kırk kişi içeriye daldılar. Paho yaşından beklenmedik bir atiklikle kızını kollarıyla sıkı fıkı sararak bir kenara çekti. İçeri giren kalabalık onunla genç korsanın arasına girdiler. Kız boşu boşuna babasının ellerinden kurtulmaya çabaladı. Onun kolları büyük bir yılan gibi kızı dolam dolam sarıp sıkıyordu... Sarı Hamdi'nin elindeki kılıçsa ölüm felfeleği gibi çarkediyordu. Ne var ki, delikanlı göğsünden ve omzundan derince yaralanmıştı. Tam o sırada arkasına geçen birkaç silahşor, onu arkasından vurdular, denizci al kanlar içinde yere serildi. Kız inledi ve babasına karşı çabalaması da durdu. Çünkü bayılıp babasının kolları arasında başı, yağmurla dolmuş bir zambak gibi sarkakalmıştı... Sarı Hamdi, Paho'nun emriyle, Paho'nun perkendesine (brigantinine) taşındı.

Kızsa günlerce hareketsiz uzandı. Nabzı pek seyrek ve zayıf atıyordu. Fakat ölmedi.

En sonunda uyandı. Fakat bakışları sanki boştu... Tanıdıklarının yüzlerine, onları tanımadan uzun uzun bakıyor, bakışı unutulmuş bir şeyi hatırlamak istiyor ve onu arıyormuş gibi sağa sola kayıyordu. Hiç konuşmuyordu da,

mezarlıktaki ölülerin arasından ayrılıp gelmiş olduğunun tek işareti soluğuydu. Babası konuşunca onu hiç duymamışmış gibi gözlerini yavaş yavaş ondan ayırıp başka tarafa bakıyordu. Ona türküleri söylediler. Dinlemiyordu bile. En çok sevdiği türküleri söylediler. Gözleri canlandı. Biraz önce olduğunu hatırladığı şeyler, belleğini ateş gibi yaktı ki, buğulan çözülen beyin ve gözlerinden yaşlar boşandı ve hıçkırarak ağladı.

İşte ondan sonra can düşmanı imiş gibi önüne gelene çığlıklar salarak saldırıyordu. O da geçti. Bu kez üzerine bir durgunluk çöktü. Fakat babasını görmek istemiyordu. Onu görünce başını dizlerinin arasına gömüyor, tirtir titriyordu... İşte o sırada gözleri uykuya kapanmıyordu. Bir hafta kadar gece gündüz göz yummadı ve bir gün, onları bir daha açmamak üzere yavaş yavaş kapadı.

Paho büyük perkendesine attırdığı Sarı Hamdi'nin yaralarının çabuk iyi edilmesi için emir üzerine emirler yağdırıyordu. Onun ölmemesini istiyordu. Yaraları iyi olur olmaz, onu gemisinin forsa koğuşuna zincirletti.

Gemi seferde değil, fakat limanda demirliydi. Her gün gider genç korsanı kendi eli ile kamçılardı. Ona akla hayale gelmeyen işkenceler hazırlıyor ve "yavaş pişen kin aşı, daha tatlı olur," diyordu.

* * *

Aylar geçmişti, artık Şali Adasında yapılmakta olan fırkatanın teknesi hemen hemen tamamlanmak üzere idi. Yalınkılıç gibi keskin bir tekne idi. Memleketlerine gitmiş olan on beş denizci ve savaşçı teker teker geri dönmüşlerdi. Gökova körfezinde Orak Adasının mağaralarında bırakılmış olan toplar, gülleler ve barutlar, dört tonluk sandalla kısım kısım Şali Adasına taşındı. Gece gündüz kılıç, arkebüz, top kullanma, nişan alma eğitimleri yapılıyordu. Toplarla ateş eğitimi yapmıyorlardı. Çünkü onların gürültüsü bütün körfezi sarsacak ve herkesi, "ne oluyoruz?" merakına düşürecekti. İki üç ay içinde en çabuk top salya edenler, en ustalıkla yelken kullananlar, en güzel kürek çekenler ayırt edildiler.

Turgutca sanki heybetli bir donanmaya komuta ediyormuş gibi seviniyordu. En sonunda tekne kalafatlandı, boyandı ve denize sürüldü. Oralarda gürgen ağacı yoktu, fakat çamlar, hiç de gürgenden aşağı değildi.

Körfezin çepçevre yüksek tepelerine, ne olur ne olmaz diye gözcüler dikilirdi. Bunların arasında Antalyalı Musa da vardı. Nöbeti bitinceye kadar yüksek bir hurma ağacının tepesine oturur, ufukları süzerdi. İçinden “Bu bizim Turgutca kaptanın ne ettiğine bir bak! Daha çocukama, şurada nöbet bekle dedi miydi, hiç iki–biri yok, insan saksağanmış gibi saatlerce ağaç tepesine tünüyor,” diye düşünüyordu.

Bir gün dürbününü deniz ufuklarında değil, fakat kara taraflarında gezdirdi. Ağaca yakın olan bir köy evinin avlusunda tezgâhının önünde oturup bez ören bir kızı arkasından gördü.

Körfez kıyılarının köylerinin birkaçında kadınlar ve kızlar, fırkata için acele ile yelken bezleri dokuyorlardı. İşte bu kız mı, genç kadın mı, her ne ise onlardan biriydi. Kızın saçlarının iki kapkara örgüsü yerlerde sürünüyordu. Beli amma da inceydi, Musa içinden, “bu tarafı iyi, acaba ön tarafı nasıl ki?

Maşallah lortalarına (saç örgülerine) diyecek yok... Skut’tan çok kalın halata benziyorlar,” diye düşünürken, kız yerden bir şey almak üzere bir yana döndü. Yüzü, o peri masalı ülkesinde insanı tatlı kokusuyla büyüleyen taze açmış bir yaban gülü gibiydi. Kara gözleri de vahşi gazal bakışlıydı. Musa içinden “şeytana uyup zenneye bakış kaydırmamalı” dedi ve dürbünü gene ufka çevirdi. Fakat bomboşufku seyretmekten bıktı.

Ne var ki, içi çektiyse de inat etti ve dürbünü kızdan tarafa çevirmedi. Ona bakmakla sanki hırsızlık ettiğini sanıyordu.

Kız her gün uzaktaki ağaca nöbetçinin birinin çıktığını görüyordu. Fakat uzaklığı dolayısıyla ağaçtaki bir insanın kendisini iyice seçemeyeceği için, avluda açık saçık gezmekte bir sakınca görmüyordu. Kız dürbünün ne

olduğunu bilmiyordu. Ne var ki; Musa kızın yüzünü bir türlü aklından çıkaramıyordu.

Aklından geçtikçe, “kızsa babasına, kadınsa Allah kocasına bağışlasın” diyordu. Fakat bir gün dayanamadı, ‘keşke kız olsa da Allah bana bağışlasa” diyerek dürbünü o tarafa çevirdi. Fakat, “Vay anam!” diye bağırarak, dengesini yitirdi, hurma ağacının tepesinden yere düştü. Kız avludan nöbetçinin düştüğünü görmüştü. Hemen babasına seslenerek ağaca doğru koştu.

Baba kız, kendinden geçmiş olan Musa’yı eve getirdiler. İki kemiği çıkmış ve bacağı da kırılmıştı.

Köy çıkıkçısı kemikleri düzene koydu. Bu olaydan bir ay sonra Antalyalı Musa, Akçalanlı Sunayla evlendi.

Bu düğünden beş gün sonra da Yoranlı Nuh’la Güvercinlikli Nimet evlendiler. Nuh, Nimet’i hurma ağacı tepesinden dürbünle görmemişti. Musa, Nuh’a “denizci dediğin eşini dürbünle bulur” dedikçe, Nuh da “hiç de değil, denizci dediğin karısını denizde bulur,” diye cevap verirdi. Çünkü bir aylı gece Nuh, körfez kenarında bir başına bir çalı dibinde oturup da dalgaların üzerinde ayın ışıltısını seyrederken, önünden daracık koyun kumları üzerinde uzun boylu bir kadının yürüdüğünü gördü. Kadın kimse yok diye giysilerinden tamamen soyundu. Ak kadının arkasında idi? Kadın rüzgârda kapkara ve dimdik dineldi.

Saçları arkasına doğru uçuyordu. Yavaş yavaş denize girdi. İki duvar gibi kayanın arasında idi. Solundaki kaya, gölgede olduğu için karanlıktı. Sağındaki ise gece ortası ayının bütün ışığı ile yanıyordu. Ondan salkım salkım yeşil ve al yosunlar sarkıyordu. Biraz sonra rüzgâr diner gibi oldu. Koyun durgunluğunu bir dalgacık olsun bozmuyordu. Martılar uyuyorlardı. Kadının belini ay ışığının ateş halkası sarıyordu.

Gölgede suların yakamozları derinlerde gökkuşağı yaratıyordu. Sanki gökteki yıldızlar yağmur gibi yağıyorlardı da, pembe ve mavi yana sone diplere yavaş iniyordu.

Kız denizden çıkıp giyindikten sonra Nuh, usulcacık peşine düştü ve onun köyde hangi eve girdiğine dikkat etti. Ondan sonra soruşturmalar, haber göndermeler oldu ve bütün bunlar iki gencin dünya evinde kavuşmalarıyla sona erdi. Köylerin bazı ihtiyarları, “Bu delikanlılar buralarda uzun zaman kalacak olurlarsa köylerde bizim gençlere kız bırakmayacaklar,” dedikçe başka ihtiyarlar da, “Bizim gençler de ne duruyorlar?...Onlar da denize açılsınlar ve başka yerlerden kendilerine kız bulsunlar,” diye cevaplıyorlardı.

Gerçekten de Farilya, Sarılık, Gökçeler, Dirmil, Kızılağaç ve Gerenkuyu köylerinden yirmi beş kadar genç gelip, fırkataya tayfa yazılmak istediler. Bunları Turgutca kabul etti.

Artık ayrılış günü yaklaşıyordu. Musa’yla Nuh evleneli bir ay oluyordu. Yeni evlenen kızlar, erkeklerin sergüzeştlerine katılarak denize açılmalarına engel olan cinsiyet farkına lanet ediyorlardı. Nuh fırkatada kürekçiliğe ayrılmıştı. Nimet’in babası balıkçı olduğu için, genç kadın mükemmel kürek çekebiliyor ve ağörüyordu. Nuh’a:

“Köylü gençlerini Turgutca fırkataya kabul ediyor... Ben erkek elbisesi giyerek gemiye gelemez miyim sanki? Seninle birlikte kürek topacına bir asıldık mıydı, alimallah gemiyi uçururuz,” diyordu.

Öteki:

“Bırak sen de, sen beni deli mi sanıyorsun? Fırkatada kadının ne işi var? Gâvurlarla dalaştığımız zaman kan gövdeyi götürür. O zaman çığlıklar salarsın. Fare deliği bir paraya olur...” demesine kalmadan, kız:

“Erkek değil misiniz? Dünyada kendinizden başka kabadayı yok sanırsınız. Ben tehlikede olsam sen nasıl yardıma koşarsan, sen tehlikede olduğun zaman da ben korku nedir tanımam. Dağ başındaki kulelerimizin mazgallarının arkasında gece gündüz tehlikede değil miyiz sanki? Ben bu yaşımda beş baskın gördüm. İlkinde annemin ateşlediği piştovları iki elimle doldurmaya yetişemiyordum.

Kızgın namlular ellerimi yakıyordu. En iyisi seninle birlikte gelmek,” diye anlatıyordu.

Nuh: “İyiama, o sarı saçları kesmek gerek,” dedi.

Kız: “Niye kesecekmişim? Başıma dolam dolam çörekler, üstüne de sarık sararım, yer bulursak gece çözer başına yastık yaparım,” dedi.

Ayrılık günü yaklaştıkça Nuh’un aklı da Nimet’i fırkataya almaya yatıyordu. Eh! Doğrusu saçları güzel yastık olurdu.

Musa ise Suna’nın gelmek için yalvarmasına hep aynı kesinlikle “hayır, olmaz” diyor ve başka bir şey demiyordu. Suna’nın babası avcı idi. Babasının şurada burada işi çıkıp da ava gidemediği zaman şişhanesini Suna alır ve avlanırdı..Onun için küçük topların birisine komuta eden Musa’ya çıraklık etmek istiyordu. Ona Musa “yahu Eğribozlu Murat’ı görmüyor musun? Karısı Güllüyü hiç yanında sefere mi alıyor?” dedikçe öteki:

“Güllü nasıl gider? Üç dört yaşında bir, emzikte bir ve bir de karnında çocuğu var, nasıl gider?” diyordu.

Musa: “Koy ki seni aldım. Yahu şu kadar ay sonrasında pruva ambarın (karnın) şişince ne yapacağız?” diye soruyordu. Aldığı cevap:

“Sen ambarı doldur. Hem de o zamana kadar Allah kerim.”

Kız, Musa’nın izin vermeyeceğini anlayınca bu işi kendisi becermeyi kurdu. Musa gözcülük nöbetinde iken erkek elbiseleri giyerek ve babasının kılıcını kuşanarak, gelenleri kabul eden Eğribozlu Murat’ın yanına vardı. Kendisi, Antalyalı ve Musa’nın küçük kardeşi olduğu için Musa’ya topçu yamaklığı yapmak istediğini, ama Musa’nın “zaten dünyada iki kardeşiz, bari birimiz şehit giderse birimiz kalsın,” diyerek gelmesine izin vermediğini anlattı.

Murat, “hiç öyle şey mi olur? Sen hemen gel, biz ona söyler, kandırırız,” dedi.

Suna “sen onu bilmezsin. Ağabeyim çok dik kafalıdır, dediği dedik, koduğu koduktur. Siz onu kandıramazsınız. Benim gelebilmemin tek çaresi, geleceğimi onun

bilmemesidir. Tam kalkacağımız zaman gizlice gemiye girer de, gemi kıyıdan iyice ayrıldıktan sonra ortaya çıkarsam, o artık ister istemez gelmeme razı olur,” dedi.

Murat, “doğrusu Musa böyle bir oyunu hak etti” dedi… Oracıkta bir plan kararlaştırdıktan sonra Suna çekilip gitti.

Fırkatanın demir kaldıracağı gün geldi. Demir dipte takılı kaldıkça gemi bağımsız bir deniz yaratığı olamıyordu… Çünkü onu karaya bağlayan göbek bağı kopmadı demekti. Turgutca fırkatanın gündüz denize açılmasına taraftar değildi. Gece çıkacaklardı.

Emirler verildi. Kürekler salya edilerek hep birden fişşt diye denize daldırıldı. Gemi ileri atılınca iki tarafa nurdan bir yakamoz saldı. Gök sanki ta yükseklerde duran bir okyanustu. Onun enince ve boyunca ışık takımadaları, yanıp sönüp pırıldırıyordu. Fırkatanın üzerindeki iki günlük ince bir ay, sanki pruva direğine takılmıştı. Göklerden denizlere yansıyan yıldız takımadaları arasında sanki fırkata çift kuyruklu yıldızdı.

Gemi böylece karanlık Kalimnos’un uçurumlarını aştı. İşte o zaman açık denizlerin rüzgârına girdi.

Turgutca herkesin içinden gelen sevinci kırmamak içinkıç kasaradaki fenerlerin yakılmasına ve lombarların açılmalarına izin verdi. Fenerler ve lombar ağızları da kırmızı kırmızı yeniyorlardı. Şişen yelkenler işlerini o kadar sessizce görüyorlardı ki, nöbetçilerin birbirlerini çağırmaları olmasa, ortada bir çıt bile olmayacaktı.

İstanköy de böylece aşıldı. Sancakta Nisires, iskelede Tillos Adaları geride bırakıldı. Artık Mandalyat körfezine dönmek mümkün değildi.

İşte o zaman emrine verilen topun başında öteki korsanlarla gülüşerek konuşan Musa’nın önüne gelen Murat, gözleri keyifle parlayarak:

“Sana bir topçu yamağı vereceğimi, fakat onun köyde işi olduğu için gemiye ancak son dakikada gelebileceğini söylemiştim ya,” dedi. Sonra elini çırparak “Mehmet, gel!”

diye bağırdı. Musa, Murat'ın bu içleri muziplikle gülen gözlerine bakarak bu hali neye yoracağını şaşırdı.

Suna'dan ayrılışı acıklı olmuştu. Suna'nın rengi kireç gibi atmış ve gözlerinde bir korku peyda olmuştu.

Musa, kadının bu halini korsanlık hayatında kendisinin karşılaşacağı tehlikelerin kadını ürkütmekte olduğuna vermişti. Ayrıldıktan sonra hatta "keşke izin verseydim de gelseydi" diye düşünmüştü. Denize açıldıkça ayrılışın acısı denizde bulunmanın sevinci tarafından yeniliyordu. Fakat ne de olsa için için bir sızısı vardı.

Eğribozlu Murat'ın kendisine hoş bir azizlik etmek üzere olduğunu sezmişti. Murat, "Mehmet gel! deyince, faltaşları gibi açılmış gözlerle bu Mehmet her kimse, onun geleceği ambar ağzına doğru bakmıştı. Bir de orada kimi görsün? Sunayı... Haspaya erkek elbisesi amma da yakışmışti; Musa'nın erkek kardeşini çağırmış olduğunu sanan Murat, Musa'nın budalalaşan yüzünü görünce bir gülmedir tutturmuştu. Musa'ya:

"İşte kardeşin Mehmet," diyordu.

Musa ise, içinden "sanki iyihalt ettin," diye düşünüyor ve Sunaya baktıkça öfkesinden bütün kanı başını ve yüzünü harlıyordu. Musa'nın yüzü kızardıkça, Suna'nın rengi atıyor ve gözleri de korku ile doluyordu.

Musa onun yabancı bir yerde, bunca erkeğin arasında yapayalnız kaldıktan başka, bir de (uğrunda bunca fedakârlığı sevine sevine göze alan) bu kızın, üstelik kendisinden korkmakta olduğunu görünce yüreği merhamet ve acı ile paralanır gibi oldu. Kollarını açarak, ta can evinden, "gel kardeşim Mehmet!" diye haykırdı.

Bu sefer tepeden tırnağa kadar kızarmak sırası Suna'nındı. Sevincinin çıldırtıcı hızıile, yere bir tekme vurunca havaya boşanıp, "efem!" (ağabeyim!) diye bir çığlık salarak Musa'nın kolları arasına düştü.

Ötede Yoranlı Nuh'la Güvercinlikli Nimet yanyana bağdaş kurmuşlar, yavaş yavaş konuşuyorlardı.

Nimet, “Baksana Nuh, eğer biz de bunlar gibi kardeş olsaydık, böylece kucaklaşırdık. Ne yazık ki kardeş değiliz,” diyordu.

Öteki, “Kardeş değil miyiz? Bak sana söyliyeyim, bu sefer bitinceye kadar karı koca değil, fakat iki kardeş kalacağız. Bunu böylece bil,” dedi.

“Peki öyle olsun. Fakat senin neye canın sıkılıyor?”

“Nasıl sıkılmasın? Senin yanımda bulunman, benim gönül ferahlığı ile dövüşmeme engel olacak.”

“Hiç de değil, ben cılız ve zebun bir kadın değilim, nasıl senin yanında oturup kürek çekiyorsam, gâvurlarla (al takke ver külah) boğazlaştığın zaman gene öylece dövüşürüm... Allah göstermesin, şehit olursan, benim de seninle birlikte şehit olmama kim engel olur?”

Köşede böyle konuşulurken selsirecinin(selsire, kemikten yapılmış denizci borusunun adıdır. Selsireci nöbet subayıdır. Yelkencinin emrindedir. Nöbetle yelkenleri kullanan postalara komuta eder)borusu öttü.

Rahatçı posta ambara indi. Onun yerine de öteki posta güverteye iş başına çıktı.

Turgutca’nın upuzun silueti dümencinin yanında, göğe karşı, kapkara dineliyordu. Aşağıdan Koca Yunusun ve başkalarının sesleri duyuluyordu. Lobudun mu, kılıcınmı, yahut baltanın mı daha iyi silah olduğunu tartışıyorlardı. Ambarda Musa ile Suna, Nuh’la Nimet birbirlerine sevgilerini fısıldıyorlardı.

Turgutca’da bu ufak tefek sevgileri, sergüzeştleri ve tartışmaları dinleyecek kulak yoktu. Bunlar insanların hoş çocuklarının acı tatlı, fakat cana yakın oyuncakları idi. Turgutca bunların tamamen üstünde ve alın yazısının yolunda idi. Kişiliği artık meydana çıkıyordu. Dineldiği yerde hiç kımıldamıyor, sanki irade kuvvetiyle gecenin karanlığını delip yarını ve geleceği görmeye çalışıyordu. Acaba çocukken keçileri gütmek için çoban sopasını tutmuş olan elinin, bir gün gelip de imparatorlukları temellerinden sarsacağını seziyor muydu?

Yanında duran serdümen, onun bir kaya parçası gibi durmakta olduğunu görünce, “Bu genç denize ne sorar? Ve deniz de bu gence ne cevap verir?” diye merak ediyordu.

Bir aralık Turgutca’ya, “Ben geminin böylesine hiç rast gelmemiştim. Dümen kıl kadar oynatılınca sanki teknenin insan derisi ve duygusu varmış; dokunuş ve işaretten meram anlıyormuş gibi davranıyor. Ben kendi elimin parmaklarını bu kadar kolaylıkla kapayıp açamam. Dümen kullanmak âdeta bir zevk oluyor” dedi. Turgutca, geminin öyle olmasını sağlamak için, tekne çalımının nasıl olması gerektiğini buluncaya kadar, kaç gece sabahlara kadar göz yummayıp düşünmüş olduğunu hatırladı. Bu gemi bu düşüncelerin ödülü idi. İş ustalara kalınca, kaburgalara meyil verirlerken, “Biz bilmez miyiz? Eskiden beri töre böyledir.

Bu kaburgalara bu meyil verilir,” deyip hiçbir yeniliği kabul etmiyorlardı.

Serdümenin sorusu Turgutca’yı dalmış olduğu düşüncelerden ayırdı, dar kamarasına giderek Endülüslüyü çağırdı. Yere bir harita sererek üstüne birlikte kapandılar. Turgutca harita üzerinde konuştukça Endülüslünün gözleri hayret ve hayranlıkla parlıyordu. Bunun üzerine dümenciye emir verildi. Gemi hafifçe rota değiştirdi ve pruvası, batıya, açık denizlere doğru yöneldi. Odabaşı (İkinci kaptan) Endülüslü olduğu için nöbete geçti. Fakat Turgutca’nın gözlerine uyku girmiyordu. Bir aralık aşağıya koğuşa gitti. Silahlar temiz ve yağlı olarak, herkesin başı ucunda alabandalara takılı duruyordu. Daha uyumamış olan birkaç kişi bağdaş kurmuşlar uyuyanları rahatsız etmemek için yavaş yavaş konuşuyorlardı.

Turgut Reis, Kendi Perkendesinde (Brigantininde)

Ertesi sabah sanki gün mucizeler diyarından çıkageliyordu. Tan ışığını ilk önce adaların tepeleri kaptı.

Deniz ufuklara kadar, koyu bir çelik mavişiydi. Fırkata salta burina rüzgârıyla (yani uygun bir rüzgârla) boca alabanda uçup gidiyordu. Şafak sökerken direğin başına bir gözcü çıkarıldı. Adam henüz oraya çıkmıştı ki, “Bir yelken! Bir yelken!” diye bağırdı. Yelkenin bir perkende olduğu ve yüklü bulunduğu anlaşıldı. Pruvasını zayıf kuzey rüzgârına karşı tutmuş, küreklerini içeri almıştı. Gemi fırkatanın güvertesinden görülmüyordu. Çünkü fırkatanın önünde tepesi leylâk rengi bir ada vardı. Yabancı perkende adanın batıya uzanan yüksek bir burnunun ötesinden geliyordu ve bundan dolayı ancak direğin tepesinden görülüyordu. Adaya doğru volta vuruyordu. Fakat hangi ulustan olduğu belli değildi.

Turgutca adayı tamamen önüne alarak görünmemeye ve apansızın perekendenin önüne çıkmayı tasarladı. Onun için sarayelken ve salyakürek emirlerini verdi, rotayı da biraz değiştirdi.

Gözcü, serenin cundasına (ucuna) bağlandıktan sonra seren hissa edilerek kazık direk dibine basıldı.

Serenin cundası böylece bir direk boyu daha yükseğe kaldırıldı. Perkende volta başlarında döndükçe, adanın tümseği üzerinden gözetleyen gözcü, geminin döndüğünü aşağıya bildiriyordu. Fırkata da onun gittiği yönün tam aksine giderek gözükmemeye çalışıyordu.

Ne var ki, perkende adaya bir mil kadar yanaşınca rüzgâr öldü. Artık yabancı gemi durgun sular üzerinde şekerleme kestiriyormuş gibi tembel tembel yüzüyordu. Küreklerini saldı... Turgutca artık adaya yetişmiş gibiydi.

Yabancı geminin adadan uzak geçmesi olasılığını göz önünde tutarak, daha fazla beklememeye ve meydana

çıkmaya karar verdi. Amacı perkendeye hemen saldırmak değil, fakat kendi yoluna devam ediyormuş gibi küreklerle aheste aheste ilerlemek, tam yanından geçerken dönüp ona saldırmaktı.

Savaşmak niyetinde olduğunu karşısındakine sezdirmemek üzere seren ve direklerini indirmedi.

Adanın arkasından çıktılar. Perkende onları görünce direk, seren indirmek gibi bir harekette bulunmadı, dümen de kırmadı. Turgutca'nın yanında olanlar, karşısındakinin hiçbir şeyden kuşkulanmadığını söylediler. Turgut Reis:

"Öyle mi sanıyorsunuz? Bu gemi pruvadankıça kadar hep göz kulaktır. Pek Osmanlı gemisine benzemiyor. Sanki güneşte uyuyormuş gibi gözlerini yumuyorama, kirpik arasından bizi kolluyordur. Sanki biz savaşla ilişiğimiz yokmuş gibi uysal uysal hareket etmesini biliriz de o öyle davranmasını bilmez mi?" dedi ve emirlerini usul usul vermekte devam etti. Rampa edilince bütün kürekçiler, silaha sarılıp yukarı geleceklerdi. Topların hepsi zincirlerle dolu idi. Beş topun da yanında çakıl taşı ile dolu çuvallar sıralanmıştı.

Turgutca güneye ve perkende kuzeye doğru giderken iki gemi de top menzili içine girdi. İşte o zaman perkendenin bordasından bir duman fırladı. Sonra da durgun sular üzerinden bir adadan başka bir adaya giderek ufuklara varan bir top sesi gürledi. Fırkatanın bir gomina kadar ötesinde, deniz on, on beş adım uzunluğunca yarılarak, sular iki taraflı yükseldi. "Uyuyor dediğimiz kâfir uyandı," diyenler oldu.

Turgutca, "Herif amma da korsan, bizi tanımadan ateş ediyor. Demek ki kendisinden olsak da saldıracaktı. Herhalde Osmanlı değil. Hem gülle ile su kesimimize nişan alıyor, ateş etmeyin, dayanın küreklere," dedi.

Kürekler köpükleri ve denizleri arkaya savuruyordu. Gemi, kanatları parlayan bir atmaca gibi ileri atılıyordu.

Düşman gemisi de ona doğru geliyordu. Turgutca kayık dönünce topçuların karşıki geminin top lombarlarına nişan

almalarını, fakat topların ateş etmemelerini söyledi. Öteki gemi birbiri arkasına bütün toplarını ateşledi. Bir mermi su kesimini deldi ve omurganın üzerindeki sotropo tahtasını kırarak orada kaldı. Gemi yapılırken Turgutca bu gibi olasılıkları gözönünde tutarak kaburgalarını sık sık yaptırmıştı.

Delik küçük olduğu için çarçabuk tıkandı. Bir başka gülle, kürek lombozlarının birisinin kenarını kırdı ve karşı tarafı delerek denize gitti. Gülle, beraberce kürek çekmekte olan Nuh'la Nimet'in yanından geçmişti. Nuh, Nimete baktı. Kızın benzi atmıştı. Nuh, "Korktun" dedi. Öteki kızararak ve gülerek "Senin için korktum," dedi. O sırada bütün güç ve kuvvetleriyle kürekleri çekmekte olanlara kürekleri havaya kaldırarak öylece durmak emri verildi. Çünkü kürek hamlelerinden dolayı geminin başı kalkıp iniyordu.

Turgutca, bu durumun nişanı bozacağından korkuyordu. Kürekler durunca kayık aldığı hızla dümdüz yüzeyin üzerinde kayıp gidiyordu. İşte o zaman iki iskele toplarına ateş emri verildi. Topların ağzından duman fırlayıp bulut üzerine bulut halinde yığılıp yayıldı.

Topların ateş etmesiyle birlikte dümen yekesi basıldı. İskele küreklerine ileri, sancaktakilere ise siya emirleri verildi. Duman yatışıncaya kadar, gemi hızlı manevrasıyla topaç gibi dönerek perkendeye karşı sancak bordasını verdi. Gene "kürekleri kaldır!" emri verildi. Aynı zamanda da sancak bordasındaki toplara ateş etmeleri söylendi. Bütün adalar yeni baştan gümbür gümbür gürlediler. Bu sırada iskeledeki toplara, ağızlarına kadar çakıl taşları dolduruldu. Turgut dumanlar içinde aynı manevra ile döndü ve dönerken de baş topunu boşalttı... Perkendenin dört iskele bordası toplarının lombar ağızları kapkara mağaralar halinde esniyorlardı. Turgut Reis oralara kargılarla yangın çıkarıcı paçavraların atılmasını söyledi. Amacı, gemiyi tutuşturmaktan çok, gemi tayfasının bir kısmını yangınla uğraşmak üzere ambara indirerek rampa sırasında düşman savaşçılarının sayısını azaltmaktı. Bunu kendi adamlarının

cesaretlerinden kuşkulandığı için değil, fakat ne kadar olabilirse o kadar az kayıp vermek için yapıyordu.

Çünkü Turgut Reis o genç yaşında bile, kendilerinin zekâ kıtlıklarını, emirlerindeki askerlerin kanını dökmekte cömert davranarak gidermeye yeltenen komutanlardan değildi.

Artık iki gemieni konu yanaşmışlardı. Turgut Reis savaşçılarla kararmaya başlayan düşman güvertesine çakıltaşı dolu toplarını peşrev ateşi makamından boşalttı. Düşmanın iskele bordasındaki topları susmuştu.

Turtgutca gene döndü. Bu sefer öteki bordasının çakıllarını boşalttı ve kürekçilere on beş kadar hamle yaptıktan sonra kürekleri içeri alma emrini verdi. Fırkata sanki kanada bindi. Kürekler içeri alınınca, gemi almış olduğu hızla perkendeye yanaşıyordu.

İşte o zaman bütün kürekçilere silahlanıp güverteye çıkmaları, topçulara da bir peşrev ateşi daha açmaları için emirler verildi.

Düşman tüfek ve ok atmaya başladı. Turgut Reis, hızla fakat hiç ses çıkarmadan yanaşıyordu. İki gemi arasındaki uzaklık yirmi adıma inince dışı ıslak, fakat içi yağlı bir paçavra balyası ta direk ucuna çarçabuk isa edildi.’Balyanın her tarafı tütüyor, yalnız ortası alev salıyordu. Düşman güvertesindeki savaşçılar, bu balyada bir hile sezerek başlarını kaldırmışlar, ona dikkatle bakıyorlardı. O zaman Turgutca okların atılmasını emretti. Oklar ıslıklar çalarak uçtular. Güvertede yukarıya bakan ve hiç korunmayan birçok düşman yaralanarak ya da ölerek savaş dışı oldu. Balya çarçabuk aşağıya indirilerek, fırkatadan olabildiğince uzağa, denize atıldı.

İki gemi rampa etmek üzere idiler. İki taraf arkebüzlerini boşaltıyorlardı. Turgutca birkaç yıl önce köyünde Kör Ali’ye verdiği söze sadık kalarak onun çatal kulak palasını kuşanmıştı. Kılıcını çekti, “haydi, kardeşler” diyerek düşman güvertesine atladı. İşte o zaman bir ana baba günüdür başladı. Turgutca’nın korsanlarının kılıç, pala, yatağan ve saldırmaları, düşman arasında civa gibi parlıyordu. Düşman

da büyük bir cesaretle dövüşüyordu. Adım adım geriliyordu, fakat sırt göstermiyordu. Kılıçlar har vurup harman savururken, bir taraftan “Allah! Allah” ve bir taraftan “Kirieleyson!” nidaları birbirine karışırken, savaşçıların çıplak ayakları, altı boş güverteyi gök gibi gürletiyordu. Bir aralık Musa’nın arkasına geçen izbandut gibi birgâvur onun başına çalmak üzere koca bir topuzu havaya kaldırdı. Kocasının tehlikede olduğunu gören Suna, erkeğini koruyan dişi yaban kedisi gibi herifin sırtına sıçrayarak, koca kamasını harttadak iki omzunun arasına sapladı. Eğribozlu, Endülüslü ve lobuduyla Koca Yunus, Turgut Reis’in yanından ayrılamıyorlardı.

Yarım saat kadar süren korkunç bir boğazlaşmadan sonra perkende ele geçirilmiş oldu. Turgut Reis’in tarafında üç şehit ve on yaralı vardı. Öte tarafta kayıp dehşetli idi. Yüzü geçkin olan savaşçıların hemen hemen yarısı peşrev ateşi tarafından silinip süpürülmüştü. Perkendenin yaralı reisi Paho, kanlar içinde güverteye uzanmış, kılıç artığı beş on adamına karşı ateş püskürüyor, “ne duruyor, dövüşmüyorsunuz?

Yoksa ölümümden mi korkuyorsunuz?” diye bağırıyordu.

Paho, Turgutca’nın fırkatasına rastgelmeden bir hafta önce bir Ceneviz ve bir de Venedikli gemiye rastgelmiş, onları zaptetmiş, içlerindeki ipekli kumaş ve çuhaları, kumanyaları, cephaneliklerindeki barut ve başka savaş gereçlerini aldıktan sonra onları batırmıştı.Fakat Paho’nun onlara çatmasına sebep, aylarca önceki gibi talan isteği değil, fakat öldürmek ve özellikle ölmek özleyişi idi. Karnı acıkanın her gün şu kadar öğün yemekle karnını doyurmaya kalkması gibi, o da her gün hıncını gidermek için kamçıyı eline alıyor ve forsa koğuşunda zincirlenmiş olan Sarı Hamdi’yi kan revan içinde bırakıncaya kadar kamçılıyordu. Ne var ki, Hamdi gık demediği için öç almanın böylesinden hiç haz duymuyordu. Paho’nun tutsak düşmesinden beş gün önceydi, gene kamçı elde ve gözleri kinle kararmış bir halde Sarı Hamdi’nin yanına gelmişti.

Onun gözünde kızının ölümüne sebep Sarı Hamdi'ydi, fakat şunu da duyuyordu ki, ölümünden yeryüzünde şiddetle üzülmüş olan iki kişi varsa, birisi kendisi, öteki Sarı Hamdi idi... İşte bundan dolayı Hamdi'ye karşı bir iç yakınlığı duyuyor ve duydukça da ona fena kızıyor ve bu kızgınlığı dolayısıyla Hamdi'ye kamçıyı daha ve daha kuvvetle vuruyordu. O gün kamçıyı indirdikçe, gıcırdayan dişleri arasından:

"Bağırsana alçak! Bak ne güzel dayak yiyorsun!" diye homurdandı.

Hamdi, "Böyle zincirli olduktan sonra avradın da beni döver!" dedi.

Paho, elindeki kamçıyı çatır çutur kırarak yere çarptı, yumruklarını ısırdı ve "sana zaten söylemiştim. Ben seni burada kamçılamak için arayıp bulmuş değilim. Senin bana yapmış olduğun kötülüğü, yeryüzünde ölümle cezalandırmayacak bir adam daha yoktur, işte sen hâlâ dirisin ve bana meydan okuyorsun!" diye bağırdı.

Hamdi, çelik gibi bir sesle "ben sana ne kötülük ettim?..Dalgalar beni senin o adanın kıyılarına kendimden geçkin halde attı. Angeliki bana baktı. Sen geldin, kız sana 'bizi evlendir,' dedi. Sen beni öldürmeye kalkıştın, onu da öldürdün. Şimdi de beni öldürmeyerek gelip gelip kamçılamış olduğunu bana bir lütuf diye sunmaya kalkışıyorsun. Ben sana sorarım, sen kızın babası isen, ben de bütün evren karşısında onun erkeğiyim. Sen onu niye öldürdün? Beni ölümle tehdit etmene gelince, haydi beni öldür be! Bre adam! Sana ve buradaki kölelerine, öldürmüş olduğun kızının kocası olan ben, nasıl olunduğunu öğretirim!" dedi.

Paho'nun rengi kireç gibi attı. Hamdi'ye "Sen ölümün ne olduğunu biliyor musun? Yaşın başın kaç ki bilesin? Onu iyice bilmek için benim gibi yaşamış olman gerek!" dedi.

Sonra çevresindekilere, "Kimin kılıcı en sağlam ve keskinse, onu şu delikanlıya veriniz!" diye bağırdı.

Birdenbire yirmi otuz kılıcın sapları sunuldu. Hamdi üzgündü. En yakındaki kılıcın sapını kavradı ve mecali kalmamış gövdesinin bütün gücü ile ayakta durmaya çalıştı. Paho kendi kılıcını çekti ve Hamdi'ye duygu fazlalığı ile davudileşen bir sesle, "Dövüşeceğiz, haydi davran" diye bağırdı. Hamdi, o bazısı iyileşmiş ve bazısı hâlâ kanayan kamçı yaralarıyla irkilmeye kalkıştı. Fakat gücü yetmedi, diz üstü düştü. Bayılmaktan kendini güç alıkoyuyordu.

Çevrede duranların birkaçı birbirine, "Nasıl dövüşecek? Ayakta duracak hali yok!" anlamına gelen sözler söylediler....Paho çılgın bir halde, "yahu dövüşsün diye değil, kılıcı, beni öldürsün diye verdim. Bu adam silahsız bir insana karşı silah kullanmaz da onun için kılıcımı çektim," diye haykırdıktan sonra Hamdi'ye dönerek, "ölüm nedir bilir misin? Ben sana öğreteyim" dedi ve kızgın bir sesle: "Ölüm artık pek eskimiş, ezgin ve bezgin bir masalı bitirmek demektir" diye söylendi... Burada yutkundu ve titredi. Biraz durduktan sonra kendini toplayıp irkildi, elindeki kılıcı büyük bir hırsla denize fırlatarak, "Delikanlı, eğer sende zerrece acıma varsa, şu elindeki kılıcı çabuk göğsüme sapla! Unutma! Karının öcünü alman gerek.

Ben insan öldürdüm. Fakat hiçbir insanın yüzüne tükürmedim. Eğer o kılıcı bana saplamazsan alçaksın!.Senin suratına haklı olarak tükürececeğim," diye bağırdı. Genç korsan elindeki kılıca dayanarak ayağa kalktı. Onun ucunu Paho'nun göğsüne doğru uzattı. İki adım ileriye sendeledi. Kılıcının ucunu Paho'nun göğsüne dayadı. Kılıcı saplamak için bütün kuvvetini topladı. Fakat gözleri yaşlarla doldu.

Hıçkırdı ve kılıcı saplayacak olan kuvvetini, onu denize fırlatmakta kullandı... Sonra bayılıp yere yuvarlandı.

Paho, kır saçlarıyla genç korsanın üzerine düşüp onu kucaklarken –ölmüş kızına mı, yoksa Hamdi'ye mi seslendiği: belli olmadı, fakat– "Ah yavrucuğum!" diye inledi. Onu kendi kamarasına taşıtıp yaralarını sardırttı. Hamdi çarçabuk iyileşiyor ve kuvvet kazanıyordu. Ne var ki Paho'ya, –onu

kamaraya geldikçe gördüğü zaman– kinle bakıyordu. Artık ona iyi yemekler getiriyorlardı. Hamdi bunları getirenlere,

“söyleyin reisinize, bu baklavaları, börekleri bana değil kölelerine yedirsin de onları şişmanlatsın” diyordu.

Ne dediğini Paho’ya söyledikleri zaman o üzünçle başını sallıyor ve içinden, “Delikanlının benim takımdan olduğuna kuşku yok. Böyleleri baklava ve börekle beslenmezler, kendi yüreklerini yerler,” diye düşünüyordu.

Bu olaylar olup bittikten beş gün sonra Paho’nun gözcüleri, önlerindeki bir adanın arkasından silahlı bir fırkatanın çıktığını ve kendilerine doğru gelmekte olduğunu, fakat milliyetinin belli olmadığını söylediler.

Paho hemen savaş hazırlıklarının yapılmasını söyledi. Sonra adamlarına, “sizlerle iyi günler de, kötü günler de geçirdik. İyi günlerde olduğu kadar bana kara günlerimde de yâr oldunuz. Bu kayığın kim olduğunu bilmiyoruz. Fakat kim olursa olsun –ister meleklerle cennetten, ister şeytanlarla cehennemden gelmekte olsun– ona saldıracağım. Belki size komuta ettiğim son savaştır. Eğer ölürsem, ganimeti aranızda, töremiz uyarınca boğazlaşmadan paylaşırsınız. Fakat aşağıdaki delikanlı var a. Ona benim payıma düşeni verir ve serbest bırakırsınız.Haydi silah başına ve altta kalanın canı çıksın,” dedi. Bunu, Hamdi kamarasının içinden işitti, çıkmak üzere kapıyı açmaya kalkıştı, fakat kapı dışından kilitlenmişti. Kapıyı kırmaya çalıştı. Fakat odada bu işi görecek ağır bir cisim yoktu. Kendisi de eskisi kadar kuvvetlenmemiş olmasından başka, kamaranın kapısı arkebüz ateşine dayanacak sağlamlıkta yapılmıştı.

Paho’nun perkendesi aranınca kamarada, kapıyı kırmaya uğraşmakla hemen hemen bayılmış bir halde, Sarı Hamdi bulundu. Turgutca ve ötekilere başına gelenleri anlattı.

Onu duyan Koca Yunus ve Ateş Yaşar’in akılları başlarından gitti. Paho’nun tutsak olduğunu Hamdi’ye söyledikten sonra, hemen perkendenin serenini gidip indirdiler ve ona da insan asmakta kullanılan yağlı ilmiği taktılar. Paho yukarıya çıkarıldı. Hiç ses çıkarmıyordu.

Turgutca, öteki denizciler ve savaşçılar güvertedeydiler. Paho'nun boynuna ilmiği taktılar. Koca Yunus, "Bencellat değil, askerim. Ama böylesinin ipini çekmek için kipti olmaya gerek yok!" diyordu? Ne var ki, Turgutca'nın yüzünde bir ikircim vardı,

"Dur!" dedi. Sesinde bir orduyu durduracak bir kesinlik vardı. Eliyle Paho'ya hâlâ rampa olmuş duran fırkatasını göstererek:

"Koy ki, bunun bir Osmanlı gemisi olduğunu uzaktan çakmadın, fakat herhalde yaklaşınca anlamışsındır.

Neden onu zaptetmeye çalıştın?" diye sordu.

Paho, "Emin ol ki, sana şimdi söyleyeceklerimi ilmikten kurtulmak için söylemiyorum. Fakat bilinmezse yüreğimde bir düğüm kalacak. Ben altmış yaşındayım. Şimdiye kadar bir tek Osmanlı gemisine saldırmışdeğilim. Tam tersine, rastgeldikce –hatta bir iki sefer hayatımı tehlikeye koyarak– yardım ettim. Çünkü ben Anadolu kıyısına pek yakın Kastelrosso Adasındanım. Orada, Sen Jan şövalyelerinin 'Kızılkale'dedikleri ve Kastelrosso'yu inşa ederlerken, bir gece duvarın bir tarafı yıkıldı. Bu işin Anadolu'dan gece kayıkla geçmiş olan Osmanlılar tarafından yapıldığı anlaşıldı. Ben balıkçı idim ve kayığım vardı. Olan bitenden hiç haberim yoktu. Bir sabah üç asker evime girdiler. 'Sen dün gece Türkleri adaya taşırsın ha?

Türklere yardım eden veya onlara casusluk edenlerin nasıl cezalandırıldığını şimdi görürsün,' diyerek evde buldukları iplerle el ve ayaklarımı bağladılar. Gözlerimin önünde karımın ırzına geçtikten sonra onu ve iki oğlumu öldürdüler. Bir köşede yorganların altında uyumakta olan kızımı görmedikleri için ona dokunmadılar. Sonra başkalarına ibret olsun diye mi ne, beni zincirlerle yüklü olarak çarşının ortasında sürüklemeye niyetlendiler. Amaçlan kale kapısının dışında Türklere yardım edenler veya onlara casusluk edenler ölüm cezası göreceklerdir' diye yazılı mermer levhanın önünde asmaktı. Sıkı fıkı bağlı olduğum zincirleri almak üzere, beni evimde yalnız bırakmakta bir sakınca

görmediler. Onlar gider gitmez, bir köşede duran mangala sürüklendim. Zar zor bileklerimi ateşe tuttum. Ateş bileğimi yakıyordu. Fakat kollarımı ve bacaklarımı tutan o soğuk iplerin, yüreğimi yaktığı kadar değil. O ipler, ip değil sanki ateşti.

Bir elimin bir tarafı yandıama, ip de yanmıştı.

Ellerimle bacak ve kollarımın iplerini çözdüm. Küçük kızımı kapınca kayığıma koştum. Denize açıldım.

Kiklad takımadalarının birinde yirmi otuz yoksul balıkçıya rastgeldim. Başımdan geçenleri anlatttım. Onlar da Venedikli, Ceneviz, İspanyol ve Frenklerin zulmü altında inliyorlardı. Yaşamakta olduğum dünyada o dünyanın elinden zorla alabileceğim bir şeyi, o dünyanın durup dururken bana kendiliğinden vermeyeceğini çoktan öğrenmiştim. O yoksul balıkçılara, 'ey bin bir fırtınanın artıkları zavallı denizciler! Sizde cesaret var, fakat para, pul ve yiyecek yok. Tepemizdeki çeşit çeşit Frenklerde bunların hepsi de bol bol var.

Ganimet dediğin onu elde edebilenin doğal hakkıdır' diye bağırdım. Ondan sonra bir gemi hazırladık ve rastladığımız Frenklerle savaştık. Ben, meskûn olmayan bir ada buldum. Ve orada kızımı büyüttüm. Beni dünyaya bağlayan ve insanları sevdiren biricik bağ oydu. Ötesini aşağıdaki Hamdi anlatmıştır. Onları tekrar anlatarak sizleri bekletip durmayayım. Size saldırdıysam sizi zaptetmekten çok kendimi öldürtmek içindi. Orada ölmeyi, böyle iple sallanmaya tercih ederdim. Fakat ben ömrümde neyi seçebildim ki, ölümün tarzını seçeyim? Ey denizci arkadaşlar, hiçbirinize karşı kinim yoktur. Bana yüzü gülmeyen yazgının size gülmesini dilerim. Sizleri uzun anlatışımla sıktım, haydi durma Yunus arkadaş, çek ipi, bu masal da böyle bitsin!" dedi.

Adamın bunu deyişinde öyle bir kuvvet vardı ki, Koca Yunus ne yaptığını bilmeden ipe sarıldı.

"Dur!" Bu emir gene Turgut Reis tarafından veriliyordu. Turgut, "bu adam benim payıma düşer. Sandalı ona veriniz.

İçerisine ne kadar kumanya isterse koyunuz,” sonra, içinde sekiz altın dukat bulunan kesesini kuşağından çıkartarak, “bunu da sandala koyunuz ve onu hemen şimdi serbest bırakınız. Tecrübeli denizciler, başının çaresine bakar,” dedi.

Paho’nun yüzü kıpkırmızı kesildi. “Ey genç reis, senin adını bilmiyorum. Fakat alınyazım tarafından senin seren cundanda asılmaya mahkûm olan eski bir denizciye bu hakareti mi reva görüyorsun?” diye haykırdı ve kendi ipini, kendi eliyle çekmek üzere, onu Koca Yunusun elinden koparmaya savaştı.

Turgut Reis, “Paho, ben seni öldüremeyeceğime göre başka ne yapabilirim. Biz sefere çıkıyoruz. Seni burada tutamam, ölüme de mahkûm edemem. Yapacağım bu kadardır,” dedi.

Paho, “seferde ölüm de vardır. Beni beraber alınız. Ben Ortodoksum, fakat bu yurdun çocuğuyum, içim eskiden beri sizlere kaynardı. Şimdi Müslümanlığa kabulüm için ne yapmak gerekse yapınız, bana bir teselli olur, yalnız senden ricam var. Beni küreğe vur!” diyerek dizüstü düştü ve ömrümde belki de hiç yapmadığı gibi ağladı. Turgut Reis yanındaki Endülüslüye, “şu ihtiyar askeri baş kasaraya götürüp avundurun,” diye fısıldadı. Onu oraya götürdüler.

Öteki tutsaklar, ayakta olarak kendilerinin geleceklerini belli edecek hükmü bekliyorlardı. Turgutca, “Siz şimdiye kadar hiçbir Osmanlı gemisiyle savaştınız mı?” diye sordu. Hepsi de “hayır” dediler. Turgut

“Savaştığınız için üç şehit verdik, buna ne diyeceksiniz?” dedi. Tutsakların arasında yedi sekiz kır saçlı korsan vardı. Onlar, “biz ta en erken gençliğimizden beri Paho’yla beraber denizde gezdik. Kaptan emredince biz de elbet uyduk. Size ihanet etmedik. Göğüs göğüse savaştık. Harp talihi böyle imiş, yenildik, bize ne yapmak istiyorsanız onu yapmak hakkınızdır,” dediler. Gençler hiç cevap vermediler.

Turgutca, birisiyle Paho’ya haber gönderdi. Paho’nun eski savaş arkadaşlarını istemesi üzerine onları Paho’nun yanına götürdüler. Geri dönünce Turgutca’yı kaptan olarak

tanıdıklarını ve islamiyeti kabul etmek istediklerini söylediler. Öteki tutsaklar ise bir ay kadar dayanacak kumanya ile küçük adanın üzerine çıkarılmak üzere sandallara bindirildiler. Fakat sandalın içinde al takke ver külah kavga ettiler ve sonra gemiye dönerek Turgutca'ya "yaşa reis!" diye bağırdılar ve emrine girdiler.

Tutsaklara gösterilen davranış dolayısıyla gemide bazı kimselerin "biz şehit verdik, tutsaklar serbest bırakıldı. Adalet mi bu?" diye ileri geri fiskos ettikleri duyuldu. Bu sözler Turgutca'nın kulağına gitti mi, gitmedi mi bilinmedi. Fakat kara ağızlıları Endülüslü çağırıp, "adalet mi bu?" demeyiniz. İstedikleri için değil, fakat talihin attığı zar bu adamları bizimle dövüşmeye yöneltti. O zarı talih hanginize öyle atsaydı, zara göre oynayacağınız oyun da onlar gibi davranmak olurdu. Sırf adalet gaddardır. Eğer herkes sırf adaletle yargılansaydı, yeryüzünde diri namına kimse kalmazdı.

Zaten kendilerine karşı gösterilen insaf dolayısıyla bu adamların içleri bizlere ısınmış, bir iç sıcaklığı duymuşlar ve bizimle olmak üzere aynı dinden olmayı kabul etmişlerdir. Eğer verdiğimiz üç şehit şimdi konuşabilselerdi, bu işin bu surette halledilmiş olduğuna mennun olduklarını bildirirlerdi. Gerçekten cesur olanlar merhametli olurlar. Aman diyene kılıç vurulmaz, sonra bir sorun daha var. Bunları tutsak olarak alıkoysaydık, gemi halkının kumanya payını boşu boşuna kısmak lazım gelecekti. Öldürülmeliydiler, diyeceksiniz. Bunu yapmakla taklit etmiş olacak, onlarda durup dururken bize karşı bir kin uyandırmış olacaktık. Oysa, onlar artık şimdi bizdendirler. Ölünce şehit olurlar. Ölünceye kadar da, bugün yaptığımız iyiliği unutamazlar," dedi.

İşte Turgut Reis'in emrinde çalışanları âdeta büyüleyen bu insanlığı idi. Bu itibarla, o devirde onun bir benzeri daha yoktu. İspanyol, Hollandalı, Fransız, İtalyan, Papalık ve Portekiz filolarında ve gayri resmi gemilerde durmamacasına isyanlar çıkardı. Oysa Turgut Reis'in seksen iki yaşına kadar komuta etmişolduğu çeşit çeşit filolarda ve gemilerinde bir

tek isyan olsun çıkmadı. Turgutca'nın filo tertibine kalkışında herkes onun emri altına üşüşürdü. Herhangi bir seferi ele alınarak incelense, ilk olarak meydana çıkacak gerçek işte budur. Bundan başka göze çarpan bir şey varsa, o da düşüncesindeki tutarlılık ve onu uygulamadaki parmak ısırtıcı ustalık ve becerikliliği idi. Bir özelliği de, elindeki kayıkların yelken ve küreğe gelirliklerine son derece dikkat etmesi idi. Sözgelimi, yapısı hantal, idaresi güç, rüzgârda dümen dinlemez gemilere ayak basmazdı. İspanyolların allavi kallavi gemilerindeki amaçları, gurur, azamet ve gösterişti.

Onlar gemiyi su yüzünde kara savaşı yapan yüzücü bir sal sayıyorlardı. Oysa Turgut Reis, gemiyi tam ve mükemmel bir deniz savaşı aleti sayıyordu. Kendi dehaya varan denizciliğine dayanarak, geminin de denizci olmasına dikkat ediyordu. İşte bundan dolayı perkendeyi ele geçirince bir göz atışta, neresinde bir aksaklık olduğunu ve tam bir savaş gemisi olması için nerelerin değişmesi gerektiğini hemen kestirdi.

O gün perkende temizlendi, yıkandı. Hatta bazı yerleri onarıldı bile. Fırkatanın tayfası ikiye bölündü. Bir kısmı perkendeye konuldu. Akşamüzeri Sessiz Mehmet'i(çünkü Paho'ya Mehmet adı konuldu. Pek seyrek konuştuğu için sonraları ona Sessiz lâkabı da takıldı), Nuh'la Nimet'in yanına küreğe getirdiler.

Nimet onun öyküsünü dinlemişti. İhtiyarın koğuşta kendini yabancı duyması ve üzgün bir yüzle kürek çekmesi, onun kadın yüreğine dokundu. Sempati saklanamaz, işte ondan dolayı Nimet'in gözleri lisanın yerini tutmakla kalmıyor fakat daha öte geçiyordu bile. Sessiz Mehmet, onun bir kız olduğunu nereden bilecekti? Ona "Eğer sarışın olmasaydın, seni kızıma benzetecektim," dedi. Nimet'in gözleri doldu. Sessiz tarafından görülmemek için başını öte tarafa çevirip gözünü silerken, ucundan fırlayan bir gözyaşı, Sessiz'in esmer ve nasırlı elinin üzerine damladı. Adam yağmur mu yağıyor diye yukarıya baktı. Tepesinde tavanı,

yani güverte braççiyol ve kaplamalarını gördü. Yanındaki delikanlı kürekçinin başını öte tarafta tutmakta devam etmesinden meseleyi anladı. Elinin üzerinde parlayan bu elmas neydi? İşte başkasının acısı için bir insanın döktüğü gözyaşı idi. Merhamet, kaynağından amma da parlak ve berrak çıkmıştı.

Bileklerinde –evet– zincir yoktu. Fakat olsaydı da bu damla demiri bir hiç gibi eritirdi. Sessiz'in yüreğini hiç eritmez olur muydu?

Yanındaki delikanlının bu derece üzgün olması Sessiz'in yüreğini biçti. Kendi derdini unutup onu teselliye kalkıştı ve "Bak oğlum, sizin aranızda ve sizin gibiyim de yüreğim rahat ediyor," dedi. Yutkundu. "Bir çatışma olursa, size çok yararım olur. Hep muzaffer olacağımıza eminim," diye ekledi. Bir damlaydı bu, fakat durgun bir havuzun ortasına düşen bir damlanın etrafa halkalar yaya yaya kenarlara kadar tesir etmesi gibi, sempati de bir bakış, bir söz ve bir iç çekişiyle adamdan adama geçerek bütün koğuşa yayıldı. Sabahleyin birbirinin yabancısı ve kanlı bıçaklı düşmanı olanlar, o akşam birbirinin artık hiç de yabancısı değillerdi. Hatta fiskos etmiş olanlar bile artık bu adamları kendilerinden sayıyorlardı. O gece fırkatayla perkende rota değiştirerek, yan yana kuzeye yol alıyorlardı. Turgut kamarasında, önüne defterlerini açmış, kandil ışığında o günün hesaplarını yapıyor, ganimetleri kaydediyordu. Çevresinde, bağdaş kurmuş olan Endülüslü, Eğribozlu Murat, serdümen ve yelken çavuşuna "yüz yirmi balya ipek.

Otuz balya çuha. Doğrusu Mehmet'le adamları Venedikliyle Cenevizliyi iyi vurmuşlar, onlara da pay ayıracağım," dedi.

Eğribozlu Murat, "Hiç olur mu? Daha bu sabah dövüştük, bunlar onlardan ganimet" diye karşı koymaya kalktı.

Turgutca güldü, "Murat! Reislikten vazgeçip onu sana bırakasım geliyor. Onları aramıza aldık. Herhalde içlerinde bir yabancılık duyuyorlar. Onları bizlere ısındırmak varken, niye soğutmalı. İki buçuk akçelik bir payla hiçbirimiz zengin

olmayız, fakat o payla bir gönül kazanmış oluruz. Eğer gerçekten habis bir adam olsaydı, başkasına bırakmaz, ben kendi elimle onu ipe çeker, onu serende sallandırırdım. Adam zincir kemiğine, iliğine kadar sadık! O adam benim anladığım adamsa, payını ya gizli gizli Sarı Hamdi'ye harcayacak, ya da kürekçilere dağıtacak. Dur, onun payını ben kendi payımdan ayıracağım. Sanki biz denize zengin olmak için mi çıktık? Tut ki, büyük bir ganimet ele geçirdik, karaya varıp yan gelecek ve ölünceye kadar pekmez, baklava, börek yiyip içecek değiliz ya," dedi.

Murat itirazından utandı, "Yok yok olmaz! Sen kendi payından ayırma!" dedi. Turgutca ses çıkarmadı.

Bu, olacağın olmuş olduğunu gösteriyordu. Murat, keşke dilimi eşek arısı ısırsaydı da ses çıkarmasaydım, diye düşündü. Yelken çavuşu o gün gemiye alınanlarda ne değer görülmekte olduğunu merak ederek "siz bu adamlarda ne değer görüyorsunuz?" diye sordu.

Turgut, "Askerlikleri o kadar yok, fakat adamlar mükemmel gemici. Şimdi gemiler iki. Bir gemi iken bile mürettebatımız tamam değildi. Şimdi her zamandan çok adam, hele gemiciye ihtiyacımız var. Bu adamcağızlar kendilerini can ve yürekten bize verdiler ve aramıza içtenlikle karıştılar. Gemilerde bir ikilik yokken her neden olursa olsun, öyle bir şeyi kışkırtanın ilk düşmanı ben olacağım... O, maşallah altmış altı fıçı barut. Bu mükemmel. Acaba iyi barut mu? Hemen birisini gönderin, birazını çabuk buraya getirsinler.

Bin iki yüz gülle! Ha anlaşıldı. Onun için zavallı Mehmet sabahleyin üzerimize bol keseden gülle savuruyordu. Ha! Çavuşum sana bunların askerliklerinden söz ediyordum. Çok kaba bir askerlikleri var.

Bunlar ancak sayıca çok üstün oldukları zaman yenebilirler... Cesaretleri yok değil, fakat oynaklıkları yok.

Bilmem meramımı anlatabildim mi? Ha barutu getirdiniz mi? Birazını avucuma dökün bakayım. Bir kibrit verin. O! Mükemmel perdahlı barut! Bu barutla on iki karışlık toplar on

altı karışlıklar kadar sürer. Yahu perkendenin kürek sesleri geliyor. Arkamıza düşmüştü, demek ki kıble rüzgârı aldı. Haydi çavuşum, yelkenleri açtır. Sarı Hamdi'yi çağırın. Epeyce dinlenmiştir. Dur bakalım. On varil bezir yağı. Aşağıya haber verin, koğuşlardaki kandilleri çift değiştirsinler. Dört fıçı zift. Ha, geldin mi? Bak kardeşim Hamdi; bu adam, seni bir baba gibi seviyor. Sana kızmıştı. Fakat kızı seviyordu diye seni seviyor ve belki acısına böyle bir teselli arıyor. Belki de Müslüman olması sana daha çok yaklaşmak içindir. Biliyorum sıkıntı çektin, fakat uzun etme, o cefayı, sürdüğün saf ay a say. Bizi sevenlere kötü davranırsak, bizden nefret edenlere ne muamele edeceğiz? Sen bir gayret et, zaten ölmüş olan zavallı kıza sen de o da acıyorsunuz..." yollu konuşuyor, defterlere kayıt koşuyor, hem de gemileri ve içindekileri idare ediyordu.

Endülüslü kamaradan çıkarken Turgut için Murat: "Bu çocuk bu yaşında böyle olursa, otuz kırk yaşında ne olmaz? O daha çocukken, insanlarıak sakallıymış gibi anlıyor. Benak sakallıyım, bu çocuğu anlıyor gibiyim," diyordu.

Ertesi gün şafakleyin iki geminin de nöbetçileri, kuzeyde Osmanlı bandıralı bir gemi görüldüğünü bildirdiler. Fırkata ve perkende de bayraklarını çekerek yollarına devam ettiler. Yarım saat sonra, öteki gemiyle Turgut Reis'in iki gemisi borda bordaya gelmişlerdi. Öteki gemi, iri yarı bir karavellaydı. Hemen orsa alabanda ederek bir sandal indirdi. İçinde kürekçilerden başka üç kişi vardı. Perkendeye gelerek Turgut Reis'in karşısına çıktılar ve ona reisi görmek istediklerini söylediler. Turgutca reisin kendisi olduğunu söyleyince şaşırdılar. Denizde komutan ve subaylara, "Baba" diye hitap edildiği halde, üçü de Turgutca'nın dedesi olacak yaşta oldukları için, ona kızara kızara:

"Reis Baba evladımız, biz Selanik'ten, Menteşe ilinin Gökova iskelesine buğday götürmekteyiz.

Denizde, gelenek olduğundan size hediyelerimizi getirdik. Gemilerin subayları için otuz tane kaput, mürettebata helva

için de on çuval un, bir varil yağ ve iki fıçı da pekmez," dediler.

Turgutca bunları kabul etmeyecek oldu. Gelen üç ihtiyar –biri gemi reisi, ikisi tüccar– "Yok, olmaz, bunu dost ve yurttaş armağanı say. Biz kâfir gemisine rastgelince bile bunları veriyoruz. Siz olunca böyle şeyler azdır, ama gönülden kopuyor. İyi ki sizler varsınız da bu denizlerde küffar korkusu da olsa gidip gelebiliyoruz. Donanmamızdan bizlere o kadar hayır yok. Onlar çıksa çıksa yazın çıkıp sonra İstanbul'a dönüyorlar. Onlar çekilince de küffar, denizlerde cirit atıyor. Bizim yüzümüzü güldüren sizlersiniz," dediler.

Onlar ayrıldıktan sonra Turgutca yoluna devam ederek Selanik'e vardı. Yolda başka hiçbir gemiye rastgelinmedi. Selanik'te ipekler ve çuhalar iyi fiyatla satıldı. Perkende karaya çekilerek onda değişiklikler yapıldı. İki teknenin altları yağlandı.

Selanik'te satılan ganimetlerin tutarı pay edildi. Turgutca fırkatadaki büyük payını terketti. Bütün mürettebat birleşerek ona perkendeyi hediye ettiler. Bu suretle Turgutca, on dokuz yaşında iken bir perkendenin sahibi ve perkende ile fırkatanın reisi oldu. Perkendenin odabaşılığına Endülüslüyü getirdi.

Fırkataya Eğribozlu Murat kaptanlık ediyordu.

Güzel bir temmuz sabahı idi. İki gemi Selanik'ten ayrılarak güneye rota tuttular. İki gün sonra bir akşam Mora Yarımadasının kuzey doğusundaki bir burnun arkasından, birdenbire yüklü iki gemi çıkakoydu. İki yanında muhafız olarak iki Ceneviz kalitası (galeası) gidiyordu. Yüklü teknenin geniş ve derin olduğu belliydi. Üçü de borda nizamında –yani pruvaları aynı yöne yöneltilmiş ve bordaları birbirine bakar durumda– ilerliyorlardı. Turgut Reis, bir dakika kaybetmeden, hemen saldırıya geçti. Çünkü kalitaları teker teker avlamak istiyordu. Fakat kalita da saldırıya uğramayı beklemeden Turgut'a saldırmak ve onu mahmuzlamak üzere bütün küreklerini salya etti. Turgutca onun dümenini kırmak ve direğini köklemek üzere iki gemisinin bütün ateşinin

önündeki kalitanın üzerinde toplanmasını emretti. Hatta perkendenin baştoplarının ateşinin nasıl idare edildiğini görmek üzere topların başına gitmekle kalmayıp, kendi nişan aldı.

O kadar usta bir topçu idi ki, kendisine meleklerin ve cinlerin yardım ettikleri, kendisinin de bir evliya olduğu sanılıyordu.

Cenevizli menzile iyice girip girmediğine dikkat etmeden ateşe başladı. Bordasından, fırtına yüklü bir buluttan şimşekler çakıyormuş gibi alevler sıçradı. Fakat pruvaların üzerine tünemiş martıları ürkütüp havalandırmaktan başka bir sonuç vermedi. Güneş batıyor ve Turgut acele ediyordu. Menzile girdiğini görür görmez, bütün baş ve iskele toplarının ağırlığıyla cevap verdi. Perkendenin ateşi ardısıra fırkatanın topları dile geldi.

Cenovalının dümeni paramparça olmuştu. Pruva direği köklenmiş, fakat adamakıllı zedelenmişti. Turgut Reis’in perkendesine mahmuz vuracakken yüklenen kuvvetlice bir sağanak, direği çatırdattı ve güverteden bir insan boyu daha yüksekteki bir noktadan kırdı. Ondan sonra sancak bordasına, dışarıya ve hafif arkaya doğru devirdi.

Arma araçları, yani ipler, yelkenler ve seren güverteye yığıldı. Sancaktaki kürekler işlemez oldular. Bu takım taklavat kalabalığından kurtulmadıkça Cenevizlinin manevra edemeyeceği artık belliydi. Turgut Reis çakıl peşrevi, zincir ve güllelerle ona borda ateşini bir ve bir daha tekrarladı. Fırkata ise vakit geçirmeden perkendeyi taklit ediyordu. Turgut Reis tehlikeli bir surette yaralanmış olan düşmanına yanaşıp rampa etmeyi düşündü. Fakat öteki kalita imdada koşuyordu.

Artık karanlık olmuştu. Yaralı düşman yalnız iki topu ile karanlıkları ışıklandırıyordu. Turgut ateşi kesti ve öteki Cenevizliye doğru yol aldı. İkinci Cenevizli bütün yelkenlerini kullanarak yaralının yanına yanaşıyordu. Forsaların sırtında kamçılar şaklatılıyor ve kürekleri hızlandırıyordu. Bu Cenevizli, yaralı olandan megafonla, zararının ne olduğunu

sordu. Rüzgâr onun sorusunu da yaralının cevabını da Turgut Reise getiriyordu. Turgut Reis'in ateşini yemiş olan gemi ötekine, “durumumuz çok kötü, yanaş ve bizlerdeki askerleri al da perkendeye çabuk rampa et, onu oyala ki, biz en tehlikeli hasarları onaralım,” diyordu. Demek asil filo reisi o gemide idi.

Turgut Reis hızlı bir manevra ile hemen iki Cenevizlinin arasına girdi. Perkende ve fırkatanın alev dilleri sanki gecenin bağrına, parlayan hançerler saplıyordu. Ağır kükürt dumanları geceyi daha da koyulaştırıyordu.

O devirde iki tarafın da payzenleri –yani forsaları– karşı taraftan alınan tutsaklardan oldukları için, onlara

–büyük bir zorunluk olmadıkça– ateş edilmezdi. Diğer yandan, zafer neye mal olursa olsun, pek pahalıya elde edilmiş sayılmazdı. Turgut Reis, bütün topların sancak (kürekçilere değil) küreklerine yöneltilmesini emretti. Bir kıyamettir koptu. Borda ateşinin zincirlerinin çoğu kürekleri buldu. Kırılan küreklerin topaçları da kürekçilerin göğüslerine çarparak, kaburga kemiklerini çöktürdü.

Cenevizli kalita bir bacağı kırılan kuğu gibi yan yatıp hareketlerinde savsalanmaya başladı.

îşteo zaman Turgut Reis rampa emrini verdi. Perkende bir taraftan, fırkata da öteki yandan yanaştılar.

Fakat Cenevizlinin savaşçıları, Turgut Reis'inkine kıyasla bire üçtü.

Arkebüz ve yaylı zemberekli ok atıcıları sayı itibariyle pek üstündü. Böyle bir ateşe karşı koymak büyük kayıp vermek demekti. Turgut Reis bu durumda zekâsını gösterdi.

Onun verdiği emirle hem perkende, hem de fırkatadaki bütün denizci ve savaşçılar, güvertelerin bir yanına koştular.

Perkendenin iskele, fırkatanın da sancak bordası, duvar gibi yükseldi ve düşman ateşine karşı bir siper teşkil etti.

Türk korsan ve savaşçıları, kürek lombozlarından arkebüzlerini uzattılar ve öldürücü bir ateş açtılar.

Kalita büyük topunu bataryaya sürerek ateş açmaya ve perkendenin bordasını parçalamaya kalkıştı. Ne var ki,

perkendenin çanaklığından atılan taşlardan biri, topun kundağı ile kızak arasına sıkışmışolduğundan, onu kımıldatmak mümkün olmadı. Geminin ortasında duran hava topunu ateşlediler. Barut patladı, fakat gülle çıkmadı. Çünkü topu aceleyle taşırlarken, güllesi oturakların arasına düşüp yuvarlanmıştı. Bundan dolayı namlu ağzından çıkacak güllesi yoktu. Tam tersine topun ağzından çıkan alevin kıvılcımları, bir barut fıçısının üzerine düşerek onu tutuşturdu. Sanki geminin ortasında bir volkan patlamıştı. Topçular ve birçok savaşçılar parçalanarak havaya uçtu. İşte o zaman Turgut Reis perkendesinin bordasına usturmaçalar dizdirdi ve rampa etti. Korsanlardal kılıç düşmanın ortasına atlayarak kargaşalığı kat kat çoğalttılar. Palalar ve yatağanlar bir orada bir burada şimşekler gibi çakıyordu. Yarım saat kadar süren sert bir dövüşmeden sonra o Cenevizli kalita zaptedilmiş, birçok Türk forsasının zincirleri çözülerek kurtarılmış bulunuyordu. Epeyce de tutsak vardı. Onlar hemen kürekçi olarak oturaklara zincirlendiler ve ellerine yedek kürekler verildi.

Bu sırada öteki Cenevizli, direğini kesmekle uğraşıyordu. Fakat yüklü gemiyse bu savaştan yararlanarak kaçmış ve karanlığa karışmış bulunuyordu. İki kalitanın koruyuculuğunda gittiğine göre, onun değerli bir yük taşımakta olduğu anlaşılıyordu. Turgut Reis, geminin en fazla sekiz, on mil ayrılmış olduğunu hesaplayarak yeni zaptettiği kalitaya yirmi mil kadar güneye gitmesini ve gemiyi görünce top ateşi açmasını, fırkatasına da yirmi mil kadar doğuya gitmesini ve gemiyi görünce top patlatarak işaret vermesini emretti. Kendi bindiği perkendeyle ise Turgut Reis kalitaya top menziline girinceye kadar yaklaştı. Ona altmış, yetmiş kere ateş ederek, o gemiyi kafese döndürdü ve sonra yüklü gemiyi bulmak üzere Cerigo Adasına, yani batıya doğru dümen kırdı. Yirmi mil kadar yol aldıktan sonra şafak sökmeye başladı. Fakat denizin yüzünde bir şey görünmüyordu. Ne var ki; ta uzaktan top ateşi homurtuları

geliyordu. Turgutca hemen pruvasını top gürültüsünün geldiği yere doğru çevirdi.

On beş mil yol aldıktan sonra, direkteki gözcü doğuya doğru iki geminin direklerini gördüğünü bildirdi.

Biraz sonra bunların birisinin yeni zaptedilmiş olan kalita, ötekinin de kaçan yüklü Cenevizli gemi olduğu anlaşıldı. Rüzgâr kuzeydendi. Bütün gemiler apazlama –yani arkadan gelen– rüzgârla uçuşuyorlardı. Biraz sonra ta uzaktan fırkata da gözüktü. O da Turgut’un perkendesi gibi dosdoğru güneye doğru gidiyordu.

Öğleye doğru perkendeyle fırkata –İlki Cenevizlinin sancağında, ikincisi iskelesinde olmak üzere– hemen hemen at başı gidiyorlardı. Fakat yaralı kalita geri kalmıştı.

Perkendede yelken ipleri, tambura telleri gibi gergindiler. Akşama doğru rüzgâr kesildi. Kayıkların üçü de yelkenlerini sara ve küreklerini salya ettiler. İşte o zaman perkende sanki kanada bindi. Savaşçıların çoğu da küreklere dayandı. Gemi âdeta saatte on dört deniz mili yapıyordu. Yıldızlar kürekçilerin başlarının üzerinden kıvılcımlar gibi uçuyorlardı. Kıpkırmızı bir güneş batıda batarken, perkende ve Cenevizliye bir “Dur! “ emri gürledi. Yüklü kayık birdenbire durdu. Ondan sonra bir emir daha, “bütün gemi mürettebatıkıç kasaranın üzerine toplansın,” bu komutaya hemen uyuldu. Perkende hemen Cenevizliye rampa etti. İçerisindeki az buçuk insan tutsak alındı ve kürekteki Türkler kurtarıldı. Gemide beş bin top çuha ve 60 bin Osmanlı altını değerinde başka eşya vardı.

Turgut Reis, yük gemisi, perkendesi ve fırkatayla gene Selanik yolunu tuttu. Zaptedilen yaralı kalitaya gelince onu Mandalyat körfezine gönderdi.

Musa’nın karısı Suna, topçular arasında Hasan Efe diye anılıyordu. Onun topçu yamağı olarak yararlılığını herkes takdir ediyordu ve bir iki sene sonra mükemmel bir topçu ustası olacağı söyleniyordu.

Yalnız anlamadıkları bir şey varsa karnında peydahlanan urdu. Onun iyi olması için neler yapılması gerektiği hakkında

fikrîni herkes uzun uzadıya söylüyordu. Hem de daha tuhafı, başka bir ur da Mehmet Efe'nin (yani Nimet'in) göbeğini şişiriyordu. Bu urlardan bahis açılınca Antalyalı Musa'nın da Hasan Efe'nin de yüzleri, saçlarının diplerine kadar kızarıyordu. Kalitanın Mandalyat körfezine gönderilmesine karar verilince Hasan Efeyle Mehmet Efe, o gemiye tayfalık etmek istediler. Onların bu arzuları kabul edilince Musa'yla Nuh derin bir soluk aldılar. Ne var ki kalita, Küllük'e varmadan bir gün önce Hasan Efe'nin uru birdenbire kayboluverdi, aynı zamanda da nurtopu gibi bir erkek çocuğunun ağlaması duyuldu. Bütün kayığı "Hasan Efe bir erkek çocuğu doğurdu" diye bir gülüştür sardı. Bu erkek çocuğunun babasının Musa olduğu duyuluncakıç kasaradaki kamara Sunaya ayrıldı.

Ganimet ve bu arada yük kayığı satıldıktan sonra Turgut Reis gene denize açıldı. Bu sefer payzenlerinin çoğu tutsak aldığı yabancılardandı. Kurtarmış olduğu Türklerin çoğu da tayfa ve savaşçı olarak gemide kalmışlardı. Son çatışmalarda yitirmiş olduğu on, on beş kişiye karşılık iki yüz kadar denizci ve savaşçısı vardı. Asıl derdi Mısırla İstanbul ve Anadolu kıyıları arasında gidip gelen, Türk gemilerine göz açtırmayan Rodos Sen Jan şövalyelerini vurmaktı.

Bir gün fırkata ve perkendesiyle Marmaris'in güneyindeki bir burna yaklaşırken, burnun öte tarafından top gürültüsü duydular. Fakat top ateşi sık değildi. Teker teker ve epeyce aralıklı idi. Turgutca'ya göre bu bir kaçma ve kovalamaca idi. Demek ki, Akdeniz'in o gün ağaran şafağı, yırtıcı atmacanın birine bir kumru veya bir güvercin göstermişti. Akdeniz'de bitmek tükenmek bilmeyen kıyasıya savaşın işte bu perkende ayrıntısından ilerleyerek, geceleri bir noktadan deniz aşırı başka bir noktaya, tilkilerle dolu bir tarladan geçen tavşanlar gibi korkunun verdiği hızla seğirtiyorlardı.

Turgutca, yanında duran Endülüslüye: "Dikkat ettin mi bilmem? Beş el ateş edildi. Belki de altı, hep birden gibi. Sonra uzunca bir sessizlik, sandığıma göre bir kaçan bir kovalayan var. Kovalayanlar arkebüz atanların nişanını

küreklerin etkisiyle kalkıp inen gemi pruvasıyla bozmasınlar" dedi. Öteki bu fikri kabul etti.

Turgut Reis, hemen öndeki burna sandalla birkaç gözcü gönderilmesini ve onlar aracılığıyla burnun ötesinde nelerin olup bittiğinin öğrenilmesini söyledi. Onlar geri dönünce iki Rodoslu Sen Jan kadırgasının (galisinin), bir Türk ticaret gemisini sıkıştırmakta olduğunu bildirdiler.

Deniz dümdüzdü. Turgut, yelkenlerin acele sarılmasını ve savaşa hazırlanılmasını emretti. Ötedeki iki kadırga top ve savaşçı sayısı itibariyle hiç olmazsa onun üç misli idi. Fakat dövüşüleceği duyulunca denizcileri bir neşedir sardı. Hemen topların yalpa köstekleri çözüldü, iki geminin kenarına usturmaçalar dizildi. Toplar bataryaya salya edilirken, topçular oyun oynamaya hazırlanan çocuklar gibi sevinç içinde gülüşüyorlardı. Turgut Reis iki Rodoslu kadırganın, önlerindeki Türk gemisiyle uğraşacakları için art kasaralarındaki topları ihmal etmiş olacaklarını, bundan dolayı hızlı davranılarak apansız bir baskına uğratılmaları gerekeceğini kısaca anlattı.

Turgut Reis birkaç yıllık deniz savaşlarında birçok şeyler görmüş ve öğrenmişti. Şövalyelerin asalet ve rütbeleri, onların emirlerindeki denizcilerle dostluk bağı bağlamalarına engeldi. Onların denizcileri –o zamanın bütün Avrupa uluslarınca da böyle idi ya– onların köleleri sayılırdı. Oysa Turgut Reis'e göre, kendi denizcileri kendi arkadaşları idi. Bir kayık karaya çekileceği zaman Turgutca, palamar ipini kendi denizcileriyle birlikte çekerdi.

Bu asilzadeler astlarına bir emir verdikleri zaman emirlerine uyulmuyor değil, uyuluyordu. Fakat Turgut Reis haydindi deyip de bir topa doğru yürüdüğü zaman, top isterse cehennemin ateş püsküren ağzı olsun, bütün korsanlar dalkılıç olarak, onunla birlikte içine atılırlardı. İşte reis bu gerçeği iyice biliyordu.

Bundan dolayı Turgut, "arş ileri!" emrini verince perkende ve fırkatanın bütün kürekleri denizi şiddetli dövüp köpürttü. Birdenbire iki gemi bütün korsan fılandıralarını ve

sancaklarını çekmiş ve savaşa hazırlanmış bir halde burnun arkasından çıkakoydular. Sanki av kokusu almış ve burunları artlarına kadar açılmış bir çift kurt gibiydi. Denizin üzerinde yıldırım gibi kayarak top menziline ulaştılar.

Rodoslu kadırgaların toplarının bataryaya sürülmesine vakit bırakmadan hemen korkunç birsalvo ateşine giriştiler. Bir! Bir daha! Ve bir daha. Namlu ağızlarından alevler çıktı.

Daha yakında olan San Filipo adlı kadırganın ne parampetaları, ne de sancak siperleri kaldı. O gemiye İspanya asilzadelerinden Gonzales de la Torre Y. Casada komuta etmekte idi. Tepesinden tırnağına kadar halis Toledo çeliğinden yapılma altın kakmalı zırhlara bürünmüştü; elinde de aynı çelikten bir kılıcı sallayarak, zırhlı askerlerine çenesini çıkarırcasına küfür ediyordu. Öteki kadırgaya, yani Santa Magdelana'ya, Fransa'nın Provence eyaleti asilzadelerinden Jacque de Thionville komuta ediyordu. Bu kadırga San Filipo'dan daha uzakta olduğu için o kadar zedelenmemişti. Bu kadırgadaki şövalye ve askerler de zırhlar içinde idiler. Şövalyelerin milliyetleri çeşitli idi... Bundan dolayı kadırgaların içinde çeşit çeşit dillerden bağırılıp çağırılıyordu.

Turgut Reis'in fırkata ve perkendesi top ateşlerine ve dumanlara sarılı olarak, hızla gelip San Filipo'ya sağlı sollu rampa etti. Bu kadırgadakiler şaşkınlık içindeydiler. Bu kadırganın bütün askerlerinin zırhlı olmasına karşılık, Turgut Reis'in korsanları hemen hemen bellerine kadar soyunmuşlardı. Bir savaş önce, Eğribozlu Murat, düşmandan alınmış zümrüt ve yakut kakmalı fildişi saplı bir kılıcı reise vermişti. Turgut,

"bunu kullanırken, üzerindeki elmas ve zümrütler, elimin yanına dokunuyorlar, onu serbestçe kullanmama engel oluyorlar. Sen şu Kör Ali'nin çatal kulak palasını ver" dedi. Kılıç, Turgut için de korsanlar için de hem saldırı hem de savunma silahı idi. Onlar kendilerini ele avuca sığmaz hız ve çeviklikleri ile korurlardı.

Ondan dolayı zırh giymiyorlardı. Hem deniz savaşlarında denize düşünce yüzebilmeli ve denizde de dövüşebilmeli idi.Oysa, zırhlarla insan kurşun iskandili imiş gibi tepetakla dibe gidiyordu.

Korsanlar, şimşekler gibi çakan kılıç ve yatağan kasırgası halinde San Filipo'ya daldılar. Osmanlı gemisini altetmek üzere ön kasarada toplanmış olan şövalye ve askerler şimdikıç kasaraya koşuyorlardı.

Gonzales de la Torre Y. Casada'nın öfkeden gözlerini kan bürümüştü. Miğferinin içinde dişlerini gıcırdatıyor ve adamlarının başına geçerek onları dövüşe teşvik ediyordu. Onu rastlantı, korsanların ön safında kılıç sallamakta olan Turgut'un önüne getirdi. Turgut'un kılıcı havada çaktı, îspanyolun başına öylesine çalındı ki; miğferden binlerce kıvılcımlar sıçradı ve şövalye cansız yere yıkıldı. Komutanlarıyla birlikte kendilerinden de birçoklarının öldürülmüş olduğunu gören birçok askerler, zırhlarından soyunup, yüzerek Santa Magdelana kadırgasına yetişmek üzere kendilerini denize attılar.

Santa Magdelana küreklerinin bütün hızıyla San Filipo'nun imdadına yetiştiği zaman, bu kadırganın karşı koyması hemen hemen sona ermişti. Santa Magdelana perkendenin üzerine rampa edince bütün korsanlar perkendeye geçtiler! O geminin, zincir ve maden parçalarıyla doldurulmuş olan altmış libre çapındaki kariye topunu düşmanın suratına ateş ettikten sonra korsanlar ellerinde yalınkılıç Santa Magdelana'ya daldılar. Burada daha büyük bir direnişe rastladılar. Savaş gürleyerek akşama kadar sürdü. Kadırganın ön kasarası tutuşmuş yanıyordu. Güneş cam gibi bir denize batarken artık savaş gürültüleri tamamen dinmişti. Santa Magdelana'nın yüksek direkleri yana eğilerek perkendenin direğine takıldı. İpler çatırdadı.

Magdelana'nın içindeki forsalar da kurtarılmıştı.

Türk ticaret gemisinin yaşlı kaptanı ve sahibi Modon Türklerinden Saraylat Salih Ağa idi. Turgut Reis'e teşekkür etmek için küçük oğluyla birlikte geldi. Savaş daha yeni

sona ermişti. Turgut Reis kan ve ter içindeydi. Kılıcının kanını bir beze silmekle uğraşıyordu. İhtiyar o sabah iki büyük oğlunu kaybetmişti.

Turgut'u görünce dizüstü çöküp, onun ayaklarına kapanmak istedi. Fakat Turgut bırakmadı. Onu ayağa kaldırdı. İhtiyarak sakallarını genç reisin göğsüne dayayıp hüngür hüngür ağlayarak:

"Oğlum; kadırgalara sabah erkenden rastgeldik. Sert bir rüzgâr vardı. Hemen orsa alabanda ederek gelenek olduğu üzere onlara hediyelerimizi götürdük. Kabul etmediler. Bize teslim olmamızı söylediler.

Benim gemimde üç oğlum, bir de onların küçüğü kızım vardı. Niyetleri hepimizi tutsak etmekti. Yalvardım yakardım. Dinlemiyorlardı. Yanımda olan zavallı büyük oğullarımın biri:

'Baba, bu yüreksiz adamlara niye yalvarıyorsun? Senin bunlara yalvarman, kuzunun kasaba yalvarmasına benziyor... Teslim olmayacağımızı söyle. Ne yapacaklarsa bir an önce yapsınlar. Biz ölünceye kadar savaşırız. Batırabilirlerse, batırsınlar vesselam,' dedi.

Kayıktakilere danışıp cevap vermek üzere gemiye döndüm. Teslim olmamaya karar verdik. Çocuklarım ve gemidekilerle helallaştım. Topumuz yoktu. Birkaç arkebüzümüz ve yaylı oklarımız vardı. Onlarla cephanemiz tükeninceye kadar dövüşecektik. Yalnız son kurşunumu düşmanların eline düşmemesi için kızımı öldürmekte kullanacaktım. Sonra, dişle tırnakla boğazlaşarak canlarımızı pahalıya satacaktık. Onlar bir cevap vermemizi beklemeden top ateşi açarak üzerimize saldırmaya koyuldular. Biz de dayanmaya başladık. Bir saate varmadan cephanemiz tükendi, iki oğlum şehit oldu. Ben artık son kez olarak piştovumu doldurup kızı aramaya koyuldum. Kızımı elinde kılıç buldum. Bana, 'Baba, beni öldürmen ne de olsa sana zor gelir. Bırak beni, ben de sizler kadar canımı pahalıya satmasını bilirim,' dedi. Öyle deyince onu öldürmeye elim varmadı. Tam o sırada sen burnun arkasından göründün. Kurtulanlarımızın hepsi canlarını sana borçludur oğlum."

İhtiyarın en küçük oğlu Hamza, Turgut Reisle kalmak istedi. Onu Turgut Reis kabul etti. On, on beş yıl sonra, Hamza'nın kendi eniştesi olacağını Turgutca o anda nereden bilecekti?.

O mevsim sonunda Turgut Reis, son batırdığı kadırgayı defterine yazdıktan sonra, defterinin zaptedilmişve batırılmış teknelere ait kısmını gözden geçirdi Orada şunlar yazılıydı;

“Batırılanlar: Dört kadırga, iki fırkata.

Zaptedilenler: Bir kadırga, bir kalita, bir perkende ve bir ticaret gemisi.”

Turgutca, Oruç Reis'e Kavuşuyor

Kristof Kolomb'un Amerika'yı keşfinden beri on sekiz, on dokuz yıl geçmişti. Turgut Reis yirmi, yirmi bir yaşındaydı (1510 yılı). Artık İspanyollar, yerli Amerikalıları kılıçla, kamçıyla ve ateşle öldürerek, ellerindeki mücevherleri, altınları ve gümüşleri alıyor ve İspanya'ya taşıyorlardı. Turgut Reis o kışın kendi Karabağ köyünde ve Sıralovaz Yarımadasının öteki köylerinde çeşmeler, sarnıçlar ve çocuklar "doğruyu yalandan ayırt edebilsinler" diye okul, medrese ve mescitler yaptırmıştı. Artık adı bütün Batı Anadolu'nun kıyılarında anılmaya başlamıştı. Onun için türküler söyleniyordu.

O yılın ilkbaharı gelince, Turgut Reis Mandalyat körfezinde bir kadırga, bir kalita, bir fırkata ve bir perkendeyle denize açıldı. Yavuz Sultan Selim doğuyla uğraşmak üzere bütün Batılılarla barış halindeydi.

Bu sebepten Osmanlı sularında korsanların hareketlerine kötü gözle bakıyordu. Bundan dolayı da

Turgutca, Sıralovaz kıyılarına sessiz sedasız, gizlice gelir giderdi. Ama bu seferki denize açılışında köyü Karabağ'ı ve Sıralovaz'ı top ateşiyle selamladı. Çünkü artık Afrika kıyılarına ve Oruç Reisin yanına gidiyordu.

Babasını yanında götürmeyi istemişti. Fakat adam hasta olduğu için istemedi. Babası gitmeyince de anası köyden ayrılamadı. Onlar gelip görebilirdi, ya da daha iyisi sonra aldırabilirdi. Eğribozlu Murat, çocuklarıyla birlikte karısı Güllüyü, Musa Sunayı, Nuh Nimet'i ve denizcilerden evli olanların epeycesi de karılarını, çocuklarını, baba ve analarını yanlarına aldılar. Bunların niyetlen Afrika'da yerleşmekti. Osularda düşmanla diledikleri gibi çarpışabilirlerdi. Saraylat Salih Ağa, Turgutca nereye giderse ondan ayrılmayan oğlu Hamza'yla birlikte gitmek istiyordu. Onun için Modon'daki malını mülkünü satıp kızı Selime'yle göçmenler kafilesine katıldı. Bütün kadınlar ve ihtiyarlar

fırkataya bindirildi. Çünkü bütün gemilerin içinde topları en az olanı oydu. Yolda savaşmak zorunda kalınırsa, fırkata yoluna devam edecekti. Fırkatanın süvariliğine Endülüslü getirilmişti. Endülüslü, kadınlara, çoluk çocuğa bakarak, "Tam Nuh'un gemisine benzedik. Her çeşitten insan var," diye gülüyordu.

Koca Yunus, Sarı Hamdi, Ateş Yaşar, Nuh, Musa ve Sessiz Mehmet (eskiden Paho), öteki gemilere serpilmişlerdi. Turgutca kadırgada idi ve yanında Saraylat Salih Ağa'nın oğlu Hamza ve gemiye alınması için ağlaya ağlaya yalvarmış ve alınmayacağını anlayınca bayılmış olan on bir yaşlarında bir çocuk, Uluç Ali vardı.

Turgut Reis'in küçük donanması uygun bir kuzey rüzgârıyla Sıralovaz Yarımadasından ayrıldı. Herkes neşe içindeydi... Turgut Reis Cerigo Adasıyla Mora Yarımadası arasından geçti. Artık doğmuş, büyümüşolduğu Arşipel denizlerini arkasında bırakıyordu. Bundan sonra hayatının çoğunun Batı Akdeniz'de geçeceğini, bir ön duyguyla sezdiği için mi ne, hüzünlü gözlerle doğuya doğru uzun uzun bakıyordu. Sicilya Adasının kuzeyine rota tuttu. Amacı Tunus'a varmak ve Oruç Reis'i bulmaktı. Sicilya'ya varılınca, adanın açıklarından Tunus'a doğru dümen kırdı. Yirmi otuz mil kadar yol alındıktan sonra uzaktan uzağa bir top sesi duyuldu.

Turgut Reis, Endülüslüye hemen fırkatayla Halkulvat yolunu tutmasını emretti. Kendisi geride kalan üç gemiyle, top sesinin geldiği yere pruva çevirdi.

Dört, beş saatlik bir yol alındıktan sonra ufukta birçok direkler göründü. Biraz sonra savaşmakta olan iki donanmanın gemileri dürbünlerle teker teker seçilebiliyordu. Bunların altı kadarı korsan bayrağını, on iki kadarı da İspanya bayrağını taşıyordu. Onların ötesinde kıyı, kıyıda da Beccaye kalesi görünüyordu.

Genç Turgutca olanca yelken ve küreğiyle korsanlara yardıma koştu. O da, korsan fılandıra ve bayraklarını çekti, top menziline gireceği zaman yelkenleri toplayıp, kürekleri

salya etti. Az sonra en yakın gemilere korkunç bir ateş açtı. Bir İspanyol gemisi batınca, ötekilerin sinirleri bozuldu ve kaçmaya başladılar. En geri kalanların ikisi rampa hızıyla zaptedildi. Düşman çekildikten sonra Turgutca korsan filosunu toplarla selamladı ve bir sandala atlayarak korsan filosu komutanını selamlamaya gitti. Filo komutanının kim olduğunu öğrenmişti: Oruç Reis!

Oruç Reis'le kardeşi Hızır Reis, donanmalarını düşmandan zaptettikleri gemilerle artıra artıra, kırk gemilik bir filo edinmişlerdi. O günün sabahı, Oruç Reis komutasındaki altı parça gemisiyle İspanyolların elinde bulunan Beccaye kalesinin önünden geçerken apansız kuvvetli ve kalabalık bir İspanyol filosunun saldırısına uğramıştı. Savaş birkaç saat sürmüşken ufuktan üç parça gemi ile Turgut Reis gözükmüştü.

Oruç Reis, onun kim olduğunu anlamamış, fakat korsan bayrağını görünce herhalde bir düşman olmadığına, yardıma gelen bir dost olduğuna hükmetmişti. Oruç Reis önünde, kara gözlerinde zekâ parlayan yüksek boylu delikanlayı görünce selam verdi ve "Yoksa reisiniz yaralandı mı ki gelmedi?" diye sordu.

Turgutca, reisin kendisi olduğunu ve emrindeki korsanlarla beraber onun emrinde çalışmaya geldiğini söylediği zaman Oruç Reis şaşırdı. "Bu yaşta– ha?" diye birkaç kere tekrarladıktan sonra, "Senin bir kusurun var oğlum. Beni selamlamak için boşu boşuna birçok barut harcadın. Biz barutu ancak savaş için kullanıyoruz burada..." dedi. Fakat Turgutca'nın kızarmakta olduğunu görünce, "yok evladım şaka ediyorum. Senin manevra edişine, top ateşine baktım da, seniak sakallı bir reis sanmıştım. Biz burada değil yalnız barutu fakat gemi yapacak keresteyi bile bulamıyoruz. İstanbul'dakiler İznik, Adapazarı ve Sapanca ormanlarından gemi yapacak keresteyi bol bol buluyorlar. Bizim Afrika yalılarında gemi yapmaya yarar ağaç ve orman ne gezer? Biz, Papalığın, Cenevizlilerin, İspanyolların gemilerini zaptedip, onların kalıntılarından yeni tekneler

yapıyoruz. Hurma ağacından gemi yapılmaz a. Kıyılarda demir madeni de yok. Toplarımızı ya doğrudan doğruya düşmandan zaptediyoruz, ya da zaptettiğimiz gemilerin demir aksamını ve çivilerini eriterek döküyoruz. Güllelerimiz de düşman demirindendir. Barutumuzu da düşmandan alıyor ve gene onlara karşı kullanıyoruz. Galiba pek masrafsız ve ucuz olduğumuz için İstanbul bizi sevmiyor ama kendi yurdumuzun sularında düşmanla savaşmamızı istemiyor. Bak, sana söyleyim Turgutca, bizim küçük kardeş benim gibi değildir. O gösterişi sever. Yavuz Sultan Selim ona birçok hediyeler gönderdi. Ona, eh artık bir gözün doğuya İstanbul'a döner, dedim. Fakat ne de olsa bilirim mükemmel bir deniz oğludur," diye âdeta dert yanmaya koyuldu. Sözlerinin burasında birdenbire durdu.

Çünkü o anda, ilk kez olarak görmüş olduğu Turgutca'ya eski bir tanıdığı imiş gibi âdeta içini açmakta olduğunun farkına varmış ve buna hayret etmişti. Bu çocuğa amma da çabuk kanı ısınmıştı yahu? Hem de bıyıkları henüz terleyen bu delikanlıyı nasıl oluyordu da, kendisiyle boy ölçüşecek bir akran sayıyordu?

İşte bu şaşılacak bir haldi.

Oruç Reis bunları düşünerek güldü. Turgutca'ya, "seninle çok kolay anlaşacağa benziyoruz oğlum.

Düşmanı kaçırdık, ne dersin?" dedi ve eli ile Beccaye kalesini göstererek: "Şuna bir saldırsak, haklayabilir miyiz?" diye sordu.

Turgutca, "siz daha iyisini bilirsinizama, lokma çiğnenmeyince yutulmaz. Gözünü budaktan sakınmayanlar davranırsa neden alınmasın?" dedi.

Oruç Reis, "Evet seçme insanlar olmalı. Sen git seninkilerden seç de gel. Ben de arkadaşlarımı toplarım, sizleri de görmüş olurum," dedi.

Aradan yarım saat geçmeden aralarında Oruç Reis, Turgutca ve arkadaşlarının da bulunduğu üç yüz kişi karaya fırladılar. Korsanların karaya çıktıklarını gören İspanyollar kaleden çıkıp, korsanlara üstün kuvvetle saldırdılar. Fakat

korsanlar tarafından öyle karşılandılar ki, son neferlerine kadar oracıkta doğranmamak için acele yüzgeri edip kurtuluşu kaçmakta aradılar. Gaziler, onların peşlerine düştüler.

Fakat kale duvarlarının biraz ötesine varınca kale burçlarından ateş edilen bir misket, Oruç Reis'in sol kolunu fena halde yaraladı. Oruç Reis kaleye saldırılmasını emretti, fakat arkadaşları, onun sarkmakta olan kolunu görünce, hep bir ağızdan, "elverir ki Oruç Babamız sağ olsun, biz daha çok Beccaye hisarları zaptederiz," diyerek ve hemen hemen Oruç Reis'i karga tulumba ederek gemilerine döndüler.

Gemide Oruç Reis'in koluna kızgın yağ döküldü, ne var ki, kolu bir türlü iyi olmuyordu. Gemilerde hekimlik eden Kara Süleyman, kolun kesilmesine karar verdi. Oruç Reis gülerek:

"Ne duruyorsunuz? Solak değilim ki, sol kolumun değeri olsun, kılıç kullanmakta sağ kolum neme yetmez?" dedi. Birkaç gün önce kızgın yağı dökerken Oruç Reis'in kılını bile kıpırdatmadığını gören Kara Süleyman, bıçaklarıyla kol kesme işine girişti. Fakat bu işi yaparken Kara Süleyman'ın renginin kireç olduğunu, alnında boncuklanan soğuk terlerin, burnundan şıpır şıpır damladığını gören Oruç Reis ona:

"Sen çok sıkıntı çekiyorsun. Sana bu kadar ıstırap vermek doğru değil, sen ver bıçağı bana," diyerek bıçağı kapınca, kendi kolunu bir vuruşta kesip düşürdü ve Kara Süleyman'a "Şimdi sen de, ben de kurtulduk," dedi.

Oruç Reis'in koluna tekrar kızgın yağ döküldükten sonra, sarıldı. Bu esnada Oruç Reis'in emriyle kendi gemileri ve Turgutca'nın gemileri batı kuzeye doğru rota tutmuş bulunuyorlardı. Yolda savaşla bir büyük İspanyol barçası ve birkaç Avrupalı korsan gemisi zaptedildi. Bunlar, üçü Turgutca'nın ve ikisi de Oruç Reis'in olan beş geminin gözetimi altında, Tunus'a gönderildi. Oruç Reis, öteki dört gemisiyle Balear adalarının en büyüğü Majorka Adasına vardı ve orada birkaç kule ele geçirdi ve birkaç da kıyı kent ve köyünü yağma etti.

O zamanlar, Balear adaları ve İspanya kıyıları, birkaç yıl önce yıkılmış olan Endülüslü Müslümanlarıyla meskûndu... İspanyol hükümeti onları zorla Hıristiyan etmek için ateşte cayır cayır yakıyor, kesiyor ve namuslarına tecavüz ediyordu. Bu Müslümanlar Türk korsanlarını büyük bir istekle kabul ediyorlardı.

İspanya'dan kaçabilmiş ya da Türk korsanları tarafından kurtarılmış olan çok Endülüslü vardı ki, karışkarış bildikleri o ülkelerin ta içlerine kadar korsanlara kılavuzluk etmeyi boyunlarının borcu sayıyorlardı.

Bu kılavuzlarla büyücek bir kente yapılan bir akın sırasında, Lucia Miranda di Lara adlı genç ve güzel bir İspanyol prensesiyle altmış yaşındaki kocası Turgutca'nın eline tutsak düştüler.

Kadın, kocasıyla Turgutca'nın perkendesine getirilince ve kendisini tutsak eden genç ve yakışıklı korsanı görünce, iki elleriyle upuzun saçlarını başının arkasına sıvadı ve sonra gözlerini Turgutca'nın gözlerinden ayırmayarak, dudaklarını, gül goncayı yelpazeleyen serin bir esintiye goncanın açılarak cevap vermesi gibi gülümsetti ve yanaklarında iki çukurcuk peydahlandı. Anlaşılan Prenses Lucia Miranda, bir tek altmışlık kocasına, iki tane otuzar yaşında kocayı tercih eden takımdandı.

Ama neye yarar! Deniz aşkı, başka her türlü düşünceye ve arzuya yer bırakmayacak bir şekilde Turgutca'nın gönlünü kaplamıştı. Sonra doğmuş olduğu çağın koşulları onu ister istemez bir savaş adamı yapmıştı.

Enginlerin ve fırtınaların bu çocuğu, mahmur bir menekşenin kokusunu, bir "ah" ile burnuna gönderdi diye hemen "vah!" edip göz süzenlerden değildi. Bu böyle olmakla birlikte onu bu çeşit kışkırtmalara karşı tamamen ilgisiz bırakan bir neden daha vardı. O da Saraylat Salih Ağa'nın kızı Selime'ydi. Rodoslu Sen Jan şövalyelerinin kadırgalarının saldırısına uğradıkları zaman genç kız eline bir kılıç alıp, baba, kardeş ve yurttaşlarının yanında amma da cesaretle savaşa koyulmuştu. Fakat bakındı şimdi bu

prensese, savaşmayı değil, fakat kendisini baştan çıkartmayı göze alıyordu... Turgutca sert şekilde:

"Alın şunları aşağıya! Topunu da ambara koyun!" diye gürledi. Bütün tutsaklarpalas pandıras aşağıya sürüldüler.

Eveto iki Sen Jan galerisiyle sarıldığının akşamı, onu bir aralık güvertesinde görmüştü. Turgutca'nın yüreğinde yer eden şey, onun boyu, poşu, endamı, upuzun kara saçları değil, fakat gözünün önünde uzanmakta olan iki şehit kardeşine gözleri değince, sanki "ne haksız dünyaymış bu!" diye acı acı çığlıklar salan o bakışıydı. Eğribozlu Murat'ın karısı Güllü, Musa'nın karısı Suna ve Nuh'un Nimetle fırkataya binmek üzere geldiği zaman Turgut Reis onu bir defa daha görmüştü. Oruç Reis artık Tunus'a dönecekti.

Turgutca ise kızı bir daha görmenin çaresini düşünüyordu.

O günün aksamı ufuktan dört büyük karartı peydahlandı. Gemiler gülyabanisi idiler.

Dört karartının arkasından da daha başkaları göründü... Sekiz geminin bayrakları seçilince Korsika amiralinin kendi üzerlerine gelmekte olduğu anlaşıldı. Oruç Reis, onların üzerlerine varılmasını emretti.

Oruç Reis, Turgut Reis'le birlikte Korsika amiralinin büyük bastardasına saldırdı. Savaş çetin oldu. Oruç ve Turgut Reis'ler düşman gemisine yanaşınca, ağızlarına kadar dolu toplarını, bütün demir hırdavatını düşmanın içine boşalttılar ve sonra rampa ettiler. Bastarda zaptedilmişti. Fakat Korsikalıların altı gemisi, öteki iki gemiyi zapt etmişti. Oruç Reis iki gemisinin yedekte götürülmekte olduğunu görünce, forsaları zorlayarak düşmanın peşine düştü. Bir saat kadar süren bir top dalaşmasından sonra Korsikalılar, gemilerin ikisini de bırakmak zorunda kaldılar. Geri kalan yedi düşman kadırgası (kafese dönmüş bir halde) savuşup gittiler.

Gemilerin hepsi de Halkulvat'a döndü. Orada Oruç Reis (ya da arkadaşları ve astları tarafından anıldığı gibi Baba Oruç) kardeşi Hızır Reis'e kavuştu. Hızır Reis, kardeşini kolsuz olarak görünce ağladı. Oruç Reis kızarak "Ne ağlıyorsun? Sağ kolum var a! Fakat sağ kolum olmasa bile,

sana sağ kolumun yerini tutacak olan birisini getirdim. Bak şuna,” dedi ve Turgut Reis’i gösterdi. O asırda Borgia ve Dunois erkek güzeli insanlardı. Fakat İtalyan kroniklerine göre onların çağdaşı ve yüzyılın en büyük denizcisi Turgut Reis, onlardan da yakışıklı idi. Oruç Reis sözüne devamla, “Ben bu yaşıma vardım fakat şimdiye kadar denizde tilkinin zekâsını, arslanın cesaretiyle bu kadar iyi karıştıran bir denizciye rastgelmedim. Bak Hızır, bu delikanlı gözünün bebeği olsun. Onu savaşta gördüğün zaman ne demek istediğimi daha iyi anlayacaksın,” dedi. Turgut Reis’i görür görmez Hızır Reis’in (sonradan Barbaros Hayrettin Paşa) zaten kanı ona ısınmıştı. Büyük kardeşinin insanı kolay kolay beğenmediğini, hatta övmediğini biliyordu.

Turgut’a dönüp sarılarak, “Ağabeyim ne kadar kardeşimse, seni de bir kardeş sayarım” dedi.

Oruç Reis, Hızır Reis’e “burada beş on gün dinleneyim, kolum iyileşsin, sonra gene denize çıkacağım,” dedi.

Hızır Reis, “ağabey sana nasıl itaat ettiğimi iyi bilirsin. Fakat öyle beş on gün değil, birkaç ay dinlen. İki nedenle bunu yapman için sana yalvarıyorum. İlkin kolunun tamamen iyileşmesi için, ikincisi de ben burada, karada otura otura neredeyse hamladım. Bir gemiye binsem, nerdeyse sancağını iskele bordasından ayıramayacağım. Biraz biraz da (Turgut Reis’i göstererek) biz uğraşalım. Emir ve ferman senin olsun. Sen burada otur, bize emret. Emirlerin, istediğinden iyi yerine getirilmezse, ceza olarak beni ölünceye kadar karada oturmaya mecbur et, ilk emrini ver, yarından tezi yok, denize açılmamızı emret!” dedi.

Öteki güldü. Turgut’u göstererek, “yahu yurttan daha yeni geldi. Bir kayık dolusu çoluk çocuğu buraya göndermiş. Onları bir görsün, yerleştirsin. Aradan şöyle dört beş gün geçsin. Burası Turgut Reis için de, yurttan gelenler için de yeni bir dünyadır. Sağlarını sollarını tanısınlar hele. Sonra açılırsınız...” dedi.

Hızır Reis, “Ben Endülüslünün kaptanlığında gelen gemiyi hemen kabul ettim, çoluğu çocuğu yerleştirdim.

Fakatmadem ki öyle istiyorsun, öyle olsun," dedi.

Turgutca limanı ve kenti gezdi. Limanda boy boy, çeşit çeşit gemiler vardı. Bazıları yelkenlerini açmış, demir alıyor, bazıları da limana girmek üzere volta vuruyor, barçalar, perkendeler, kalitalar, kırlangıçlar, karaya çekilmiş kalafatlanmakta, raspa edilmekte olan bir sürü gemi vardı. Bazı sandallar, kadırga ve başka gemilerin küreklerini brbirine bağlamışlar, onları sandalın yedeğinde, denizin üstünde sürükleyerek karaya getiriyorlardı. Bunu yapmaktan amaçları forsaların gece küreklere dayanıp gemileri alıp götürmelerine engel olmaktı... Kayıklardan denizciler birbirine işaret veriyor, birbirine bağırıyorlardı. İşte şuradaki bastarda şu kadar top taşıyordu; orada demirli duran borton şu kadar tayfa ile kullanılıyordu...

Turgut Reis bunları gözden geçirdikçe iyi açılıyordu. Kendi gemileri de onların arasında idi. Denizcileri, onları çok güzel demirlemişlerdi.

Turgutca limandan kente gitti. Denizci ve arkadaşlarının bazıları evlere, bazıları da çadırlara yerleşmişlerdi. Saraylat Salih Ağa bir çadırda idi.

Bir ev yaptırmak üzere eşekler ve develerle taş taşıtıyordu. Turgut'un babasıyla konuştuğunu, çadırının içinden duyan Selime, çadır kapısını açtı ve dışarıya çıktı. Fakat Turgut'u görünce, saçlarının köklerine kadar kızararak koşarak içeriye daldı. Turgut Reis, savaş ne kadar büyürse o kadar dinginleşirdi.

Kılıçların şakırtısı, lağımların patlaması, sağında solunda insanların vurulup düşmesi sırasında küçük çobanken Sıralovaz Dağlarında dalgın dalgın kaval çahyormuş gibi, yüzü hiçbir heyecan göstermezdi.

Hareket ve hız namına ne varsa, hepsi de sanki kollarında ve bacaklarında toplanmış olur, omuzlarının üzerine ise bir mermer heykel büstü oturtulmuş sanılırdı. Oysa Selime'yi görünce savaştaki durumun aksine olarak bütün gövdesi taş kesiliyor, yüzü ise renkten renge giriyordu.

Limanı ve kenti dolandıktan sonra Oruç ve Hızır Reis'lerin yanlarına vardı. Bunlar ona bir ev göstermek istediler. Fakat kentin bu sıkışık halinde, kendisinin kendi gemisinde yatmayı tercih edeceğini söyledi.

Turgutca'nın savaşçıları, denizcileri ve onların karı, kızan ve çoluk çocukları neşe içinde idiler. Geldikleri bu yeri beğeniyorlar ve yer, yatak gibi şeyleri bulmak, ev yapmak için çektikleri sıkıntıları pek hoş ve eğlendirici bir sergüzeşt sayıyorlar ve "ne olacak, el ile gelen düğün dernek" diyerek gülüyorlardı.

Turgut Reis bu gezisinden sonra Hızır Reis'e döndü. Hızır Reis "yahu Turgutca Reis, getirdiğin korsanların bir kısmı evli. Onların eşlerini de getirdiğine iyi ettin. Fakat bunların hiçbirinin ilaç olsun bir bekâr kızkardeşi yok. Biz korsanların karada bir bağımız olmaması bir bakımdan iyi, ama bir bakımdan da kötü," dedi.

Turgutca, "neden?" diye sordu.

Öteki "neden olacak? Biz Midilli'de iken yaşlılar konuşurlardı da, adama 'nerelisin?' diye sormuşlar, adam da 'karımın köylüsüyüm' diye cevap vermiş, derlerdi. Evet, biz korsanız fakat burada, karada tutunmak istiyoruz. Gelgelelim, korsanlar yerli Arap kızlarına pek o kadar iltifat etmiyorlar. Evlenenler, çoluk çocuk sahibi olanlar yok değil. Fakat denizcilerin beşte ya da dörtte biri, İspanya'dan kurtardığımız Endülüslü kızlarla evleniyorlar. Tutsak ettiğimiz Frenk kızlarını Müslüman edip evlenenler ise en azı. Zaten onları tutsak edince güzelliklerine değil, fakat kâfirlerin elmas ve mücevheratı nerelerine sakladıklarını merak ediyorlar. İlk işleri onları soyup yoklamak oluyor. İlk önceleri biz bu işi yasak ettik. Fakat sonradan gördük ki, yoldaşlar, kendi hayatlarını tehlikeye sokmak pahasına ellerine geçen ganimetlerin en kıymetlilerinden yoksun kalıyorlar. Bir tanesini bilirim, kadından hemen hemen yarım okka pırlanta, zümrüt, yakut ve inci çıktı. Eh, ondan sonra yasağı masağı ortadan kaldırdık. Günahı bizim boynumuzda değil, fakat ganimeti o yolda saklayanlarda..." dedi.

Turgut Reis'in gülerken yüzü kızardı. Ve konuyu değiştirmek için "Reisimiz Baba Oruç bizi hangi tarafa doğru gönderir dersiniz?" diye sordu.

Hızır Reis "Bana kalırsa Sicilya, Sardenya ve Balear adaları arasındaki denizlere. Çünkü o denizler kanal sayılırlar... İspanya'dan İtalya ve doğu sularına, doğu sularındansa batı ve İspanya sularına gidip gelen gemiler mutlaka bu adalar ortasındaki denizlerden geçecek. Bana kalırsa bütün Akdeniz'i elinde tutabilmek için, bizi bu sulara, buradan yelpazemsi açacak. Herhalde yapılacak işin en iyisini o bilir," dedi.

O anda Turgut Reis'in aklı hemen Selime'ye gitti. İçinden , "ister misin, korsanın birinden biri Selime'ye talip çıksın?" diye düşündü. İçi yandı. Fakat Selime ile yalnız birkaç kez göz göze gelmiş olmalarına rağmen, birbirine dünyalar ve sonsuzluklar kadar şeyler anlatmışlardı. Kendisine bir talip çıkarsa onu kabul etmeyeceğini anlıyordu. İçi rahat etti.

Hızır Reis'e "yapılacak işin en iyisini biliyor diyorsunuz... Ben de bütün gönlümle bu sözünüzü doğrularım. Fakat yanıldığı bir nokta varsa o da on, on beş gün karada dinlenmemizdir. Buna dinlenmek denmez, yorulmak denir. Gidip kendisine yalvarsak... Ne dersiniz?"

Öteki "çok doğru söylüyorsun, şimdiden tezi yok, gidelim, ellerine sarılalım. Bize izin versin açılalım," dedi. Turgut Reis'in gözlerinde siftah olarak göreceği adalar, kıyılar tütüyordu. Adımlarını sıklaştırdılar ve Baba Oruç'a vardılar.

Turgut Reis'in İspanya Kıyılarına İlk Uğrayışı

Biri genç, öteki daha yaşlı iki reisin yalvarışı o kadar acıklı oldu ki, Baba Oruç izin vermezlik edemedi.

Keşif için gönderilen küçük kırlangıçlar, İspanya'nın batı kıyılarında, İtalya ve Batı Akdeniz'e gitmek üzere gemiler yüklenmekte olduğunu haber veriyorlardı. İspanya kıyılarından güç bela kaçıp gelebilen Müslümanlar bu haberleri doğruluyorlar ve İspanyolların ve özellikle Engizisyon mahkemelerinin yoksul Müslüman halkına yaptıkları işkencelerin artık dayanılmaz bir hadde vardığını bildiriyorlardı.

Kartajena köylerinden gelen bir ihtiyar, Oruç Reis'in huzuruna çıkıp, "zaten zengin Endülüslüler safahate dalmışlardı. Onlar Endülüs'ü, halkı, yurdunu düşünmezler. Dertleri günleri para ve paralarını kurtarmaktı.

Onların yükte ağır neleri varsa (emlak ve arazi gibi) hepsini altına ve mücevherata çevirerek Cebelitarık'in karşısındaki Afrika kıyılarına kapağı attılar. Biz yoksul halkı bir başımıza bıraktılar. Biz gene tarlalarımızı sürmekte devam ettik, ama bu kez köylerimizi basmaya, öldürmeye, ırza, namusa geçmeye koyuldular.

Üstelik Engizisyon mahkemeleri de geldi. Bütün kıyı Müslümanları kan ağlıyor. Bizleri bırakıp kaçan sözüm ona eşraf ve muteberandan bizlere bir hayır ve yardım gelmez. Vadilerde, büyük kentlerden uzak dağ başlarında ve kıyının sapa yerlerinde oturan bizlerin bütün bu işlerden haberi yoktu? Bize yardım gelse, siz dindaşlarımız Osmanlı denizcilerinden gelir. Onun için ihtiyar, genç, karı, kızan hepimizin gözleri sizlerdedir. Biliniz ki, gelmekte geciktiğiniz her gün yüzlerce dindaşınız Engizisyon mahkemeleri tarafından cayır cayır yakılmakta, asılıp kesilmekte ve ırzlarına tecavüz edilmektedir," dedi.

Oruç Reis, adamın adını ve nereli olduğunu sorduktan sonra yanıbaşında duran bir korsanın kulağına bir şeyler fısıldadı. O korsan acele dışarıya çıktı ve bir ihtiyar İspanyalıArabi yanına getirdi. Oruç Reis göçmeni göstererek “bunu tanıyor musun?” diye sordu. Öteki tanıdığını ve nerede oturduğunu söyledi.

Oruç, göçmene “korkmayın, imdadınıza yetişeceğiz,” dedi. Ötekiîspanyalı Müslümana da “Bu dindaşı bir yere yerleştiriniz,” diye emretti.

İki İspanyalı Müslüman birlikte dışarıya çıktılar. Bunların Halkulvat’a yerleşmiş olanı ötekine “Ebu Hasan, oğlunu getirmedin mi?” diye sordu. Göçmen pek kırık bir sesle, “Hayır, onu deniz kıyısında şehit ettiler. Dağ yamacındaki evimizin tahtalarını söküp geceleyin gizlice kıyıdaki sık bir ormana taşıdık.

Orada ikimizi de içine alabilecek büyüklükte bir tekne yaptık. Fakat çivileri çakmak için her çekiç vuruşumuz sanki yüreğimize vurulmuştu. Çünkü çekiçlerin sesi duyulacak diye ürküyorduk. Kaplama tahtalarının aralıklarını ziftle kapadık. Yirmi gün sonra aysız bir gece tekneyi deniz kıyısına taşıdık. Tam sözümona kayığı denize süreceğimiz zaman, uzakta kıyı boyu gelmekte olan fenerliler gördük. Baba oğul bütün güç ve kuvvetimizle kayığı denize sürmeye uğraştık. Fakat ha kayığa dayanmışız, ha kayaya.

Oğluma, ‘haydi yavrucağım, ben ihtiyarım, artık mecalim kalmadı, daha kuvvetli yüklen,’ dedim. İkimiz de birden ittik. ‘Eğer kayığı yürütemezsek, yakalanır yakılırız. Daha da davran,’ diye inledim, ikimiz de ittik, ayaklarımız kumlara diz boyu gömüldü. Kayık kımıldamıyor da kımıldamıyordu. Oğlan ‘baba sen bin!

Hafifsin, ben sırtımla iteceğim,’ dedi. Ben de dediği gibi yaptım... Sırtını kayığın arkasına vurdu. Kayığın aynasını iki eli ile kaldırıyor ve itiyordu. Fenerler pek yaklaşmıştı. Ha gayret, diyerek can havliyle uğraşırken, kayık yerinden oynayıp çakılların üzerinde gırlamaya başladı. Suya değip yüzdüğü zaman, fenerlilerden bir arkebüz patladı.

Çocuğumun dağılan kafasının kanlarının yüzüme sıçradığını duydum.

Ondan sonra ne yaptığını bilmiyorum. Kendimi kayıkta yapayalnız, açık denizde buldum.

Bir Osmanlı kırlangıcı göründü ve beni aldı. Bu korsanlar oraya giderken ben de birlikte gidip onlara, o fenerlilerin mensup oldukları San Diego köyünü göstermek isterim. Beni alırlar değil mi?" dedi. Öteki "evet" dedi. İkisi konuşa konuşa uzaklaştılar.

Artık Baba Oruçtan izin alınmıştı, acele hazırlıklar yapılıyordu. Üç reis denize açılıyordu (Hızır, Turgut ve Murat Reis'ler). Her biri, ikişer kalıta ve üçer perkendeye komuta ediyorlardı. Bunlardan başka gözcü olarak üç kırlangıç vardı. Halk kıyıya dökülmüştü. Kırlangıçlar bir saat önce limandan ayrılıp açılmışlardı.

Ta alargada küçücük üç nokta halinde seçilebiliyorlardı. İşte o zaman altı kalita ile dokuz perkende küreklere dayandılar. Deniz cam gibi durgundu. Kürekler sert bir fısırtı ile denizi dövüyorlardı.

Gemilerinbaş gardiyanı payzenlere (kürekçilere) tempo veriyordu. Deniz sanki açık mavi üzerine koyu mavi yol kilimleri serilmiş gibi birbirine koşut dümen sularıyla yol yol oluyordu. Gemiler bütün fors fılandıra ve bayraklarını çekmişlerdi. Bunlar gemilerin hızı ile arkaya doğru pırıl pırıl yapraklanıyordu. Kıyılardan

"Yaşa! Selametle! Gazanız mübarek olsun!" diye bir alkış ve temenni gürültüsü koptu.

Üç filo Sicilya Adasının batı kuzeyine varınca birbirinden on beş mil kadar ayrıldılar. Böylelikle altmış mil uzaklığıgöz altında bulunduruyorlardı. Ve dürbünlerle, çıplak gözlerle, kırlangıçlarla da on, on beş gün denizler arandı; fakat denizler ve ufuklar bomboştu. İtalya ve İspanya'da Oruç Baba, kardeşleri, eni konu nam salmışlardı. Sakalları kırmızıydı. Sakalları kırmızı olduğu için değil, fakat "Baba Oruç", ya da "Baba Reis" (Türk Bahriyesinde elan mürettebat subaylarına "baba" denmektedir) gibi sözleri

telaffuz edemedikleri için onları “Barbarossi!” diye anıyorlardı. Bu “Barbarossi’lerden çok korkulduğu için gemiler kıyılardan ayrılmayı göze alamayarak, analarının eteğinden ayrılmayan çocuklar gibi kıyı boyu geziniyorlardı.

Boş suları seyretmekten usanan Hızır Reis, bir gün reisleri kendi kalitasında topladı. Hızır Reis nispeten açık deniz sayılacak enginlerde gemilerin neden gözükmediğini çakmıştı. Toplantıda, “herifler o kadar korkuyorlar ki, açık denizde kestirme yoldan gideceklerine, yollarını uzatıyorlar ve kıyıları sıyırarak seyahat ediyorlar. Biz bu meydanlık denizlerde onları boşuna boşuna bekliyoruz..Sizler ne tarzda hareket etmemizi öğütlersiniz?” diye sordu. Bir kısmı İtalya kıyılarına doğru gidilmesi fikrindeydiler. Önemli bir kısmı ise (ki bunların başında Turgut Reis vardı) İspanya yakasına doğru gidilmesini öneriyorlardı. Turgut Reis, “gerek gözcülerimiz, gerekse İspanya’dan kaçan Müslümanlar, İspanya’nın batı limanlarında gemilerin yüklenmekte olduğunu söylüyorlar. Bana kalırsa o tarafa doğru gitsek fena etmeyiz. Sizler daha iyisini bilirsiniz ya,” yollu konuşuyordu. Zaten Hızır Reis de bu fikirdeydi.

Sonunda filonun üçe ayrılmasına, Hızır Reis’in Korsika Adası kuzeyinden İspanya’ya doğru, Murat Reis’in de Korsika ile Sardenya arasındaki Bonifaççiyo boğazından aynı yöne doğru, Turgut Reis’in de Sardenya’nın güneyinden İspanya’nın güneyine doğru dümen tutmalarına karar verildi. Aralarında kırlangıçlar aracığıyla haberleşeceklerdi.

Turgut Reis, Sicilya Adasından uğulduyarak gelen sert bir doğu rüzgârıyla yıldırım gibi giderek yirmi dört saat geçmeden Sardenya Adasının Spartiverto burnunu arkada bıraktı. Bir gün akşamüzeri idi. Ay ışığında İspanya’nın Kartajena kıyıları ta uzakta hayal meyal görünüyordu. Turgut Reis binmiş olduğu kalitasınınkıç kasarasında kıyıyı uzun uzun süzüyordu. Birdenbire kıyıdan havaya doğru bir alev sütunu parladı. Ta neden sonra gök gürültüsünü andıran bir gürültü duyuldu. Turgut Reis hafifçe irkildi, sonra kolunu gene küpeşteye dayadı.

Alev sütununun çıktığı yerde hâlâ bir kızıllık görülüyordu. Demek ki bir yangın devam ediyordu. Turgut Reis o noktanın Kartajena’nın aşağı yukarı beş mil kadar kuzeyinde olduğunu tahmin ediyordu. Birkaç adım ötesinde durmakta olan bir gemiciden, İspanya göçmeni Ebu Hasan’ın çağrılmasını söyledi.

Ebu Hasan’a kızıllığın göründüğü yerde ne gibi köyler ve limancıklar olduğunu sordu. Ebu Hasan, kıyı boyu birçok küçük Müslüman köylerinin bulunduğunu ve kıyı girintili çıkıntılı olduğu için iki gemi barındırabilecek limanlar mevcut olduğunu söyledi. Turgut Reis’in sorması üzerine, Müslüman köylerinin arasında Hıristiyan köylerinin, hatta kızıllığın iki üç mil kuzeyinde San Diego Hıristiyan köyünün bulunduğunu anlattı.

Doğu rüzgârı kesilmişti. İki kalita ve üç perkende yavaş yavaş kürekle ilerliyorlardı. Kıyıya sekiz mil yanaşılınca ne gündüz, ne de gece idi. Ay batıda Kartajena Dağlarını yaldızlıyordu. Doğuda ise şafak göğü ta yarı yerine kadar aydınlatmıştı. Bu pembe göktesabah yıldızı büyük bir pırlanta gibi parlıyordu. Hafif bir kıyı rüzgârı sağanak sağanak yelpazeleniyor, karalardaki yaban çalılarının acımtırak kokularını getiriyordu.

Sabahın serinliği bazı denizcileri hapşırtıyordu. Neden bilmedi, Turgut Reis’in aklına Selime geldi. Fakat Selime’nin sırası mıydı ya? Kim bilir karşıki kıyılarda ne facialar oluyordu. Turgut Reis içini çekti.

* * *

Zehra, İspanyalı genç bir kadındı. Kartajena’nın üç dört mil kuzeyinde, deniz kenarındaki bir Müslüman köyündendi. Fakat kocası Ali başka köyden olduğu için Zehra da, iki kızkardeşi ve bir erkek kardeşini kendi köylerinde bırakarak, buraya, yani kocasının köyüne gelmişti.

Günün birinde, köye yaya olarak on dakika uzaklıkta olan bir koya iki kara gemi geldi. Akşamüzeri gemilerden yüzlerce sarhoş asker çıktı. Hepsi de tepeden tırnaklarına kadar

silahlıydılar. (Quercmos müjeres Mohamedanos!) “Müslüman kadınları isteriz!” diye naralar atarak köye saldırdılar.

Ali, taş yapılı tek odalı evlerinin kalın kapısını kapayıp sürgüledikten sonra, Zehra’nın, kendisine doğurmuş olduğu çocuğu küçük beşiğiyle birlikte odanın kurşundan en korunaklı köşesine çekti.

Evceğizlerinde ne kadar silah ve cephane varsa (yani iki külüstür piştov ve biraz barutla kurşun) hepsini yere koydular.

Zehra piştovları dolduracaktı, Ali de odanın mazgallı iki penceresinin birinden birine koşarak ateşedecekti. Bunları yaparken pek kurtuluş umutları yoktu. Ah Halkulvat’daki Türk denizcilerinin haberleri olsaydı, derhal imdatlarına koşarlardı. Heyhat, şimdi kim bilir ne kadar uzak bir yerdeydiler!

Ali, bazen de Zehra, saatlerce çakmak çaldılar. Fakat arkebüz, piştov ve baltalarla silahlı elli altmışkişiye karşı dayanacak yerleri mi vardı? Bir aralık Ali, alnından vuruldu... Topaç gibi yerinde döndü, döndü düştü. Kadın hem piştovları dolduruyor, hem de ateş ediyordu. Barut ve kurşun almak üzere başını döndürünce, köşede beşikteki çocuğunun başında kan gördü. Beşiğe koştu. Çocuk tepesinden, başının yumuşak yerinden vurulmuş ve ölmüştü. Kadın bunu görünce, dolu piştovu ile gene mazgalların birine koştu. Ateş etti. Çekildiler. Fakat ağaç kütüklerinin arkasından arkebüz ateşi açıyorlardı.

Zehra artık cinsiyetinden çıkmış, bir savaş meleği kesilmişti. Pencereden pencereye koşuyordu. Sonunda bir atımlık barutu kaldı.

Son fiske barutu acele ile piştova boşalttı. Horozdaki çakmak taşını muayene etti. Taş iyi idi. Kadın çocuğunun beşiğine doğru koştu. Onun kanlı başını kaldırarak, dudaklarını dudaklarına basarken, piştovu da kendi başına doğru kaldırıyordu. İşte tam o sırada bayıldı ve çocuğunun üzerine yığıldı.

Aklı başına geldiği zaman, kendinin bir patika üzerinden götürülmekte olduğunu gördü. Çevresine bakındı, tanıdı. Köyden ayrılırken arkasına baktı. Kocasının ve çocuğunun ölülerinin serili bulunduğu beyaz badanalı evinden, bakışını bir türlü koparamıyordu. Mutlu günlerinde, hatta o sabah “beyaz evceğim, turunç çiçeğim”!diye bir türkü mırıldanarak orda ev işlerini görmüştü. O türkü beyninde acı acı çınlıyordu. Mosmor dudakları taş kesilmişti! Gözlerinde bazen ancak delilerde görülen vahşi bir ateşparlıyordu. Fakat onu götürmekte olan askerler onu tekmeliyorlar, arkebüz dipçikleriyle itiyorlardı. Onu köydeki büyük kadırganın birine götürdüler. Geminin ambarına indirdiler.

Orada bir sürü sarhoş askerler, onun çevresinde halka teşkil ettiler. Bazı gemicilerin kalın kemerlerinde ikişer piştov vardı. Ona bir Bayie del Kardil oynamasını emrettiler... İspanya, Müslümanların elinde iken ramazandan önce kandil geceleri, kızlar ve kadınlar evlerde dans ederlerdi. İstedikleri oydu işte. Kadının keder, kapkara gözlerini büsbütün çukurlaştırıyor, yüzünün çevresinde insan üstü ve esrarengiz bir güzellikhâlesi yaratıyordu.

Kadın kalktı ve oynamaya başladı. Fakat oynarken başı da hiç boş durmuyordu. Düşünüyor, kuruyor, hesaplıyor, ölçüyor ve bir şeyler tahmin ediyordu. Bu esnada sesi sanki gece karanlığında şafaklar yaratıyor, gövdesi de, tellenen bir tütsü gibi, usulcaçık dolanıyordu. Hızlandı, bacakları kıpraştı ve kendi pırıldayışlarının içinde kayboldu. Kara saçlarının mavi mavi çakışı tutuşan bakışlarına karışarak insanı çeken bir girdap teşkil ediyordu.

Zehra’nın benzi tamamıyla atmıştı. Alnında mavi damarlar kabarıyordu. Burun delikleri artlarına kadar gerili duruyordu.

Önceleri baba, ana, hısım, akraba için köyde oynadığı Kardil raksları, uyumlu bir anlamın en temiz gidişini ve çizgisini buluyordu. Güneşiyle yanan kuraklığı ile kavrulan İspanya’da müthiş bir enerji ile yaşayan insanlar tarafından idi ki, Avrupa uygarlığına temel teşkil edecek keşifler

yapılmıştı. Dansları da o enerjilerinin bir görüntüsü idi. Kızın oynayışı hayatın bir yorumu ve tercümesi değil, fakat doğrudan doğruya kendisi oluyordu.

Seyircileri, baba, ana ve hısım akraba ile eş dostu ve yurdunun masmavi göğü idi. Kadın onlara hizmet, yardım, çocuk, kısacası her şeyini veriyordu. Bu verdikleri kendi gözlerinde az olduğu için onlara bir de raksediyordu. Bu raks gönlünden kopuyordu.

Fakat şimdi iş başka idi. Genç kadının salınışı ve kırıta kırıta belini büküşü, bütün gövdesinin yılankavilere kayıp dolanışı, seyircileri tahrik ediyordu. Kadına daha yakın sokuluyorlar, kadın, onların fırın ağzından çıkıyormuş gibi çıkan soluklarını, büyük bir tiksinti ile âdeta yüzünde duyuyordu. Evet, iğreniyordu, fakat çocuğunun o çökmüş kanlı başı gözünün önüne geldikçe sebat ediyordu. İşte ambarın yanındaki cephane kilerinde barut fıçılarını, hatta bir iki fıçının kapaklarının açık durduğunu görüyordu.

Ah, el çabukluğu marifet, şu önündekilerin birinin tabancasını belinden kapınca, fırlayıp o varillere bir ateşedebilseydi. Ne var ki, ya piştovlar dolu değilse? Zehra o anda yanan küçük bir çıra, bir kömür parçası veya bir kibrit için canını, vermeye razı idi. Neydi o ölü çocuğunun gözlerindeki bakış?..

Kadın, artık etrafında içki ve istekle kan çanaklarına dönmüş yılışık ve yapışkan gözler gördü. Kafası hızla işliyordu... Seyircilerin olabileceğince çoğalmalarını ve yanına yaklaşmalarını istiyordu. Tam bu sırada, gemide yüksek rütbeli olduğu, öteki askerlerin saygıyla ayağa kalkmalarından anlaşılan bir adam içeri girdi. O da zil zurna sarhoştu. Zehra’ya ateş dansını oynamasını söyledi. Zehra onu oynamasını bilmiyordu, fakat ne olduğunu işitmişti. Jitanaları (Çingene kızlarını) çırılçıplak soyuyorlar, bacaklarının arasına büyük kâğıt parçaları sıkıştırıyorlar, onun ucunu tutuşturuyorlardı. Bu dansı oynayanlar, alevden çıkan dumanı, oynaya oynaya gövdelerinin çevresine

dolandırıyorlardı. Ateş tenlerine yaklaşınca, kimi seviyorlarsa ona söndürtüyorlardı.

Zehra, bu dansın teklif edildiğine çok sevindi. Nihayet özlediği ateşi bu sayede ele geçirebilecekti. Genç kadını anadan doğma soydular. Bacaklarının arasına kâğıtları koydular. Kâğıdın ucunu tutuşturdular. Artık bütün kalabalık birbiriyle söndürme yarışına girişiyordu. Çünkü, kadının gövdesi gerçekten güzeldi. Kadın oynuyor, söndürtmüyor, dumanı ve alevi gövdesinin etrafına doluyordu.

Seveceği dünya, seveceği insanlar için yaradılışın ona bahşetmiş olduğu gülümsemeyi, alınyazısı, ölümünü yüzüne gülümsetiyordu. Kara kara çakan gözleri cehenneme gülümserken, gönül gözleri kurtuluş ve cenneti görüyor gibi oluyordu. Mutlu günleri bir bir gözlerinin önünden geçtiler. Tam gövdesinin üzerine eller uzanacağı zaman bir sıçrayışta cephanelik ve kendisinin arasında çömelen bir adamın omuzuna kondu. Oradan da cephaneliğin içine fırladı. Ateş dansında gönlünü ölüme vermişti, çünkü ateşi ölüme söndürttü.

Büyük kadırga korkunç bir tarrakayla göklere uçtu. İspanya dağlarındaki çakallar ürkerek uzun uzun uludular, kartallar da havaya kalktı. Uçan kadırganın yanında yatan öteki kadırgadakilerpürtelaş güverteye çıktılar. Koca Pinta galisinin yanmakta olduğunu gördüler. Deniz, ölü ve yaralılarla çalkalanıyordu.

* * *

Turgut Reis'in uzaktan gördüğü alev ve yangın Pinta'nın berhava olması ve sonradan yanması idi. Artık güneş iyiden iyiye kalkmış, deniz de bir ateş deryası kesilmişti. Turgut Reis'in iki kalita ve üç perkendesi ve bir de üç mil kuzeyindeki kırlangıcı, denizin bu göz alıcı zemini üzerinde esrarengiz ve kapkara seyrediyordu. Turgut Reis emirlerini kısa kısa veriyordu. “Biz şimdi yedi mil açıktayız. Karadan görülmüşüzdür. Fakat bizim Türk korsanları olduğumuz onların pek hatırlarına gelemez. Bizi kıyı boyu giden ticaret gemilerinden oluşan bir kafile sanırlar. Ben kuzeye doğru

rota tutacağım. Her yedi sekiz milde birer sandal bırakacağım. Çağırın Sessiz Mehmet'i. Yanına dokuz kişi seçsin. Peksimet, su, arkebüz ve yay ile ok alsınlar. Onlar kendilerini çaktırmadan bu yangın yerinin biraz üstüne çıkıp keşifte bulunsunlar. Sonra üç mil açıkta beni beklesinler. Zorda kalmadıkça silah kullanmasınlar," dedi.

Sessiz Mehmet ve dokuz arkadaşı bu emri hemen yerine getirdiler. Turgut Reis öğleden bir iki saat sonraya kadar Kartajena ile onun yetmiş seksen mil kuzeyindeki Villajoyosa açıklarına dek yükseldi. Bu uzaklığın her beş on milinde onar korsan taşıyan beş sandal bıraktı.

Sessiz'inki ile birlikte bırakılan sandallar altı oluyordu. Villajoyosa açıklarından gene rota değiştirerek filosunu (ne olur ne olmaz diye) borda düzeninde Formentara Adasının güneyine yürüttü. Amacı sandallarla keşiflerini yapmaları için vakit vermekti. İkindiye doğru gene dümen kırdı. Bu kez filonun pruvaları Alikante yönüne bakıyorlardı.

Akşama doğru Villajoyosa'nın dört mil açığında, en son bırakmış olduğu Sarı Hamdi'yi kalitasına aldı.

San Hamdi altı arkadaşıyla kıyının ıssız bir yerine çıkmıştı. Çalıların arasından yürümüş ve ihtiyar bir çobana rastlamıştı. Adamı yakalamışlardı. Adam ilk önce Hıristiyan olduğunu söylemiş, fakat korsanları tanıyınca Müslüman olduğunu, canını kurtarmak için Hıristiyan gibi geçindiğini itiraf etmişti. Ondan aldıkları bilgiye göre Alikante'nin etraf köylerinden kadın, erkek, genç Müslümanlar toplanarak kentin tepesindeki bir eski kaleye tıkılıyorlardı. Amerika'da İspanyollar topraklarını kızıl vahşilere sürdürtüp ektiriyorlardı.

Fakat Avrupa hastalıklarına bağışıklık kazanmamış olan Kızılderililer bir taraftan İspanyolların getirdikleri hastalıklara, öte yandan İspanyollardan gördükleri kötü muameleye dayanamayarak hemen hemen hepsi de ölmüşlerdi. Kölelik etmek üzere Amerika'ya, Afrika kıyılarından zenciler götürülüyordu. Fakat bu işi görebilmek için gemiler yollarından çıkıyorlardı.

İspanya’daki Müslüman çiftçi halkını taşımak daha kolay olduğu için, bunlardan dinç ve gürbüz olanları Alikante kalesine tıkmışlardı. Bunları beş İspanyol galisi götürecekti. Galilerin beşi de Alikante limanında rıhtımda yanyana bağlı idiler. Bunlardan başka limanda İtalya’ya götürülmek üzere mal yükletilen üç barca bağlı idi. Çobanın söylediğine göre bunlar aşağı yukarı on, on beş gün sonra yola çıkacaklardı. Çünkü daha çok Müslüman kölesinin toplanılması isteniyordu. Bundan başka daha on, on beş gün sürecek olan yortunun sonu bekleniyordu. Gerek galilerin, gerek barçaların forsaları İspanya Müslüman halkından, zencilerden, bir de Rodos şövalyeleri tarafından bağışlanan Anodolu kıyı halkından idiler. İhtiyar çoban, keçi sürüsü ile birlikte sandalla filoya alınmasını istemişti. Fakat sandal küçüktü. Kendisine Sarı Hamdi, Alikante limanındaki sekiz parça gemiye tek sandalla saldırılamayacağını, kendisinin Afrika yakasından geldiğini ve gene oraya döneceğini söylemişti.

Daha güneyde, yani Alikante’nin aşağısına çıkarılan sandal sadre şifa verir bir haber getirmedi. Onlar deniz kıyısında bir kulübenin içinde iki genci bulmuşlar, onları sıkı fıkı bağlayıp kalitaya getirmişlerdi.

Bunlar, Müslümanlara işkence edildiğini ve bu sıralarda Engizisyon mahkemeleri üyelerinin gelip birçok Müslüman ve Yahudileri mahkemeye götüreceklerini duyduklarını söylediler. İki genç sorguya çekilince fena halde ürkmüşlerdi. Fakat kendilerine kötü davranılmadı, kürekçilerin yanına verildi ve şimdilik kendilerine zincir takılmadı.

Turgut Reis bu ikinci sandal için, “hepsi de Sarı Hamdi’nin sandalı gibi müjdelerle gelmez ya. Bazıları da böyle boş çıkar,” dedi.

“Torrevieja” taraflarından gelen sandal ise, kırk yaşında bir tutsak getirdi. Herif o taraflarda arazi sahibi imiş. Asıl merak ettiği şey, kendisinden ne kadar kurtuluş parası isteneceği idi. Ondan alınan bilgiye göre Torrevieja limanında bir kalyonun yatmakta olduğu idi. Her üç ayda bir,

bir kalyon gelir ve küçük kalenin üç aylık erzakını ve askerlerin üç aylık maaşlarını getirirmiş. Bu adam Turgut Reis’te iyi bir izlenim bırakmadığı için, fidyei necat sonradan saptanmak üzere forsa koğuşuna zincire vurulmasını emretti.

Torrevieja’nın güneyinden gelen dördüncü sandal da hoşa gidecek bir müjde getirmedi.

Beşinci sandalda Ebu Hasan da vardı. O sandala Eğribozlu Murat kumanda etmişti. Murat, Turgut Reis’e “hiç görünmeden kıyıya çıktık, sağda solda millerce uzanan kumsal kıyı gözüküyordu. İn cin top atıyordu. Yamaçlar da hemen hemen tepelere kadar çırılçıplak. İnsan olsaydı görürdük. Neyse bu Ebu Hasan bizi San Diego köyüne götürmeye kalkıştı. Bize, ‘yakındır, hızlı yürürsek on saatte varırız’ dedi.

‘Deli misin?’ dedik. Biz buraya ‘dil’ (kendilerinden bilgi almak için tutsak edilenlere ‘dil’ denirdi) almaya geldik. Sabaha kadar taban tepmeye değil, dedik. Dağı tırmandık, kimsecikler yoktu. Bizim tırmandığımız tepenin yanıbaşındaki bir tepede bir yeldeğirmeni gördük. Oraya varıp değirmenin içine hücum ettik.

Doksanlık bir Hıristiyan değirmenci ile karısı vardı. Karısı korkudan bayıldı. Herif de bizleri şeytan mı sandı ne, durmamacasına okuyup bize üflüyor ve haç çıkarıyordu. Neyse karısını ayılttık, ihtiyara da okuyup üflemekle bizi defedemeyeceğini anlattık. Eğer bülbül gibi konuşmazsa ve bildiklerini eksiksiz, kusursuz ortaya dökerse kendisine bir şey yapmadan ayrılacağımızı söyledik... Herif kendisinin hiç değirmenden ayrılmadığını, Müslüman olsun, Hıristiyan olsun çevreden herkesin eşeklere, katırlara buğday ve arpalarını yükleyip öğütmek için getirdiklerini ve ne biliyorsa onlardan öğrendiğini söyledi. Onlardan duyduğumuza göre Torrevieja’nın on mil kadar güneyinde, Velez de Palos adındaki ufak bir limanda Murcia (mersiye), Corregidoru (valisi) Don Jose de Texada’nın kızını Sicilya’ya götürecek

olan bir barca bekliyormuş. İhtiyardan topladığımız bilgi bundan ibaret.”

Turgut Reis, daha güneye inerek Sessiz Mehmet’i de aldı. Mehmet de gördüklerini anlattı. Karaya çıkınca karşılarına sarsıcı güzellikte bir kız çıkmış. Öyle bir güzellik ki, kaynağı yalnız göz, burun, dudak gibi şeylerin düzgünlüğünde değilmiş. Kızda âdeta dışına bir hâle salan şiddetli bir canlılık varmış. Hem de kız, tıpkı Sessiz Mehmet’in ölmüş olan kızı Angeliki’ye benziyormuş. O kadar ki, onu görünce Mehmet’in bayılası gelmiş. Bir mucizenin karşısında bulunduğunu sanarak, kıza Rumca, “aman kaçma, hayelet misin nesin kızım? Kaçma, seni Sarı Hamdi’ye vereceğim, o da dünya ahiret benim oğlum olacak,” diye bağırmış. Kız gülmüş ve “Siz Müslüman değil misiniz?” diye sormuş. Onlar da, evet demişler, o zaman kız, köyünün basılacağını ve birçoklarının Engizisyon mahkemelerine sürükleneceklerini söylemiş ve kendilerini kurtarmaları için yalvarmış.

Köyde kaç kişi oldukları sorulunca, yüz küsur kişi olduklarını söylemiş. Mehmet, bu kadar kişinin küçük sandala alınamayacağını, fakat kendisi isterse alabileceklerini söylemişler, kız adının Hamra olduğunu, köyde iki ablası bulunduğunu, gidip onları da getireceğini ve onların da kurtarılmasını arzulamış. Mehmet dayanamayıp rıza göstermiş, fakat kıyı boyunca kuzeye doğru bir keşif yapacaklarından, eğer biliyorsa kendilerine sandalın gizlenebileceği bir yeri göstermesini istemişler. O da onları bir burun öteki bir ırmağın ağzına götürmüş... Sandalı büyük çam ağaçlarıyla örtülü o ırmak ağzına çekmişler. Sessiz, kız ayrılmazdan önce, “kardeşlerini buraya getirirsin. İşi sağlama bağlayalım kızım olur a, bizi görür ve kendini uzaktan bildirmek istersin. Gündüzse bir beyaz bezi beş kere belirt ve topla. Gece ise bir feneri beş kere yak, söndür,” demiş. Kız gitmiş, korsanlar kıyı boyu yürümüşler, yüksek bir burnun tepesine varınca önlerinde geniş bir koy görmüşler...

Burada Santa Martha adında bir kadırga, karaya palamar bağlamış bir durumda duruyormuş. Koyun içi bir geminin

yarı yanmış tahtalarıyla dolu imiş. Geceleyin görmüş oldukları ışığın yanmakta olan bir gemiden gelmiş olduğunu anlamışlar. Koyu ormanlardan güç bela yürüyerek kuzeye doğru gitmişler. Fakat önemli bir şeye rastlayamamışlar. Rota çevirmişler ve sandalla dönüşyolunu tutmuşlar. Sandalın bulunduğu yere varınca güneş batıyormuş. Orada ne Hamra'yı ne de ablalarını bulmuşlar. Sessiz Mehmet'in canı pek sıkılmış ve biraz da meraklanmış. Her ne kadar arkadaşları hemen gitmek fikrinde olmuşlarsa da kızlar belki gelirler diye beklemekte inat etmiş. Hatta yanına iki kişi alarak kızı aramaya çıkmış. Bu sırada sular adamakıllı kararmaya başlamış. Bu sefer Sessiz'i ve onunla beraber gidenleri aramak için sandaldan iki kişi daha ayrılmış. Fakat aradan çok geçmeden birçok meşaleli insanlar peydahlanmış. Bunlar bir ellerinde meşale, ötekinde kılıç tutuyorlar, her çalının çevresini dolaşıyor, çalının da içine kılıç dürterek yokluyorlarmış. Sessiz Mehmet bir mağaranın içine girmiş. Fakat çalı arayıcıları savuşup gitmiyorlarmış. Onu aramakta olan iki kişi, nerede olduklarının Sessiz tarafından anlaşılması için havaya bir kubur patlatmışlar. Bunu duyunca Sessiz arkadaşlarıyla mağaradan fırlamış.

Önlerine ilk gelen meşaleliyi hemen haklamışlar. Onu açılıp kapanan bir ağızla, titreyen bir gövde halinde yere serili bırakarak ırmak ağzına doğru koşmuşlar, bunu yaparken de düşmandan birini daha devirmişler.

Ne var ki, biraz ilerledikten sonra kendilerini düşmandan ibaret bir yarım dairenin ortasında bulmuşlar.

Artık yapılacak bir iş yok gibi imiş. Çünkü nisbet bire karşı yirmiyi bile geçiyormuş, ama gene de kılıçlara dayanarak kılıç sallamaya koyulmuşlar. Niyetleri de yarım daireyi kıyıya kadar geriletmek, ya da onu delip geçmekmiş. Tam bu sırada Sessiz'i aramak için kayıktan ayrılan iki kişi yetişerek kılıçla daireye dıştarafından saldırmışlar. Böylece daire yarılmış ve korsanlar ırmak ağzı yolunu tutmuşlar. Oraya varınca sandalın beş, altı kürek boyu denize açılmış olduğunu görmüşler. Karadaki korsanları görenler, kürekleri

kırarcasına tokaçlara yüklenerek sandalı siya edip gene ırmak ağzına getirmişler. Kürekte olmayan arkadaşlar, ellerinde piştovları ve dişlerinin arasında kılıçları karaya atlamışlar ve karadaki arkadaşlarının yardımına koşmuşlar, dişleri arasındaki kılıçları ve gözleri parlıyormuş. "Böyle ölünüz!" diye bağırarak piştovlarını patlatmışlar ve korkunç bir kılıç savaşı başlamış. Korsanlar son kılıç salışlarından sonra kütle halinde sandala binip avare etmişler ve denize açılıp Turgut Reis'i beklemişler.

Turgut Reis bu son kafilenin yaptığını pek beğenmedi. Fakat genç yaşına rağmen her şeyin tamamen tasarlanmış olan plana göre gidemeyeceğini öğrenmişti. Ne ise, iki hafif yaralıdan başka zayiat yoktu.

Heyeti umumiyesine bakılırsa, seksen, doksan mil uzunluğundaki bir kıyının keşfi de fena gitmemişti.

Turgut Reis gelen bilgiyi aklından şöyle toparlamıştı. Alikante limanında beş büyük gali ve ticaret eşyası yüklü ve üç barca, kale içinde de birçok Müslüman esiri.

– Torrevieja'da bir büyük kalyon kale toplan himayesinde demirli,

– Velez de Palos'da valinin kızını taşıyacak olan bir gemi (ne çeşit gemi olduğu belli değil).

– Kartajena'nın birkaç mil şimalindeki bir koyda Santa Martha adlı bir kadırga. Yani kıyı boyunca serpilmiş; on bir parça gemi. Turgut Reis o delikanlılık devrinde bile ayrıntının iyice organize edilip tayin edilmesiyle zaferin dörtte üçünün sağlanmış olacağınıpek iyi biliyordu. Elbette hesabın evde yapılıp da çarşıya uymayan kısmı için de geniş bir pay ayırırdı. Niyet bütün kuvvetiyle ilk önce Alikante'yi vurmaktı.

Ne var ki, şövalyelerin insanlık ve insaftan ne kadar uzak kalmışcellatlar olduklarını iyice bilen bir güney Anadolu kıyı evladı için Alikante'de kaleye kapatılmış olan Müslümanları, kızanları kurtarmak istememesi mümkün değildi. Fakat eğer Alikante'de sekiz gemi olsaydı, birbirinin üstüne yığdırılarak koca kadırgaya tıkılacak olan tutsakları, kendi beş küçük gemisine nasıl sığdıracaktı?işte bundan dolayı Alikante'de

sekiz teknenin bulunmasını Allah'ın bir inayeti sayıyordu. Sonra da başka yerlerde bulunan gemileri de almak istiyordu. Fakat örneğin Alikante'yi vurduğu zaman daha güneydeki limanlarda demirli olan gemilerin felaket haberini almamış olmalarını istiyordu. Onların haber almaması için, bütün bu gemilerin yirmi dört saat içinde fethedilmeleri gerekiyordu. Bu şartlar altında en ziyade başarı olasılığı yüksek olurdu. Fakat bir doğu rüzgârı esiyordu. Kendi bindiği kalitasının pruvasını kuzeye çevirdi. Öteki dört gemiye işaret verdi.

Onlar da "Kol nizamı"ile, yani gemiciler tarafından "deve katarı" diye anılan düzenle –dümen suyunca–birbirinin peşine düştüler. Böylece Alikante'ye yol alırken, öteki gemilerden adlarıyla yirmi beş kişi istedi.

Onlara şöyle konuştu: "Ben sizi iki sandalla Alikante'nin bir iki mil güneyindeki bir noktaya çıkaracağım, gizlice çıkacaksınız, en külüstür sandalı seçiniz. Çünkü onları kıyıda gizleyin, batırın, velhasıl görünmemeleri için ne yapmak gerekirse yapın. Sizin ilk işiniz, hiç etrafa sezdirmeden yirmi beş binek atı bulmaktır. Artık onları, şehir kenarında, birer ikişer mi, yoksa kırk elli hayvan barındıran bir ahırdan mı bulacaksınız, orası sizin bileceğiniz iştir. Siz Alikante'de bir gürültü olduğunu duydunuz mu, hemen atlara bineceksiniz ve hızla deniz kıyısındaki yollarda güneye doğru gideceksiniz. Arkanızdan bir atlı gelirse, onu hemen tutsak edeceksiniz. Maksadım Alikante'de olup bitenlerden aşağıdaki limanların haber almamasıdır. Eğer beceremeyeceğinizden şüpheleniyorsanız, size kılavuzluk edebilecek olan birini esir ediniz. Yanınıza ok, yay ve arkebüz almayınız. Yalnız yeterli barutla beşer altışar piştov alınız. Yanınızda kama da bulunsun. Sonra savaş icap ederse karada, yani arma ipi, küpeşte çıkıntıları ve güverte ıvır zıvırı gibi takıntıların mevcut bulunmadıkları bir yerde savaşacağınız için kılıçlarınızın en uzunlarını alınız.

Torrevieja'ya vardığınız zaman, kaleye en yakın ve kale çevresinden görünmeyecek bir yere gizleniniz.

Bizim gemileri görünce atlarınızıdört nala sürüp, bütün selsireleri ve boruları çalıp büyük bir gürültü yaparak kalenin içine dalın. Bir şey beklemedikleri için kapıları açık bulursunuz. İçeri girer girmez ateşaçın. Mukavemet edeceklerini sanmam. Ederlerse biz hemen imdadınıza yetişiriz. Etmezler de teslim olurlarsa, akıllarını başlarına toplamazdan önce silahlarını alınız ve onları hemen bir deliğe tıkınız. Ondan sonra ne yapacağınızı, Allah kısmet eder de sağ kalırsak size bildiririm," dedi. Turgut Reis bunları söylerken gözlerinde bir inanç ve güven parlıyordu. Onu dinleyenler, onun şiddetli ruh akışkanlığına uğramış oldukları için mi ne, yirmi beş çift göz, sevinçle alev alev parlıyordu. Turgutca'ya gelince, bir iki saat sonra başınıaslan ağzına sokacak olan bu delikanlı, düğün gecesi zifaf odasına girmek üzereymiş gibi mutlu ve fütursuzdu.

Bir aralık, çelik gibi metin yürekli olduğu Turgutca tarafından bilinen ihtiyar bir denizci yoldaşı ona yanaşarak yavaşça, "Turgut Baba (kendisi Turgut'un babası olacak yaşta olduğu için bu sözleri söylerken dudaklarında hafif bir gülümseme peydahlandı) sakın delikanlılığına kapılıp tedbirsiz bir işe girişmeyesin?

Düşmanın karınca ise ona deve imiş gibi hareket et," diye fısıldadı.

Turgutca, sevdiği bu adamın neden gülümsediğini anlayarak ona, "Babacığım," derken, o da gülümsedi.

"Korkma! Yer olur ki, en büyük tedbir delice hareket etmek olur, bir de, yer olur ki, en büyük cesaret en çekingen tedbirlere başvurmak olur. Bugün içinde bulunduğumuz durum, cesaretin asılzır delicesini ister.

Ben İspanya kıyılarına siftah geliyorum. Bundan sonra geldiğim zaman bu herifler beni tanımış ve noksan da olsa bana karşı bir tedbir almış olurlar. Hoş o zaman, ben de onları daha iyi öğrenmiş olurum, benim için en büyük baskın fırsatı işte asıl bugündür. Sen müsterih ol babacığım. Çok yakında Allah'ın inayetiyle Baba Turgut'un sana ne kadar layık bir evlat olduğunu, görürsün," dedi.

Öteki söylediklerine pişman oldu. Yanında gecenin karanlığında genç denizcinin dimdik kara siluetine bakarken, gözleri nemlendi. Eh kolay değildi bu. Cefalı ve ölümlü deniz hayatı! Yaşlı denizci içini çekti.

Turgutca'ya döndü, “bak oğlum, sen gençsin... Yanılmıyorsam bu denizlerde yılların süresince büyük işler göreceksin. Beneni konu yaşadım. Senden bir lütuf istiyorum. Şuzır delice cesaret ister dediğin işlerin birisini bana havale et,” diye yalvardı. Turgut ona, “Mürsel Ağa, İspanyolca biliyor musun?” diye sordu.

O, evet deyince onunla bir saat konuştu. Ondan sonra Mürsel Ağa, Turgut'un yanından ayrılıp aşağıya indi.

Turgut Reis de daracık kamarasına çekildi. Oraya teker teker ve çifter çifter birçok denizciyi çağırıp onlarla uzun uzadıya konuştu. Onlar yerlerine dönünce, “ne oldu? Ne yapacağız? Nereye gidiyoruz?” yollu sürü sürü soruyla karşılaştılar. Cevap olarak bir şey söylemiyorlardı, fakat gözleri sevinç ve güvençle parlıyordu. O kadar ki, aradan çok geçmeden ikişer, üçer olarak bir aşağı bir yukarı güverteyi tepenler olsun, aşağıda bağdaş kurup halka teşkil edenler olsun, başka başka şeylerden konuşuyor idiyseler de, özet olarak birbirine söyledikleri ya da bildirmek istedikleri şey şuydu: Büyük olayların öncesindeyiz. Emin olun arkadaşlar ki, o büyük vakaları yapacak olan bizleriz. Bunu tam imanla, dilimle ikrar ve yüreğimle de tasdik ediyorum.

Şafak yakındı. Turgutca güvertede yapayalnız duruyordu. Yıldızlara bakakalmıştı. O onlara ne diyor, onlar da ne cevap veriyorlardı? Kim bilebilirdi? Turgutca bu yıldızları çocukluğunda o ıssız Sıralovaz Dağlarında tanımıştı. Her nereye gitse onları da orada buluyordu.

Şafaktan önce süvarilik edecek olan elli kişiyi iki sandalla denize bıraktıktan sonra; önceden sözleşilmişolduğuna göre fener işaretiyle kırlangıcı çağırdı. Villajoyosa'ya gidip kente saldıracakmış gibi hareket etmesini, hatta arkebüz ateşi açmasını, karşılık görünce uzaklaşması ve gene geri

dönmesi ve bu manevrayı beş altı saat süresince tekrarladıktan sonra güneye doğru gelip kendisini aramasını tembih etti.

Kendisi doğuya doğru rota çevirdi. Hâlâ doğu rüzgârı esiyordu. Turgut Reis kısa zikzaklarla orsa alabanda volta vuruyordu.Şafak sökünce, panayır halinde olan Alikante kenti önündeki deniz sahasını ve deniz ufkunu her türlü gemi ve tekneden temiz görüyor ve işkilsiz, mutlu, "iç bade sev güzel, var ise aklı şuurun, dünya ya var imiş ya ki yok imiş ne umurun?" diye sevgilisinin kırmızı dudakları gibi kırmızı Alikante şarabını verip veriştiriyordu. Ufkun biraz ötesinde, yedi bela, kara topuz Turgut Reis'in beklemekte olduğunun farkında değildi. Hatta onun adını bile bilmiyordu. Ve bilmiyordu ki, aradan on sene geçmezden önce, "Turgut" diye adının telaffuzunu beceremedikleri için adını "Dragut"a çevirecekleri o denizci, (gene adını beceremedikleri için Barbarossa'ya çevirdikleri) öteki denizciden çok imparatorluklarının temelini sarsacaktı.

Turgut Reis'in volta vurmakta olduğunu söyledik. Osmanlı kadırgalarının boyları uzun, enleri dar olduğu için, orsada yana yattıkları zaman alabora olmak tehlikesi başgösterdi. Hatta fazlaca yalpada kürek lombozlarından su almaları olasılığı da vardı. Özellikle boyları volta başlarında çabuk dönmelerine engel olurdu. Bundan önce Turgut Reis'in her itibarla dengesinden emin olmadığı bir tekneye katiyen ayak basmadığını söylemiştik. Turgut Reis, dengenin yalnız teknede mevcut olmasına dikkat etmez, gemilerde denizci askerleri, yani savaşçıları ile denizci tayfaları arasında dengeli bir nisbetin varolmasına çok özen gösterirdi. Denizcilikte, deniz savaşında ve denizde savaş işlerinde ortaya yepyeni bir teknik koymuştu.

İşte bu sayede Preveze muharebesinde zaferin başlıca etkenlerinden biri olmuştu. Turgut Reis'in bu vasıfları, gerek Oruç Reis'i olsun, gerek öteki kardeşlerini olsun hayret ve hayranlık içinde bırakırdı. İşte bundan dolayı Turgut Reis yaz olsun, kış olsun bütün gemileriyle gerektikçevoltaya çıkardı.

Alikante limanında beş gali yanyana yatıyorlardı. Palamarları rıhtıma bağlanmıştı. İçleri hemen hemen boştu. Yalnız uyumakta olan forsaları beklemek üzere, her birinde, on, on beş kılıçlı ve piştovlu gardiyan bırakılmıştı. Galilerin biraz ötesinde yüklü olan üç barçanın kara siluetleri görülüyordu. İçlerinde bırakılmışolan üç beş nöbetçi müstesna, onlar da boş sayılabilirdi. Bütün şehrin pencerelerinin perdeleri arasından ışıklar parlıyordu. Çünkü yortu günleri idi. Kentte şenlik vardı. Gemilerde kim dururdu? Ne hoş oluyordu, Endülüsün Müslüman kızlarına Hıristiyanlığın kaynayan kanının saldırıcılığını göstermek! İspanya'nın patron havarisi, "Santiago"nun adına silahsız köleler ve kadınların önünde, kabzadan kılıç sıyırmak! Onların evlerine ve haremlerine dalmak, onları tutup dışarıya sürüklemek. Beş galinin komutanı

"Don Gonsalez Nuno de Lara"nın kolları çok kuvvetli idi. Kadınları kollarından, memelerinden bir tuttu muydu, beş parmağının yeri hiç olmazsa bir ay orada mor çürük halinde kalır geçmezdi. Fakat bu akşam günlerden beri içmekte olduğu şarap etkisiyle midir, nedir merhametli idi. Yarı sızmış bir halde, rahat bir koltukta uzanmakta idi. Belki de istediği zaman silahsız insanlara kılıç çalmakta serbest olduğunu bildiği için o dakikada kılıç kullanmaya tenezzül etmemekte idi. Ama olur a! Keyif bu! Şimdi, bu dakikada aklına esiverirse çekti miydi kılıcı, masum ve silahsız Endülüs eti üzerinde kılıç salısı eğitimine girişebilirdi. Şaka değil, o Baba Oruçlar mıdır, Barbarossa'lar mıdır –her ne karın ağrısı iseler– İşte o Türklere karşı kolları eğitimli bulunmalı idi.

Fakat defedin şu savaş mavaş fikirlerini! Bu akşamın harb parolası çengüçigâne, raks ve kırmızı şaraptaydı. "Gelsin şarap! Gitsin şarap! Gökten şaraplar yağsın! Sokaklardan şaraplar aksın!" Don Gonsalez, mahmur gözlerini koca salonu doldurmakta olan subaylarının üzerinde gezdirdi. Onlara, "Nasıl, iyi değil mi? Gelsin şarap gitsin şarap! Bir de bana şair değilsin derler," dedi. Salonda hazır olanların hepsi de bir ağızdan, "Efendim, böyle bir mısraı bercestenin altına

Homer, Hesiod ve Horace yalnız mühürlerini değil, kalıplarını bile basarlar," yollu sözler söylediler. Don Gonsalez, "Endülüslü garimedler gelsin!"

(Garimed, mitolojide ilahların sakisidir) diye el çırptı. Odanın içine, ellerinde şarap bardakları tutmakta olan birçok Müslüman kızları girdi. Hepsi de gülümsüyorlardı. Ne yapsınlar? Başlarını omuzlarının üzerinde tutmak istiyorlarsa, bu şekilde şarap bardaklarını taşımaktan hoşlanıyorlarmış gibi gülümsemeleri gerekti.

Don Gonsalez şarabı içti. Oradakilere "Biliyor musunuz ne düşünüyorum? O Baba Oruçlar mıdır nedir?

İşte onlar, örneğin bu gece buraya bir saldırmalılar da günlerini görmeliler," dedi. Her taraftan kahkahalar koptu. Salonda Dük do Alva'nın meşhur zırhlı piyadesine mensup birçok kişi vardı. Kalın çelik miğfer ve zırhlarını bir tarafa atmışlardı. Onlar birdenbire dil açıklığı kazandılar. Ortalığı, Barbaros'ların adreslerine gönderdikleri küfürlere boğdular. Gene şaraplar geldi. Öyle ya, geceleyin denizin durgun suları kancık olur. Zindan gibi sular üzerinde sallanıp durmaktansa, oradaki yumuşak yastıkların üzerinde sızmak daha rahat olurdu.

Filo komutanı böylece eğlenirken, içeriye bir subay girdi ve komutana Barbaros'lardan kaçan bir Hıristiyan forsanın kendisini görmek istediğini ve kendisine söyleyecekleri olduğunu bildirdi. Don Gonsalez, "Getirin onu!" diye bağırdı. Salona uzun boylu bir Fransisken rahip girdi. Çekmiş olduğu işkencelerden dolayı sendeliyordu. Üstü başı yırtıktı. Edası alçakgönüllü, fakat sakin ve kendine hâkimdi.

Komutanın onu tepesinden tırnağına kadar yoklayan alaycı bakışını dik durarak karşıladı ve kumandana hürmet ettiği için, onun izni olmadan konuşmaktan çekinmekte olduğu duygusunu verdi. Komutan, sonunda "nereden geliyorsun ey forsa?" diye sordu.

Adam, "korsanların, yani Barbaros'ların kadırgasından kaçtım," dedi.

"Seni ne zaman ve nerede yakaladılar?"

“Napoli limanından kutsal babamız Üçüncü Paul’un emirleriyle Korsika Adasına giderken, rüzgâr iyi idi, fakat korsanların kürekleri bize yetişti. Talih de onlara yardım etti. Bacaklarımıza zincirler takıldı. Param yoktu ki kurtuluş parası diye verip hürriyetimi satın alayım. Sardenya’nın Karbonara burnuna yanaşırken, ayağımdaki pranga demirinin çatlak olduğunun farkına vardım. Geceydi, uğraşınca kırıldı.Kıçtan gelen uygun rüzgârla gidiyorduk. Forsalar, alınlarını kürek topaçlarına dayamışlar uyuyorlardı, kürek lombozundan yavaşça kendimi denize bıraktım. Yüze yüze karaya vardım. Oradan yaya olarak Kalyari’ye geldim. Oradan Napoli’ye giden gemi yoktu. Buraya gelen bir gemi vardı. Buraya geldim, iyi de oldu. Çünkü Napoli’ye varır varmaz buraya göndermek niyetinde olduğum haberi, doğrudan doğruya size bizzat getirmek onuruna erdim.”

“Çabuk söyle o haber nedir?”

“Efendim korsanların söylediklerine göre Sardenya ile Tunus arasında bir gidiş geliş yapacaklardı.

Oralarda bir şey bulamazlarsa Lampedusa’ya gidip orada beş on gün ganimet bekleyeceklerdi. Ondan sonra Villajoyosa’ya çıkıp Alcoy kentini basmayı kuruyorlardı. Herhalde şimdi Villajoyosa’ya doğru yolalmaktadırlar.”

Rahip bu sözleri söyler söylemez, Don Gonsalez Nuno de Lara hiddetle ayağa fırladı. Fakat ayağa fırlamasıyla birlikte koltuğa düşmesi bir oldu. Rahibe, “Yalan söylüyorsan, seni diri diri yaktıracağım. Bunu bil!” dedi. Orada bulunan birkaç yüksek rütbeli subaya dönerek, “biz burada daha çok bekleyemeyiz.

Bizim yolumuz Amerika’dır. Kumanyaları yüklemiş bulunuyoruz. Kale muhafızına selamımı bildiriniz.

Şimdiden tezi yok, hemen o köpeklerin hepsini (yani kalede kapalı olan Müslüman tutsakları) rıhtıma indirsin. Git söyle” dedi.

Don Gonsalez’in öfkesi sarhoşluk öfkesi olduğu için parlamasıyla sönmesi bir olmuştu. Orada oturan Alikante

corregidoruna (valisine) “eğer yanılmıyorsam ekselans, Villajoyosa sizin kazalarınızın biridir.

Zatıâlileri, bittabi daha iyi bilirler, fakat buradan oraya bir miktar takviye kuvveti gönderseniz fena olmaz gibi geliyor. Ah senyor corregidor! Şu işler! İnsanın oturup da rahat rahat bir bardak şarap içmesini devrimiz çok görür. Galiba size yarın veda etmek teessürünün zebunu olacağız. Size bu acımı por la boca de mi herida, yüreğimin yarasının dudaklarından söylüyorum,” dedi.

Öteki, “doğru söylüyorsunuz senyor comandante, fakat vakit var, yarın takviye kuvvetinin gönderilmesini düşünecek vaktimiz bulunur,” dedi.

Don Gonsalez, corregidora akıl öğretmenin iyi bir etki yapmadığını anladığı için ona bir, “hakkınız var,” dedikten sonra gene rahibe döndü ve ondan “Bu Barbaros’ların emirlerinde kaç gemi vardı?” diye sordu.

Rahip, “Herhalde bilirsiniz senyor comandante. Zincirli tutsakların, yaşlı gözlerinin önünde gemilerin sayısı değil, fakat özgürlük tüter. İşte bundan dolayı casusluğu adamakıllı becerecek durumda değildim.

Zaten kürek lombozundan neyi görebildim ki? Gece yüzerken farkına vardığım bir şey var idiyse o da, dalgaların hürriyetime set çekmekte oldukları idi. Gündüz olunca apaçık denizin yüzünde, o melun ve habis şeytanları ima edecek bir fiskecik bile yoktu. Zaten ulu Tanrıya şükürler olsun, hürdüm. Bittabi hür olunca da güneşin, berrak göklerin ve gökler kadar berrak olan denizlerin şanına hayran kaldım. Hey gidi ulu Tanrım hey! Neler de neler yaratmamıştı? Sözgelimi hikmetine hepimizin kurban olası Tanrım, sizin gibi şanlı bir zat yaratmış ve şanınızın büsbütün meydana çıkması için, benim gibi hakir ve sünepe bir rahip yaratmış. Rahip diyorum. Hâşâ hâşâ, bu iddialı bir laftır. Kibirdir. Kendime rahip deyince gülesim ve hatta kendi enseme bir tokat vurasım geliyor,” dedi.

Rahip bu sözü söyleyince salonun enince ve boyunca bir kahkaha selidir aktı. Don Gonsalez “Dur bakalım papaz

kardeş! Herkes burada cümbüş ederken, senin aç kalmaklığın doğru değil,” dedi.

Kapıdan tarafa, “yemek ve şarap getiriniz!” diye bir emir gürletti. Gene rahibe dönerek, “Hele karnını doyur da, sana soracaklarımı sorarım. Ha, bir şey daha var, sana bir Müslüman garimed (mitolojik saki) getirsinler. Hem sana şarap sunsun.” –Senyor comandante sözünün burasında rahibe çapkınca göz kırptı–

“Ne diyordum? Hem şarap sunsun, hem de kiraz dudaktan bir öpücük,” dedi.

Rahip, ikiyüzlülüğü göze batan bir tavırla “Biz ruhaniyetli San Fransesco di Ascoli’nin tarikatının mensupları kadın yüzüne bakmayız,” dedi.

Öteki, gevrek gevrek güldü, “Uzun etme! Hem Müslüman dişiler insandan ve kadından sayılmazlar.

Tarikatınızın yasağı onlara şamil değildir,” dedi. Elini çırptı, kapıya doğru “Yahu bir Müslüman garimed getiriniz dememiş miydim, hani ya?” diye bağırdı. Birkaç ses birden aceleile, “geliyor efendim,” dediler.

Bir iki dakika sonra içeriye, yüzüne bakılamayacak kadar güzel bir kız getirdiler. Kız, hiç de alışmadığı, zil zurna sarhoş erkeklerle dolu olan o salona girince saçlarının diplerine kadar kıpkırmızı kızardı ve şaşaladı.

Onu rahibin yanına getirip “abajoj pero!” (çök be köpek!) diyerek yere çarptılar. Kız, rahibin neredeyse dizlerinin üzerine yuvarlanacaktı.

Tam o sırada corregidorun önüne gelip selam veren bir subay, “Villajoyosa’dan gelen iki süvari hemen sizi görmek istiyor, ne emir buyurursunuz?” dedi.

Corregidor, “gelsinler,” buyurdu.

İçeriye, mahmuzlarını çıngırdatarak kan ter içinde iki süvari girdi. Selam verip put gibi durdular.

Corregidor, “söyleyiniz!” diye gürledi. Süvarinin biri, ezberlenmiş olan bir dersi okuyormuş gibi hızlı hızlı

“efendim bu sabah saat ona doğru kırmızı zemin üzerinde bir kuru kafa ve onun altında kılıç tutan bir kol

resmi taşıyan bir bayrağı çekmiş olan kocaman bir düşman gemisi Villajoyosa kentini topa tuttu. Yüksek noktalarda nöbet bekleyen gözcüler, ufkun boylu boyunca dizili duran kara noktalar gördüler ve bunların düşman gemileri olduklarına hükmettiler. Plaza Comandantesinin emriyle buraya gelip size keyfiyeti bildirmek şerefine nail oluyoruz," dedi.

Corregidor sarhoş sarhoş güldü, "Yüksek bir şeref doğrusu!" dedi. Sonra Alikante askeri kuvvetlerinin komutanına dönerek, "görüyorsunuz ya? Sizi rahatsız etmek istemezdim. Fakat –emir değil ya– bütün kuvvetlerinizle hemen şimdi yola çıkıp zorlu yürüyüşlerle Villajoyosa'ya yetişmeniz gerekiyor," dedi ve çıkıp gitti.

Don Gonsalez subayların birine, "git hemen bak! Kaledeki köpekler rıhtıma getirildiler mi?" dedi. Subay selam verince dışarıya fırladı. Don Gonsalez, rahibe dönerek, "aşk olsun sana, geç getirdin ama bizlere doğru haberler getirdin," dedi. Boğazını temizlemek için birkaç kere öksürdükten sonra gene rahibe "ne duruyorsun? Böyle bir fırsat her zaman ele geçmez. Sıkıştır şu kâfiri, sık bakalım yanaklarını, iyice sık!

Hah şöyle! Yanağı sıkanın da yanağın sıkıldığını seyredenlerin de hoşuna gider bu," dedi.

Rahip kızın yanağını sıkarmış gibi yaparken, aşk sözleri söyleyecekmiş gibi kulağına doğru eğildi ve yavaşça "korkma kızım, ben Müslümanım, sabret, belki de kurtulman yakındır," dedi. Kızın rengi öyle attı ki, kireç gibi bembeyaz kesildi.

Don Gonsalez ile Corregidor rahibe, hemen hemen ikisi de birden "ah gidi kâfir, hele bak etkili aşk sözleri söylemesini ne de iyi biliyorsun. Hemen nerede ise kız bayılıp ağuşuna düşecek," dediler. Bu arada kentte borular öttü. Birkaç kişi, pencerelerden dışarıya bakarken birbirine, "Plaza komutanı kente dağılmış sarhoş askerlerini öyle boru ile davulla kolay kolay başına toplayamaz. Ne olacak,

gelenleri alır, hayırlısı ile yola çıkar. Gelmeyenler yakalanmamak için köşe bucak saklanırlar,” diyorlardı.

Az sonra esirlerin rıhtımda toplanıp toplanmadığını anlaması için gönderilen subay geri döndü. Don Gonsalez’e selam verdikten sonra, “tutsakların hemen hemen hepsi rıhtıma getirilmiş bulunuyorlar, geri kalanı da yolda efendim” dedi. Öteki kuru bir “pekiyi” ile karşılık verdi ve başını döndürüp sözümona kıza sulanan rahiple meşgul oldu.

Aradan bir çeyrek saat geçtikten sonra kentten gürültüler gelmeye başladı. “Ha? Ne oluyor?”

Don Gonsalez’in, corregidorun ve salondakilerin gözleri pencerelere döndü. Şafak mı söküyordu?Yok a canım! Havadaki parıltılar? Acaba yıldızlar mı? Yoksa güneş şaşırdı da doğu ufkunda doğacağına limandan mı doğmaya kalkıştı? Liman değil, sanki bir alev gölü. –İhanet!ihanet – Don Gonsalez sendeleye sendeleye ayağa kalktı. “Kılıcım nerede? Silah başına!” diye bağırdı. Gözü rahibe ilişti. “Vurun şu keratayı. Bu herif papaz değil. Alçak bir casus! Getirdiğin müjde bu muydu? Hani ya kılıcım? Galilerim yanıyor? Öldürün şu herifi!” diye avaz avaz haykırıyordu.

İşte o zaman rahip birdenbire ayağa fırladı. Dinsel kisvesini bir tarafa fırlattı. Comandante karşısında, yalın yatağan bir korsan gördü. Korsan bir ifrit gibi saldırdı. Yatağan havada bir çark etti miydi, dairenin yarısı mavi, yarısı kırmızı oluyor ve oradakilerin birinden biri yere düşüyordu. Yatağanın bu çalışı, onu görenlerde savaş umut ve olasılığını kökünden uçuruyordu.

Dışarıda vahşi bir karışıklık, yanan iki galinin göklerdeki kara dumanlı kızıllığı, korku yaygaraları, kılıç şakırtıları ve piştov gümleyişleri, kıyasıya bir savaşın habercileriydi. Salonda Mürsel Ağa’nın (sabık rahip) yatağanı yan vurup hayırlısı ile yalman çıkarıyordu. Hele Mürsel Ağa’nın kıza yavaşça vermiş olduğu kama, sözümona bir dişi parsa, diş tırnak olmuştu.

Ne var ki, salonaki İspanyollar artık kendilerini topluyorlardı. Mürsel Ağa içinden, “hani ya?

Gecikiyorlar!” Yoksa genç Turgutca Reis bir engele mi rastgelmişti? Yazık olurdu delikanlı denizciye.

“Ben de, öyle ise kendimi pahalıya satayım,” diye düşünüyor ve nerede bulunduğunu duyurmak için korkunç bir korsan narasını atarak yatağanıyla saldırmakta devam ediyordu. Şehirden feryat gitgide daha ve daha yükseliyordu.

İşte o zaman bir kanadı açık olan kapı, çerçevesiyle birlikte paldır küldür içeriye devrildi, birkaç piştov patladı. Düşmanların arasından dalkılıç birkaç korsan fırladı. Mürsel’in tek başına bir aslan gibi çarpışmakta olduğunu görünce, kılıçları şimşekler gibi çaktı.

Korsanın biri, “kapıyı tutun!” diye bağırdı. Tavandaki kandilli avize, takımıyla tavandan koptu. Yerde şangır şungur söndü. Perdeler ve masa örtüleri tutuştu. Korsanlar birden yüzgeri ederek kapı dışarı fırladılar.

Dışarıda kadın çığlıkları duyuluyordu. Olanca seslerle şehadet kelimesini tekrarlıyorlardı. Savaşgürültüsünü tınmayan korsan yürekleri, bu, imdat isteyen kadın sesleriyle burkuldu. Duman ve alevler içinde, yukarı mahalleden birkaç korsan gecikmiş olan esirleri rıhtıma doğru sürüyordu. Ne var ki, şaşkınlığa uğrayarak dizinin bağı çözülen ve kılıcını atıp kaçan düşman, kovalanmadığını görünce kaçışını yavaşlattı, biraz sonra durdu, ayak direyerek savunmaya ve sonra da saldırıya geçti. Artık düşman, kendisine saldıranların bir avuç korsandan ibaret olduklarını biliyordu. Baskın dolayısıyla uğradıkları paniğin kendilerine ne büyük telefata mal olmuş olduğunu görüyor, işlemiş oldukları hatadan utanıyor, öfkeleniyor, kin duygusu ile kudurarak al takke, ver külah dövüşüyorlardı. Korsanlar, yanmamış olan üç galiye ve üç ticaret gemisine, rıhtımda toplanmış olan tutsakları acele bindiriyor, galilerden kurtarmışoldukları forsaların da yardımıyla çoluk çocuk kalabalığın etrafında bir savunma halkası oluşturuyorlardı.

Birbirlerine girdikleri için piştov kullanılamıyordu. Zaten korsanlar pek darda kalmayınca piştov kullanmazlardı. Ekseriya onları son çare olmak üzere kuşaklarında sokulu bırakırlardı. Korsanlara göre savaş, silahlar kraliçesi yalın kılıçla yapılırdı. İşte bundan dolayı iki taraf da karşılıklı olarak ayaklarını sağlamca yere dayatıyor, iki tarafta da gözler, hasım gözlerinden ve kılıcından ayrılmıyordu. Hızla değişen çeşit çeşit tavırlarla savunma ya da saldırıya çabalanıyordu. Biri bir yeri vuracakmış gibi yaparak başka yere kılıç salma tasarlıyor, şimdi ileri atılıyor, şimdi geriliyor, şimdi çaat.... Çat, çat, çat hasmının çevresinde dolanıyor, rakibinin kılıcını uzaklaştırınca, kendisininkini “ya fettah!” diyerek İspanyolun başına çalıyordu.

Tutsaklar galilere bindirildikçe, onların çevresinde korsanların oluşturdukları daire küçülüyordu. Kılıç salışları boşa gitmiyordu, fakat denizcilerin kolları yorulmaya başlıyordu. Son tutsaklar yüklenince, rıhtımda üç gali ve üç ticaret gemisinin önünde toplanmış olan korsanlar, taşımakta oldukları olanca piştovlarla düşmana ateş ettiler. Düşman geriledi. İşte o zaman korsanlar gemilere hopladı. Palamar ipleri, birkaç kılıç vuruşuyla kesildi. Kürekçilere “siya!” emri verildi. Gemiler kıçın kıçın giderek rıhtımdan yavaşyavaş ayrılıyorlardı. Rıhtımdaki düşman, gemilere arkebüzlerle ateş etti. Fakat gerek gemilerden, gerekse ticaret gemilerinden oklar vıngıldadı ve arkebüzler patladi. Arkebüzlerle birlikte galilerin başlarında ağızlarına kadar hurda, ıvır zıvır ve çakıllarla dolu olan toplara, “ateş!” emri verildi. Rıhtımın enini bir duman bulutu kapladı. Duman bulutunun içinde birbirine denk alev dilleri vardı. Alikante baskını tamamlanmıştı.

Duman bulutu kalkınca Alikante limanında yanmakta olan iki galiden arta kalan odun parçalarından başka, gemi yoktu. Don Gonsalez Nuno de Lara, atalarının Tarık Bin Ziyad’a karşı” Keres de La Frontera’da savaşmış olduğunu ileri sürerdi. Onu hizmetçileri salonda, bir tarafı yanmakta olan masa örtüsünün altında, “Az kaldı ekselans kebap

olacaktınız!...” diye kurtardılar. Kendine gelince, “kılıcımı getirin! Ben o köpeklere gösteririm!” diye bağırdı. Köpek dediği, Sıralovazlı çoban Veli’nin oğlu Turgut Reis, birkaç saatin içinde iki emperiyal galiyi yakmış, üç emperiyal galiyi ve üç ticaret gemisini de yedekte çekip götürmüştü. Kaledeki bütün tutsakları kurtarmış ve emperiyal Alikante şehrinin de hiç olmazsa üçte birini yakmıştı.

Turgut Reis, zaptedilmiş üç düşman kadırgası ve üç ticaret gemisine Müslüman tutsakları yüklemişti. Üç kadırga, Amerika’ya kadar seyahat için gereken kumanyayı almıştı. Turgut Reis, bu gemilerden bir miktar barutlarını ve güllelerini aldı. Ticaret gemilerinde çuhalar, ipekler ve bir miktar altın vardı. Turgut Reis bu altı gemiyi Halkulvat’a gönderdi.

Turgut Reis, Alikante baskınından iki üç saat sonra beş gemilik eskadronuyla “Torrevieja”nın önünde gözüktü. Şafak söküyordu. Turgutca’nın gözükmesiyle birlikte, karada bir kıyamettir koptu. Düdükler ötüyor, piştovlar patlıyor, küçük kalenin kapısından bir sürü süvarinin toz duman içindedört nala içeri daldıkları görülüyordu. Göz ile kaş arasında kalenin tepesinde kırmızı zemin üzerinde kafa ve onun da altında kılıç tutan koldan ibaret (Baba Oruç’un) korsan bayrağı çekilmiş dalgalanıyordu.

Limanda demirli olan kalyonun tayfasının çoğu, komutanları ve subaylarıyla dışarıda bulunuyordu.

Kalede, korsan bayrağının yapraklanmasıyla birlikte birkaç toptan ibaret olan kale toplarının kalyona ateşaçması bir oldu.

Ama güllelerde isabet yoktu. Bazıları deniz kenarında toz duman, bazıları da kalyonun çevresinde köpük ve yüksek su sütunları kaldırıyorlardı. Turgut Reis’in de gemileri (vurmamak, fakat korkutmak üzere) ateşaçtılar. İki ateş arasında kalan kalyon, çok geçmeden teslim bayrağını çekti. Kaleye taşınmış olan tahıllar ve kalede kurtuluş parası verebilecek İspanyollar, kalyona taşındılar. Kaledeki barutun büyük bir kısmı, top, gülle ve başka silahların hepsi Turgut

Reis'in filosuna taşındı. Karada bırakılan barutlarla kale duvarlarına, lağımlar hazırlandı ve Torrevieja kalesi takımıyla havaya uçuruldu. Turgut Reis, kalyonu da Halkulvat'a gönderdi. Süvarilere kıyı boyu güneye gitmeleri emrini verdi. Bütün bu işler bir buçuk saatte tamamlanmış bulunuyordu.

Donanma gene güneye yollandı. Gemiler artık korkmuyorlar, kıyının bir mil açığında Palos burnuna doğru dalgaları yarıyordu. Karadan ise süvariler hızla ilerliyorlardı. Palos burnunun kuzeyinde Murcie (Arapça Mersiye) Corregidoru (valisi) Don Jose de Texada'nın kızını Sicilya'ya götürecek olan gemiye karadan ve denizden saldırdı. Gemi, hiç kimsenin burnu kanamadan zaptedildi. Fakat corregidorun kızı ortada yoktu. Zaten ellerine orada topu topu dokuz baş dişi geçmişti. Bunlar da "Senyorita Kandida, acaba nerede?" diye saçlarını başlarını yoluyorlardı. Korsanlar kendilerinden kümelice bir kurtarmalık almayı umdukları Senyorita Kandida'nın ortada bulunmamasına hem şaştılar, hem üzüldüler, ah vah eden dokuz kadın ise senyoritanın hizmetçileri ve aynı zamanda gençceğizin yüreğinin sesine uyarak, bir delikanlıya yüreğini kaptırmamasına dikkat edecek olan yaşlı başlı düennalardan ibaretti. Genç korsanlar,

"Bu kartaloşları, bu uyuz tavukları neyliyelim? Asıl pilici kaçırdık galiba?" diye yakınıyorlardı.

Turgut Reis, zaptedilen gemiyi Ateş Yaşarın emrine verdi ve kendisi, (rüzgâr kesilmişti) küreklerinin bütün hızıyla Santa Martha kadırgasını da ele geçirmek üzere güneye dümen tuttu.

Süvarilerin onu, on beşi, halis muhlis gemici olup süvariliğe alışık olmadıklarından, at üzerinde dalaklarının fena acımakta olduğundan yakındılar. Bunlar gemilere alındı ve onların yerine gemidekilerden biniciliği becerebilenler seçilerek karaya gönderildi. Bunların arasında Sarı Hamdi ile Sessiz Mehmet de vardı.

Murcie Corregidoru Don Jose de Texada'nın kızını götürecek olan Nina gemisi yola çıkalı birkaç saat olmuştu.

Turgut Reis'in uyarısı üzerine Ateş Yaşar tutsakları mevki, rütbe ve servetlerine göre tasnif ediyordu. Fakirlerden pek az bir şey alınıyor, bazen hiçbir şey alınmıyor, onlar serbest bırakılıyorlardı.

Ateş Yaşar böylece, otuz kırk tutsağı sorguya çekip, adlarını, doğdukları yerleri, verecekleri kurtulmalıkları kaydettikten sonra bu kez sıra iyice giyinmiş saçlı sakallı bir gence geldi. Bu delikanlı odaya getirildiği zaman korkudan beti benzi atmış, tirtir titriyor ve alnından boncuk boncuk terler akıyordu.

Ateş yaşar ona "senin adın ne?" diye sorduğu zaman, sert bir tokat yemiş gibi sarsıldı. Şaşaladı ve ne dediğini bilmeden "Kandida!" dedi. Bunu söylerken çenesindeki sakal yere düştü. İşte o zaman genç, az kalsın bayılıp yere devrilecekti. Ateş Yaşar bir adım ileri atarak, kibarca "Müsaade edersiniz değil mi?" diyerek bir eli ile gencin dudaklarına basarken, öteki eli ile bıyıklarını çekip çıkardı (Çünkü takma sakalın ardından, gerçekten de güzel bir kız yüzü çıkmıştı).

Ateş Yaşar, pek alaycı ve aşırı biçimde övücü bir tavırla kıza, "Yanılmıyorsam Don Jose de Texada'nın kızı Senyorita Kandida'nın önünde bulunmak onuruna erişiyorum. Fakat ister mücevherlerinizi bizlere kaptırmamak için olsun, ister kurtulmalık vermemek için olsun, neden erkek kıyafetine girmek zahmetine katlandınız? Güzel yüzünüzü arkadaşlarımın birisine göstereydiniz onlar sizin kurtulmalığınızı rahatlıkla öderlerdi. Mücevherlere gelince, sizi gördükten sonra artık mücevherlerin yüzüne mi bakılır?" dedi. Kızın bütün kanı, utancından yüzüne harlamıştı. Ne söyleyeceğini şaşırdı. Alay edildiğinin farkına vardı.

Birdenbire bir çocuk gibi hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Yaşar daha fazla ısrar etmeyerek birisini çağırdı ve: "Kızı yandaki kamaraya alınız, orada biraz dinlensin. Eğer birisiyle görüşmek istiyorsa bildirsin," dedi.

Aradan çok geçmeden, kızın Petruccio adında bir ihtiyarı görmek istediği anlaşıldı. İhtiyarı bulup kıza götürdüler. Kız

onunla konuştuktan sonra Petruccio, Ateş Yaşar'ı görmek istedi.

Yaşar'a "Efendim bu kızı, yani Senyorita Kandida'yı ta yürümeye başladığı çağdan beri tanırım. Benim elimde büyüdü dersem yalan söylememiş olurum. Çocukluğundan beri benden hiçbir sırrını saklamazdı.

Babası (ömrü uzun olsun) Don Jose pek zalim bir adamdır. Kızını Sicilya'daki büyük Katolik manastırına göndermek istiyordu. Kız, Don Jose gibi bir adamın kızının manastıra girince, çıraklık (novitiate) dönemini bile o büyük kutsal Haç manastırında, mümtaz bir mevki ihraz ederek geçireceğini biliyordu. Aynı zamanda biliyordu ki, manastırın başrahibesi yani Abesi ölünce, kendisi başrahibe olacak, manastır duvarlarının içindekilerinin hayatlarına hükmedecek ve manastırı yönetecektir. İspanya'da bir kadın için kraliçelik dışında bu önemde bir mevki daha yoktur... Ne var ki, kız tabiatın ona verdiği güzellikten ömrünce yoksun kalacağını düşünüyor ve üzülüyordu. Bana bu şeyleri anlatırken limana hâkim yüksek evin penceresinden aşağıları seyrediyor ve kendisini Sicilya'ya götürecek olan gemiye acele ile cephane ve erzak yükletilmekte olduğunu gördükçe gözyaşlarını tutamıyordu. Ben ona gemiye erkek kıyafetinde girmesini telkin ettim. Sicilya'ya vardıktan sonra onu İtalya'ya kaçıracaktım. Yanımıza bin altın dukat almıştık. Benim bir ayağım mezardadır. O para onu ömrünün sonuna kadar geçindirebilecekti, mücevheratın bir kısmını da almıştık. Hepsi de bende, bir sandık içindedir. Onları kurtulmalık olmak üzere kabul etmenizi ve kendisinin İtalya'nın (size kolay gelebilecek) herhangi bir noktasına çıkarılmasını yalvarmaktadır. Çünkü artık geleceğinin tamamıyla söndüğüne inanmaktadır. Ve kendisinin kim olduğunu gizleyerek el emeği ile geçimini sağlamak niyetindedir. Babası tutsak olduğunu duyarsa, onun için büyük bir kurtulmalık verecektir. Fakat onun manastırdan kaçmak için erkek kıyafetine girmiş olduğunu da mutlaka duyacaktır. Bundan dolayı onu belki de hayatına mal olacak cezalara da

çarptırmaya kalkışacaktır. Kız, babasına dönmeyi bir ölüme gitme saymaktadır ve bunda da haklıdır” dedi. Bunlar anlatılırken adamın sesi kırık, yüzü hüzün içinde idi. Bu söylediklerinin kabul edileceğini ummadığı ve kızı canlı bir insandan çok, gelecek büyük acıların ve felaketlerin avı saymakta olduğu besbelli idi.

Ateş Yaşar da üzgündü. İhtiyara, “kurtulmalık olarak vermek istediği bin altın dukat ile mücevherler, deniz yasalarına göre bizim savaşarak elde etmiş olduğumuz ganimetlerdendir. Onlar zaten bizim malımızdır. Fidyei necat olarak onu kabul etmek demek, kendi malımızı (ki onda bütün mürettebatın payları vardır), kızı kurtarmak için gene kendimize vermek demektir. Bu saçmadır ve olamaz. O dukatlar ve mücevherat, deniz kanunlarına göre, onda hakları olanlara dağıtılacaktır. Bu yasaları biz koymadık, siz koydunuz ve onları bizim uyguladığımızdan bin kez daha gaddarca uyguladınız ve uygulamaya devam etmektesiniz. Bu işte son söz, elbette reisimiz Turgut Reis’e aittir,” dedi ve içini derin derin çekti.

Petruccio başını eğdi ve Dona Kandida’nın bulunduğu kamaraya döndü.

Ateş Yaşar ihtiyarı kamara kapısına kadar hazin gözlerle izledi... İçinden, “Bende bu acıma nereden doğdu? Arkadaşların eğlencesi olacağız?” diye düşünüyordu. İşte bu yürek yufkalığını gidermek için önlerine bir İspanyol parçası mıdır, kalyonu mudur, karavellası mıdır ne karın ağrısı ise, onların birisi çıkmalı idi. Ne zalim heriflerdi onlar. Sen şipşirin kızı manastıra sokmaya çalış, sonra da kızın bu gelecekten kendisini kurtarmaya çalışmasını büyük bir suç say. İnsan mıydılar şu İspanyollar? İşte ya!

İspanya’da yakmadıkları kız, kızan, silahsız insan kalmıyordu. Kıza karşı, kendisini gaddarca davranmak zorunda bırakanlar gene onlardı. Ah ne olurdu, ufukta bir tanesi gözüküverseydi? Dövüşmek için kanı sıcak sıcak kabarırdı, gönlünü kabzasından fırlayan kılıcı gibi acının içinden azat ederdi. Şimdi ise içi sızlayıp duruyordu. Sanki

daracık ve kasvetli dar bir yerin duvarları arasına sıkışmış gibi idi. Oduvarlardan dışarıya atılıp kurtulamıyordu. Ufuklar bomboştu. Bu acıma duygusu da nereden gelmişti? Ne için içini böyle acıtıp duruyordu. Onu boğmalı idi....Kaşlarını çattı. Kıza birkaç söz söylemeli idi. Genç kanıyla atan damarları, orsada yapraklanan flok yelkeni gibi güm güm atarak kızın oturmakta olduğu kamaranın kapısına vardı. Kız kapıya geldi, ikisinin de gözleri buluştu.

Ateş Yaşar bir cehennem zebanisine yakışacak çatık bir suratla, ancak cennet meleklerinin söyleyebileceği tatlı sözler söyledi. İhtiyar bir korsan, “hey gidi gençlik hey, çifte kumrular gibi sevişmeye koyuldular. İkisi de alabora oldu,” dedi. Onun yanında duran bir genç, “Ne sevişiyorlar yahu? Ateş’in suratını görmüyor musun? Provezza fırtınası gibi kararıyor,” diye cevap verdi. İhtiyar gülümseyerek,

“Arabın suratı gibi kararması, kendini elin günün karşısında ele vermek istemeyişindendir. Hem de belki sevdiğine kendi kızıyordur. A avanak, fırsat varken dolu gönülle laçka skuta sev gitsin. Benim gibi tohuma kaçıp da çakal (ihtiyar) olduğun zaman aşk kaç para eder?” dedi. Genç “iyiama, kız İspanyol!” demesi üzerine ihtiyar, “sevgi geldi miydi sınır mınır mı dinler?” diye cevapladı.

Bir başka kümede korsanlarda’n biri, “Ben bahis koşarım. Ateş abayı adamakıllı yaktı. Yahu bizim payımız vardır diye kızın altın dukatlarını kabul etmedi. Sanki biz denizlere zengin olmak için mi çıktık?

Kim payını istiyor ki?” dedi. Karşısındaki “Bak Nedim, bu işte karar vermek Turgut Reis’e düşer. Onun da ne karar vereceğini bilmek için keramet sahibi olmak gerekmez. Yaşar mutlu olsun diye üstelik para da verir yahu!” dedi.

Böylece bir saat önce adı Nina olan gemi Halkulvat’a doğru dalgalan kırarken içinde hem cennete, hem de cehenneme ait olacağı sanılabilinecek sahneler geçiyordu.

Turgut Reis hiç vakit geçirmeden güneye rota tutmuştu. Kartajena’nın birkaç mil kuzeyindeki küçük koyda Santa Martha’yı gördü. Hemen beş gemisinin pruvalarını gemiye

doğru çevirerek bütün hızıyla üstüne davrandı. Santa Martha'nın pruvası kara tarafında idi.Kıçındaki toplar büyük olsa bile beş geminin pruva ateşiyle başa çıkamazdı. Santa Martha bir ok bile atılmadan zaptedildi. Turgut Reis dağlardaki köylerde belki kaçmak isteyen Müslüman vardır diye, yirmi otuz defa kuru sıkı top attı. Kartajena Dağları angılanarak inlediler. Turgutca, "Yaptığım iş biraz tehlikelidir. Belki top sesi Kartajena'dan duyulur, orada kuvvetli bir filo varsa üstümüze gelir. Gerçi, gelse de önce Allah, haklarından geliriz. Fakat niye boşu boşuna yoldaş kanı dökmeli. Burada bir saatten fazla duramayız."(Bu sözleri söylerken gemi kasarasından, deniz kıyısındaki beygirleri gördü. Atlar kişniyorlardı. Boyunları eğik, yeleleri uçuyordu.

Ağızlarından beyaz köpük çıkıyordu.)"Karaya haber veriniz. Oradaki yoldaşlar atların iyilerini seçip biraz ot ve samanla (ellerine ne geçirebilirlerse) birlikte Santa Martha'ya yüklesinler, ötekileri serbest bıraksınlar," dedi.

Bu haberi karaya götürenler orada ancak kırk süvari buldular. Öteki onunu Sessiz Mehmet peşine takmış ve İslam köylerinin bulundukları dağlara doğru ilerlemeye koyulmuştu. Sarı Hamdi'yi de yanında götürüyordu ve yolda "Allah vere de kızın başına bir felaket gelmemiş olsa. Bana kardeşlerini almaya gideceğini ve geleceğini söylemişti. Hiç de yalan söyleyecek bir kız değildi. Artık bu yaşıma geldim, insan yüzünden hiç çakmaz olur muyum? Hatta ne olur ne olmaz diye, bize gece bir işaret vermesi gerekirse feneri beş kez yakıp söndürmesini tembih etmiştim. Bu işaret biçiminde mutabık kalmıştık. Ah görsen Hamdi, tıpkı Angeliki. Sanki Tanrı Baba yüreğime acımış, zavallı yavrucağımı bana göndermiş. Eğer o yavrucağı bulamazsam dünya bana zehir zemberek olacak... Fakat nedense içimden bir ses, bana hep

'Bulacaksın bre Sessiz! Bulacaksın Bre Sessiz!' diye tekrarlayıp duruyor. Gözlerimde kızım tütüyor, şu dağdan gelen ardıç çalılarının kokusu yok mu? Sanki bana yavrumun kokusunu getiriyor. Acaba peygamber oldum da yavrumun

kokusunu, Yusuf'un kokusunu alan Hazreti Yakup gibi mi alıyorum dersin? Ah! Sen ister iste, ister isteme, onunla evlenecek ve benim damadım olacaksın. Eğer Angeliki olan o kızla evlenmek niyetinde değilsen, bundan tezi yok, çek kılıcını burada dövüşelim," diyordu. Sarı Hamdi, Sessize "Sen babacığım, artık enikonu bunamışsın.Elbette yaşlılık bu. Hiç Angeliki olur da gönüllerimiz birbirimize akmaz olur mu?" diye cevap veriyordu.

Önlerinde bir çıtırtı oldu. İkisi de başlarını yukarıya kaldırdılar. Birdenbire Sessiz Mehmet, "Ha işte!" diye bağırdı.

Sarı Hamdi gerçekten karşısında Angeliki'yi görmekte olduğunu sandı. Fakat beti benzi atmış, daha henüz mezardan çıkmış bir Angeliki. Pek genç ve güzeldi. Sarı Hamdi'ye, düpedüz bakmaya alışkın gözle baktı ve bakışları Hamdi'nin içini araştırdı. "Sen Müslüman mısın?" diye sordu. Sesi de yüzü gibi idi, onda güç ve uyum vardı. Bir de sır. Sessiz ortaya atıldı. "Elbette Müslüman, ben, Koca Sessiz, seni bir kâfirle mi aramaya çıkarım?" dedi.

Kızın bakışına demincekkinden fazla bir sıcaklık ve tatlılık kaydı. Bir bakışla Hamdi'ye bin bir şey anlatıyordu. Hamdi kızdaki o dimdik vakara şaştı. Hamdi âdeta tepesinden tırnağına kadar som mutluluk kesilmişti.

Çünkü Hamdi'ye kaldırdığı bakışta, hüzün kadar istek de vardı. Gülümsemesi de öyle idi. Başından topuğuna kadar tavrı bir kendini verişti, işte bu bambaşka bir şeydi.

Gelin nazı, kızarması, utancı değil, fakat vahşi, genç, esrarengiz bir arzunun açıklanması ya da daha doğrusu karşısındakine sezdirilmesiydi. Kendisinin oracıktan alınmasını bekliyordu. Sarı Hamdi bunu gözlerinden okudu. Fakat bundan başka da kızda, kendisini vermeyi kendisine yasak eden bir şey vardı.

Sarı Hamdi'nin Angeliki'ye karşı duymuş olduğu bütün o geçmişteki aşkı, bu yeni aşk ile beraber harladı.

Delikanlı ateş kesildi. Kendini tutabilmek için yumruklarını sıktı. Fakat dileğinin gene geleceğini Hamdi de, kız dapek iyi

biliyordu. Kız, bu bilgi ile daha da üzülüyordu. Bu bilgi ikisinin de arzularına kamçı oluyordu.

Gözlerinde dünyayı değiştiriyordu. Hamdi, Sessiz'e dönerek, bakışında ta özünden kopup gelen bir yalvarışla, "Sessiz Amca, sen bizi yalnız bırak," dedi. Sessiz neye uğradığını şaşırdı. Fakat "Peki! Peki!" diyerek, ötekilere işaret etti ve ayrıldılar.

Sarı Hamdi ile kız, yani Hamra, birkaç saniye ne diyeceklerini bilmeyerek, birbirlerine garip garip baktılar. Sarı Hamdi "Yürüyelim, hem de konuşuruz," dedi. Sözler boğazında tıkandı. Yokuş yukarıya yürümeye koyuldular.

SariHamdi'nin sesi sanki bir fırtınanın kara bulutundan fırlayan sert bir sağanak gibiydi. "Seni seviyorum.

Gemilerimiz aşağıda, beraberce gideriz. Orada bu akşam nikâhımızı kıyarlar," dedi. Öteki hazin hazin gülümsedi. Sonra gene hazin bir sesle, "Ben seninle nikâhlanmayı büyük bir mutluluk ve şeref sayarım.

Fakat İspanyollar tarafından cayır cayır yakılan ihtiyar anam ve iki ablamın öcünü almadıkça ben dünya evine giremem. And içtim. Beni öldürsünler veya öldürmesinler, ilk önce bunu yapmalıyım. Eğer sağkalırsam kendimi sana vermeyi bu dünyada nasip olacak en büyük mutluluk sayarım," dedi. Kızın sesinde itiraz kabul etmez bir kesinlik vardı. Kız içini çekti. Eli ile etrafı gösterdi ve "Şu cennet gibi dünyada işte bize böyle cehennemdeymişiz gibi zorluklar yaratırlar. Bu haksızlığın peşini sen, ben ve hiç kimse kovalamazsak, bu dünya daha da nelere benzemez? Öncelikle kendime ait olan bir iş var. Onu yapacağım. Onu bitirince (eğer sağ kalırsam) kendimi sana ziyafet diye çekeceğim, seni de kendime bir ziyafet olarak kabul edeceğim" diye ekledi.

Böylece yürürken, karşılarına biri pek ihtiyar, biri orta yaşlı, ikisi de genç dört kişi çıktı. Bu dört kişi birdenbire durakladılar... En ihtiyarları (biri dişi, biri erkek) bu çifte dikkatle baktı. Ötekilere

“korkmayınız, bunlar da Müslüman, bunlar mutlaka Baba Oruç’ların gemilerine gidiyorlardır,” dedi.

Ötekilerin yüreklerine serin serin su serpilmiş oldu. İhtiyar adam Hamdi’ye, “Bu senin karın mı?” diye sordu. Hamdi ne karşılık vereceğini şaşırarak evet anlamında başını salladı. İhtiyarın kalın ve cömert kaşlı gözleri, bir anda Hamdi’nin beynini ve sırrını bir buz gibi delip, gerçeğe vardı ve birdenbire “Gelin önüme; nikâhınızı kıyacağım!” dedi.

Sesinde öyle bir katiyet vardı ki, iki genç âdeta sarsıldılar ve yürüyüp önüne geldiler. İhtiyar, Hamra’ya

“Sen bu genci kocan diye kabul ediyor musun?” dediği zaman kızın, Hamdi’ye gözlerinde öyle yalvarıcı, çekici ve bütününü verip vâdedici bir bakış vardı ki, Hamdi’nin damarlarındaki kan gene ateş kesildi. Kız dünyaya meydan okuyucu ve duygusunu ilan edici bir sesle, “Evet, bu erkeği kocam diye kabul ediyorum,” dedi. Arzu edilmek, insanı daha atılgan, daha boylu poslu, daha muzaffer ediyordu. Kız öylece Hamdi’nin bakışında ve Hamdi de kızın bakışında yükseliyorlardı.

İhtiyarla üç yoldaşı kısa bir dua okuduktan sonra, “Mutlu olunuz,” dileğiyle ayrıldılar. Hamdi’nin içinden sanki ciğerleri kopuyordu. “HaydiHamra, vazgeç şu intikamdan, gel! Ne bekliyoruz? Tunus kıyılarına (orası artık yurdumuzdur), yurdumuza gidelim,” dedi.

Hamra, “Israr etme Hamdi, çünkü ısrar edersen, ben seni dinlemem, nikâhımız da boş olur. Bak! Artık hiçbir yerim sananâmahrem olamaz,” dedi ve büyük bir şiddetle elbisesinin gerdanını örten kısmını yırttı.

Orada, iki göğsünün sivrilikleri arasında koca bir altın haç yatıyordu. “Bak kocam! Ben Hıristiyanlığı kabul ettim. İşte, şu göğsümdeki haç benim işkencemdir. Onu oradan gereğince kaldırmak görevimdir. La Forka Arşiveki, Engizisyon heyetiyle köyümüze kadar geldi. İhtiyar anama tekme ata ata diz çöktürdüler.

Ayı gibi bir papaz önüne dikildi ve öpmesi için haçı dudaklarına bastı. Zaten hasta idi... Oracıkta kan kustu.

Haça tükürdü diyerek direğe dimdik bağladılar ve gözlerimin önünde cayır cayır yaktılar. Alevler ayaklarından yukarıyı, o kuru kemik bacaklarını yalarken, amma da acı acı bağırdıydı. Sıra, ablama geldi.

Annemin o halini görünce aklı başından gitmiş gibiydi, tirtir titriyordu. Onu da, başına, böğrüne vura vura ve yaralıya yaralıya diz çöktürmeye çalıştılar. Diz çökmek değil, külçe halinde yere yığıldı. Bağlanmakta olduğunun farkına bile varmadı. Fakat ateşi duyunca öyle haykırdı ki, çıldırmamak için kulaklarımı tıkadım, gözlerimi yumdum. Sonra sıra kara saçlı küçük ablama geldi. Onu dövüyorlardı. Diz üstü düşmüşyalvarıyordu. Biri ağzına bir tekme vurdu. Dudağı çenesine kadar yarıldı, kanları aktı, gözleri şaşılaşırmışgibi oldu. Sırtına vurulan tekmeler, göğsünü güm güm öttürüyor, vurdukları tokatlarla yere çarpılan ıslak çamaşır gibi saklıyordu. Gözlerimi açtığım zaman büyük ablamın sarı saçları yanmış, başından kara duman halinde havaya uçuyor, gözleri akıyordu. Göz yuvaları iki karanlık çukurdu. Oradan aşağıya doğru bir et ve kan bulamacı sızıyordu. Eriyen yağları ise cazır cazır yanıyordu. Saydam ve pembe bir alevin ardından gördüğüm onun yüzü, hiç aklımdan gitmeyecek gibi! Yüzlerine kara maskeler takmış olan Engizisyon yargıçları, bu manzarayı seyrettikçe; karınları tıka basa kokmuş kadavralarla dolu olan sırtlanlar gibi, dilleriyle dudaklarını zevkle yalıyorlardı. En küçük ablam da kıvrana kıvrana yandı. Ben kendimden geçmiştim. Günahkâr olsaydım güya cehenneme gidecektim. Günahkâr değildim, fakat cehenneme taş çıkartan beter bir yerdeydim. Bana gelince, ben Arşivek'in hoşuna gitmiştim. O kara maskesinin ardından gözleri ispirto alevi gibi mavi mavi yanıyordu. Bana, işte bu altın haçı öptürdüler, adımı Maria koydular ve işte bu altın haçı Arşivek'in armağanı olarak göğsüme taktılar...” Hamra burada, akıl ve şuurun sınırlarını aşan (yarı çığlık, yarı kahkaha) bir gülüşle etrafı çınlattı. Hamdi'ye biraz daha yanaştı. Rengi uçuk yüzüne kan harlamıştı. Taşın içinde gizli olsa taşı çatlatacak bir

samimiyet şiddeti ve vahşetiyle, “Sana yemin ediyorum kocam! Öcümü alacağım ve bunu yaparken senin hakkın olan yaradılışın bana armağan ettiği bu gövdemi ölümden de Arşivek’ten de koruyacağım. Yaradılış buyruğu, bu gövdem ve içimdeki canımı benim değil senin saydığım için onları koruyacağım, bu gür kalçalarımdan sana erkek, kız nurtopu gibi çocuklar doğuracağım ki onların (İspanyolların) öldürmüş olduklarını yerine koymuş olayım. Seninim, fakat o söylediğim ana kadar yanaşma bana kocam! Çünkü yeryüzünde göreceğim mürüvvet, yanan kardeşlerimin hayalleriyle zehirlenecek. Git, ben her zaman sana nerede olduğumu gece beş ışık, gündüz beş beyaz bez sallayısıyla bildiririm. Sen de nerede olduğunu bana bildir. Beni merakta bırakma. Belki bilmiyorsundur. Ben erkek gibi ok atar, balık gibi de yüzerim. Git erkeğim,” dedi. Kızın bakışında hayret, korku, cesaret, güvenç, üzünç ve çıldırtıcı bir sevinç vardı. Hamdi ona doğru bir adım attı. Kız çarçabuk, bir o kadar çekildi. Hamdi’ye, “Sen de benim kadar duyuyorsundur ki, birbirimize parmağımızın ucuyla bile dokunsak, ne yapacağımızın ötesini pek kestiremeyiz! Bırak korsana yakışır kadın olayım,” dedi.

Hamdi’nin canının, aklının, fikrinin, etinin, iliklerinin arzusu, onu oracıkta kucaklayıp, kaldırıp gemiye götürmekti. Ah, fakat Hamra’nın gözündeki güven, yani Hamdi’nin bu tasarladığını yapmayacağı hakkındaki güveni yok mu, işte Hamdi’nin belkemiğini kıran asıl oydu. Birbirine dokunmadılar. Bakıştılar.

Akşam oldu, artlarına bakmadan ayrıldılar.

Sarı Hamdi, kendisini beklemekte olan sandala atlayıp gemiye çıkınca, karşısında Turgut Reis’i buldu.

Öfkelenmiş miydi, öfkelenmemiş miydi hiç belli değildi. Sanki dünyadan ayrı göklerde dinelen bir heykeldi. Hamdi başından geçenleri anlattı... Turgut Reis dinlerken gözünü bir kez olsun kırpıştırmadı...

Hamdi başından geçenleri, hatta evlenmek için gecikmiş olduğunu anlatıp bitirdikten sonra, Turgut Reis bir bardak su

istiyormuş gibi olağan bir sesle, “Ceza olarak her gece bir vardiya yerine iki vardiya idare edeceksin!” dedi. Dinlemekte olan deniz yoldaşları, ‘Yaşa Reis!” diye gökleri gürlettiler, aynı zamanda bütün gemilerin yelkenlerini çözdüler. Kartajena, Alikante, Villajoyosa sektörünün baskını böylece tam başarıyla sona ermiş bulundu.

Turgut Reis kamarasına girer girmez başını salladı. “Fesuphanallah!” dedi. Kendi kendine kısaca güldü.

“Böyle bir yerde nikâh töreninin tamamlanmasını bekleyeceksek işimiz iş,” diye düşündü. Biraz sonra yavaşça kendisine seslenerek “Sanki sen kendin âşık değilsin ha? Hem de doğrusuna bakarsan Hamdi’ninki her günkü olağan işlerden değil. Neyse hayırlısıyla!” diye ekledi. Kırlangıç kaptanına Majorka Adasının Palma limanını gözetleyip ve olanağı varsa Palma’nın güney veya kuzeyinden dil (kendilerinden haber alınmak üzere tutsak edilenler) alıp filoya, Majorka’nın güneyinde küçük Kabrera Adasında kavuşması için uyarıda bulundu. Filoyu ise Formentara ve İbiza Adalarının arasından geçirerek Kabrera’ya götürdü... Santa Martha’yı orada Halkulvat’a gönderdi.

Birkaç gün sonra kırlangıç geri döndüğü zaman Palma limanında hiç gemi görmediği, kalenin pek kuvvetli olduğu bildirildi. Demek ki, hiç olmazsa şimdilik Palma’da yapılacak bir iş yoktu.

Bu sıralarda Sevil kenti sarayları, saygınlığı ve altınları ile ünlüydü. Büyük Sevil Katedralinin üçte ikisi inşa edilmişti. Bu yapıda Müslümanlara kamçı altında taş taşıtılıyordu. Yapı başlayalı seksen yıl olmuştu.

Tamamlanması için daha yirmi yıl gerekliydi. Büyük borsa binası, La Lanja da tamamlanmıştı. Bu bina kral tarafından yaptırılmıştı. Bundan başka La Torre del Oro vardı. Amerika’dan gemilerle Kadiz’e getirilen altınlar buraya taşınıyordu. Bu kentte bir de Alkala (Arapça Elkalâ’dan) dukalıklarına ait Pilate sarayı vardı. Kudüs’te Hazreti İsa’yı haça germiş olan Roma Prokonsülü Pontius Pilatin’in, Kudüs’teki sarayının tıpatıp bir kopyası sayılırdı. Endülüs

Müslüman hükümdarlarının Alkazar (Elkasrüzzehra) sarayı daha elan İspanya kralları tarafından saray diye kullanılıyordu.

Kral, yaz için Alkazar'a inmişti. İspanya kıyısının talana uğramakta olduğunu duydukça, "Şu Andrea Dorya ne yapıyor? Biz, gidip Cenova'da şekerleme kestirsin diye mi ona bütün Akdeniz kuvvetlerinin komutanlığını verdik?" diye küplere biniyordu. Bir aralık Turgut Reis gene İspanya'nın kıyısına dönmeyi ve Malaga'yla Almeriya arasına bir baskın yapmayı aklından geçirdi. Fakat bu işi beş küçük gemiyle yapamazdı. Mevsim geçmeden önce Halkulvat'a acele varıp Alikante'de zaptettiği kadırgaları çarçabuk düzelttirmeyi ve üçü kadırga olmak üzere sekiz parça gemiyle Palma kalesine, hem de İspanya kıyısına saldırmayı tasarladı.

Kabrera'dan Afrika kıyılarına, bir de Sardenya ile Majorka arasındaki açık denizlere, uzunvoltalar vurarak güneye doğru yol alıyordu. Bu denizlerde bir ava rastgelmeyi umdu... Fakat denizin bütün ufuklarında in cin top atıyordu. On beş gün kadar böyle gezdikten sonra Halkulvat'a vardı.

Halkulvat halkı, beş beyaz yelkeni ta uzaktan seçmişti. Deniz sert bir rüzgârla apak köpük kesilmişti.

Kıyı boylu boyunca bir hışırtı ve dalga kalabalığı idi. Turgut Reis bütün yelkenleriyle limanın ağzına geldi.

Onu kıyıdan seyretmekte olan kalabalıktan bir mırıltı yükseldi. Turgut Reis'ten başka kim olsa yelkenleri mayna eder ve liman ağzının o rüzgârda oluşturduğu pek tehlikeli geçitten yavaş yavaş küreklerle geçerdi.

Fakat Turgutca gemilerini de, tayfasını da iyice tanıyordu. Böyle gemiler ve böyle tayfalarla da ne yapıp ne yapamayacağını iki kere ikinin dört ettiği gibi hesap ediyordu. Onun bu şekilde limana girmesi birçoklarına göre tehlikeli bir gösteriş ve gereksiz meydan okumaydı. Bu fikirlerini, bir balkondan seyretmekte olan ve arasıra ağzından hayret nidaları kaçıran Baba Oruç'a çıtlattılar. Baba Oruç, "Asla!

Yaptığı manevra, uzun yıllarca yapılan eğitim ve kesin bir hesap neticesidir. Doğrusu delikanlı yaman bir deniz yavrusu. Benim şaştığım cihet, bu kadar genç yaşında böylesine talimi ve tecrübeyi nasıl edindiğidir," dedi. Göz yelkenleri çarçabuk sarıldı ve limanın en münasip bir yerine demirler atıldı.

Turgutca karaya ayak basar basmaz dosdoğru Baba Oruç'a gitti. Oruç Reis onu görünce ayağa kalkıp ona sarıldı ve alnından öptü. "Aşkolsun sana oğlum! Anlatmana gerek yok, gönderdiğin gemilerden öğrendik, darısı bizim Hızır'ın ve ötekinin başına, onlardan bir haber yok, benim kolum iyileşti, hayırlısıyla onları bir arayayım diyorum," dedi. Turgut Reis'in ne niyetle gelmiş olduğunu dinledi. Ve "Hay hay! Sen kadırgaları istediğin gibi onart, ustalar hep boşta" dedi. Biraz düşündü, sonra gülerek, "Biliyor musun oğlum, benim küçük bir suçum var, sen onu ihtiyar bir denizciye bağışla! Son gönderdiğin Santa Martha'dan önce Nina adlı bir gemi gönderdin ya. Ha, işte ondan kaptan Ateş Yaşar'la tutsaklardan (dünya ahiret kızım olsun) Kandida mıdır, Kandırdı mıdır adı her neyse, bu genç kız birbirine abayı yakmışlar. Kız önceleri pısırık davranmış, bocalabanda kaçmış, fakat buraya demir attıkları zaman, ikisi de bana borda düzeninde çıktılar.

Ağızlarından aşk alevi çıkarak, biz birbirimizi seviyoruz diye hallerini açıkladılar. Ben onlara, iş bana aitse size gani gani izin, hiç durmayın, varın evlenin, dedim, iyi ama Turgut Reis kızarsa, reis o, dediler. Turgut benim oğlum yerindedir. Benim bir dediğimi iki etmez, deyince az kalsın sevinçlerinden küçük dillerini yutacaklardı. Düğünlerini yaptık, davul zurna çaldırdık. Kısacası senin Ateş Yaşara palamar bağladık. Sen ne dersin?" dedi.

Turgutca, "âlâ etmişsiniz efendim. Zaten benim yapacağım da buydu!" dedi.

Hemen üç kadırga karaya çekildi ve birkaç gün bütün Halkulvat, onarılan teknelerin üzerine vurulan çekiç ve tokmak gürültüsüyle gümbürdedi. Turgutca Reis, Babayla

görüştükten sonra Saraylat Salih Ağanın çadırının kurulduğu yere doğru gitti. Salih Ağa'nın evi yapılmış bitmişti. Arkasında bir açıklık vardı.

Selime orada ağabeyi ile ok atma yarışına çıkmıştı... Turgutca'yı görünce ikisi de durakladılar. Selime'nin ağabeyi Turgutca'ya "Aman kaptanım, bu bizim kızkardeşten hiç rahat yok, gemiden çıkar çıkmaz benimle ok yarışına tutuştu. Ben bir korsan kardeşi olayım da ok atmasını bilmeyeyim ha!diye habire ok atıp duruyor. Ben yarıştan marıştan vazgeçecektim. Ama sinirlendim. Benden uzağa atıyor, hem de benden daha iyi nişan alıyor," dedi. Turgutca onları görünce selam vermişti. Kız olsun, ağabeyi olsun selama karşılık vermişlerdi. Fakat kız kıpkırmızı kesilmiş, gözlerini yere çevirmiş taş gibi duruyordu.

Turgutca da tıpkı onun gibi utanıyordu. Turgutca ertesi ve daha ertesi günü gene Salih Ağa'ya uğradı...

Kız kahve getirdi, su getirdi. Üç gün sonra da Turgutca üç kadırga, beş gemiyle denize açıldı. Rüzgâr salta burina, yani arkadandı. Turgut Reis rotayı dosdoğru Palma'ya tuttu. Giderken hiçbir gemiye rastgelmedi.

Kadırga ve perkendelerin arasından yunus balıklarının kendilerini denizden fırlatıp denize gümleyişleri dışında, bütün yolculuklarınca top sesini andırır bir gümbürtü işitmediler.

Turgut Reis, sağdan soldan diller (haber almak için tutsak edilenler) topladıktan ve kalenin yapısı ve limandaki gemiler hakkında bilgi aldıktan sonra bir gün sabahleyin erkenden şehre taarruz etti. Şehri alıp yağma etti. Orada eline geçirdiği Arşivek dedahil , tutsakların kurtulmalıklarını topladıktan sonra kenti bırakıp çıktı. Arşivek ile manastır rahipleri ve papazlarının paralarını Papa verecekti. Çünkü Arşivek yanında para olmadığını ve Papa'dan isterse çarçabuk verileceğini, bu işin kendisinin Halkulvat'a taşınmasından daha çabuk olacağını söylemişti. Papa'ya haber göndermeye giden papazları İtalyaya bir perkende taşıdı. Turgut Reis kendisine en ufak bir oyun oynanmaya

kalkışıldığı takdirde, elindeki bütün tutsakların başlarını hemen uçuracağını bildirmişti.

Bu esnada Sarı Hamdi'yle, Sessiz Mehmet kırlangıçla İspanya kıyılarına gitmeyi rica ettiler. Alikante, Kartajena baskınının, İspanyollarda ne gibi bir tepki uyandırdığının anlaşılması için bu iki denizcinin İspanya'ya gitmelerine izin verildi. Onlar döndüler. İspanya kıyılarının belli başlı yerlerinde sağlam kalelerin inşa edilmekte olduğu haberini getirdiler. Gerek Hamdi, gerek Mehmet pek umutsuzdular.

Geceleri sırayla nöbet beklemişler, fakat geceleyin ne bir fenerin beş kez yanıp söndüğünü, ne de gündüzün beyaz bez sallandığını görmüşlerdi.

Turgut Reis, Palma'dan ayrıldıktan sonra Minorka Adasına dümen tuttu. Orada Mahon limanını vurdu.

Sonra Minorka ile Cezayir arasında mekik dokudu. Mahon seferinden bir ay kadar sonra otuz parçadan ibaret pek kuvvetli bir İspanyol filosunun Almeriya'da hazırlanmakta olduğunu, bu filo ile Barbaros'ların Alikante, Kartajena baskınını yapmış olan filosunun kovalanarak ortadan kaldırılmasının düşünüldüğünü öğrendi. Demek ki kendisinin kim olduğu tanınmıyor, yapmış olduğu seferlerin Barbaros kardeşler tarafından yapılmakta olduğu sanılıyordu. Kırlangıç aracılığıyla Almeriya'da yapılan hazırlık hakkında düzenli haber alıyordu.

Perkendelerin birini doğuya doğru gönderdi. Maksadı, Hızır Reis'i veyahut ötekini bulup, onların imdadına koşmalarını sağlamaktı. On beş parça gemiyle otuz parçaya saldırmayı göze alıyordu. Fakat perkende günlerce denizleri arayıp taradıktan sonra Hızır Reis'i bulamadığı haberini getirdi. Sonunda İspanyol filosu Almeriya'dan kalktı. İlk önce İbiza, sonra da Majorka'ya uğradı. Turgut Reisi bulamamışlardı. Turgut Reis İspanyol filosunun Majorka'ya uğradığını duyunca dosdoğru Almeriya'ya gidip kenti bastı. İspanyol filosu iki ay Batı Akdeniz'de körebe oyunu oynadı, fakat Turgut Reis'i bir türlü bulamadı. Erzak almak üzere Barselona'ya yöneldi.

İspanyol filosu Barselona’da iken, gözcü olan kırlangıca komuta eden Sessiz Mehmet ve Sarı Hamdi bir gece Palma’nın önünden geçiyorlardı. Arasıra çevreye göz gezdiriyorlardı... Her bakışları karanlığa sorulan bir sualdi. Birdenbire Hamdi, Sessiz’in omzunu şiddetle sarstı. Üç mil uzaktaki Palma’yı göstererek, “Bak!” dedi.

Sarı Hamdi bu sözü söylemezden bir dakika önce Palma’da bir ışık yanıp söndüğünü görmüştü. Acaba yıldız mı? Yanlış mı görüyorum. Yoksa bana mı öyle geliyor? diye yüreği göğsünü güm güm yumruklamıştı.

Işık yandı, söndü, gene yandı söndü. Tıpkı bir deniz feneri, bir ateş böceği gibiydi. Hamdi saymaya başladı: Bir! İki! Üç!..Fakat ötesi gelmedi. Kanı âdeta yüreğinden çekildi. Kendi kendine, “A canım, Hamra Palma’da ne gezer? Zaten ışığın yanıp söndüğünü görmek istediğim için aylardan beri göğün bütün yıldızları kıpırdadıkça Hamra’nın bana cennetlerden işaret vermekte olduğunu sanıyorum. Ah ne delilik ettim de onu bıraktım. Onu zorla kayığa sürüklemeliydim,” diye düşünüyordu. Ne var ki ışık gene yandı.

Bir! İki! Üç! Dört! Beş!.. Bu noktaya gelince Hamdi ağzı açık ve merak içinde, ışığın bir daha yanmasını bekledi. İşte artık ışık kıpırdamıyordu. Işık durmuştu, susmuştu. Işığın durmasıyla birlikte içinde, günün doğuşundan daha apaydın bir sevinç uyandı. İşte gene yanmıştı. O zaman Sessiz’in omzunu kavrayıp sarsmıştı.

Bu kez ikisi de birlikte saymaya koyuldular. Işık beş kere yanıp söndü, durdu. Yeni baştan beş kez kırptı. Hiç ses çıkarmadan Hamdi’yle Sessiz birbirini kucakladılar ve güverte kaplamalarını davul gibi gümbürdeterek, birkaç kez birlikte hopladılar. Hemen küçük bir sandal indirilerek üç kürekçiyle Palma’ya doğru gidildi. Sessiz, kırlangıçta kaldı. Palma’dan iki mil açıkta doğu rüzgârında volta vuruyordu. Kayıkta Sarı Hamdi gözlerini ışıktan ayırmıyordu. Kayığa aldığı feneri beş kez küpeşteden aşağı indiriyor, beş kere de yukarıya kaldırıyordu. Bu işi iki kere yaptıktan sonra,

Palma’da yanıp sönen ışık daha çabuk kıpramaya başladı. Hamdi gönül kulağıyla kendisine, “Gel Gel!” diye bağrıldığını işitiyordu. Arkadaşlarına,

“Aman hızlı çekin!” diye yalvarıyordu. Onlar da küreklerin palalarını ıskarmozlara kadar gömüyorlardı.

Salamastralar çatırdıyordu. Hamdi’ye göre o bir buçuk, iki millik ara, Atlas Okyanusu kadar uzun geldi.

Bir türlü bitmiyordu.

Sonunda karanlıkta limanı ve bir büyük geminin hayal meyal siluetini seçebildi. O zaman kayığa “Durun!

Beni burada bekleyin!” dedi ve denize atladı. Bütün kuvvetiyle kulaç üstüne kulaç atarak karanlıkta kayboldu.

* * *

La Torka Arşivek’i, Turgut Reis’in baskınından sonra Palma Arşivekliğine atanmıştı. Palma’ya güya Hıristiyan olmuş Hamra’yı da götürmüştü. Onun fikrince, kıza saldırmamak fakat onu yavaş yavaş yola getirmeliydi. Turgut Reis’in gemileri Palma açıklarında görününce, hemen kızı, emin olduğu iki papazla, ada içindeki Alaro kasabasına göndermişti. Orası yüksek dağlarla çevrili bir yerdi. Oradan fenerle işaret vermek abes olurdu. Feneri yalnız gökteki yıldızlar görebilirdi. Orada bir buçuk iki ay kaldıktan sonra Arşivek, onu gene Palma’ya getirdi. Palma’daki iki katlı evin üst pencereleri denize bakıyordu. Hamra’nın umudu yoktu. Fakat kederle ezilen yüreği, en zayıf ümitlere bile tutunuyordu. Belki korsanların birinden biri feneri görür diye işaret veriyordu. Gecenin binlerce gözü kendisiyle alay ediyorlarmış gibi kıpırdıyorlardı. Fakat sevgilisinin cevabı yoktu. İçindeki yırtıcı ve vahşi arzu amma da büyüyordu.

Arşivek’in bazı işlerini görmesi için Vatikan’ı ziyaret etmesi gerekiyordu. Valensiya’dan bir gemi gelecek onları alıp Çivitavekya’ya götürecek, oradan kara yoluyla Roma’ya gideceklerdi. Arşivek böyle istiyordu.

Sonunda, beş yüz rahibeyi Roma’ya götürecek olan büyük kalyon geldi. Arşivek’le Hamra bindiler, Hamra’nın içinde Hamdi’yi bir daha görememek korkusu vardı. Yüreği,

onu acıtan bağları çatlatacakmışgibi çarpıyordu. Gemideki küçük kamarasının lombozundan boyuna işaret veriyordu. Ertesi sabah kalkacaklardı. Hamra böyle işaret verip dururken, birdenbire kırmızı bir ışığın yanıp söndüğünü gördü.

Gözlerine inanamadı. Dikkatle baktı. Işık beş kez parladı. Durdu, beş kere daha yandı. Kız bağırmamak için ağzını avucuyla kapadı. Sonra boyuna işaret verdi. Bir süre sonra lombozun kenarında, bir elin ıslak parmaklarını gördü... Ondan sonra da Hamdi'nin yüzünü. Ona her şeyi anlattı. Hamdi, "Korkma, yetişiriz, yalnız vakit kaybetmeden gideyim," dedi.

Koca kalyonunkıçtaki salonunun lombozlarından Arşivek kıyıya doğru bakıyordu. Tombul, rahat ve kutsal bir sessizlik içindeydi. Koca göbeği ve kalçaları, yumuşak bir koltuğun içinde gömülmüştü. Kalın ve etli ayaklarını karşısındaki koltuğa uzatmıştı.

Yanıbaşındaki masada portakallar, hurmalar, muzlar ve elmalar yığılıydı. Zorla vaftiz etmiş olduğu Endülüslü Hamra, arkasında ayakta duruyordu. Kutsal adamın ensesini bir yelpazeyle serinletiyordu.

Sinekleri matruş tepesinden kovuyordu. Yanında duran bir gümüş kova ta Sierre Nevada'dan bin güçlükle getirilmiş buz ve karlarla doluydu. Onun da yanında en has Âlikante ve Malağa şaraplarından iki hasırlı damacana duruyordu. Fakat kutsal adam, buzdan ve şaraptan zevk alamayacak kadar meyustu.

Çünkü şu hınzır Endülüslü kız bir türlü yola gelmiyordu. Roma'ya doğru giderken bir girişimde daha bulunacaktı. Eğer olmazsa onu gözlerinin önünde cayır cayır yaktıracaktı.

Kalyondaki askerlerin komutanı Don Pedro de Castro ve kalyon kaptanı Don Sebastian da Hurtado ve pek Katolik majestelerin Palma gümrükleri müdürü Don Pablo de Bilbao ve rahibeleri Roma'ya götürecek olan iki rahip, Arşivek'in daveti üzerine gelmişler, salonda oturuyorlardı. Arşivek'in

can sıkkınlığını Palma kilisesinin yanık ve yıkık haline vererek onu teselliye uğraşıyorlardı.

İki, iki buçuk ay önce Palma'ya girdiği zaman kilise yanmıştı. Üç asker teselli işinieni konu başarıyorlardı. Arşivek: "Ne olacak, katedrali tamir için gene para gerek! Gene Papa Hazretlerine ricalarda bulunacağım. Şu doğanın güzelliğine bakınız: Güneş batıyor. Her taraf altın sarısı oldu. Âdeta dalgalar bile geminin, yanını yalarken 'Altın! Altın! Altın!' diye fısıldıyor. Elbette Hazreti Tanrı, kâfirler tarafından yıkılan kiliseler için gereken parayı gönderir. (Hamra'ya dönerek) Kızım Mariya, Don Pedro'nun bardağını doldur. Hazreti Meryem'in kolları uzundur. Elbette tapınma yerlerini eskisinden daha iyi yaptıracak parayı gönderir," dedi. Biraz önce davetliler Arşivek'i teselliye uğraşırken, şimdi Arşivek onları teselli ediyordu.

Hamra, Arşivek'in arkasında ayakta dururken tepesinden tırnağına kadar göz kulak kesilmişti. Sarı Hamdi kalyonun o gece kalkacağını biliyordu. Elbette yetişir, Arşivek'in cezasını verir ve kendisini de kurtarırdı. Kız lombozlardan baktı. Ta açıklara kadar denizde bir yelken olsun görünmüyordu.

Arşivek kıza, "Sen ekselans Don Sebastian'ın bardağını doldur," dedi. Sonra ötekilere dönerek:

"Ha, ne diyordum, dünyanın en büyük kötülüğü altındır. Ne var ki, şimdi bu soyulmuş, soğana dönmüşhalimizle Hazreti Süleyman'ın kuşları kadar her tehlikeden salimiz," dedi.

Don Pablo, "Ey ruhaniyetli ekselans, her konudaki derin bilginizden yararlanabilir miyiz? Bizi aydınlatmak lütfunu bizden esirgemeyiniz. Şimdi Hazreti Süleyman'ın kuşları diye yaptığınız imajı lütfen bize açıklar mısınız?"

Arşivek, "Hay hay! Sevil'de kadınların o mini mini iskarpinlerinin arasında yukarı aşağı koşan kuşları bilirsiniz değil mi? Hani ya kimyon renkli tüylerden tepeleri vardır. Onlara Hupes deriz. Klasik dilde adları Uyaya'dır. İşte senyörler, bir zamanlar bu Hupesler, başlarında altın taçlar taşırlarmış; ondan dolayı da hiç rahat bırakılmazlar, hep

avlanırlarmış. Zavallılar pek Katolik majeste Hazreti Süleyman’a gidip başlarındaki altın taçların kaldırılması ve onların yerine tüyden tepeler konulması için yalvarmışlar.

(Sözünün burasında durarak Hamra’ya döndü) Mariya kızım, senyör komandantenin bardağını doldur.

İşte onu diyordum. Biz de soyulduktan sonra pek Katolik majeste Süleyman’ın kuşlarına benzedik,” dedi.

Don Pedro, “Ah efendim, bu şeytan tohumu Barbaros kardeşlerin ne yapacaklarına insan akıl erdiremiyor, Allah vere de Civitavekya’ya kadar onlara rastgelmesek...”

Arşivek, “Yanılıyorsunuz senyör komandante, bizi soyan Barbaros’lar değil, fakat onunla birlikte...

Durun bakayım adını pek telaffuz edemiyorum. Turgut Dragon... Hah işte diabolus, dikkat ettiniz mi? Adı bile nasıl hain şeytanınkine benzer... Hâşâ, sümme hâşâ! Ağzımıza almayalım, başımıza bir bela gelir.

(Gene Hamra’ya dönerek) kızım, bardağımı doldur,” dedi.

Don Pedro de Castro, “Efendim, duvarların tamiri için hiç olmazsa dört beş sene gerek. O zamana kadar her korsanın hava ve hevesine açığız. Şimdi dokunmuyorlarsa soyulacak yerimiz kalmadığını biliyorlar da ondandır,” dedi.

Arşivek dayanamadı, “Artık kiliseye dokunamazlar, ben ve kardeşlerim papazların kurtulmalıklarını Papa Hazretleri ödedi. Tam her şeyi, yani vereceğimiz parayı kâğıt üzerinde tespit ettik. Ne kadar vereceğimizde uyuştuk, herif kalkıp da yarı yıktığı kiliseler ve manastırların kurtulmalığını istemez mi? Tam iki katı altın dukat istedi.

Kilise ve manastırın kurtulmalıkları olacağı kimin hatırına gelir? Mecbur olduk, gene Papa Hazretlerine başvurmaya... Evet, çok şükür, benim de kurtulmalığımı Papa Hazretleri verdi. Fakat benim soyulmadık yerimi bırakmadılar ki. İhtiyarlığım için dişten, tırnaktan arttırıp ayırdığım ne varsa uçtu gitti. Eğer Santa Cruz Markizi bana önceden haber vermiş olsaydı, paraları vaktiyle saklardım. Herif bütün mücevherat ve paralarıma: ‘Bunlar kurtulmalık olamaz. Çünkü ganimettir,’ dedi. Aldı götürdü. İşte başkalarını

düşünürken mesela şu yeni Hıristiyan olmuş çocuğu (burada Hamra'yı işaret etti) kaçırmıştım. Kendimi büsbütün unuttum," dedi.

Kafasını iyice tütsülemiş olan kalyon kaptanı Don Sebastian, "Santa Cruz Markizi ister haber vermişolsun, ister vermemiş olsun, (doğrusunu söylemek lazım gelirse) bu kadar mükemmel bir dayağı yemek ve kaleyi de kaptırmak bize yakışır şeylerden değildi. Hem de kimden dayak yedik? Bir avuç korsandan. Ayıp oldu doğrusu," dedi.

Kalyondaki askerlerin komutanı da kafayı epeyce çekmişti. Don Sebastian'a, "Pek Katolik Majestenin askerlerinin cesaret ve maharetini lekelemeyi mi kastediyorsunuz?" dedi.

Don Pedro de Castro, "Dayak mı? Harp talihinin cilvelerine böyle bir ad mı takıyorsunuz? Üzüntülerimi bildiririm!.Asker cenkte bazen ilerler, bazen de geriler. Hem biz görevimizi tamamıyla yerine getirdik.

Kalenin en zayıf tarafını top ve arkebüzle mükemmelen teçhiz ettik. Kaleye girmek için zayıf yol dururken, kalenin en sağlam yerine, (yani deniz tarafına) saldırmak için deli olmalıydı. Bunların bu deliliği yapabileceklerini nereden bilecektik. Keramet sahibi değildik a," dedi.

Arşivek söze karışmak istedi, "Bu işte şeytanın parmağı var. Şeytan elbet kendi kullarına yardım eder," diye araya birkaç laf karıştırdı. "Hem ben Engizisyon mahkemesinde birçok Müslümanları yakıp intikam aldım," dedi.

Don Pedro, "Doğru söylüyorsunuz, pek ruhaniyetli ekselans. Herifler koşup toplarımızın namlularının içine dalacaklardı. O duvarı ne çabuk tırmanıp piştovlarını tam burnumuzun ucunda patlattılar? Ondan sonra o vahşi bağrışlarıyla yalınkılıç davranışları! Ben bayraktarımızın bir yatağan şahsıyla başının uçtuğunu gördüm", sonra kalyon kumandanı Don Sebastian Hurtado'ya dönerek ona, "Siz kalede bizim dayak yediğimizi iddia ediyorsunuz. Ve bir sürü ithamları bize reva görüyorsunuz. Oysa pek sayın kaptan, sizin iki kadırganızın makam ateşi arasından, onların

gemilerinin teker teker nasıl geçtiklerini gördünüz. Otuz külverine topun, beş yüz de tüfeğin ateşi arasından sivrisinek bulutu içinden geçiyormuş gibi geçtiler.

Üstelik gemilerimizi de yaktılar," dedi.

Arşivek, Hamra'ya "Yatağımı hazırladın mı?" dedi. Kızın, evet makamında başını sallaması üzerine konuklarına dönerek: "Pek şanlı senyörler, benim artık köhnemiş gövdeme ve yaşımın ilerlemiş olduğuna bağışlayın. Yatmak ve sizlerden ayrılmak zorunda olduğum için çok müteessirim," dedi. Hepsi ayağa kalkarak çekilmek için izin istediler. Gümrükler müdürü, hiç söz söylememiş, fakat sık sık Hamra'ya bakmıştı. Odada ayakta duran iki papaza dönerek Arşivek, "Rahiplerin gemide dinlenmelerini sağladınız mı? Dikkat ediniz de ruhaniyetli hemşirelerimiz askerlerin yattıkları yerlere yakın bulunmasınlar, şeytanların insanları her an günaha sokmaya hazır olduklarını bilirsiniz. Haydi geceniz hayırlı olsun," dedi. Onlar da çekildiler.

Salonda yalnız kalınca Arşivek, Hamra'ya "Tesbihimi ve sandığımı getir kızım," dedi. Kız istenilenleri getirmek üzere yürüdüğü zaman arkasından "Ha unuttum! Senyora Bovadilla bana küçük bir şey gönderecekti, göndermedi mi? Mesela hatıra olarak küçük bir şey, bir altın haç, bir zümrütlü yüzük filan?"

"Hayır, göndermedi!"

Arşivek, kıza çapkın çapkın gülümseyerek, "Sana altın bir haç vermiştim. Sandığına bakalım da, belki o güzel ellerine yakışacak bir pırlanta yüzük buluruz, olmaz mı?" dedi. Öteki cevap vermeden dışarıya çıktı.

Arşivek kaş çatarak başını salladı. Hamra, Arşivek'in kamarasından mükellef bir altın kutu getirdi.

Kızı görünce Arşivek umursamaz bir tavırla, "Dünyevi şeylerle pek ilgim yok. Servet mervet falan demek istemiyorum. Hah! Sandığı getirdin mi," dedi. Gözleri açıldı. Hamra, sandığı herifin dizlerinin üstüne koydu. Arşivek, kutunun içindeki mücevherleri adamakıllı cimrileşmiş bir ihtiyarın sönük ve tamahkâr bakışlarıyla seyredip birer birer

ellemeye koyuldu ve sonra kendi kendine, “Neredeyse kardinalliğin kırmızı şapkasını satın alacak kadar olacak. Belki de bu işi bu sefer Roma’da beceririm” diye mırıldandı.

Yavaş yavaş yerinden kalktı, sandığı Hamra’ya taşıtıp, kamarasındaki yatağına, yastığının altına koydurdu.

Hamra’ya çıkmasını söylemedi. Fakat kız, hemen dışarı çıktı ve salonun ötesindeki kamarasına gidip yüzünü lomboza dayadı.

Artık gece olmuştu. Yıldızlar karanlık gökyüzüne titrek ışıklarını saçıyorlardı. Birdenbire kızın yüreği ağzına gelir gibi oldu. Ufuk seviyesinde pek uzakta olmayan kırmızı bir ışık yanıp sönüyordu.

Deniz Adaleti

Palma kenti, kendi dağlarının kucağında, karanlık ve derin uykusuna dalmıştı. Arşivek kamarasında mükemmelen horluyordu. O uyumaya bakmalı idi. Gemi gece karanlığında kalkacaktı.

Bir vakitler Engizisyon mahkemelerinin yargıçlarından olan Arşivek, kalyon kalkarken ve demir alırken, kendisinin olabileceğince rahatsız edilmemesine özenileceğini biliyordu. Kamarasında Hamra, gözlerini denizden ayırmıyordu. Böyle bakarken kapı usulcacık çalındı. Kız kendini o kadar denize vermişti ki, korkuyla sarsıldı. Kapıyı yavaşça açtı. Önünde Palma gümrük müdürü duruyordu. Kıza, “Uyuyor mu?” diye sordu. Kız, “Evet” dedi. Öteki yarı emir, yarı rica, “Öyleyse kutuyu getir,” dedi. Kız “Kutu yastığının altında, başı da yastığının üstünde,” diye cevap verdi. Herif göğsünden sivri bir kama çıkarıp Hamra’ya verdi. “Git öldür!” dedi. Kız başını salladı. Herifin eli kızın boğazına sarıldı.

Yukarıda nöbetçilerden biri, “Quien vive?” (Kimdir o?) diye sordu; bir başka ses “Carramba,” dedi.

Güvertede bir iki ayak patırtısı oldu. Gümrük müdürü kızın boğazını sıkayım derken, korkunç kuvvette bir başka el herifi ensesinden kavradı. Kızın boğazını sıkan el gevşedi. Bir ses, “Sen Hamra mısın?” diye sordu. Kız, “evet” dedi. Ona adını soran ses yükseldi. “Korkma kızım, kalyonu tereyağından kıl çekermişgibi kolaycana elimize geçirdik,” dedi. Ayak sesleri duyuldu. Fenerler getirildi. Sarı Hamdi, birkaç kişiyle kamaranın kapısına geldi. Yanındaki bir genci göstererek “İşte bu reisimiz Turgut Reis’tir. Papaz nerede?” diye sordu.

Hepsi birden fenerlerle salona girdiler. Turgut Reis “Palamar ve zinciri kesiniz, yelkenleri kaldırınız!” dedi. Bir korsan, yanı başındakine, “Avlarımızı denizde mi yolacağız acaba?” diye sordu. Öteki, “Vallahi bilmiyorum. Herhalde

öyle yapacağa benziyor. Aferin be, tam bir deniz şahini gibi konuşuyorsun", başka biri, "Allah vere de bu kümesin içi tavuk dolu olsa," dedi. Bir ses ona; "Var! Var! Gemiye yanaşırken görmedin mi? Gemi tavuk yüküyle neredeyse top lombarlarına kadar denize gömülü," diye cevap verdi.

Korsanın biri, "Tam yükünü almış. Beş yüz kafadar varmış," dedi. Uyandırılan Arşivek, bu sırada uyku sersemi bir halde salona getirildi. Turgut'u görünce hemen hemen yere kadar eğilerek, "Senyor Dragut, ziyaretinizle bizleri gene şereflendirdiniz, bahtiyar ettiniz. Emirlerinizi her zaman ifaya hazırım," dedi. Turgut Reis hiç cevap vermedi. Salonda tıs yoktu. Korsanlar pürsilah kalabalık halinde boylu boylarınca dikiliyorlardı. Arşivek'in benzi kireç gibi attı. "Beni ne yapacaksınız?" diye bağırdı. Turgut Reis, "Seni muhakeme edeceğiz. Sen bir sürü masum insanları cayır cayır yaktın! Onları ne için yaktın?" dedi.

Arşivek, "Ben mi, ben mi yaktım?" diye kekeledi. "Ben Arşivek olmaklığım dolayısıyla Engizisyon tarafından verilen hükümlerin isteksiz bir şahidinden başka bir şey değildim... Engizisyon, kilisenin cismani koludur. Ben onun işlerine karışamam. Papa'nın işlerine karışmadığım gibi. Zaten içimden gece gündüz Papaya lanet ederim. Aman Allah'ım ne yapacaksınız?" diye bağırdı.

Turgut Reis, Hamra'ya "İleri gel!" dedi. Ona, "Bu adam insan yaktı mı?" diye sordu. Kız, "Evet, annemle iki kardeşimi gözlerimin önünde yaktı. İspanya'da başkalarını da yaktığını gördüm. Beni de yakacaktı. Fakat beni güzel buldu ve kullanmak için yakmadı." Kız, baştan aşağı titriyordu. Göğsündeki haçı çıkarıp Arşivek'in önüne attı, Turgut Reis'e, "İşte bu altın haçı da gönlümü etmek için verdiydi," diye ekledi. Turgut Reis pek sakin bir sesle Arşivek'e: "Bu doğru mudur?" dedi. Arşivek, ağlayıcı bir sesle,

"Bana ne yapacaksınız?" diye sordu.

Turgut Reis, "Seni şimdi astıracağım!" dedi. Durdu. "Eğer senin gibi bir İspanyol ve bir papaz olsaydım seni,

başkalarını nasıl yaktınsa öyle yaktırırdım," dedi. Arşivek, "Astıracak mısınız?" diye çığlıklar salmaya ve acıma dilenmeye başladı. Turgut Reis, "Sana değil, seni serene asmak için kullanılacak ipe acırım, şaka değil, boşu boşuna iki kulaç kaluma kaybedeceğiz," dedi. Ondan sonra oradaki korsanlara döndü, "Alın şunu, serenin ucuna sallandırın!" dedi. Arşivek, "Asmayın beni, bana forsa diye kürek çektirin!" diye bağırıyordu... Turgut ona, "Ruhun cennete mi, cehenneme mi nereye gidecekse oraya giderken İstanbul'a doğru bir bak. Siz İspanya'da masum insanları ateşte yakarken orada Ortodoks olsun Yahudi olsun herkesin hür olarak kendi kilisesi, okulu, medresesi olduğunu bir gör," dedi. Korsanlar onu dışarıya götürürlerken "Bak hele keşiş efendi, biz denizde dövüşür, ölür veya öldürürüz. Fakat insanı kaldırıp asmayız. Sen bizicellatlık da yapmak zorunda bıraktığın için öyle bir kızıyoruz ki. Yahu, insan ateşte nasıl cayır cuyur yakılır?" diyorlardı.

Arşivek çıkarılırken, Don Sebastian ile Don Pedro getirildiler. İkisi de göğüslerini kabarta kabarta içeri girdiler.."Senyor Don Dragut, size yenilmek bir onurdur. İşte size kılıçlarımızı sunuyoruz," dediler. Turgut Reis hiç ses çıkarmadan, kılıçlarını alıp denize attı. "Götürün bunları, kurtulmalıklarını versinler," dedi.

Onlar gittikten sonra, "Yahu bir koyundan iki post alınmaz derler, fakat galiba biz yaşadıkça bunlar da habire kurtulmalık verecekler," dedi.

Bu sefer iki papazı getirdiler. Turgut Hamra'ya "Bunları tanıyor musunuz?" diye sordu. Hamra, "Şu kara yüzlüsü Engizisyondaydı, ötekini de görmüştüm. O mahkeme üyelerinden değildi," dedi. Turgut, "Şu karasını da sallandırın!" dedi. Mahkeme üyesinden olmayan papaz, yüzünü avucuna aldı ve ağladı. Esmer papaz gaddarlığa alışkın bir adamdı. Tutuculuğunda demir gibiydi. Belli ki işkenceye dayanmaya, işkence etmeye olduğu kadar hazırdı. Turgut Reis'e "izin verin de günahlarımı itiraf edeyim," dedi. Turgut, "Ne itirafı mitirafı? Allah her şeyi

bilir,” dedi. Esmer papaz, öteki papaza dönerek, “Ey Gerundo kardeş, benim ruhum için dua et, mahvoluyorum. Param gitti. Günahlarım affedilmedi. Bir köpek gibi ölüyorum!” dedi. Uzakta güneşli Kastil yamaçlarında küçük bir bağı olduğunu, onun kızkardeşine verilmesini tembih etti. Korsanlardan birisi, “Bu herif, uzak Endülüsün güneşli yamaçlarında yaşayan kim bilir kaç masum insanı ateşte yakmıştır,” dedi. Onu da götürüp serene çektiler.

Sarı Hamdi’yle Hamra bir köşede lombozun yanında duruyorlardı. İkisi de dışarı bakıyorlardı ve çıkmışolan ayın yıldızlamakta olduğu dalgaları seyrediyorlardı. Kızın yüzüne kan harlamıştı. Fakat Hamdi, “Artık öç alma sözünü dinlemem...” deyince Hamra’nın yüzüne bir hüzün çöktü, ateşte yanan anasıyla kardeşleri mi gözünün önüne gelmişti ne? Elini Hamdi’nin elinin üzerine koydu. Hamra sanki solmuş... hayır solmuş değil, uzaklaşmış, incelmişti. Dudakları bembeyaz kesildi. Bakışı da vahşileşti. Uykusunda yürüyenler gibi sanki bir noktaya bakakalmış ve dalakalmıştı. Hamdi’ye “Ayın üzerindeki küçük bulutu görüyor musun?”

“Evet!” “İşte şimdi senden isteyeceğimi yapacağını o bulut geçinceye kadar vâdet.” “Nedir o?” “Zifaf odamızda yerde, Arşivek’in kesilmiş kellesi bulunacak,” dedi. Hamdi buluta dikkatle bakarak, “Vazgeç Hamra,” dedi. Kız cevap vermedi, o da üzgün üzgün buluta bakıyordu. Bulut geçeceği anda Hamdi,

“Kellesini getireceğim,” dedi. Bulut geçti. Dünya apaydın oldu. Kız titreyen dudaklarla işitilir işitilmez,

“Affet beni, ama ben ancak öyle rahat edeceğim!” dedi.

Kış Seferi

Turgut Reis Palma’dan çıkar çıkmaz, kalyonu Halkulvat’a gönderdi. Sarı Hamdi’ye son uyarısı şuydu:

“Erkeklik ve insanlık hali bu ya. Arkadaşların bazıları belki de rahibelere göz kaydırırlar. Onlar savaşadamlarıdır, gemi de savaş gemisidir. Ne demek istediğimi anlıyorsun değil mi? Onların yüreklerini kırmadan kendi nefislerine hâkim olmaları gerektiğini kendilerine anlat.” Ne var ki, manastırın sert ve kapalı disiplininden birdenbire kendilerini kurtulmuş buldukları için mi veya deniz yolculuğunun her zaman insanlarda uyandırdığı sergüzeştçi ruhtan mı, ya da bunların ikisinin de etkisi altında kalmış olmalarından mı? Her ne ise Sarı Hamdi, korsanlar değil, fakat asıl rahibelere nefislerine hâkim olmayı telkinde büyük zorluklar çekti ve kalyon Halkulvat’a vardığı zaman, ancak görevinin yüzde yetmişini başarabilmişoldu.içinden : “Reis, asıl yoldaşları değil, fakat rahibeleri kastederek, insandırlar, rahibedirler, onlara söyle de nefislerine hâkim olsunlar, diyecekti,” diye düşündü.

Turgut Reis, komutasındaki gemileriyle gene Hızır Reis’i aramaya çıktı. Bu sefer şansı ona yardım etti.

Sicilya Adasının kuzeyinde küçücük Ustica Adacığının yanından geçiyordu... Artık eylül ayı idi. Kışa giriş, yani geceyle gündüzün denk olduğu sütlimanlık ve fırtınaların mevsimi idi. Akdeniz, ufuklara kadar ezilip tuzla buz edilmiş ayın parçalarından ibaret çıldırtıcı bir çıkıntıydı. Gök, duruluk ve saflığın olanaksız kisvelerini bile aşmıştı. Turgut Reis ışıkla yanmakta olan göklerde ve denizlerde bakışlarını gezdirirken, yurdu Sıralovaz’ı hatırladı. Acaba onu görür müyüm diyerek doğuya bakınca, on beş parçadan ibaret bir filonun yelkenlerinin, mavi ufkun üzerinde beyaz bulutlar halinde ağarmakta olduklarını gördü. Birdenbire

“Hızır Reis,” diye bağırdı. Yanında duran bir yoldaşı, “Nereden bildin?” diye sordu.

Bu sual Turgut Reis’e tuhaf geldi. Bir sandalyeye göz atılır atılmaz, insan sandalyenin sandalye olduğunu bilirdi ya?...İşte karşısındaki filonun da kim olduğunu Turgut Reis öylece (anlamış değil) görmüştü. Hızır Reis de Turgut’un gemilerini görünce onları aynı hızla tanımış ve “Turgutca geliyor,” demişti. İki filo birleşti. Sicilya’ya doğru dümen tutuldu. Orada on, on beş kıyı kasabası ziyaret edildi.

Havalar açıktı. Rüzgârlar sert olmamakla beraber havada bir fırtınaya hazırlanma belirtileri görünüyordu.

Hızır Reis ve Turgut Reisin pruvalarında yeşil ve beyaz köpük halinde dalgalar çatlıyorlardı. Kayalık Sicilya kıyıları, göğe karşı ustura ile pürüzsüz olarak kesilmiş kadar kesin idiler. İki reisin ambarlarında bu kadar bol tutsak olmasaydı, fırtınayı karşılamak kolay olurdu. Sonra şu da var ki, gemilerin onarımı gerekliydi. Yelkenlerin çoğu misket ateşi ve peşrevlerden kalbura dönmüştü. Yamalar gülünçtü, her renkten yama vardı. Güverteler gülleler dolayısıyla açılmış delikler, çatlaklar ve sivri tahta parçalarıyla doluydu. O kadar ki, onların üzerinde yalın ayak yürünemiyordu. Marangozlar, sık sık yapılan çatışmalar, rampalar dolayısıyla bunları düzeltmeye yetişemiyorlardı. Bir limana girip gemilere adamakıllı bir çeki düzen vermek gerekti.

Bu akşam, ay doğu ufkundan kıpkırmızı doğdu. Ayın bu hali, havanın kötü olacağını gösteriyordu. Fırtına hazırlığı olarak bütün gemilerde ateşlerin söndürülmesi emri verildi. Aradan iki saat geçti veya geçmedi, rüzgâr koptu. Bütün filo borda düzeninde Sicilya’nın batısından Halkulvat’a doğru gidiyordu. Dalgalar kabarmıştı. İpler ıslık çalıyor, bazen de haykırıyorlardı. Turgut Reis’in bindiği kadırga eğildi, dalga geçti, fakat tekne doğrulamadı. İşte o zaman Turgut Reis, ömründe unutamayacağı kadar acı bir emir verdi.

“Sancaktaki topları denize atınız! Halatları kesiniz, zincirleri çözünüz, lombarları açınız, bırakınız toplar denize yuvarlansın.” Toplar lombarlardan denize gittiler. Gemi yavaş yavaş dikildi. Islanan ve sudan çıkınca silkinen bir hayvan gibi toplamış olduğu sulardan kurtuldu. Ambardaki

tutsaklar gemi su yapıyor diye haykırışıyorlardı. Denizciler onlara kovalar verdiler. Onlar da su aktarmaya koyuldular.

O anda her geminin işi kendine yetip artıyordu. Gene de bir gemi öteki gemiden ayrılmamaya çabalıyordu. Topaçlar gibi döne döne yetişen sağanaklar, denizden emdikleri suları paçavralar gibi savuruyorlar, körleyerek geliyorlar, hazin uluyuşlarla birbiri ardında gidiyorlardı. Turgut Reis dümene geçti. Arkadan gelen bir dalga azmanı, kadırganınkıçını havaya fırlattı. Kadırgadakiler Turgut Reis'i, elde yeke, havada uçuyor gibi gördüler. Yüzünde öyle bir vakar, sükûn ve metanet vardı ki, değil yalnız korsanlar fakat küreklerdeki forsalar bile "Yaşa Reis!" diye bağırdılar. Şimşeklerle paramparça olan gök ve deniz geceleyin gündüzkünden bin beter oldu. Fakat donuk bir şafak sökerken, tan ışığı gene Turgut Reis'i dümen başında buldu. Önlerinde Halkulvat limanı gözüküyordu.

Hızır Reis, Turgut Reis ve öteki filonun gemileri üçer dörder gelerek, ancak bir haftada Halkulvat'ta toplanabildiler. Fırtınada hiçbir gemi kaybolmamıştı. Bu fırtınadan sonra kış mevsimi geçinceye kadar gemilerin limanda bekleyecekleri tahmin ediliyordu. Fakat ne gezer? Hemen onarma işine hız verildi. Oyaz mevsimi bütün filo, yani üç amiral, 3800 esir, 20 parça gemi ve birçok ganimet elde etmişlerdi.

Reislerin hiçbiri, paylarına düşen ganimetleri almadılar. Yalnız, aralarında gemileri paylaştılar.

Gemilere çeki düzen verilince, kış olmasına rağmen gene denize acilindi. Hızır Reis, Turgut'a, "Hepimiz bu mevsimde filo halinde gider ve fırtınaya çatarsak, her gemi kendi başının çaresine bakmak zorunda kalır. Bana kalırsa, herkes bir gemi alsın ve kendi başına hareket etsin," dedi. Turgutca, "Evet, söylediğiniz doğrudur. Yalnız dikkat edilmeli de gemiler birbirinden yüz, iki yüz mil ayrılmalı ki, filo büyük bir saha kaplasın. Bu takdirde av bulmak ihtimali çoğalır sanırım," dedi ve böylece hareket edildi.

Hızır Reis yedi gemisini ayırmazdan önce İtalya'nın batı kıyılarına giderek Belvedere kentine bir baskın yaptı. Oradan aldığı tutsakları, iki gemiyle Halkulvat'a gönderdi. Öteki gemileri sağa sola dağıttı.

Tutsaklar bin iki yüz altın kurtulmalıkla salıverildiler. Belvedere'den yalnız olarak giderken, gece yaktığı fener dolayısıyla peşine dört barca takıldı. Hızır Reis bunları şafak sökünce görebildi. Tek gemisiyle dördüne birden hücum ederek dördünü de zaptetti. Bunların içlerinde sekiz bin top kumaş vardı.

Turgut Reis kışın rüzgârların sert eseceğini (yani küreklerle az iş görülebileceğini) düşünerek toplarının çokluğu dolayısıyla kudretli bir kalyona süvarilik ediyordu. Bir iki gün denizlerde volta vurduktan sonra Sicilya ile Sardenya arasındaki boğazın ortasında fırtınaya çattı. Kalyonu traversaya aldı... Tam fırtınanın cımcımalı sırasında bir düşman barçası göründü. Rüzgârla ve denizle Turgut Reis'in üzerine geliyordu.

Turgut Reis kaçıyor gibi yaparak gemisine burun kırdı ve orsaya koyuldu. Yeter derecede yükseldikten sonra, rüzgârıkıç omuzlukların birisinin üzerinden alarak tam yolla barçanın üzerine davrandı.

Barçanın kumandanı, rüzgâr ve deniz serpintisinden hemen hemen kör olmuş bir halde, "Bu deli herif, bu havada, aklına bizi çiğnemeyi mi koydu yoksa?" dedi. Turgutca yıldırım gibi geliyordu. İspanyol komutanı dümenciye, "Çabuk dümeni bas! Dümeni bas!" diye haykırdı. Dümenci bütün ağırlığıyla dümene dayandı.

Fakat o havada gemi dümeni, çarçabuk dinlemiyordu. Dalga aralığına palan pandıras daldı. Dalga tepesinde Turgutca'nın kalyonu, bir kule gibi kararıyordu. Barca kalkmakta olan sularla yükseleyim derken, kalyon bütün hızıyla üzerinde gürledi ve yüksek pruvası ötekinin üstüne bindi. Birçatırdı oldu, geminin sanki belkemiği kırılarak ikiye ayrıldı. Dalgalar parçaları örttü. Kalyon kalkınca pruvasının

aşağısından omurgasına doğru büyük bir kara delik görünüyordu. Deniz yüzü kargaşalık içindeydi.

Haykıran, bağıran, denize atlayan, boğulan... Deniz yüzünde sandıklar, tavuk kümesleri, tahta boyaları, kürekler, kırılmış sandallar dalgaların kalkıp inişine göre kâh görünüyor, kâh koyboluyordu. İşte koca barçadan arta kalanlar bunlardı.

Turgut, “Bu heriflere ne olduğumuzu göstermeyince, ne olduğumuz akıllarına ‘tak!’ etmez, kayığı böylece ikiye ayırmayınca, artık onların bu denizlerde cirit oynayamayacağına akıl erdiremezler. Denize düşen zavallıları kurtarınız...” dedi.

Asıl bu kış seferindedir ki, gerek Hızır Reis’in gerek Turgut’un adları, bütün Avrupa kıyılarında anılmaya başladı. Artık Barbaros kardeşler ve onların korsan arkadaşlarının yaptıkları savaşlar, devlet donanmalarına bile hayret vermeye başladı.

Sicilya’ya haber üzerine haber, emir üzerine emir geliyordu. Palermo garnizonu komutanı, bu emirler üzerine iki kadırgasıyla (galisiyle) Turgut Reis’i bulmak için denize açılmıştı. Hiç kış havasında denize mi açılınırdı. Garnizon kumandanı, “Efendim, bunlar denizci değil, tımarhane kaçkını! Ben buak sakalımı denizlerde ve askerlikte ağarttım. Kış geldi miydi, gemiler limana girer, yaza hazırlık yapılır; onarılır, düzeltilir, yaz gelince denize açılınır ve savaşılır. Kışın fırtına ile mi düşmanla mı savaşacaksın? Neyse susayım,” diyordu. Denize açılıyor, fırtınayı yiyor ve limana dönüyordu. Bir gün böyle dönüşlerinin birinde, kasırgadan direği kırılmış kazazede bir korsan kırlangıcına rastgeldi. Korsanların barutları ıslanmış ve ok yaylarının bağları bile sudan gevşemişti. “Teslim ol!” emrine kılıçları çekerek cevap verdiler. Birçoğu şehit oldu. Yaralılar da tutsak edildi.

Rüzgâr dolayısıyla Palermo değil, fakat onun batısındaki bir koya demirlemek zorunda kalan komandante, gece olup da kafayı Marsilya sarabıyla iyice tütsüledikten sonra kadırgasınınkıç kasarasının güvertesine çıktı. Fener

getirttirdi. İki kadırganın da subaylarını topladı. Esirlerin hepsinin getirtilmesini emretti. Yedi yaralıyı önüne getirdiler. Reislerinin kim olduğunu sordu. Ak sakallı bir korsan getirdiler.

Komandante ona, “Sen bizi ya Dragut’un saklandığı yere kılavuzluk eder götürürsün, ya da ayaklarına birer top güllesi bağlatır, seni denizin dibine komutan tayin ederim,” dedi. Yanındakilere dönerek, “Bu limanda kaç kulaç su var?” diye sordu. Birkaç ses birden, “On kulaç senyor,” diye cevap verdi.

Komandante, ihtiyara dönerek, “işitiyorsun ya!” dedi.

İhtiyar hiç istifini bozmadan, “Turgut Reis’in nerede olduğunu bilmiyorum. Bilsem de söylemem,” dedi ve başka bir diyeceği olmayanlara has bir tavırla sustu. İki üç kişi, geminin ambarına koşup birkaç gülle getirdiler. Birkaç kişi eğilip ihtiyarın ayak bileklerine gülleleri bağladılar. Komandante gene, “Bizi Turgut Reis’in barındığı yere götürecek misin?” diye sordu. İhtiyar kısaca “Hayır!” dedi. Komandante, “Kaldırın götürün şunu küpeşteye!” diye gürledi. İhtiyarı küpeşteye taşıdılar. “Kılavuzlayacak mısın?” “Hayır!”

“Atın keratayı denize!” Bu emir verilince, ihtiyarı küpeştenin üzerine çıkardılar. İhtiyar, kelimei şehadet getirdi. Öteki tutsaklar bir ağızdan tekrar ettiler. Deniz, düşen bir cisimle gümledi. Komandantenin gözleri kan çanağına dönmüştü. “Bunlara söz dinletmenin olasılığı yok gibi, bu başta duran iri yarı herifi bağlayıp yatırın, biriniz de aşağıdan kızgın bezir yağı getirsin,” diye bağırdı. Emrettiği yapıldı. “Şimdi kızgın bezir yağını kulağına akıtın! Kılavuzlayacak mısın?” “Hayır!” “Akıtın, akıtın!” O da kelimei şehadet getirdi, fakat tamamlayamadı. Bezir yağı kulağına gidince, bacağı, kolları toplandı. Silkindi, titredi ve gözleri faltaşı gibi açık gerile kaldı, ayakta beklemekte olan beş tutsağın en genci (daha henüz on beş, on altı yaşında bir çocuk) hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Yanındaki tutsak duygulu ve davudi bir sesle “Ağlama bre evlat.

Bu heriflerin hoşuna gider,” dedi. Çocuk büyük bir gayretle birkaç kez yutkundu. Komandante, “Getirin şu çocuğu, yatırın yere!” dedi. Çocuğu yatırdılar. Fakat korkunç bir ses “Korkma!” diye gürledi. Bu,

“Korkma’yı diyen oradaki tutsaklardan biri değildi.

“Korkma!” sözünün gürlemesiyle birlikte, komandantenin ipek işlemeli kasara tentesinin üzerinden beşon kişi birden düştü. Aynı zamanda da küpeştelerin üzerinden, dişleri arasına yatağanlar sıkıştırmış olan başlar, kollar, gövdeler ve bacaklar peydahlandı. Kadırganın ambarından korkunç bir piştov ve arkebüz gürültüsü koptu.

Turgut Reis, senyor komandantenin ensesinden tutuyordu. Gözleri ıslaktı. Komandanteye, “Ey civanmert senyor komandante, sizi böyle teklifsiz paldır küldür ziyaret ettiğim için özür dilerim. Tutsakların sorgusu işi biraz yavaşça cereyan ediyordu da, acele etmek zorunda kaldım. Hem de beni görmeye pek istekli idiniz. Bu da acele etmemin bir başka nedeni..Beni görmekle ne kadar memnun olduğunuzu kestiriyorum.

Şimdi izninizle, görmekte olduğunuz güç işte size yardım edeyim. Denizin dibindeki iki masum savaşçının sorgularının tamamlanması için orayı tenezzülen teşrif buyurmanız gerekecek, pek adaletli muhakemenize dinleyici heyeti diye katılmış olan asaletli subaylarınızdan sizi yoksun etmek aklımdan geçmez. Onlar da size refakat edecekler,” dedi ve demesiyle birlikte, ensesinden tutmakta olduğu komandanteyi yere vurdu.

Korsanlara, “Şunların topunu da bağlayıp denize fırlatın! Ondan önce birkaç kişi dalsın da iki şehidi çıkarsın. Onları bunlarla beraber bırakamam. Kamaraya götürüp gülleyi bağlayan ipleri kesin. Şehitleri, denizde töremizce yelkene sarar, zincirle açık denizlere gömeriz,” dedi. Öteki kadırga da zaptolunmuştu.

Onu görmeye gitti.

Kuzey Afrika'da Yıllarca Süren Kara Ve Deniz Savaşları

Kuzey Afrika'deki korsanlardan yalnız Avrupa hükümetleri değil, hatta Tunus hükümeti de korkmaya ve bunları gelip köklendikleri yerlerden nasıl sökeceğini derin derin düşünmeye başlamıştı. Oysa Oruç Reis Tunus'u değil fakat Cenevizliler tarafından zaptedilen yerleri ele geçirmek istiyordu. İşte bundan dolayı bir ilkbahar, tam donanımlı on parça gemi ile denize açıldı. Bu gemilerin birisinin süvarisi Turgut Reis'ti. Önce Çeçel denilen yol üzerindeki küçük bir kaleyi zaptettiler. Kale,aslan ağzına leblebi gibi geldi. Kalenin savunması için oraya elli savaşçı, limanda da Turgut Reis'in komutasında bir gemi bıraktı. Beccaye kalesine doğru ilerlediler. Orada karaya top ve savaşçı çıkardılar. Üç gün savaşıldı. Düşman çok kuvvetliydi. Savaşçıların arasında kalenin zaptından vazgeçilmesi fikrinde olanlar bulundu. Oruç Reis onlara:

"Ben burada bir kolumu bıraktım, gerekirse öteki kolumu, hatta kellemi de bırakırım. Ölümden korkan, canına acıyan varsa çekilsin gitsin. Bana sadık yoldaş olanlar korkup kaçmazlar," diye bağırdı. Saldırının dördüncü günü kalenin duvarlarına çiviler soktular. Onların üzerine basarak kalenin bir kısmının içine girdiler. Kalenin öteki kısmı zaptedilmemişti... Fakat yoldaşların cephaneleri tükendi. Tunus hükümetinden cephane istediler. Fakat o hükümet mühimmat vermedi. Gemiler bir çayın içindeydi. Sular çekilince gemiler karada kaldı. Tam o sırada iki yüz parça gemiden oluşan koca bir donanma çıkageldi. Bunlar kaleye imdat kuvveti olarak on binden fazla bir savaşçıyı karaya çıkardılar. Oruç Reis, çaydaki gemileri yaktırdı ve beş yüz tutsağı da bırakmayarak karadan altmış millik yol yürüdü.

Artık Barbaros kardeşlerin elinde Çeçel'de bıraktıkları üç gemiyle bir de Hızır Reis'in bir kadırgasından başka gemi

kalmamıştı. Oysa düşmanla çarpışabilmek için daha fazla gemi gerekliydi. Hızır Reis,

Akdeniz'in ikinci derecedeki korsanlarına, “isteyen gelsin,” diye haber saldı. Bu ikinci derecedeki korsanlar tarafından zaptedilen gemiler ve ganimetler tamamen kendilerinin olurdu. Fakat sonradan,

“Garp Ocakları” diye ad alacak olan Cezayir, Tunus ve Trablusgarp korsan beyliklerine bağlı olan korsanlar, Oruç Reis zamanından itibaren elde ettikleri ganimetlerinin beşte birinden sekizde birine kadar bir kısmını ülke hazinesine bırakırlardı. Kalan kısmın yarısı gemi reisine verilirdi. Gemi komuta kurulu, yani topçularla serdümen vesaire iki, savaşçılarla gemiciler birer hisse alırdı. Fakat ekseriya reisler paylarına düşeni gemidekilere paylaştırırlardı(Turgut Reis aldığı ganimetin bir kısmını gemilerinde kürek çeken forsalara verirdi. Bu sebepten forsaların bir kısmı gemi zaptetmeye isteklenirdi. Müslüman olanlar da çok olurdu). Serbest korsanlar, aldıkları ganimetin bir kısmını beyliğe vereceklerini bildikleri halde, kısmen deniz aşkıyla, kısmen daha fazla ganimet elde etmek isteğiyle, kısmen de yurttaşlarıyla birleşmek özleyişiyle gelip Oruç Babaya iltihak ettiler. Böylece gelenler yedi gönüllü korsan gemisiydi. Kurtoğlu Muslihiddin Reis de on dört gemiyle geldi. Hızır Reis de Tunus'tan dört gemi satın aldı. Bu suretle yirmi sekiz parçalık bir donanma hazırlanmış oldu. Bunlar denize fırlayınca, bir dolaşışta buğday ve çuha yüklü on iki gemiyi savaşmadan ele geçirdiler. Hızır Reis bu gemileri Kurtoğlu'yla Tunus'a gönderdi. Kendisi, Kurt Reis'le birlikte Çeçel'e giderek, orada bulunan kardeşiyle Kuzey Afrika kıyılarının, İspanyolların elinden kurtarılması çarelerini düşündü.

İspanyollar o sırada o kıyılarda saldırıyorlardı. Hatta Cezayir kalesinin ok menzilindeki küçük bir adacığın üzerindeki kaleyi zaptetmişler, kente göz açtırmıyorlardı. Halk, Oruç Babaya başvurup; kendilerini İspanyol şerrinden kurtarmaları için yalvardılar.

O zaman Yavuz Sultan Selim Kahire'deydi. Kemal Reis'in ele geçirdiği birkaç gemi dolusu tutsak ve ganimetleri Hızır Reis, sultana gönderdi. Yavuz, Kemal Reis'e Hızır ve Oruç Reis'lerin sıhhatlerini ve ne durumda olduklarını sordu. Kemal Reis cevaben Akdeniz'de sultan hangi yeri uygun görürse oraya seksen gemi ve on bin savaşçı gönderebileceklerini bildirdi... Yavuz Sultan Selim hediye olarak tersaneden iki büyük kadırga ve Midilli'den bir gemi gönderdi. Bu haber Çeçel'e varınca Oruç Reis'le Hızır Reis çok sevindiler.

Hızır Reis bu üç gemiyi karşılamak üzere Tunus'a doğru açıldı. Oruç Reis ise yanına Turgut Reis'i alarak on sekiz büyük ve otuz küçük gemiyle Cezayir'e vardı ve kenti Salim Bin Sumi'den aldı.

Salim Bin Sumi, Cezayir emiri sayılmakta idiyse de, Cezayir'i 1569'da zaptetmiş olan İspanyolların bir kölesiydi.

Barbaros'ların Afrika kıyılarında yerleşmeleri ve durmamacasına İspanya, Fransa ve İtalya kıyılarına akın etmeleri Avrupalıları ve özellikle Fransızlar'ı kızdırıyordu. Fransızlar Hızır Reis'i ölü veya diri olarak ele geçirmek üzere donanmalarına otuz üç mavna katarak Tunus'un kuzey batısındaki Bizerta'ya vardı.

Orada yalnız Kurtoğlu'nun dört gemisi vardı... Onları çarçabuk boşaltıp kaleye çekildi. Fransızlar gemileri zaptettiler. Büyük bir tantanayla borular, trampetler çalarak ve bayraklar açarak karaya çıktılar. Fakat Tunus gazileri kaleden çıkarak üzerlerine saldırdılar ve bu askerleri bozmakla kalmayıp çalakılıç peşlerine düşerek, altı gemilerini de zaptettiler. Bu Fransızları pek kızdırdı. Gazilere göre, "açıktaki gemilerinde yüksek sesle bağırarak, boyuna şarap içtiler. Aşka gelerek şişe ve bardakları denize attılar." Fransızlar limandan defoldular, fakat öç almak üzere Halkulvat'a saldırdılar. Ne var ki, Hızır Reis oradaydı. Onun için karaya çıkamadılar. Havanın sıcaklığından yakınarak çekilip gittiler. O sene Hızır Reis, Tunus'ta kışladı. Cezayir'e dört gemi ve beş yüz savaşçı imdat kuvveti gönderdi.

Cezayir'in Oruç Reis tarafından zaptı, İspanyolları fena halde üzdü, fakat Araplar İspanyollardan da fazla üzüldüler. Tlemsen hâkimi İbni Hamun, İspanyollarla birleşti. İspanyollar kırkı çektirme ve yüz seksen gemiden oluşan koca bir donanma ve o zaman Avrupa'nın en müthiş zırhlı piyadesi olarak ün salmış ve birçok savaş meydanlarından zafer üzerine zafer kazanmış İspanyol askerlerinden on beş bin kişiyle Cezayir'in ufuklarında göründü. Onlar denizden hücum edecekti. Kırk bin Arap da karadan saldıracaktı. Araplar, İspanyol donanmasının yola çıkmış olduğu haberini alınca, hemen hücuma geçtiler.

Turgut Reis, o akşam arkadaşlarına "sözümona savaştık, peşlerinden koşa koşa yoruldum. Bugün yaptığımız bir koşmaca yarışı idi. Eh, doğrusunu söylemek gerekirse bu yarışı Araplar kazandı," diyordu.

O sırada Oruç Reis Arapların bırakmış oldukları on iki deveyi savaşçıları arasında paylaştırıverdi.

Aradan çok geçmeden İspanyol donanması geldi. Hemen hemen bütün ufku kaplıyorlardı. İspanyol filosu gururla geldi ve kalenin önüne demirledi. Karaya asker ve kuşatma topları çıkardı. Kale duvarları top ateşiyle yıkılıyordu. Sanki muhasara çemberi büyük bir yılanın gövdesinin büklümleri idi de, kaleyi gitgide daha fazla sıkıyor, kemiklerini çatır çutur kırıyordu.

Son günler hava bunaltıcı, durgun ve sıcaktı. Gündüzleri kalenin üzerine top dumanından peydahlanmışloş ve toparlak bir bulut çöküyordu. Geceleyin bir serinlik esiyor, denizin üzerinde kırışıklar yürütüyor, ağır duman perdesini üfürüp dağıtıyordu. Artık duvarların birçok yeri duvar değil, bir yığın taş haline gelmişti. Kale savunucuları gece sabaha kadar taşları gene duvar tertibi birbirinin üstüne istif ediyorlardı.

İspanyollar bir gün son hücumu yapmayı kararlaştırdılar... Şafak söküyordu. Kale savunucuları silahlarını bir tarafa bırakmışlar, bütün gece çalışmış oldukları halde, taşları istifleme işini bitirememişlerdi. İşte o saatte İspanyollar

sessiz olarak yanaştılar ve yerden saldırıp gediğin yanındaki bir yerden duvarı tırmandılar ve “Santiago!” diye bağırarak bayraklarını duvara astılar. Geride taş istiflemekle uğraşmakta olanlar, silahlarını almak için zaman yitirmeden ellerindeki kazma, kürek ve küskülerle duvara yanaşmakta olan İspanyollara saldırdılar. Gözünü açınca duvarlarda İspanya bayrağını gören Oruç Reis, silahını kapınca savaşçıları çağırarak duvara koşar. Orada birkaç kişiyle birlikte Turgut Reis’in hücuma geçmişolduğunu görür. Kaleye girmiş olan İspanyollar kılıçtan geçirilir. Dışarıda kazma, küreklerle savaşan duvar tamircilerinin her biri, birer ifrit kesilmiş, çelik seli gibi hücum eden İspanya’nın ün salmış zırhlı piyadesini silahlarını atarak kaçmak zorunda bırakmışlardı. Tamircilere Oruç Reis’le Turgut Reis yetişti. O günkü savaştan sonra on beş bin İspanyol askerinin ancak bini güç bela kurtulabildi.

Kurtulabilenler, artan esen bir rüzgârla tüyleri ters dönmüş tavuklar gibi kaçarken, gemidekiler coşkun savaşçı selinin deniz kenarına varınca orada durmayarak gemilere hücum edeceğini anladılar. Hemen acele demir alıp açığa uzaklaştılar. Kıyıda kalan sandallara binmiş bulunan kaçıcılara yetişen tek tük Türk savaşçıları bel ve omuz boyu suya dalarak elleriyle sandalların küpeştelerine yapışıyorlardı. Bunların bir kısmının bilekleri, sandaldakiler tarafından kılıçla kesiliyordu. O zaman onlar sandalların küpeştelerine dişleriyle tutunuyorlardı. Birçok sandal böylece denize açılamaz oldular. Bu yenilginin havadisi İspanya’da Madrit’teki Eskuriyel’e varınca, saraya günlerce yas çöktü. Çünkü yenilmez sanılan İspanyol piyadesinin pek usturuplu bir dayak yemiş olması, onun Avrupa’dekiprestijini fena halde sarsacaktı.

Bu zaferden biraz sonra Cezayir’edört nala yetişen süvariler, Tlemsen hâkimi İbni Hamun’un Tenez kalesini ele geçirdiğini bildirdiler. Oruç Baba’dan, gelip kendilerini kurtarmasını yalvardılar. Oruç Reis, İbni Hamun’u kastederek: “Bazı erkekler vardır, çarşıda, pazarda her

rastgeldikleri erkekten dayak yerler, sonra eve gider ve karılarını dövmekle, yedikleri dayağın acısını çıkarırlar. Şu İbni Hamun da öyle," dedi. Cezayir'in doksan mil batısında, deniz kenarında olan Tenez'e hücum etmesini Hızır ve Turgut Reis'lere emretti. Orada İbni Hamun'dan alınan develer çok işe yaradı. Birçok korsanlar develere binmişolarak, birbiriyle konuşup şakalaşıyorlardı. "Bakalım bizi deniz tutmaz, fakat develer kötü yalpalıyorlar.

Bizi deniz tutmuyor, fakat sakın şu develer tutmasın?" diyorlar, sevinç içinde gülüşüyorlardı.

İbni Hamun, Tenez kalesini ele geçirebilmişti, çünkü kalede asker yoktu. Kum çölünün ufkunda Hızır Reis'in develeri gözükünce, İspanyollar kale dışındaki çadırlarını alaşağı edip, pılı pırtılarını toplayarak tezelden kaleye kapağı attılar. Hızır Reis, savaşçıların bir gece istirahat etmeleri fikrindeydi. Oysa savaşçılar topluca reisin önüne çıkarak hemen hücuma başlaması emrini vermesini yalvardılar ve "Deveye alışkın değildik. Asıl develerin etkisi yarın meydana çıkacak. Galiba birkaç gün yeni sünnet olmuşuz gibi bacaklarımız birbirinden aralık olarak gezeceğiz. O halimizle nasıl sekebilir ve nasıl duvara tırmanabiliriz," dediler.

Hızır Reis, "İstediğiniz gibi olsun" dedi. Korsanlar hemen hücuma geçtiler. Fakat onların saldırıya geçmesiyle birlikte Arapların ortadan sır olmaları bir oldu. Bu sefer kale sarıldı... Savaş iki gün sürdü. İkinci günü akşamı, İspanyol kumandanı bir elçi göndererek Hızır Reis'e teslim olduğunu bildirdi.

Tenez'in alınmasıyla Oruç Reis'in yönetimi altına giren yerler (yani Tunus'tan tutunuz da Tenez'e kadar olan yer ki, bu kıt'a Cezayir Beccace'ye ve bunlar gibi) beş büyük kaleyi içeriyordu. İtalyan Yarımadası kadar bir ülkeydi.

Oruç Reis bir gün kardeşleriyle, Turgut ve öteki belli başlı reisleri çağırdı. Onlara, "Biz bu yerleri artık korsan düzeniyle yönetemeyiz. Sürü sürü insanların refahlarını sağlamak gerek. Burada mutlaka bir mülki yönetim kurmalıyız. Sorumluluğumuz var," dedi. Bu toplantılarda alınan kararlara göre Cezayir'in batı tarafını Oruç Reis, doğu

tarafını da Hızır Reis yönetecekti. Hemen bu ülkenin nüfusu kaydedildi.

Cezayir’de büyük bir bahriye okulu açıldı. Para basıldı. Gerek Oruç Reis, gerekse Hızır Reis, emirleri altındaki askerlere bir düzen verdiler. Yeniçeri ortalarında olduğu gibi on kişiyi yönetene onbaşı, yüz kişiyi yönetene yüzbaşı unvanlı subaylar atandı. Donanmayı da, deniz savaşlarında değer göstererek birçok zaferler sağlamış olan kaptanlara teslim ettiler. Donanmanın en büyük kısmına Turgut Reis komuta edecekti. Yönetim işine gelince, o iş iki başkanın başkanlık edecekleri bağımsız bir yoldaşlar “Genel Kurultayı” tarafından görülecekti. Bu suretle Oruç Reis’le Hızır Reis, birer vali olarak kaldılar.

Cezayir’deki denizcilik okuluna birçok korsan delikanlı, öğrenci olarak devam ediyordu. Burada coğrafya, gemi seferleri, yıldız bilimi, güneş bilgisi, iki yaka arası deniz kılavuzu, harita, Arapça, İspanyolca ve İtalyanca öğretiliyordu. Oradan yetişen birçok korsanlar, sonradan eser yazarı olmuşlardı.

Görgülü ihtiyar kaptanlar, Turgut Reis’in ihtiyar Endülüslüsü ve İbni Rüşd’ün ve başkalarının birçok öğrencisi okulda hocalık ediyorlardı.

Gerçi iki kardeş (Oruç Reis’le Hızır Reis), birisi batıda ve öteki doğuda olmak üzere birbirinden ayrılmışlardı. Fakat işleri izin verdikçe Cezayir’de buluşuyorlardı. Oruç Reis, Hızır Reis’in böyle bir ziyareti sırasında, reisleri de toplayarak, onlara bazı niyetlerinden söz etmişti. Onlara, “Dünyaya zengin olmak için gelmedik. Ne de otlakta besiye çekilmiş inekler gibi kavram peydahlamaya! Biliyorsunuz ki, Kristof Kolomb adındaki bir denizci, batı yolundan Hindistan’a vardı. Vasco de Gamayı, Vasco Nunez de Balbao’yu da duydunuz, bu yıl Magellan denize açıldı. Bizim denizciliğimiz bunlardan üstündür. Üç dört koldan batıya doğru gidelim. Yeni yeni yerler keşfedelim. Orada altın da doluymuş. Hep bu Akdeniz’de mahpus mu kalacağız?” dedi ve bu konu üzerinde saatlerce konuştu. Orada bulunanlar saatlerin ne

çabuk geçmiş olduğunun farkında olmadılar. Onu, âdeta düş görüyorlarmış gibi dinlediler...

Çünkü Oruç Reis’in sözleri her birinin iç arzusuna tercüman oluyordu.

Daha ertesi gün ve onu izleyen günler içinde bu konuda başka bir yerden konuşulmadı. Hatta bu uzak deniz seferlerine kimlerin, kaç gemi ile gidecekleri saptandı. Hızır Reis, memnun olarak doğuya, yani kendi iline doğru ayrıldı. Gemilerde hazırlıklar yapılıyordu.

Ne var ki, bu hazırlık tamamlanamadı. Tlemsen’den gelen haberlere göre Tunus’tan Tenez’e kadar olan memleketlerin Türklerin egemenliği altına girdiğini gören Arap hükümdarları, yeni doğan devletin her tarafa kol salacağından kuşkulanıyorlar ve bundan dolayı hepsi de taraf taraf Türklerin aleyhine İspanyollarla birleşiyorlardı. Zaten İspanya da Türklerin Kuzey Afrika’da yerleşmelerini iyi gözle görmüyordu. Bu Arap hükümdarlarına yardım etmekle kendi yararlarına hizmet etmiş oluyorlardı. Bu hükümdarlar memleket işlerini yönetmede iktidarsız, köle ruhlu insanlardı. İspanya bunları da istediği gibi köle olarak kullanabilirdi. İspanyollarla Arap hükümdarları arasında cereyan eden fiskoslar, Oruç Reis’in kulağına geliyordu. Binaenaleyh uzak deniz seferlerine ve keşiflere çıkmayı, bu tehlikelerin uzaklaştırılmış olacakları zamana erteliyordu. Tehlikenin uzaklaştırılması için de ilk olarak yapılacak iş Tlemsen’i ele geçirmek ve fesat ocağına kuvvetli bir darbe vurmaktı... Hükümdarlar Oruç Reis’i istemedikleri nisbette de halk Oruç Babayı seviyor ve istiyordu.

Halk, Tlemsen hükümdarının İspanyollarla birleşmiş olduğunu duyunca, nümayişler yaptı. Tlemsen hâkimine lanet okudu ve Oruç Reis’in gelip, kendilerini bu herifin şerrinden kurtarmasını istedi. Oruç Reis, Tlemsen hâkiminin Cezayir’e hücum etmek niyetinde olduğunu duyunca, Hızır Reis’i Cezayir’e çağırdı.

Onu orada bıraktı. Kendisi, Turgut Reis ve küçük bir kuvveti yanına alarak Tlemsen’e yürüdü. Oruç Reis’in yola

çıkmış olduğunu duyan halk ayaklanarak, hâkimi hâkimlikten çıkardı ve gidip Oruç Reis’i karşıladı. Bu suretle Tlemsen de Barbaros kardeşlerin ülkelerine katıldı. Halk sevindi. Çünkü doğru dürüst bir yönetime kavuşmuş olduğunu anladı.

15 Yıl Sonra

Turgut Reis, Cirbe Adasında gemilerinin birkaçını karaya çektirmiş, altlarını raspa ettirip, yağlatıyordu.

Artık kırk bir, kırk iki yaşındaydı. Bir kadırganınkıç kasarasına uzanmış batan güneşe bakıyordu. O son on beş yıl amma da gürültüler vepatırdılar içinde geçmişti. Bu zaman süresince ne acı ve ne tatlı günler yaşamıştı. O seneleri dolduran olaylar karşısında, gurup ışığında bilinmezlere giden kırmızı bulutlar gibi bir bir gözünün önünden geçiyorlardı. İlk önce Oruç Reis'in şehit olması ne acı olmuştu. Tlemsen hâkimi, başına akrabalarını toplayarak Fas'a ve oradan da Tlemsen iskelesi olan Vehran'a gitmişlerdi. Orada Şarlken (Beşinci Sarl) ile savaşmışlar. Müslümanların yakıcısı tek Katolik imparatorunun kulu kölesi olmak için ona yalvarıp yakarmışlar ve gelip Türkleri oralardan çıkarmasını istemişlerdi.

Şarlken bunun üzerine, Marki de Gomarez'in emrine ilk kafile olarak bin beş yüz tüfekçi göndermişti.

Hâkim de on beş bin Arap askeri toplayarak Tlemsen'e doğru yollandılar. Hızır Reis, kardeşine hücum edileceğini duyunca Cezayir'den, kardeşleri İshak Reis'le kendisi, Turgut Reis'i ve bir miktar da askeri Oruç Baba'ya imdat olarak gönderdi... Turgut Reis, dün imiş gibi hatırlıyordu. Tlemsen'e akşamüzeri varmışlar ve kaleye girmişlerdi. Ertesi sabah düşman görünmüş ve hemen kaleyi sarmıştı. Ne kalabalıktı o!

Âdeta yirmi otuz kişiye karşı bir kişi olarak savaşacaklardı. Oruç Reis hemen en güvendiği yoldaşları yanına alarak kaleden çıkıp düşmana saldırdı. O savaşta yedi yüz düşmanı öldürmüş, yüz de tutsak almışlardı. Sonra kaleye dönmüşlerdi. Aradan henüz beş gün geçmeden, on bin İspanyol askeriyle, yirmi bin Arap askeri gelmişti. Top ateşiyle duvarlar paldır küldür yıkılıp yerle bir edilirken, birçok savaşçılar ateş altında duvarları durmamacasına

onarıyorlardı. Turgut hatırlıyordu. O gediklerin önünde, yağmurlardan sonra çukurlarda biriken sular gibi kan birikintileri oluşuyordu. Bazen ayakları ayak bileklerine kadar daha taze taze tüten, ya da pıhtılaşmış olan kanlara batıyordu. Böylece tam yedi ay dayanmışlar, düşmana ayak bastırmamışlardı. Sonunda ellerinde ne cephane, ne de silah kalmıştı.

Günlerden beridir eski deri ve güderi parçalarını kaynatarak ve ağızlarında çiğneyerek açlık bastırmaya uğraşmışlardı. Yedi ay sonra bazıları teslim olmaya taraftar çıktı. Çoğunluk ise, kale vermek önemli bir şey değil, kale denilen, toprak ve taştan ibaret yapıdır, gelgelelim, insan hâlâ diriyken teslim olmak, insanın ağrına gidiyor, demiş ve bunun üzerine bir süre daha dayanılmıştı.

Sonunda yapılacak başka iş kalmamıştı. Düşmana adam gönderildi. Düşmanla bir mukavele yapılmıştı, ona göre, kale savunucuları, silah ve eşyalarıyla beraber kaleden çıkıp gideceklerdi. Ne var ki, kaleden çıkar çıkmaz düşman, koyduğu imzaya ihanet etmiş ve dışarıya çıkanlara hücum etmişti. O zaman onlar da kılıçlarını çekmişler, savaşa koyulmuşlar ve gerisin geriye kaleye dönmüşlerdi. Kaleden çıkarken düşmanın bir kısmı kalenin içine kaymıştı. Bunları kalenin içinde temizleyip, sonra gene müdafaaya koyulmuşlardı. Fakat artık savunma olanağı kalmamıştı. Bazı savaşçılar, açlıktan ayakta duracak halde değillerdi.

İşte o zaman Oruç Reis, “Ayaklarımızda hâlâ yürümek takati varken, gece gizlice çıkıp gidelim,” demişti.

Gece olunca en değerli şeylerini yanlarına alıp çıkmışlardı. Kaleden patırtısız gürültüsüz çıkmış ve kafilenin artçıları kaleden dört beş yüz adım ayrılmışlardı ki, düşman, savunmacıların kaçmakta olduğunu anlamışve onlardan on misli daha çok kalabalık halde peşlerine düşmüştü. O zaman Oruç Reis “Kimin kıymetli bir eşyası varsa birer ikişer atsın ki, düşman onları toplarken biz zaman kazanalım,” demişti. Eşyaları birer ikişer atmışlardı. Hakikaten de düşman bu kıymetli eşya için leş üzerinde dolaşan köpekler gibi arasıra

birbirlerine giriyordu. Ne var ki, eninde sonunda atılacak eşya da kalmamıştı. İşte o zaman gaziler birbiriyle helallaşmışlardı. İyice hatırlıyordu, yirmi dört, yirmi beş yaşındaydı. Oruç Reis'le helallaşırken, ona koca reis ve deniz kurdu, "Turgutca, oğlum! Ben yaşımı başımı bulmuş bir adamım, şehitlik artık bana gerektir, fakat sen çok iş göreceksin, sen kaç da kendini kurtar," demişti. Turgutca'nın gözlerine yaşlar gelmişti. Fakat Oruç Babayı da orada bırakıp nasıl kaçabilirdi. Kılıç değilecek yeri kalmadığı halde, silahlarını çekerken can kaydında olmayacağına ve ne kadar olabilirse o kadar çok düşmanı öldüreceğine yemin etmişti. Düşmanı beklemişler, o zaman sırt sırta vererek dişle tırnakla savaşa koyulmuşlardı. Aradan yarım saat geçince fedailerin sayısı yarıya inmişti, fakat çepçevre siper gibi birbirinin üstüne yığılan düşman leşleri, gazilerin kendilerini ne kadar pahalıya sattıklarını gösteriyordu.

İşte böyle savaşırken idi ki, Turgut Reis almış olduğu yaralardan dolayı kendinden geçmişti. Ne kadar sonra olduğunu bilmiyordu. Fakat parmağında bir acı duydu. Gözlerini açtığı zaman gündüzdü. Kendisini bir sürü düşman leşinin altında buldu. Parmağını acıtmıştı. Fena halde susuyordu. Güçlükle ayakta durabiliyordu. Leş kümesinden sendeleyerek ayrılmıştı. Kum ovası, güneşte gözalıcı bir ışıkla ufuklara kadar parlıyordu.

Yerden göğe ateş harlıyor, gökten yere yağıyordu... Ah, bir yudum su için ne vermezdi? Biraz ötede, yedi sekiz upuzun hurma ağacı, bir küme oluşturmuştu. Onlara doğru sürünmüştü. Oradaki sessizlik korkunçtu. Sonsuzluk her taraftan insanın ruhuna temas ediyordu. Arasıra uzaktan uzağa duyulan yırtıcı kuşların kanat gürültüleri dışında ortada bir tıs yoktu.

Turgut Reis, o hurma ağaçlarının birisinin gövdesine, sanki yoldaşlarının birisi imiş gibi sarılmıştı; sonra hurma gövdesinin dar ve uzun gölgesinin siperine girmek suretiyle sırtını hurmaya dayamıştı.

Issızlığın derinliğini ölçmek için, “Oruç Baba!” diye bağırmıştı.

O adın kendi yüreğindeki yankısı dışında sesi hiçbir tarafta hiçbir yankı uyandırmamıştı. İşte şurada çocukluğunun yurdu Sıralovaz’ı, hararetin o tirtir titreyen buğusunun arasında görür gibi olmuştu. Dereleri ve akan suları ve Arşipel’in mavi ve serin esintilerini hatırladı.

Gençti, delikanlıydı, içinde yaşama isteği uyandı. Yaşamayı umdu. Hurmanın tepesinde kırmızı kırmızı yemişler sarkıyordu. Fakat zar zor ayakta durabilecek bir halde iken, o upuzun ağacın tepesine nasıl çıkacaktı? Taş atmayı düşündü... Fakat o kumların arasında fındık kadar olsun bir taş yoktu... Kapkara bir kederin içine daldı. Düşünmüş de düşünmüştü... Tam o sırada, leş kümesinden gagasında bir et parçasıyla kalkan bir yırtıcı kuş uçtu, gelip hurmanın tepesine kondu. Onun ardı sıra, ağzından et parçasını kapmaya uğraşan başka kuşlar geldi. Hurma ağacının üzerinde kanat, gaga ve pençelerle kavga ederlerken, hurmaları patır patır yere döküyorlardı. Turgutca o yemişleri aldı, yedi. Amma da tatlı idiler.

Hem de sulu ve yumuşak. Kapkara kederi, çıldırasıya bir sevinç izlemişti.

Hurmaları yedikten sonra derin bir uykuya dalmıştı. Uyandığı zaman yıldızlar parıl parıl parlıyordu.

Hava da serinlemişti. Yaraları acıyordu, fakat dizlerine kuvvet gelmişti... Ayağa kalktı. Birkaç adım yürümüştü, ama cankurtaran hurmalardan ayrılmamaya ve talihini orada beklemeye karar verdi. Biraz sonra on yedi, on sekiz günlük bir ay doğdu. Kum deryası, kar deryası gibi ağarmıştı. Sandığına göre gece ortasına doğru, aylı göğe karşı siluet halinde, iki deveye binmiş iki Arap gördü. Bunlar Tlemsen yönünden değil, başka bir yönden geliyor ve doğuya doğru gidiyorlardı.

Turgutca, bunların da dost ya da düşman olduğunu düşünmemişti. Dostsalar âlâ! Düşmansalar onları korkutabilirdi. Gerçi silahı yoktu. Fakat bir pars gibi

saldırabilirdi ya!...Onlara seslendi. Durdular. Öndeki deveye binen adam, ona İspanyol mu, Türk mü olduğunu sordu. Türk olduğunu söyleyince güldüler ve selam verdiler. Turgutca'ya ne istediğini sordular. Turgutca da Cezayir'e gitmek istediğini söyledi. Onlar,

"Biz Blida'ya gidiyoruz. Cezayir oradan uzak değildir. Blida'dan kolayca Cezayir'e gidebilirsin," demişlerdi. Turgut Reis, kendisine verilen suyu içtikten sonra daha kuvvetli olan arkadaki devenin sırtına binmişti.

Devenin üzerinde giderken mutlaka şehit düşmüş olacağını sandığı Oruç Reis'in nasıl edip de öcünü alacağını aklında evirip çevirip duruyordu. Şaka değil, ona öz babası imiş gibi bağlanmıştı.

Turgutca Cezayir'e vardığı zaman Hızır Reis'ten Oruç ve İshak Reis'lerin şehit oldukları haberini almış, yüreği acıyla biçilmişti. Yüzünde bet beniz kalmamıştı. Hatta reisler onun yaşayacağından hemen hemen umut kesmişlerdi. O derin kederi, o kederden daha da korkunç bir öfke kovaladı. Hatta ağzından hiç afur tafurlu söz çıkmamış olan Hızır Reis, iki kere ikinin dört etmesi kesinliği ile "Bütün Frengistanı kılıçtan geçirsem, kardeşlerimin ve yoldaşlarımın öcünü alamam," demişti.

Duyduğu üzünçten midir nedir? Turgutca bir kırlangıca atlayarak ta Halkulvat'a gitmiş ve Saraylat Salih Ağa'yı görmüş ve bu arada Selime ile görüşmüştü. Salih Ağa, "Bizim kız bir şeyi tutturur, ne var ki, üstesinden de gelir. Ok atmakta, arkebüz ve piştov atmakta birinci oldu. Şimdi de yaralar için merhem hazırlamakta usta oldu," demişti. Selime, yaraları için Turgutca'ya kutu kutu merhemler vermişti.

Ertesi yıl ilkbahar olunca yüz yetmiş parça gemi ve yirmi bin askerle Heran'a gelmiş, oradan üç dört bin asker daha almış ve Cezayir'e doğru dümen kullanmış, aynı zamanda da Tlemsen hâkimi de büyük bir kuvvetle karadan yürümüştü. O zaman Cezayir'de korsan olarak altı yedi yüz Türk vardı... Hızır Reis, Cezayir halkını başına toplamış ve

onlara dobra dobra, “İşte karadan ve denizden düşman geliyor. Bizde savunacak kudret yok. Haydi gidiniz ve Tlemsen beyini selamlayınız. Ne kadar olsa gene de Müslümandır.

Belki de sizi ezmez. Biz burada, altı, yedi yüz arkadaşım ve yoldaşımla kanımızın son damlasına kadar cenk edeceğiz,” demişti. Halk cevap olarak Tlemsen hâkimini istemediklerini ve kendisiyle beraber savaşacaklarını bağırmıştı. Tam o sırada da yirmi bin kadar Arap askeri gelmiş ve Hızır Reis’i alkışlamaya koyulmuşlardı. Durum kapkara iken, birdenbire aydınlanıvermişti... Hızır Reis çok sevinmişti. Cezayir kalesinin içinde de bu işler olurken, duvarlardaki nöbetçiler İspanyol donanmasının göründüğünü bildirmişti. Hızır Reis hemen savaş durumu ilan etmişti. Kendisine, yani Turgutca’ya kalenin denize bakan yönünü savunmasını havale etmişti. Yüz yetmiş parça geminingır...r ...r diye hep birden demir atışı, gök gibi gürlemişti. Fakat Turgutca’nın damarlarında kan, savaş arzusuyla daha da gür çarpıyordu. Filo komutanı hemen kaleye bir elçi göndererek kalenin teslimini istemişti. Hızır Reis “Buyursunlar, alabilirlerse alsınlar. Kendilerine elimizden geldiği kadar hararetli bir karşılama töreni hazırladık,” diye cevap verince, düşman hemen karaya asker dökmeye koyulmuştu. Düşman bir miktar asker çıkarınca hemen üzerine hücum edilerek, çıkarılan asker, çıktıklarına da çıkacaklarına da bin pişman edilmişti. Düşman apar topar gemilerine kaçmıştı. Ertesi günü Tlemsen hâkimi Kuzey Batı Afrika’nın eli silah tutar erkeklerini ardına takarak Cezayir’e yetişmişti. İşte o günkü savaş, bir gün öncekini çocuk oyuncağı ölçüsünde bırakacak korkunçlukta olmuştu. Üç gün süren o savaşta, değil yalnız korsan, fakat Cezayirli Araplar ve hatta karıları, çıldırtıcı bir coşkunlukla savaşmışlar, “ancak savaş meydanında erkek olduğunu gösteren karısına kavuşmaya layıktır,” diye bağırmışlardı. Tlemsen hâkiminin ordusunda korkudan çıldıranlar oldu.

İspanyollardan ancak gemilerine can atabilen dört beş bin kişi kurtulabilmişti. Gemilerine kapağı atamayanlar, beygirle ve yayan olarak çalataban, Tlemsen hâkiminin Arap askerlerine katılmışlardı.

Bozulan düşman öylesine kaçmış ve kovalayanlar da öylesine kovalamışlardı ki, korsanlar ta Tlemsen'e varıp kaleyi bile ellerine geçirmişlerdi. Kale savunmacıları kendi askerlerinin kaçıp gelmekte ve arkalarından kahkahalar sala sala korsanların gelmekte olduğunu görünce, kalede kalmaktan korkmuşlar, onlar da batıya doğru firar yolunu tutmuşlardı.

Ne var ki, kalede yedi yüzü Arap ve üç bini İspanyol olmak üzere üç bin yedi yüz kişi bulunmuştu.

Bunlara Hızır Reis, "Sizi asker saymak askerliğe hakaret olur. Savaşta insan ya ölür, ya öldürülür.

Kardeşlerimin nasibi şehit olmakmış, bunun için size kızamam. Fakat kalenin teslimi şartları birer birer iki tarafın rızasıyla kâğıda dökülüp altına imza konulduktan sonra silahlarıyla birlikte kaleden çekilen kahramanlara kahpece saldırmak askerlik değildir. Onun için sizi düpedüz kaatil ve cani sayıyorum ve öyle saydığım için de şimdi cezanızı bulacaksınız" demiş ve hepsini de kılıçtan geçirtmişti. Kaçabilenler Tenez kalesine sığınmışlardı.

Fakat Tlemsen hâkimi, korsanların Tenez e de saldıracaklarını sanıyordu. Gene İspanya'ya yalvarmış ve yakarmıştı. Ona on beş barca ile yeter sayıda asker gönderildi. Hızır Reis bunu duyunca, Turgut Reis'in komutasında oraya on sekiz kadırga göndermiş ve kendisi de karadan yürümüştü. Turgut Reis beşbarçayı zaptetti, beş tanesini de yaktı. Denizde top ateşiyle ve rampa suretiyle çarpışıyorlar ve her tarafı kükürtlü dumanlar kaplamışken, Hızır Reis de karadan yetişip kaleyi ele geçiriyordu.

Hızır Reis Cezayir'e döndükten biraz sonra İspanya Amirali Ferdinand'ın emrinde yüz on parça savaşgemisinden oluşacak kalabalık bir donanma, bir gün apansızın limanı bastırmıştı. Hızır Reis hemen limanda yatan donanmaya

girip kadırgaların kumandasını kendi eline almış ve kalitalarla perkendeleri Turgut Reis'in emrine vermişti. Düşmanın savaş hattı parça parça edildikten sonra boğazlaşma başladı ve biraz sonra da düşmanın diz bağları çözülmeye başlamıştı. Ferdinand'ın süvarisi bulunduğu bastarda (Amiral gemisi) bir sığlığa oturmuştu. Gemi kuşatılınca amiral, sayım suyum yok diye altı yüz savaşçısıyla teslim olmuştu.

Bu savaştan sonra Hızır Reis'le konuşurken, kendisi (Turgut Reis) Hızır Reise "Ne talihimiz varmış!

Ağabeyin açık denizlere keşif seferleri yapmayı tasarlıyordu. Nasibi şehadet oldu. Biz o seferleri yapalım, diyoruz, gelgelelim bu sefer düşman rahat vermiyor," dediğini ve açık denizler hasretiyle içini çekmişolduğunu hatırlıyordu.

Neydi o günler? Hızır Reis'in karada ve denizdeki başarıları, yalnız Tlemsen hâkiminin değil fakat Tunus hükümdarının da düşmanlığını kışkırtmıştı. Bu hal, o zamanın en kuvvetli devleti olan İspanya'nın pek işine yarıyordu. Hızır Reis, İspanya'nın hücumuna uğrayacağınıpek iyi biliyordu. Kendisine o kadar canla başla yâr olmuş olan Cezayir halkının, hiç rahat görmeyeceğini sezmişti. Halkı bir gün çağırmış ve onlara, "Ey ahali, biz sizin ülkenize gelerek kalenizi tamir ettik ve ona yeniden dört yüz top koyarak kuvvetlendirdik.

Bununla beraber rahatınızı da kaçırdık. İşte bu hal bize büyük bir üzüntü oluyor. Düşmanlar bize kızıyorlar, hınçlarını sizi mahvederek almaya çalışacaklardır. Biz sizin mahvınıza sebep olmak istemeyiz, onun için ayrılıp gitmeye karar verdik," demişti. Halk bir ağızdan kendisini bırakmayacaklarını bağırmıştı.

O zaman Hızır Reis, "Ben bir şartla burada kalmayı kabul ederim. Türk devletini devletiniz sayacaksınız.

Bugünden itibaren onun namına sikke kestirip hutbe okutacağım..." demişti. Bu öneri memnuniyetle kabul

edilmişti. Yavuz Sultan Selim'e haber salınmıştı. O da Hızır Reis'e Cezayir emirliğini bağışlamıştı.

İşte bu sıralarda kendisi Sicilya, İtalya, Güney Fransa kıyılarını, yalnız haritalarda değil, fakat teker teker ve taş taş gezip tanımıştı. Bu seferlerin birinde zaptettiği bir gemide Sen Jan şövalyelerinden Jan Parizo do Lavalet'i tutsak edip forsalık ettirmişti.

Sonradan işitmişlerdi. İmparator Beşinci Sarl, doğrudan doğruya Cenova dukası Andrea Dorya'yı çağırmış ve Hızır Reis'in ölü ya da diri yakalanması işini ona havale etmişti... Hatta Sarl, Andrea'dan bu işi göreceğine hemen söz vermesini istemişti. Andrea hemen söz verecek adamlardan değildi. Ne var ki, birtakım prensesler ve diğer madamların karşısında, kralın yaptığı öneriye tereddütle cevap vermenin yakışık almayacağını düşünmüş ve Hızır'ı yakalayacağına söz vermişti.

Lakin Andrea Dorya, Hızır'ı aramaya çıkacağına, tersine Hızır Reis, Dorya'nın vermiş olduğu sözü işitince hemen onu aramaya çıkmıştı. Dorya hep kaçmıştı. Hatta bir defasında yakalanmamak için Cebelitarık'tan okyanusa çıkmıştı. Böylece seneler geçti. Yavuz Sultan Selim öldükten sonra tahta Kanuni Sultan Süleyman geçmişti. Onun Rodos'u zaptetmek için hazırlıklar yapmakta olduğunu duymuşlardı.

Gelgelelim Cezayir'den ayrılamıyordu. Çünkü Cezayir'den ayrılınca, o kıyılar savunmasız kalacak ve İspanyol hücumuna uğrayacaklardı.

Hızır da kendisi de ve bütün Anadolu kıyıları da o Sen Jan şövalyelerinden neler çekmemişlerdi? İşte o Rodos Adası, Türkiye'nin başlıca iç ticaret deniz yolu İstanbul–Mısır hattını tam ortasından kesiyordu.

Rodos'un zaptına katılmış birçok delikanlılar o iş bittikten sonra Cezayir'e gelmişler ve anlatmışlardı. Yedi yüz gemilik filo, ilk önce Harki ve Piskipi adalarını işgal etmişlerdi. O adalar işte ilk deniz savaşlarında kendi eli ile ateşlemiş olduğu topların gürültüleriyle yankılanmışlardı.

Sonra donanma Rodos'un Triyanda limanına yanaşmış ve karaya asker çıkarmıştı. O zaman kalenin komutanı, yani "Grand Maitre"i Villiers de L'isle Adam idi. O kaleyi zaptederken Türkler, tarihte ilk defa kale bedenlerine doğru toprak sürmek hususundaki icatlarını uygulamışlardı. Bundan başka ilk defa da kumbara (hambire) kullanmışlardı. Toprak sürüldükçe toplar duvarlara yanaştırılıyordu.

Bunları duydukça Turgut Reis, Hızır'a "Biz burada ne bekleriz? Bizim de yardımımız dokunsun, gidelim!" demişti. Fakat Hızır, "Dur hele Turgutca, onlar, nasıl olsa Rodos'u alacaklar, biz burada kaldıkça Rodos şövalyelerine imdat gitmesine engel oluyoruz.

Bu itibarla burada kalmakla Rodos'un zaptına, oraya gitmekten daha büyük bir yardımda bulunuyoruz.

Hem biz gidersek İspanyollar buraları zaptederler," demişti. İşte o sıralarda Türkler, İstanköy Adasını ve kendi vatanları Halikarnas'ı zaptetmişlerdi.

Rodos'un zaptından çok zaman geçmeden Kanuni Sultan Süleyman, Hızır Reis'i İstanbul'a çağırmıştı.

Hızır Reis de güvendiği korsanların on sekizini yanına alıp İstanbul'a gitmişti... Turgut'a "Sen gelme, çünkü sen gelirsen burada kim kalır? Bu İspanyolların, Fransızların ve İtalyanların ancak sen hakkından gelebilirsin," demişti. Turgutca İstanbul'a gelmek istediğinden değil, fakat Hızır'dan ayrıldığı için üzülmüştü.

Sonradan işittiğine göre Hızır Reis'le on sekiz korsana, saray görgü kurallarından çakmaz denizciler olduklarından dolayı sultanın önüne çıkmazdan önce, onlara nasıl çıkacaklarını, nasıl diz bükeceklerini ve el öpeceklerini öğretmişlerdi.

Hızır Reis bu eğitimlerin kendisine, kendisinden on misli daha kuvvetli bir düşmanla çarpışmaktan daha zor geldiğini söylemişti. İşte bu İstanbul'u ziyareti sırasında Sultan Süleyman Hızır Reis'e "Hayrettin" adını takmıştı. O zaman kendisi (Turgut) kendi ismini hiç değiştirmeyeceğini ve

ölünceye kadar adı sanı ile çoban Veli'nin oğlu Turgutca kalacağını düşünmüştü.

Bu ziyaretten çok geçmeden eski Hızır Reis, Barbaros Hayrettin Paşa adıyla ilk önce Cezayir Beylerbeyi, sonra da İtalya sularında Andrea Dorya'yı fena halde hırpaladıktan sonra Barbaros Hayrettin Paşa adıyla Kaptan–ı Derya atanmıştı.

Barbaros Hayrettin Paşa, Dorya'yı kovalarken, Turgutca da İspanya kıyılarını yakıyor ve oradaki Müslüman halkı Afrika'ya taşıyordu. Çünkü İspanya'da Müslümanlara karşı yapılan zulüm bir aralık gevşedikten sonra Türklerin Avusturya'ya savaş açması üzerine gene şiddetlenmişti.

Hatta Almeriya'nın kuzeyindeki Sierre Nevada Dağlarının eteklerine arkalarını vermiş olan Müslümanlar çoluk çocuklarıyla birlikte hayatlarını kurtarmak için savaşmaya koyulmuşlardı. Hayrettin Paşa, Andrea

Dorya'nın peşini bırakmadığı için, oradaki Müslümanların imdatlarına yetişmesini Turgut Reis'ten rica etmişti. Turgut da otuz altı parça savaş gemisini alarak Endülüs yakasına varmıştı. İlk seferinde karaya bin kişi çıkarıp ve başlarına geçip kırk elli kilometre içeriye doğru girmişti. Hatta Sierre Nevada Dağlarının yüksek bir zirvesinden Granada kentini görmüştü. Ne savaşlardı onlar!..

Sonra İspanya'ya dönmüştü. İspanya'nın kıyı şehirlerinden çığlıklar yükselmişti. Kaçanların ayak sesleri, sokakların kaya kaldırım taşları arasındaki kan birikintilerinin içinde şapırdamıştı. Bu seferlerde yetmiş bin kişi kurtarmıştı. Kurtarmıştıama, Oruç Reis şehit olmuş, Hızır da Barbaros Hayrettin Pasa olarak ayrılmış, yanındaki arkadaşlarından birçoğunu alıp götürmüştü.

İspanya'ya yapılan kurtarma akınları bitmişti. İyice hatırlıyordu. Gene böyle bir akşamdı. İçine bir gariplik, bir yalnızlık çökmüştü. Gündüzden Saraylat Salih Ağanın evine gitmişti. Selime'yi görmüştü. Onu eş olarak istemeyi tasarlamıştı. O gün Turgutca'nın Salih Ağa'yı ziyareti sırasında, Salih Ağa'da bir başka konuk olmuş olsaydı ve

Turgut Reis'in ziyaretinin nasıl geçtiğini görseydi, mutlaka o gün Turgut Reis'in çekingen bir hali olduğunu, Salih Ağa ile isteksiz şundan bundan konuştuğunu, Selime'nin kahve getirdiğini, onunla da kısaca havadan sudan söz ettikten sonra Turgut Reis'in kalkıp gitmiş olduğunu anlatırdı. Fakat o ziyaret bunlardan ibaret mi kalmıştı ya?

Turgut Reis, o günmüş gibi hatırlıyordu. Selime'den uzak kalmak kendisine bir işkence oluyordu.

Arkadaşlarından ayrılışını daha da acı acı duyuyordu. Onun için gidip Selime'yi Salih Ağa'dan istemeyi tasarlamıştı.Evet kendi gitmez, başkasını gönderebilirdi. Fakat başkasını araya koymakla Selime'yi tahkir etmiş olacağını sanıyordu. Ne var ki, Selime'yi görünce bütün söyleyeceklerini unutmuştu. Dudaklarına saçma sapan sözler gelmişti. Fakat Selime onlara kendi gönlünün sesini dinliyormuş gibi kulak vermişti.

Turgut Reis âdeta kendine öfkelenmişti. Neden duygularına hâkim olamamıştı? En korkunç savaş ve rampalarda yalnız kendisine değil, fakat başka yüzlerce ve binlerce insana hâkim olduğu halde, hatta onları savaşın en tehlikeli yerine sevkedebildiği halde neden duygularını söz haline getirip onları sevk edemiyordu. İşte Selime'nin kara gözlerinin o yumuşak ışığı vardı. O ışık ayın yavaş doğuşu gibiydi. Onlar rüzgârsız havada iri iri soluğanlar arasında beşiklenen ay ışığı gibiydi, yarı sessizlik, yarı ateşti. Yüzü göklere ve yıldızlara ayna olan ve hiç fısıldamayan, Arşipel denizi gibiydi. Onu böyle gördükçe içinden, sanki uçsuz bucaksız bir şafak doğuyordu ve konuşamadığı için de yakıcı bir öfke. Ne var ki, söylememesine rağmen kızın bakışında, bütün söylemek istediklerini bir anlamışlık, kendi gönlünde bir duymuşluk hali vardı. Evet, Turgutca hemen hiçbir şey söylememişti. Fakat bakışmışlardı ya. Birbirine bakışırlarken birbirlerinin gözlerinde gördükleri binlerce işaret, duyan yüreklerde gözlerden binlerce cevaplaşma sağlıyordu. Esrarengiz bir anlayış peyda olmuştu. Turgut Reis, Salih Ağa'dan sakin ve müsterih bir yürekle ayrılmıştı.

Ne var ki, ondan ayrıldıktan sonra o bakışların anlamları hakkında aklında kuşkular uyanmıştı. Acaba gerçekten mi öyle bakmıştı, yoksa ona mı öyle gelmişti. Asıl işin garibi, bu kuşku ile beraber içinde bir inanç vardı. Selime'nin o gece mutlaka geleceğine inanmıştı. Denizde salınan perkendesi gibi yüreği "evet" ile "hayır" arasında bir inmiş, bir çıkmıştı. Şimdi kendisini onun koynunda, şimdi de onu en ücra yıldızlardan uzak sanmıştı.

Kentin biraz ötesinde kıyıda kayalıklar vardı. Gidip onların üzerinde dimdik, tek ve tenhada kapkara dinelmişti. Ufuklara göz gezdirmiş ve denizlerden imdat beklemişti, içisanki, "Al beni deniz!" diye haykırmıştı. Sular kararmıştı. Gene içine bir güven gelmişti. Evet, bu dakikada belki Selime boşlukları yoklaya yoklaya kendisine doğru geliyordu. İşte bu akşam ışığında Cezayir kenti, ne munis ve cana yakındı. İşte kararan sular, açık mavi gölgeler halinde sokaklara kayıyordu. Öyle bir boşluk ki, gece değildi, fakat gündüz de değildi. Ak bornozlu Cezayirlileri görüyordu. Fakat kim olduklarını seçemiyordu.

Onlar beyaz hayaletlere benziyorlardı. İşte pencerelerden tek tük ışıklar görünüyordu.

Öylece beklerken, kendi kendine, "Deli miyim ne? Kız hiç kalkıp da bana gelir mi? Hem de gece vakti?" Gündüz ışığı da büsbütün sönmüştü. Ay çıkmış, rüzgâr da sert esiyordu. Turgutca denize; "Ben senin ve fırtınanın çocuğu değil miyim?...Gözlerim senin köpüklerine açılmamış mıydı? O andan itibaren seni yurdum saymamış mıydım? Düşünceli sessizliğimin dev arkadaşı sen değildin de kimdi?" diye bağırmıştı.

Fakat gene içinden başka bir ses, "o ay ışığı bakışlı Selime sana doğru geliyor, yüreğinin çarpışları sandığın, onun sana yaklaşan adımlarıdır, senin önünde irkilen dev kayalar köpüklere meydan okuyor, onların tepelerinden denizler kar ve gümüş çağlayanlar gibi akıyor, fakat o durmayan sular bile bazen koyların koynuna girip ay ışığında sessiz ve durgun uyumasını sevmezler mi? Köpürme ey deli gönül,

seni de kucaklayıp dinlendirecek insan, sana doğru gelmekte!” diye avâzesine cevap vermişti. Hiçbir tıkırtı, fısıltı duymadığı halde, sebepsiz olarak başını kaldırmıştı. Ve karşısında Selime’nin ay ışığında ağarmakta olduğunu görmüştü. Kızın bakışı, ay ışığında parlıyor ve âdeta onu koynuna çekiyormuş gibi oluyordu.

İçlerine dinginliğin tüm tatlılığıyla doğan birliklerini, ses ve sözle bozmamışlardı. Doğruca Salih Ağa’ya gidip nikâhlanmışlardı.

İşte ertesi gün Selime ona, “Ben her meltemin sağanağını seni kahredecek fırtınanın öncüsü sanarak, geceleyin belki limanı seçemezsin diye sana yüksek kayalardan meşale sallardım. Her yıldızı senin fenerin sanarak, doğan yıldızları gözleye gözleye şafağı bulurdum. Sabah olurdu, fakat sen hâlâ uzaklarda bulunurdun. Bakardım! Bakardım! Gözyaşlarımın ödülü olan yelkenin görünmezdi. Bazen görünür, Allah hey, işte seninki derdim. Fakat ne gezer? O da kayar geçerdi. Sana yardımım dokunur diye ok atmasını, arkebüz ve piştov atmasını öğrendim. Sen denize açılınca, gene eskisi gibi merak etmeyecek miyim?

Biliyorum, gene öyle olacak? Fakat hiç olmazsa kendimi sana vermiş bulunuyorum!” demişti. 9 ay sonra bir kız çocukları olmuştu. Cezayir kıyı kumları üzerine körpe izler bırakmıştı. İşte o çocuk şimdi büyümüştü. Turgut Reis’in onu ve Selime’yi göresi gelmişti. Onları Cezayir’den alarak, üs diye kullanmakta olduğu Cirbe Adasına getirmeye karar verdi.

Barbaros'la Birlikte Yine Akdeniz'de

Barbaros Kaptan Paşa olunca, kışın hızla gemiler yaptırmaya koyuldu. İstanbul'un Galata ve Tersane tarafları tokmak, çekiç ve bıçkı ile biçilmekte olan ağaçların gürültüsüyle gümbürdüyordu. Altmış beşbastarda ve kadırga yaptırıldı. Barbaros, kendi on sekiz kadırgasını ve beş korsan gemisini bu bastarda ve kadırgalara kattı. 1534 yılı ilkbaharıydı, filo Çanakkale'den çıktı. Barbaros, hemen Cirbe Adasına bir perkende göndererek Messina Boğazı açıklarında Turgut'un gelip kendisini beklemesini rica etti.

Turgut Reis onu denizde bekledi. Kavuştular. Barbaros, Turgut Reis'e kendisiyle birlikte İtalya kıyılarını ziyaret etmek niyetinde olduğunu söyledi. İlk önce boğazın doğu kıyısında ve İtalya Yarımadasının oluşturduğu çizmenin tam ucunda bulunan Reggio kalesine uğradılar. Fakat kale müdafileri birkaç günden beri Barbaros'u beklemekte olan Turgut Reis'in bir aşağı bir yukarı volta vurmakta olduğunu görünce, başlarına bir bela geleceğini anlayarak, kaleyi boşaltıp kaçmışlardı. Barbaros ve Turgut, lağımlar kazdırarak kaleyi uçurdular.

O gün hiç rüzgâr yoktu. Genellikle pek hırçın ve çalkantılı olan Messina boğazının suları, boğazın bir kıyısından öteki kıyısına kadar tamamen kırışıksız olarak güneşte uyuyordu... Donanma, küreklerle kuzeye doğru çıkıyordu. Az sonra boğazın batısındaki Messina kentinin önüne geldiler. Barbaros acele ettiğinden Turgut Reis'e kenti birkaçsalvo gülle ile selamlamasını emretti. O gün sular o kadar sakindi ki, Messina kenti ve ona hâkim olan (ormanlar, tarlalar ve kayalıklarla yama yama renkler gösteren) dağlar, sanki bir aynaya yansıyorlardı. Donanma kentten görülünce bütün kiliseler ve Benedikten, Dominiken ve Theatin manastırlarının çanları alabildiklerine çalıyorlar ve tehlike işaretini veriyorlardı... Limanda beyaz mermer sarayın, tersanenin ve krallık depolarının önüne alelacele yığılan

toprak çuvalların arasına top tabyaları kurulmuştu. Donanma, boğazın doğu kıyısını sıyırarak ilerliyordu. Fakat Turgut Reis seri bir manevra ile deve katarı düzeninde giden korsan gemilerini borda nizamına aldı ve gemilerin pruvalarındaki uzun menzilli toplarla, kenti dövebilecekleri yakınlığa girince, ateş etti. Boğaz, dumanla örtüldü. Ağır beyaz dumanları sürecek rüzgâr yoktu. Boğazın bütün dağları temellerinden sarsıldı. Kentte epeyce bina yıkıldı.

Ta neden sonra dumanlar yayılıp çökünce donanma kuzey ufkunun çoktan ötesine geçmişti. O gün güneşcam gibi bir denizin içine batmıştı.

Filo ertesi sabah Santa Lucia kalesinin önüne vardı. Hemen top ateşi açtı. İkindi vakti top ateşi kesildi ve kaleye hücum edildi. Buradan yedi bin sekiz yüz tutsak alındı. Ondan sonra donanma gene kıyı boyunca ilerlemeye devam etti. Citraro kalesinin önüne geldi. Donanmanın Citraro'nun güney burnundan gözükmesi o kadar ani oldu ki, limandaki on sekiz kadırga leva demir edip kaçacak vakit bulamadılar.

Demirli bulundukları yerdekıç toplarıyla ateş etmeye kalkıştılar. Fakat Barbaros'un karşı ateşiyle hepsi de tutuşup yandı, alevler, kıyıdaki evleri tutuşturdu. Bunun sonucu kent de kül oldu. Citraro'nun halkı tümüyle tutsak edildi.

Barbaros'la Turgut, gene kıyı boyunca ilerlerler. Bir gece ve bir gün aralıksız kürek çekilir. Ertesi gece Fondi kalesinin önüne gelinir. Sevgililerine mandolin çalan birkaç İtalyan âşığı dışında kent tamamıyla uyumaktadır. Donanmayı oluşturan gemiler teker teker, kara heyula ve gölgeler gibi Fondi kalesinin önünde sessizce toplanırlar.

O gece, ondan önceki günler ve geceler gibi hava durgun ve bunaltıcı bir surette sıcaktı. Napoli'nin yanında Fondi'deki sayfiyesinde, güzelliği Avrupa'ya ün salmış olan Kontes Ciyulca Gonzaga, elbiselerini bir bir çıkarıp atmıştı. Lamba, odaya donuk ve mahmur pembe bir ışık yayıyordu. Artık kontes anadan doğma soyunmuştu. Duvara yapıştırılmış Venedik işi gümüşten bir boy aynası vardı. Orada kendi gövdesini seyrediyor ve "Aşk Tanrıçası Afrodit, sabah yıldızı

gibi Arşipel'in mavi dalgalarının köpüğünden doğarken, olası değil, benim kadar güzel değildi" diye aynada kendi yüzüne gülümsüyor ve birbiri ardınca tavırlar alıyordu. Bir kolunu, ok atıyormuş gibi uzatıp, bir bacağını koşuyormuş gibi arkasına kaldırıyor,

"İşte Ay Tanrıçası Artemis," diyordu. Dimdik duruyor, yüzüne ciddi bir eda veriyor, bir memesini sıkıyor,

"İşte tanrıçalar kraliçesi İunon – Hera, geceleyin semavatın ötesinde duran oğluna süt fışkırtıyor," diye mırıldanıyordu. Sonra kollarını kavuşturuyor, yürüyormuş gibi bir bacağını öne koyuyor, "İşte Demeter," diyordu. Fakat Demeter'in böyle çırılçıplak olamayacağını düşünerek beline ince bir mavi tül bağladı.

Gerçekten de kocası eş diye kendisini seçmeklene zevk sahibi olduğunu ispat etmişti.Çünkü, eski Tanrıların birer eşleri olmalarına karşılık, kendisini eş diye seçmekle bütün Olemp'in ilahelerine toptan olarak koca bulmuştu. Ne var ki, Gonzaga hanedanının reisi Vespasian Gonzaga, büyük bir zevk sahibi olduktan başka da büyük bir asalet sahibi idi. Yalnız bir kusuru vardı.

O da karısından elli yaş daha büyüktü. Asaletli kont hazretleri, yaşını da zevki ve asaleti gibi bir üstün nitelik sayıyor ve genç karısını, çekilmez bir cefa ile eziyordu. İşte bunun üzerine Kontes Ciyulca da bir sürü arzu, umut, korku, isyandan sonra temizlik ve saflığına, olağan ayrılış yaşlarını dökerek bilinen fırsatları kollamaya koyuldu. Kendisi bu kadar güzel olduğu için fırsat kıtlığına uğramasının olasılığı yoktu.

Zamanının en büyük ressamları portrelerini boyuyor, parmakla gösterilen ozanlar, güzelliğini anlatan şiirler yazıyor, heykeltraşlar heykellerini yapıyorlardı. Ne heykeltraş, ne şair, ne de ressam olanlar da, delikanlılık ve yakışıklılıklarına güvenerek sanatkârlarla rekabete girişiyorlardı. Öyleki, Roma, Paris, Londra ve Vatikan müzeleri, kontesin portreleri ve heykelleriyle; şiir kitapları da kendisi hakkında yazılmış övgülerle zenginleşti... Müzeler ve

şiir kitaplarının bu surette zenginleşmekte olduğu oranda erdemli Kont Gonzaga'nın alnı ve asaleti, dallı budaklı süslerle donanıyordu. Hatta bazı İtalyan denizcileri "Bu kadar seren ve direk kalabalığına bakılırsa adamın başı yalınkat Latin değil, fakat ta kontra kontrinine kadar bütün dört köşeli yelkenleri kaldırır," diyorlardı. Ama kontesin garibine giden cihet, asıl böyle süslere en ziyade layık ve sahip olanlar idi ki, onlarla en az övünüyorlardı. İşte bundan dolayı kendisi gözlerini dört açıp tedbirli davranmak zorunda kalıyordu.

Kontes bunları düşünürken kapı (nazikâne değil) gümbür gümbür çalındı. Dışarıdan yirmi yaşlarında bir delikanlı olan hizmetçi Cicetto'nun sesi, "Çabuk olunuz kontes, Türkler şehri bastı. Villaya doğru geliyorlar, ilk seddi geçtiler bile, arka ahırda atlar var. Çabuk olunuz! Çabuk! Çabuk! Çabuk! Geliyorlar, işte, yakalanacaksınız!" diye bağırıyordu. Gencin sesindeki heyecan, âdeta bulaşıcı idi. Gerçi yakalanırsa da zararı yoktu. Kontun istenecek kurtulmalığı verecek kadar parası vardı. Fakat kıskanç kont bu sefer de, "Bir de koleksiyonunda Türk leventleri eksikti. Galiba koleksiyonunu tamamlamak için yerinden kıpırdamıyorsun," diye tutturacaktı.

Cicetto, kapıyı yıkmakta kendilerini haklı bulanlara özgü bir içtenlik ve şiddetle sarsıp, devirmeye çalışıyordu. Kapı saraya tutulmuş gibi sarsılıyordu. Kontes, anadan doğma çırılçıplak kaçamazdı ya.

Aynanın karşısında son olarak tanrıça Demeter'i taklit ederken kullanmış olduğu ince tülü sırtına sardı.

Tam o sırada da kapı yıkıldı. Büyük tehlike karşısında nezakete ve görgüye ait her türlü kuralları çiğnemek zorunda kalan Cicetto, "Vaktimiz yok kontes!" diyerek kontesin bileğinden tuttu ve villanın merdivenlerini üçer dörder inmeye koyuldu.

Villa, İtalyan üslubunda yapılmıştı. Batıya doğru bakıyordu, yüksek bir kayanın üzerine inşa edilmişti. Üç seddi vardı. Villanın da setlerinin önünde deniz yayılıyordu.

Leventler birinci mermer parmaklıklı seddi aşmışlardı. Önlerine büyük bir havuz çıkmıştı. Havuzun kenarına heykeltraş Gorgone Della Flaggiola tarafından yapılmış bir driyad, ya da su perisi çömelmişti. Havuzun sularından başını çıkarmış bir satirin açılmış ağzına bir anafordan su döküyordu. Havuzun kenarına gelince leventler, alacakaranlıkta canlı imişgibi görünen driyada, “Bu ne?” diye bakarak duraklamışlardı. İşte asıl bu duraklama, Cicetto’ya kontesi kaçırmak fırsatını bağışlamıştı.

Cicetto ahıra varınca en hızlı atı seçerek dışarıya çıkarmıştı. Atı dışarıya çıkarırken, villaya girmiş olan leventlerin seslerini duydu. Ata eyer meyer takacak vakti yoktu. Kontes de değil eyersiz ata, eyerlisine bile binecek kadar süvari değildi. Pek de nezaket ve komplimanın sırası değildi. Delikanlı kontesi tutunca ata çıktı ve kontesi önüne oturtarak ve bir kolu ile belini sararak, beygiri mahmuzladı. At villadandört nala fırlayıp çıktı. Arkadan bir iki piştov patlatıldı ise de kurşunlar iki süvari ve bineğe dokunmadan vızıldayıp geçtiler. Böylece bir saat kadardört nala gittikten sonra Cicetto, artık tehlikeden uzaklaştıkları için atı yavaşlattı. Kontes “Yoruldum” dedi. Yere indiler. Kadın “Üşüyorum,” dedi. Cicetto ceketini çıkartıp kontese verdi. Biraz dinlendikten sonra köylere vardılar. Yiyecek ve giyecek buldular. Oradan Kastellamere’ye vardılar. Oraya varınca kontes, kendisini çıplak gördüğü için Cicerto’nun idam edilmesini emretti. Cicetto, kent meydanına getirildi vecellat satırı ile başı vuruldu.

Barbaros, Fondi halkını tutsak ettikten sonra yoluna devam ederek Gaeta körfezinde uzun bir burnun ucunda yükselen Spina Longa kalesine doğru dümen tuttu. Turgut Reis’e de gidip Napoli’nin karşısında Ischia Adasına bir akın yapmasını emretti. Turgutca görünmemek için İtalya kıyısını izledi. Ischia hizasına gelinceye kadar güneye indikten sonra batıya rota tuttu. Adanın kente yakın ıssız kıyısında karaya çıktı.

Maksadı, imkânı olursa kan dökmeden kaleyi ele geçirmekti. Korsanlar kalenin dört kapısını açık buldular. Asıl tuhafı kale kapılarında nöbetçiler yoktu. Turgut Reis, bu kalenin de Reggio gibi boşaltılmışolduğundan kuşkulandı. Korsanlar üç kapıdan girdiler ve bütün güvenlik tedbirlerini alarak dar sokaklardan yavaş yavaş kent meydanına doğru yol aldılar. Bir direnişe rastgelirlerse Turgut Reis’in (sesini bildikleri) selsiresinin (düdüğünün) işaretini duyunca silah kullanmaya başlayacaklardı. Sokaklarda ve evlerde kimsecikler yoktu. Kampanalar çalınmamış olduğuna göre kentte halk varsa korsanların gelmişolduklarından haberleri yok demekti. Kentin geniş meydanına varınca orada tuhaf bir manzara ile karşılaştılar. Bütün şehir halkı orada toplanmıştı. Adamın biri, biri kadın ötekisi erkek iki kişiyi yargılıyordu.Cellatlar da ellerinde satır hazır duruyorlardı. Korsanlar kalabalığın çepçevre kenarına sokuldular. Herkes hâkim ve suçlularla uğraşıyordu. Turgut Reis’in selsiresi ötmediğine göre, korsanlar hazır bir durumda (kendilerine göre alesta olmuş bir halde) kulak veriyorlardı.

* * *

Yıldızlar, yavaş yavaş yükselen on beş günlük kocaman bir ayın ışığında eridiler. Konçini’nin eşi, villasından ay ışığını seyre ve korudaki bülbülü dinlemeye çıkıyordu... Bahçede idi. Bir ayak sesinin sık yapraklar arasından yaklaşmakta olduğunu duydu, rengi uçtu ve göğsü heyecanla kalkıp indi. Sevgilisi yanına gelmişti. Artık dünyanın değişiklikleri umurlarında değildi. Mezardakiler kadar çevrelerine aldırmasız idiler. Suçu işledikleri o yerden az sonra ayrıldılar. Delikanlı Konçini kendi yatağına varıp yattı.

Kadınsa başını kocasının yastığına yasladı. Fakat hâlâ sevinçle dönen başı, düşünde yine o demincekki ateşli anları yaşıyordu ve yatakta dönerken sevgilisinin adını sayıklıyor ve sevgilisi diye kocasına sarılıp onu bağrına basıyordu. Uyanan kocası ise, onu uykusunda bile seven sadık karısına övünçle baktı.

Karısını okşadı ve onun dudaklarından heyecanla kesik kesik çıkan sözleri can kulağı ile dinledi. Fakat birdenbire koca bir akrep tarafından sokulmuş gibi yerinden sıçradı. Kadının uykusunda fısıldadığı ad kendi adı değil, fakat oğlunun adı idi. Evet; delikanlılığı çağında sevdiği zavallı bir fukara kızdan doğmuşolan oğlunun adı. Yataktan kalktı. Hemen elmas kabzalı hançerini kaptı. Bir elinde lambayı, bir elinde hançeri tutuyordu. Lamba ışığı adamın yuvalarından uğramış olan gözlerini ve alnında boncuk boncuk toplanan terleri aydınlatıyordu. Uykusunda bu kadar güzel olan, bu kadar da masum görünen bir yaratığı öldüremezdi. Hançeri kabzasına sokup sabah olmasını bekledi.

Sabah olunca sağı solu sorup soruşturdu. Ve kuşkulandığı suçun gerçekten işlenmiş olduğunu anladı.

Ischia kalesinin komutanı idi ya, kadın erkek iki suçluyu kent meydanına getirtti. Ve onların yargılanmasına başlandı.

Suçluların ikisinin de kolları arkalarına bağlanmıştı. Fakat suçlu oğul, babasının önünde pek dik duruyordu. Kadının başı eğik ve kaşları ağırdı. Tanık manık dinlenmişti.

Turgut Reis, kent meydanına geldiği zaman ihtiyar Konçini, “Daha henüz dün bir eşim ve bir oğlumla övünüyordum. Bugün o güzel düşten eser kalmadı. Hele bu güneş akşamleyin batınca ne karım, ne de oğlum olacak. Şu dünya havasını soluyan bir insan daha yoktur ki, benim demincek vermiş olduğum hükmü vermesin,” diyordu. İhtiyar başını eğdi, durdu. Başını tekrar kaldırdı. Oğluna, “İşte papazlar seni bekliyor, sonra dacellat !” dedi. Kadına dönerek ona da “Fakat sen ey alçak kadın, onun başının nasıl düştüğünü göreceksin. Onun kanını ben değil, sen akıtmış oluyorsun,” dedi.

Genç Konçini’nin başı daha da dikleşti. “Baba” demedi, fakat “Hâkim! Birkaç sözü kısaca söylememe izin buyurunuz,” dedi. Babası izin verdi.

Delikanlı, “Ölümden korktuğum için değil, çünkü sen savaşın en ateşli noktasında, düşmanın karşısında nasıl dövüştüğümü gördün. Daha bu sabah kölelerinizin yanımdan

aldıkları kılıcımla, uğrunuzdacellat satırını lekeleyecek olan kanımdan daha fazla kanı nasıl akıttığımı kendi gözlerinizle gördünüz... Canlı olmamın nedeni sizsiniz, varın canımın alınmasının sebebi de siz olun. Canımın sebebi olduğunuz için size teşekkür etmem. Çünkü anamı nasıl kahrettiğinizi unutmadım..Onun adını lekelediniz. Çünkü fukara kadınla evlenmeyi asaletinize yakıştıramadınız. Hayatını harap ettiniz. Sizden asalet yerine aşağılık kazandım. Fakat geçin efendim, bunların hepsini! Anam şimdi mezarında ve ben sizinpiçiniz ve sizin rakibiniz, az sonra orada olacağım. Benim kesilmiş başım ve anamın acı ile çatlayan yüreği, mezarlıktaki ruhlara, sizin delikanlılık aşkınızın ve babalık şefkatinizin ne kutsal şeyler olduğuna tanıklık edeceklerdir," diye bağırdı. Kollarını bağlayan ipleri sarstı.

Delikanlı göğsünü doldurdu ve "Evet sana haksizlik ettim. Fakat yazgım bana, benim sana davrandığımdan bin kere daha haksız davrandı. Siz biliyorsunuz. Bugün eşiniz olan ve eli bağlı olarak yanımda duran kadın, bana eş olarak verilmek üzere bu adaya getirilmişti. Birbirimizin yüzüne baktık. Obende gelecekteki kocasını, ben de onda gelecekteki karımı gördüm ve yüreklerimiz birbirimize bağlandı.

Siz de onu gördünüz ve güzelliğini kendinize mal etmek istediniz ve istediğinizi de başardınız (işte bu da sizin işlediğiniz cinayettir). Benim birpiç olduğumu ve onun kollarına layık olmadığımı kendisine söylediniz.

Neden? Needeeen?.Çünkü adınızın meşru varisi değildim. Fakat ömrüm birkaç yıl daha vefa etseydi, atalarımdan kalan adı değil fakat kendi adımı, bütün atalarınızın ününü sönük gösterecek kadar yükseltirdim. Altın kakmalı olmasa da kılıcım vardı, onu da kullanacak kol ve kafam vardı. İşte bunlar bütün Konçini hanedanının miğferlerinin tepelerinde parlamış olan aile armasından daha şanlı olabilirdi. Bu sözlerim, eninde sonunda toprak olacak olan bu gövdeye (dilencilik ve yalvarış bedeli) birkaç yıl daha ömür bağışlamasını sağlamak için söylenmiş değildir. Ne o? Ey

hâkim? Niye sendeliyorsun? Neden benzin uçuyor?...Ruhumda ben birpiç değilim. Hayır!!Ne ise defedin geçmişi, geleceği! Defedin onu da, biraz sonra geçmiş olacak. Fakat keşke o bin ölümle muhataralı savaş günlerinden beri yaşamasaydım...ya da doğacak idiysem, sizin çocuğunuz olarak değil, fakat sizin gibilerle savaşan o Cezayir korsanlarından olsaydım. Utanılacak bir durumda dünyaya geldim... Utanılacak bir durumda dünyadan gidiyorum," dedi ve acı acı gülerek: "Bu işin başı, sonu birbirine pek denk geldi. İnsanların gözlerinde benim suçum seninkinden ağır! Fakat hangimizinkinin daha ağır olduğuna Tanrı hükmetsin," dedi ve sustu.

Bütün gözler, yanıbaşında durmakta olan kadına döndü... Kadın göz kapakları artlarına kadar açık, bakışı bir noktada sabit, put gibi bakıyordu. Sanki damarlarındaki kan donup buz olmuştu. Fakat birdenbire meydanda tüyler ürpertici bir çığlık çınladı. Ondan sonra o çığlıktan daha acı bir kahkaha duyuldu ve kadın, külçe halinde yere yıkıldı.

Meydanın bir kenarında yükselen çan kulesinin çanı, yavaş ve donuk, ölüm ve yas çanını çalmaya koyuldu. Bu derin inilti, aşağıdaki meydanda toplanan kalabalığın ağır ağır yüreklerine iniyordu. Papazların korosu, yakında ölecek delikanlının ruhuna can gürültüsü gibi bir ilahi yükselttiler. İşte o zaman, Ischia başpapazı Abate Cirolamo, ihtiyar Konçini'ye yanaştı. Onun kulağına "Bağışlayın, piçiniz de olsa oğlunuzdur... Kadın da öldü işte," diye fısıldadı.

İhtiyar Konçini, beti benzi kül olmuş bir halde dört tarafa korkulu gözler gezdirerek, Abate Cirolamo'nun kulağına, "Biliyorsun ya. Bunun annesini Sicilya'da tanımıştım. Oradan bir iş için bir buçuk yıl ayrılmıştım. Ben oradan ayrıldıktan bir yıl sonra kenti Berberistan korsanları bastılar. Dokuz ay sonra da bu çocuk doğdu. Çocuğum yoktu. Evlatlık diye büyütmüştüm Size havale ettiğim bu sırrı, konfessiyon (günahların itiraf edildiği kafesli yer) mahallinde açıklanmış gibi saklayın," dedi.

Abate, “Peki,” diyerek başını salladı. Delikanlı Konçini bu arada, günahlarının itirafına kulak verecek olan papazın önüne geldi. Papazın yanıbaşında, cellat satırının ineceği koca meşe kütüğü masa da duruyordu. Onun yanında da kara maskeli ve kırmızı önlüklücellat başı, kollarını omuzlarına kadar sıvamış, “Hazır ol!” durumu almıştı. Parmağıyla son bir kez satırının ucunun keskinliğini denedi. Delikanlı Konçini, itiraflarını dinlemek üzere bekleyen papaza “itiraf edeceğim bir şey yok,” dedi.

Celladınarkasında duran cellat çıraklarının ikisi delikanlıyı yere çömelttiler ve ensesine inen kara saçlarını kestiler... Gencin gözlerine bir mendil bağlamaya kalkıştılar. Fakat genç birdenbire irkildi. “Ben ölümün yüzüne bakamaz mıyım sanıyorsunuz?” dedi ve başını meşe kütüğünün üzerine eğdi. Cellat satırı kaldırdı.

Fakat birdenbire Turgut Reis’in o mahmur sesli selsiresi öttü, aynı zamanda da on, on beş piştov patladı ve baştacellat olmak üzere, ortada duran on beş kişi düştü. Kuvvetli bir ses: “Kıpırdamayın, hepiniz sarılmış bulunuyorsunuz. Kıpırdayan vurulur!” diye bağırdı. Bundan sonra tutsaklar art arda sıraya koyulup kurtulmalık verenler serbest bırakıldı. Kurtulmalık veremeyen kız, çocuk ve ihtiyar elli kişi vardı.

Onların kurtulmalıklarını Turgut Reis, kendi cebinden verdi. Zavallılar Turgut Reis’in ayağına kapanmak istediler. Fakat Turgut Reis “Bana hiç teşekkür etmeyin. Sizin için verilen kurtulmalıkları, biz zenginlerinizden topluyoruz. Bize de artıyor,” dedi. Hisarın topu, tüfeği ve cephanesi gemilere taşındı.

Karada yalnız hisarı uçurabilecek kadar barut bırakıldı. O iş de bitince gemiler demir aldı.

Rüzgâr kuzeyden esmeye başlamıştı. Turgutca akşamüzeri kuzeye doğru volta vurmaya koyuldu.

Gemiler yola koyulunca genç Konçini’yi kasaraya getirtti. Ona “Bak oğlum, geçmişten bir şey kalmadı.

Hepsi de tertemiz temizlendi. Hayata yeni baştan başlıyorsun demektir. Seni tutsak saymıyorum, dilediğin zaman bana bildir. İtalya'yı mı, Sicilya'yı mı, İspanya'yı mı, neresini istersen oraya çıkartayım. İstersen bizimle birlikte kal... Bittabi şimdi üzüntülüsündür. Bir karar veremezsin, hele denizde bir yatış, aklını başına topla ve kararını acele etmeden ver," dedi. Delikanlı teşekkür edip çekilirken, Turgut Reis bir nöbetçi çağırdı, "Bu delikanlı tutsak değildir. Gemilerde serbest bırakın, istediği gibi gezsin, isterse kendisine silah da verin," diye emretti.

Çalkantılı denizde Ischia'nın yirmi otuz mil kuzeyine çıkınca, kuzeyden güneye doğru gelmekte olan Barbaros Hayrettin Paşa donanmasının kırmızı fenerlerinin gözüktüğünü nöbetçiler bildirdi. Bütün gemilere, öteki donanmaya kavuşmak üzere volta vurmaları emri verildi. Gece yarısından biraz sonra iki filo kavuşmuştu.

Barbaros, Spina Longa hisarını silip süpürdükten sonra güneybatı yönünü tutmuştu. Turgut Reis'e kavuşunca Sardenya Adasına gideceklerini söyledi. Ischia'nın kuzeyinden batıya dümen kırdılar. Rüzgâr gittikçe koyuyordu. On beş yirmi mil yol aldıktan sonra güneyde ta uzakta, Ischia'nın hâlâ yanmakta olan kale ve ambarlarla kale duvarına yakın evlerin kızıllığını gördüler. Söken şafak, donanmayı Tirren Denizinin ortasında buldu. İtalya kıyıları doğu ufkunun ötesinde kalmıştı. Sardenya ise gözükmüyordu.

Deniz göğe ve gök denize sınır olmuştu. O gün ve o gece donanma yol aldı. Ertesi günü doğu denizinden kalkan güneş, donanmanın pruvalarının önünde, ta uzaklarda Sardenya'nın Gennargentu Dağlarını ağartıyordu. O gün ikindi vakti Arbotax'a varmış bulunuyorlardı.

Gemilere sara yelken ve salya kürek emri verildi. Donanma âdeta kıyıyı sıyırarak güneye doğru hızla iniyordu. Payzenler hiç sıkıntı çekmiyorlardı, çünkü rüzgâr salta burina arkadan geliyordu. Sanki Sardenya Adası kâğıttandı da donanma onun kenarlarını kıyı boyunca yakıp

tutuşturuyordu. Karbonara burnu kavanço edilince donanma, rüzgârı sancak baş omuzluğundan almaya başladı. Kürekçiler iki postaya ayrıldılar. Yorulmasınlar diye nöbetleşerek kürek çekiyorlardı. Böylece Kagliari limanı basıldı. Hafiflemişolmakla birlikte hâlâ yıldız rüzgârı esiyordu. O mevsimde Akdeniz'in batısında bu rüzgârın günlerce esmesi bulunmaz bir fırsattı.

Kagliari ateşler içinde yanarken Barbaros, esen rüzgârdan yararlanarak donanmanın Tunus sularına, Halkulvat'a (Avrupa'ca Goulette İstihkâmı diye adı sanı vardı) dümen tutmasını emretti. Bütün gemiler kanatlarını silktiler ve dalgadan dalgaya seke seke güney yolunu tuttular. Barbaros'un bu tarafa gitmek istemesinin nedeni vardı. Turgut Reis, Tunus'un oynak, dönek ve kaltak Beni Hıfsümerâsının saman altından su yürütürcesine Şarlken'le fiskos etmekte ve Kuzey Afrika ülkeleri için hoş olmayan birtakım dolaplar hazırlamakta olduğunu bildirmişti.

Halkulvat'a varılır varılmaz, oradan dokuz mil içeride olan Tunus kentine yüründü. Çok sürmeyen sert bir savaştan sonra şehir alındı ve Beni Hıfs'lar oradan sökülüp atıldı. Tunus hâkimi Hasan, Kervan kentine kapağı attı ve oradan kuvvet toplamaya koyuldu. Oradan ne kaçıyor, ne de Barbaros'un üzerine gidiyordu. Barbaros on bin savaşçı ile onu orada dağıtmaya karar verdi. Ne var ki, bu askerlerle gidecek beş bataryayı (yani otuz topu) çekecek hayvan bulamadı. Kervan'da Barbaros'un çattığı engeli duyan Hasan, katıla katıla gülüyordu. Ne var ki, bir gün gözcü olarak dört bucağa gönderdiği müfrezelerden kuzeye doğru gitmiş olanlar, kendisine şaşılacak bir haber verdiler. Kervan'a, karadan otuz geminin yelken açarak gelmekte olduğunu bildirdiler.

Topları çekecek hayvan bulamadığı için güç durumda kalmış olan Barbaros'un imdadına Turgut Reis yetişti. Top kundaklarının üzerine direk diktirdi ve direklere de yelken açtırdı. Hâlâ kuzey rüzgârı esiyordu.

Topları, donanmadan getirtilen halatlarla insanlar çekiyor, sağanak esince top, denizde “yelken kürek yağlı börek” tertibinde giden gemiler gibi kolaylıkla paldır küldür yürüyordu. Topların taşınmasında yelken kullanılması tarihte yalnız bu olmuştu.

Engelleri akıl ve hayale gelmez çarelere başvurarak uzaklaştırabilen bu çeşit insanlara karşı elbette ne Kervan kalesi, ne de Hıfsgillerden eski Tunus hâkimi dayanabilirdi.

Kervan işi paklandıktan sonra savaşçılar Halkulvat’a döndüler. Ne var ki Andrea Dorya üç yüz kadırga, yirmi dört bin piyade, iki bin süvari ve bunlardan başka birçok gönüllü gemilerle Barbaros’u aramakta idi.

Beni Hıfs’ların Hasan hem kaçıyor, hem de Şarlken’e “Siz korkmayın, ben Barbaros’u avucumun içine almışımdır. Siz hele teşrif edin, hesabını görürüz,” diye yaygaralar salıyordu. İşte bundan dolayı İmparator Şarlken bizzat filoda idi. Şahsı için yaptırılmış olan Santa Domingo adında koca bir bastardaya binmişti.

Bu savaş kuvveti Papalık, Sicilya, İspanya, Portekiz, Napoli, Cenova ve Malta’nın katılmasıyla oluşmuştu.

İmparator Şarlken’in bindiği bastardadaki forsaların üst başları temizlenmişti. Çünkü öteki gemilerdeki forsaların bitleri, kasaralardaki komuta kurulunu ve amiralleri de sarıyordu... İmparatorun bitlenmemesi için önlem alınmıştı. Bir sorun daha vardı. Forsalar ter ve pislik dolayısıyla leş gibi kokuyorlardı. Rüzgâr özellikle geminin baş tarafından gelirsekıç kasara, içinde oturulamayacak kadar kokardı. Fena kokunun önüne geçmek için özel hizmetçiler kasaranın önünde durup yere ve çevreye durmamacasına imparatorun hoşuna giden kokuları serpiyorlardı.

Bu meseleler Türk gemileri için varit değildi. Çünkü İslamiyet dolayısıyla temizliğe çok dikkat ediliyor ve kısa aralarla yıkanmak ve temizlenmek işi tekrarlanıp duruyordu.

Bunun neticesi, Hıristiyan filolarında sık sık salgın hastalıklar başgösterdiği halde, resmi donanmada olsun, ya

da korsan donanmasına mensup Türk gemilerinde olsun hiç hastalık başgöstermiyordu.

Düşman filosu yaz mevsiminde Halkulvat kalesine geldi... Kaleye giden boğaz dar ve uzunca olduğu için Barbaros acele ile karaya kırk top çıkartıp tabya etti. Amacı filoyu boğazdan geçirtmemek idi. Fakat düşman siper kazdırarak kaleyi yüz yirmi topla sardı.

Bir ay gece gündüz karşılıklı top ateşi devam etti. Barbaros, birçok defa düşmana saldırdı ve altı binini kılıçtan geçirdi. Fakat düşman, düşen bir kişinin yerini iki kişi ile dolduruyordu. Barbaros ise hiçbir yerden yardım görmüyordu. Artık Halkulvat yahut Goulette kalesi bir yığın taş ve molozdan ibaret kaldı. Duvarlar gazilere siper olmaktan çıktı. Barbaros, Tunus'a çekildi, kaleye yerleşti. Fakat düşman yetişti. Gaziler Tunuslularla birlikte düşmana hücum ettiler. Düşman tabana kuvvet kaçtı, Barbaros da peşlerine düştü.

Tam bu sırada Tunusluların yarısı düşmanla elbirliği ettiler, geri kalanı da kaleye kaçtı. Düşman bu hali görünce yüzgeri ederek saldırmaya başladı. Barbaros'la Turgut Reis kaleye girmek istediler. Fakat kaledekiler kapıyı yüzlerine kapadılar, bundan başka da içerdeki dört bin tutsağı salıverdiler. Barbaros iki yüz Türkle Cezayir'e doğru çekildi... Cezayir'de otuz iki gemi topladı, Majorka Adasına dümen tuttu.

Yolda birkaç gemi zaptetti. Tamir edilmiş olan kalesini ele geçirip yeni baştan yıktı ve sonra İstanbul'a rota tuttu. Turgut Reis ise Cirbe Adasına döndü.

İspanya Kralı Şarlken, Almanya İmparatoru seçilmişti... Fransa Kralı Birinci François bu işi kıskandı, bundan dolayı Almanya, Hollanda ve Belçika'yı zaptetmeyi ve İtalya'ya girmeyi tasarladı. O zaman Macaristan tarafından Almanya'yı tehdit etmekte olan Osmanlı devletiyle anlaştı. Bu anlaşma sonucunda Barbaros otuz gemi ile Avlonya'ya gitti, on iki gemiyle oraya gelecek olan Fransız Amirali "Baron St.

Blancard"ı bekledi. Barbaros'un Türk deniz erleri (azepleri) Fransız gemilerinin güverte ve kasaralarında uzun saçlı şövalyeleri görünce, "Bu avratlar niye kadırgalarla gelirler?" diye şaşkınlıklarını belirttiler.

İki filo birleştikten sonra karşıdaki İtalyan kıyısını yakmaya koyuldular. Fakat iki filonun harekâta başladıklarının onuncu günü Fransız filosunun barutu tükendi. Barbaros'tan sürekli olarak barut isteyip alıyorlardı. Barbaros'un bu hale canı sıkılıyordu. Yanındakilere, "gemilerine şarap dolduracaklarına barut alsalardı ya," diye dert yandı. Otranto'da Napoli hükümetine ait Kastro kalesini yalnız Barbaros'un topları dövebildi. Kale alındı ve toprakla bir edildi. Papa Paul'un emriyle Andrea Dorya, Barbaros'un üzerine gitti, harbi göze alamadı, geri döndü. Barbaros İtalya'ya gelip de kendisiyle birleşecek olan Fransa Kralını bekledi. Günler ve aylar geçti. Kral gelmedi. Hayrettin Paşa da İstanbul'a döndü.

Turgut o yıl Afrika'da kalmış ve Cezayir'de zaptedilmiş gemi artıklarından sekiz kadırga yaptırmıştı.

Onlarla filosunun kuvvetini yirmi sekiz parçaya çıkarmıştı. Kış girerken bu filo ile ilk önce Tetuan'ı vurmuştu. Baskın o kadar beklenmedik ve şiddetli olmuştu ki, bir sene önce İspanyolların Tunus seferinde elde ettikleri esirler, sanki düşman yüzlerce mil uzaktaymış gibi rahat rahat satılırken, birdenbire ortaya korsanlar çıkıvermişti.

Bir yıl önce babası, Turgut'un yanında şehit olmuş olan bir kız satılmakta idi. Onu kent meydanının yanındaki tahta kulübelerde müşterilere gösteriyorlardı. Onu tutsak diye satan Beni Hıfs'lardan Hasan'ın bir subayı kıza, "Bak seni alacak Senyor Pablo, seni çıplak görmek istiyor, soyun" demişti. Çiçek yüzlü kızcağız, birer birer giysilerini çıkarmıştı. İşte o zaman kıyamet kopmuştu. Bu baskına, kendi isteğiyle İslamiyeti kabul etmiş olan Konçini de katılmıştı. Eğribozlu Murat, kızın çıplak halini görünce, hemen giyinmesini ve nenin nesi olduğunu anlatmasını istemişti. Kız söyleyince, kıza "Seni satan bu herifler ve seni satın almak isteyen şu

herifler şimdi senin tutsaklarındır. Onları istediğin gibi sat," demişti. Arttırmaya birçok korsan katılarak, kız para kazansın diye tutsakların fiyatını arttırmıştı.

Konçini de ileri atılmış, kıza ve orada bulunanlara, "Ben satın alacağım, fakat para ile değil, yüreğimle.

Kız da beni satın almak istiyorsa satın alsın, fakat o da yüreğiyle alabilir. Eğer beni tutsak etmek istiyorsa, çağırın dua etmesini bilen birini hemen burada nikâhımızı kıysın!" diye ilan etmişti. Bütün korsanlar gülmüşve hepsi de bir ağızdan "Biz nikâhın tanıklarıyız," diye bağırmışlardı.

Bilinir ya, her yerde denizciler karaya çıkınca biraz neşeli ve cümbüşlü olurlar. Fakat on binlerce Müslüman kadınını İspanya'dan kurtarmış olan Turgut Reis'in korsanları, kadınlara karşı gösterdikleri fedakârlıktan dolayı onlardan minnettarlık beklemezlerdi. Onların hayatlarını kurtarmak, onların korkularını dindirmek için kendi hayatlarını tehlikeye koyan bu deniz adamları, kadınları kurtarmayı, onlara hürmet etmeyi, dindaşları olan o kadınların bir hakkı sayarlardı.

Turgut Reis, Tetuan'dan Septe'ye kadar geldi, hatta burnu dolanarak Atlas Okyanusu'na çıktı. Sert bir doğu rüzgârı uğuldayarak esiyordu. Salta burina (arkadan) gidiliyordu. Bütün yelkenler rüzgârla gebe bir halde şişiyorlardı. Güneş, bembeyaz yelkenlerden daha beyaz okyanus köpüklerinde çakıyordu. Turgut Reis'in okyanusa bu fırlayışı, bir av aramak için değildi. Fakat birkaç saat için olsun, coşkun gönlüne bir boşanış ve sonsuz bir yaylım vermek içindi.

Bindiği kadırgada silah arkadaşları kolları küpeştede (ve hep aynı duygunun tesiri altında olarak), gözleri de okyanus ufuklarında yavaş yavaş konuşuyorlardı. Forsalar da konuşuyorlar ve lombarlarla lombozlardan bakıyorlardı. Kürek topaçlarını bağladıkları için kadırga, kalita ve perkendelerin kürek palaları hep dizi dizi havada idi. Kürekler de yelken, yani skopamare ödevi görüyorlar ve tekneleri büsbütün, kanatlarını açmış deniz kuşlarına benzetiyorlardı. Bütün filo akşama kadar böylece batıya

doğru ilerledi. Akşam güneşi batarken Turgut Reis'in içinde derin bir keder vardı. Kendi kendine sanki güneşle konuşuyormuş gibi, "Ben sizinle gidecek, bilinmez ülkeleri aşacak insandım. Fakat bahtım beni yalnız Akdeniz'e bağlıyor. Koy ki her şeyi affettin. Fakat açık denize boşanıp açılmama engel olan düşmanlarıma işte bu yaptıklarını, son soluğuma kadar onlara bağışlamayacağım," dedi. Nemli gözlerini sildi. Ancak geç vakit rota değiştirilmesi ve doğuya doğru volta vurulması emrini vererek arzularına gem vurabildi.

İki üç gün volta vurarak doğuya doğru yükseldiler. Üçüncü günü doğu rüzgârı dindi, yıldız karayele doğru diriça etti. Turgut Reis de Sicilya yolunu tuttu. Sicilya'da Kastelvetrano'nun önüne gece vakti geldi.

Afrika kıyılarına (yakınlığı dolayısıyla) akınlar, çoğunlukla oradan gelirdi. "Kadınları hiç boş bırakmayın; hep gebe bırakın, kötülük düşünmeye zaman bulmasınlar," deniliyordu. Kadın olmayan fakat kadın kadar boş bırakılmaya gelemeyen bir yer varsa o da Sicilya idi. İşte bundan dolayı Turgut Reis, orayı tuzu biberi yerinde bir ziyaretle onurlandırmayı tasarlamıştı.

Kastelvetrano hükümet sarayında balo vardı. Salonda yüksek gümüş kaplar içinde meşaleler yanıyor, kilimlerle örtülü duvarlara titrek bir ışık saçıyorlardı. O ışık her şeyi aydınlatıyor, fakat hiçbir şeyi olduğu gibi göstermiyordu. Ziyaret, müzik, içki, çiçekler ve onların kokulan, hepsi de vardı... Bunların arasında, ışıkta parlayan mücevherler ve onlardan da daha parlak gözler, beyaz kollar, kapkara saçlar, kuğu kuşu gerdanı gibi bembeyaz kabaran göğüsler, ince kumaş elbiseler pırıldıyor, ışıldıyor, sisler ve bulutlar gibi gelip geçiyorlardı. Sonra dans ediliyordu. Küçük ayaklar pırıldaşıyordu ve raksın salıntıları, gövdelerinin gizli yerlerinin güzelliğini sezdiriyordu. Kentte herkes uyuyordu. Yalnız ötede beride birkaç uyanık âşık, gitarlarını zımbırdatıyordu. Bazen kapalı pencere kapağı aralanıyor ve

aralıktan ay ışığı imiş gibi ağaran genç bir el, kendisine aşkını ilan eden sevgilisine bir çiçek düşürüyordu.

Hükümet konağının pencerelerinden sızan musiki ve ışık, tek tük âşıkların türkü ve fiskosları, esen hafif bir kıyı rüzgârının ağaçlar arasındaki fısıltısından başka bir ses seda yokken, birdenbire birkaç kadının çığlığı, birkaç erkek sesinin İtalyanca küfürleri ve birkaç da piştov gümleyişi ile velhasıl el çabukluğu marifet ve Kastelvetrano kenti el değiştirerek Turgut Reisin avcuna girmişti.

"Geceleyin" yapılan işe, "gündüz" gülermiş denirdi. Turgut Reis bu sözün yarısını kabul etmişti. Yani avuca geçirme işini çokluk gece yapardı. Fakat hesaplayıp kitaplama ve kurtulmalık sorunlarını gündüze bırakırdı. İşte bundan dolayı sokak sokak tellallar gezdirerek, halkı gece rahatsız ettiği için özür dilediğini, fakat kendilerini görmek özleyişine dayanamayarak gece geldiğini, kent kuşatılmış ve evler gözetim altında olduğu için herkesin hiç korkmadan mışıl mışıl uyumakta devam etmelerini, görülecek hesap varsa, onun gündüz gözüyle rahat rahat görülebilmesi için çok zaman olduğunu, kim evinden çıkarsa onun, piştov kurşunu kılığında cinler tarafından çarpılması tehlikesi olduğunu ilan ettirdi.

Bunlar gibi tatlı sözler Turgut Reis tarafından gelince, onlara boyun eğmenin en ihtiyatlı bir tedbir olduğunu defalarca denemiş olan ahali, dikkatle kulak kabarttıktan sonra başlarını (kaplumbağa başı misali) gene yorganlarının altına çektiler... Yalnız dört beşi hariç...

Sözgelimi, bir genç çiftin dişisi erkeğine, "Şu korsanların geldiğine o kadar memnun oldum ki, deme gitsin. Gökte ararken yerde bulduk. Yok sen bana layık değilmişsin, yok sen züğürtmüşsün! Ne olursan ol, ben seni seviyorum a. Amcam gidip papazı fitler, papaz da nikâhınızı kıyamam der. Ben seni, sen beni seviyoruz, bu işe amcamla papaz ne karışıyorlar? Biz yarın onların önüne çıkalım, teslim olalım. Bizi Cezayir'e götürsünler. İşittiğime göre güzel bir yermiş. Orada nikâhımızı kıysınlar, mademki Hıristiyanlık bizi

birbirimize kavuşturmuyor, Müslümanlık bizi kavuştursun, değil mi ya canım?” diye seviniyordu.

Başka bir çiftin erkeği, “Boyuna kulağıma zır zır da zır zır, evlenemezsin, papaz olacaksın, derler.

Sözümona aile kendini bildi bileli hiçbir kişi ruhani kisveyi giymemiş. Onun için papaz olmaklığım lazımmış.

Aileye karşı borcummuş. Allah belasını versin böyle borcun. Ruhum da, ruhani kisvem de sensin vesselam. Buraya gelenler korsan değil, imdadımıza cennetten yetişen melekler. Papaz olmayacağım efendim, zorla mı bu?” diye içini döküyordu. Başka bir binanın içinde genç bir kadın; yanında yatan bir ihtiyar herife alayla bakarak, “İyi ki şu adamlar geldiler. Bunun kahrını çekip, ayaklarının altında çiğnenmektense, bir korsana köle olmak iyidir,” diye düşünüyordu. Başka bir evde cılızca bir erkek, pancar gibi kırmızı iri yarı bir kadına, “Hani ya o biber gibi dilin? Ha, göreyim seni, yaygarayı bassana?

Neden birdenbire dilin tutuldu? Ne duruyorsun? Annemden emdiğim sütü fitil fitil burnumdan getir. Beni yarın tutsak diye götürsünler de o zaman kıymetimi anlarsın,” diyordu.

Kentin yukarı kenarındaki ahırların birinde on iki yaşında Aluzzo adında bir çocuk, samanların üzerinde yatıyordu. Babası, anası öldükten sonra amcasının eline kalmıştı. Cimri herif çocuğa yedirdiği bir lokma kuru ekmeği burnundan çıkarıyordu. Her Allanın günü eşeklerle, dağ içlerindeki küçük kasabalara şunu bunu taşıtıyordu. Ancak eşekleri denizde yıkadığı zaman gönlü açılıyordu. Çocuk o zaman yeryüzünde değil, fakat engin sevincinde yaşıyordu. Zaten doğuştan bu dünyaya ait değilmiş gibiydi. Denizle karşı karşıya gelince, yaradılışa dalgın kalır, zamanı da, mekânı da, kendini de unutur giderdi. Dalga ardında dalga, mavi ardında mavi ufuklara kadar dayanan o enginin önünde zaman, mekân mı kalırdı. Akşam olurdu çocuk farkına varmaz oturur, tekdüze bir mırıltı tuttururdu. Gözüyle

gördüğü bir gece masalında havada uçan kilim ödevi görür, onu uzak denizlere götürürdü..

Fakat bir soğuk el, çokluk arkasından boğazını sıkardı. Çocuk çabalayınca yumruk ardına yumruk yerdi. İlk önce canlarına kıyılanlara özgü olan çığlıklar, başına sırtına yumruklar indikçe, çocuğun acı bir canlılıkla tiz çığlıkları yavaş yavaş bitkin bir inilti halini alırdı. İşte onu böyle döven amcasıydı. Bu dayaktan sonra çocuğu omuzundan kavrar ve bir paçavra parçası gibi sürükleyip götürürdü.

Çocuk samanların üzerinde yatarken, korsanların kente girmiş olduklarını ve geceleyin sokakta kimi görürlerse vuracaklarını duydu. Sevincinden yerinde duramadı. Öldürürlerse varsın öldürsünlerdi. Patırtı yapmadan kapıdan kayıp çıktı. Ahırdan elli adım kadar uzaklaşınca tabanları kaldırdı. Çok geçmeden dik bir erkek sesi, “Chi va la?”, “Oradan giden kimdir?” diye sordu. Bunu soran İtalyanca bilen korsanlardan biri idi.

Çocuk o ince sesiyle, “İo İo Aluzzo!”, “Ben! Aluzzo!” dedi ve durdu. Yanına kule gibi kapkara bir gölge geldi. Eğilip çocuğa baktı. Çocuğun gözleri karanlıkta sevinçle parlıyordu. Koskoca kara gülleye,

“Ben de sizinle geleceğim, beni alın!” diye cıyak cıyak yalvarıyordu. İlk gölgeye bir ikinci gölge yanaştı.

Birincisine, “Ne o Muhsin?” diye sordu. Muhsin denilen adam, “Görmüyor musun şupiç kurusunu?

Bizimle gelmek istiyormuş. Ne yapacağız? Karanlıkta az kalsın çocuğu vuracaktım. Elimi Tanrı durdurdu.

Ama şimdi ne yapacağım?” dedi. Öteki, “Yapılacak iş yok. Ver bana. Turgut Reis’e götüreyim. Ne yapacağımızı o söylesin,” dedi.

Çocuğu sandala bindirdiler. Çocuk ellerini denize sokuyor, sevincinden katıla katıla gülüyordu.

Kadırganın kasarasına çıktılar. Çocuğu Turgut Reis’in önüne getirdiler. Çocuk, onunla birlikte denizleri gezmek istediğini, ne kadar ağır olursa olsun denizde göreceği işin kendisine bir sevinç olacağını söyledi...

Turgut Reis çocuğu dinlerken Sıralovaz'da kendi çocukluğu hatırına geldi. Ne yazık ki, bir oğlu olmamıştı.

Selime ona iki kız doğurmuştu. Şipşirin şeylerdi. Fakat bir de erkek çocuk kötü olmazdı, işte şu yavrucak kendisine Tanrı armağanı idi... Turgut Reis, çocuğa, denizci hayatının tehlikelerini abartarak pek kara renklerle tanımladı. Ne var ki Turgut, renkleri kararttıkça çocuğun gözleri parlıyor ve denizcilik arzusu kabarıyordu. Sonunda Turgut, "Pek iyioğlum, bizimle birlikte kalacaksın.Haydi git de gemiyi dilediğin gibi gez!" dedi... Çocuğu götürürlerken Turgut Reis yanındakilere, "Yanılmıyorsam büyüyünce mükemmel bir denizci olacak.(Bu çocuk sonradan Uluç Ali diye anıldı. Daha sonra 'Kılıç Ali Paşa' diye tarihe geçti.)Onu bizim Cezayir'deki denizcilik okuluna veririz," dedi.

Turgut Reis, Kastelvetrano'da işini bitirip kenti yaktıktan sonra kıyı boyu güneye inerek, kıyıya yakın Memfi kentini, Sciacca limanını ve Agitgento kentinin sırasıyla hesaplarını gördü. Ondan sonra batı lodos rüzgârıyla Pantellena Adasını sancak bordasında bırakarak Malta'ya doğru rota tuttu. Artık bu adamakıllı kış rüzgârı idi, yelkenlere ağır basıyordu. Hem de koydukça koyacaktı. Gerçekten de öyle oldu. Yelkene kaç kat camadan vurulursa vurulsun, fayda etmiyordu. Gemiler kuru direkle gidiyorlardı. Turgut Reis, kendi bindiği kadırganın dümenine geçmişti. Donanma onu her hareketinde taklit ediyordu.

Gün ışığı sönerken, fırtına bir siklon şiddetini aldı. Artık rüzgârı tamamen arkadan almaktan başka çare yoktu. Artık kapkara bir karabasanın ortasında gidiyordu. Artık her gemi kendi kara kaderine bırakılmıştı. Sağanaklar ve köpükler bir ölüm dansı tutturmuşlardı. Üstlerinde gök değil, sanki zindanlar yarılıyor; o ters kepçe dönmüş karanlık uçurumların ağızlarından alevler fırlıyordu. Şimşekler gökyüzünü parçalıyorlardı. Arasıra kasırganın çığlıkları, insan çığlıklarını andırıyordu. Acaba gemilerin bir ya da birkaçı mı batmıştı? Öyle ya! Havanın böylesinde devrilmek de

boğulmak da vardı. Tayfa avuçla, parmakla, tırnakla, dişle ve yürekle çabalıyordu.

Gece ortasından biraz sonra, bir çeyrek saat süren bir kıyamet koptu. Gürültü, insanı sağır edecek gibiydi. Ardından, sanki gök yarıldı ve yukarıdan görkemli çağlayanlarla birlikte iri iri dolu taneleri boşandı. Rüzgâr bıçak gibi kesildi. Yalnız iri yarı soluğanlar karanlıkların içinden zıngıldayıp geliyorlar ve sendeleye sendeleye karanlıklarda kayboluyorlardı. Şimşek ve gökgürültüsü uzaklaşmıştı. Fırtına geçmiş, fakat öteki gemilere ne olmuştu? Yağmur bir saat sonra dindi. Yıldızlar yıkanmışlar gibi berrak berrak pırıldıyorlardı. Fakat gemileri görmenin olanağı yoktu.

Sabah yıldızışafağı müjdeledi. Biraz sonra doğu göğü hafifçe ağardı. Ağartının ışığında, en yakında olan beş altı gemi göründü. Aydınlık çoğaldıkça, sayılan gemilerin sayısı artıyordu. Fakat herkesin yüreğinde

“Yalnız o kadar mı?” diye acı bir soru vardı. Tan yeri adamakıllı kızarınca, iki gemi eksikti... Günün doğmasıyla birlikte onlar da ta ufukta seçilebildiler. Kürekler salya edildi ve Lampedusa Adası ancak bordada bırakılarak Cirbe yolu tutuldu.

Turgut Reis Tetuan’da Kastelvetrano’da uğraşır ve fırtınalarla savaşırken, İstanbul tersanesinde kızağa konulmuş yüzlerce kadırga, mavna ve bastarda teknelerinin tamamlanmasına hızla çalışılıyordu.

Turgut Reis Cirbe Adasına vardığı zaman, bu kadırgaların bitimine tahminen bir ay kalmıştı.

Selime, Cirbe’nin kuzeyinde küçük Houmt Souk kasabasında otururdu. Her gün kasabanın yanındaki uçuruma ağır ağır adımlarla (solgun yanaklar ve yağı tükenen kandil gibi yavaş yavaş sönen bakışlarla) çıkar, ufukları uzun uzun arar, ortada bir yelken görmez, vahşi bir ümitsizlikle elini alnının üzerinden geçirirdi. Orada boncuklanan soğuk terleri sanki ölüm oraya hohlamıştı. Gene bir gün uçuruma kızı ile çıktı... Bir kadırga gördüler.

Acele deniz kıyısına koştular. Evet, o işte, forsu, fılandırası güneşte parlıyor.

"Güzel es rüzgâr onu çabuk bize kavuştur!" İşte liman, pruvasının üzerine masmavi yayılıyor.

Sancak ve iskele omuzlukları köpüklerle kaynıyor, beyaz kanatları uçuyordu. Demirini funda etti.

Kanatlarını sardı. Pruvasını rüzgâra verdi. Kıç kasarasından kayık indirildi. Kürekler kıyıdaki deniz fısıltısına tempo tutuyordu. "İyi bak kız, baban mı?" "Evet! Evet, babam." Bir harhara. Sandalın başı kıyı çakıllarına süründü. Kıyıda eş, çocuk, hısım, akraba, konu komşu, arkadaş, yoldaş hep uğuldayarak toplanıyorlar... "Nasıl sağ salim geldin mi? Arkadaşların geldiler mi? Ne ise, seni dünya gözüyle görüyoruz. Herhalde fırtına gürültüsü, savaş vaveylası arasında yiğitçe dövüşmüşsündür... Ona hiç kuşku yok. Sağ kalanlar kim? Kimler ağlayacak, kimler gülecek?."

Gemilerini Cirbe Adasının güney limanında bırakıp bir perkendeyle küçük kasabaya dönen Turgut Reis'in her dönüşünün görünüşü buydu.

O yılın ilkbaharında Barbaros iki yüz seksen kadırga ve bastardayla yola çıktı. Böyle bir filonun çıktığı duyulunca, Fransa dışındaki bütün Avrupa donanması Andrea Dorya'nın emrine verildi. Türk donanması gene Avlonya'ya geldi... Barbaros donanma için gerekecek kumanyayı salimen getirmek üzere altmışkadırga alıp Mısır'a gitti. Donanmanın kara askerleri başkomutanı Lütfi Paşa idi. Bu zat, Apulya kıyılarını vurmaya koyuldu. Andrea Dorya, filodan Barbaros'un ayrıldığını görünce cesaret aldı. Fakat donanmaya saldırmak için Toronto'da bulunan öteki gemilerine kavuşmak gerekti. Barınmakta olduğu İpsokorfo'dan (Korfu Adasından) Toronto'ya doğru yol aldı. Yolda Lütfi Paşa ile karşılaştılar, kısa bir top düellosu oldu. Fakat Dorya, filosunun öteki kısmına kavuşmadan savaşmak istemiyordu. İleri de gidemiyordu.

Gene Korfu'ya döndü. Bir iki gün sonra Ali Reis, iki kadırgasıyla Gelibolu'dan geliyordu. Donanmaya

kavuşacaktı. Fakat Korfu önünde Dorya filosuna mensup on kadırganın hücumuna uğrayarak şehit oldu.

Korfu Adası Venediklilerin elinde idi. Venedikliler ise Osmanlı devleti ile barış halinde idi.

Venedik tarafsız kalmak zorunda iken, düşman donanmasına yataklıktan başka, Korfu'daki Venedik gemilerinin saldırıya katılması pek garipti. Gelibolu kâhyası ve bostan reisi, işi anlamak ve protesto etmek üzere Korfu'ya gönderildi. Kâhya kendisinin savaşa yetkili olmadığını, fakat elçi olarak memuriyetle Korfu'ya gitmekte olduğunu gülümseyerek nazik bir surette bildirdi. Venedikliler, gemiyi mutlaka batıracaklarını söylediler. Epeyce bir tartışma oldu. Venedikliler ısrar ediyorlardı. Deniz subaylarının birisinin kan tepesine sıçradı. Kâhyaya, "Söz anlamamak kastinde olanlara boş yere ne söz anlatmaya uğraşıp duruyorsunuz? Batıracaklarsa varsın batırsınlar. Biz de onları batırmaya çalışırız. Ya batalım veyahut batıralım," diye bağırdı. Bunun üzerine iki taraf ateşe başladı. Dört gemi birden biricik Türk gemisini sarmıştı. Topla döve döve batırdılar. İçinden kurtulanlar hakaretle idam edildiler. Ancak bir çocuk kurtuldu. Bir tahta parçasına tutunarak yüzerken Lütfi Paşa donanması tarafından görülerek kurtarıldı.

Nelerin olup bitmiş olduğu anlaşıldı. Lütfi Paşa Korfu'ya hücum etti, fakat alamadı. Donanma İstanbul'a döndü, fakat Barbaros altmış kadırga ile denizde kaldı ve Turgut Reis'i çağırdı.

Barbaros'un denizde kalmasından amaç Venedik'i vurmaktı. İki deniz kurdu hemen doğuya doğru dümen tuttular... Arşipel'in (Adalar Denizinin) adaları Venediklilerin elinde idi. Bu adalar Barbaros ile Turgut Reis'e aslan ağzına hap kadar gelmiyordu. Barbaros, Cerigo'yu zaptederken, Turgut Reis Egina'yı ele geçiriyordu. Biri Zea'yı alırken, öteki Paros'u alıyordu. Bir aralık Barbaros İstanbul'a kadar boylandı.

Oradan dönüp Skiathos'u işgal etti. Turgut Reis birbiri arkasına Skyros, Andros ve Tinos adalarını zaptetti.

Barbaros ise Skarpantos (Kerpe), Harki (Barbaros, forsalar yorgun olduğu için onları bu adada bir süre dinlendirdi) ve Stampalya ile Piskopi adalarını ele geçirdi. Böylelikle Venedikliler için çok önemli olan otuz kadar ada alındı... Venedik senato azaları yaygarayı basıyor, saçlarını başlarını yoluyorlardı.

Bu sırada Papa Üçüncü Paul, Cenova, Portekiz, Malta, İspanya ve Venedik'e "nonce"ler göndererek, Türklere karşı haçlı seferi hazırlıyordu. Toplanacak filo pek büyük olacaktı... İşte bundan dolayı bol miktarda kürekçi lazımdı.

Dünyanın Başlıca Deniz Savaşlarından Birinin Öncesinde

Avrupa’da bütün mahkemelerin yargıçlarına ellerindeki suçlu suçsuz tüm tutuklulara çabuk ve ağır cezalar verilmesi emredildi.

Ölüme mahkûm olanlar mükemmel kürek çekiyorlardı... Tazminat vermeye ya da kötek yemeye mahkûm olanlar da çokluk, kürek çekmeyi tercih ediyorlardı. Jandarma ve polis vazifesi görenlere emirler verildi. Serseriler, külhanbeyleri cayır cayır toplatılıyorlardı.

Mahkûm olanlar asil iseler, onlar para karşılığında kendi yerlerine kürek çekecekleri buluyorlardı.

Krallara, papalara, dine ve havarilere küfredenlere zincirler takıp takıştırılıyordu. Ne var ki cezalar verilmezden önce suçlular, anadan doğma çırılçıplak ediliyorlardı. Çünkü kürekler kuvvetli kollar istiyordu. Kol, göğüs ve bacaklar sağlam olursa herif hemen cezayı yiyordu.

Bunlara kürek çekmeyi öğretmek sorunu vardı. Fakat bu iş de kolaylıkla hallediliyordu. Bunların aralarına eski forsalardan birkaç usta kürekçi konuluyordu. Eğer böylece toplanan forsalar yetmiyorsa, usta kürekçilerle karışık, acemi forsalar kadırgalara konuluyor, bunlar Türk kıyılarına forsa devşirmeye gönderiliyordu. Sonra Venedik’in Dalmaçya kıyıları, dünyaya yetecek kürekçi depoları idi. Kürekçi eksikliği duyulunca emir gelirdi: “Vurun topunu da zincire”, sancak tarafındaki forsalar sağ bacaklarından, iskele tarafındakiler sol bacaklarından kösteklenirler, zincirler de güverteye çakılı olan mapalara (halkalara) takılırdı.

Alelade kadırgaların kürekleri onar metre uzunluğunda oluyordu. Onlar beher oturağa oturan beş kişi tarafından çekiliyordu. Kapitanalar ve bastardalarda her oturakta altı yedi kişi otururdu. On yedi metre uzunluğundaki kürekleri dokuz kişi kullanırdı.

Forsalar oturağın önündeki basamağa basarak büsbütün ayağa kalkıyorlardı.(Kalkarken basamağa ayak vururlardı... Bunlara ondan dolayı “payzen” deniliyordu.)O zaman kürekler, dışarıda suya girmişoluyordu. Sonra birdenbire gövdelerinin bütün ağırlığı ile kendilerini oturağın üzerine bırakıyorlardı.

Oturakların üzeri yumuşak olsun diye paçavralarla örtülü bulunuyordu. Forsalar ancak lüzumu halinde öldürülüyorlardı. Bu zavallılar, bankolarının üzerlerinde uyuyorlardı... Yağmurda da, güneşte de gövde gövdeye, ter tere.

* * *

Haçlı donanması Korfu’da toplandı. Oradan Preveze’ye saldırdı. Preveze’yi zapta kalkıştı. Bu haber Barbaros’a varınca, düşmanın kuvvetini araştırmak için pek hızlı ve küçük yirmi parçadan oluşan gönüllü filosunu Turgut Reis’in kumandası altında Preveze sularına gönderdi. Kendisi donanma ile yavaş yavaşarkadan geliyordu. Turgut Reis, Mora Yarımadasının batı kıyısını firişka bir rüzgârla gölge gibi geçerek, kuzeye doğru yükseldi. Zante Adasına kadar hiç düşmana rastgelmedi. Fakat Zante’nin doğusundaki Jakintos limanında kırk çektirmelik bir düşman karakol fırkasına rastgeldi. Daha ileriye sokulmanın tehlikeli olacağını sezdi ve daha ileriye gidemedi. Oradan hemen geriye döndü. Düşman, Türk toplu kuvvetleri tarafından kısım kısım avlanmaktan korkuyordu, onun için Türk öncülerini görür görmez pupa yelken, çala kürek Preveze’ye kaçıyorlardı. Andrea Dorya, Preveze kalesini kuşatmış, onu zapta çalışıyordu. Düşman fırkası, Türk öncülerini gördüğünü ona bildirdi. O da hemen kuşatmayı kaldırarak donanmayı Korfu’ya çekti.

Turgut Reis, yıldırım gibi giderek, henüz donanma Modon’da iken gördüklerini Barbaros’a bildirdi.

Donanma aheste aheste Kalamata’ya uğrayarak oradan su aldı, sonra kuzeye doğru ilerledi.

Kefalonya'nın doğusundan geçerken o kıyıda ne varsa, yakıp yıktı. Preveze'ye vardı. Andrea Dorya tarafından muhasara edilirken, kalenin bazı yerleri yıkılmıştı. Barbaros onları onarttı.

Barbaros, Preveze'de iken, Turgut Reis'in gönüllü filosundan iki hızlı kırlangıç ayrılarak düşman kıyılarına gönderildi. Kırlangıçlarla birkaç nefer tutsak edildi ve düşmanın savaş kuvveti hakkında bir hayli bilgi edinildi. Andrea Dorya, altı yüz savaş teknesine komuta ediyordu. Bu kuvvet şu gemilerden oluşuyordu:

Cenova: 52 kadırga, l kalyon; Venedik: 70 kadırga, 10 karaka; Malta: 10 kadırga; Papalık: 30 kadırga; İspanya ve Portekiz: 80 kalyon; başka devletler: 49 karaka.

Bunlardan başka donanmanın toplamını altı yüz tekneye kabartan birtakım gönüllü gemiler de vardı.

Karakalar, ikişer bin mevcutlu büyük kalyonlardı. Ne var ki kalyonlar, barçalar ve karakalar yalnız yelkenle giderlerdi.

Topları çektirilerden, yani kadırgalardan, kalita ve perkendelerden daha çok olmasına rağmen, kısa menzilli idi. Venedik kadırgaları suda pek alçak batan teknelerdi.

1700 tonluk olan bu teknelerin her birinde bin savaşçı, 450 oturak ve her oturakta da dokuz forsa bulunuyordu... Bunların bordalarında otuz topları ve on dört de daha küçük topları vardı. Her birinde beşyüz arkebüz bulunurdu.(Arkebüz, tüfekten çok küçük bir topa benzerdi. Ateş etmek üzere doldurulur, namlusu, sehpa üzerine konulur ve ondan sonra nişan alınır, ateş edilirdi.) Bu kadırgalar, yelkene pek gelmezdi, fakat iş küreğe binince, öteki kadırgalara üstündüler. Baştaki topları pek büyük ve pek uzun menzilli idi. İşte bundan dolayı rampadan önce oldukça tehlikeli sayılırdı.

Kastilli, Aragonlu, Portekizli, Italyalı ve daha başka memleketli bir hanedan yoktu ki, asil çocuk ve bireylerinden birini ya da birkaçını bu filoya göndermiş olmasın.

Papa, bir "nonce"nin başkanlığında filoya beş yüz küsur rahip göndermişti. İspanyollara Jesuvit, Cenova ve

Portekizlilere Fransisken ve Dominiken rahipler. Papa'nın kendisi de Roma'da, Vatikan'da her gün diz çökerek haçlı donanmasının zaferi için dua ediyordu.

Bu altı yüz teknelik koca donanmaya karşı Barbaros'un emrinde, çektiri; (yani yelkenle gider ama asıl kürekle çekilir) çeşitlerinden yüz yirmi parça gemi vardı. Turgut Reis'in gönüllü filosunda ise pek az kadırga mevcuttu. Çoğu kalita (galeot) idi. Bunlar on altı ila yirmi üç oturaklı idiler. Bir direkleri vardı.

Çok seri idiler ve kadırgalar gibi başlarında düşman gemilerine toslamak için mahmuzları vardı ve tıpkı kadırgalar gibi baştan rampa ederlerdi. Baştaki toplarıyla (tıpkı şimdiki uçaklarda olduğu gibi) tekne takımıyla düşmana doğru çevrilerek nişan alınırdı. Tekne düşmana doğru dönünce, topçunun görevi (düşmanın uzaklığına göre) topu yukarıya ya da aşağıya kaldırmaktan ibaretti. Turgut Reis'in kadırga ve kalitalarının her birinde (sancak ve iskele bordalarında) her tarafa döndürülebilen on iki küçük top vardı.

Top nişancılığı eğitiminde gülle ve baruta acımadığı için Turgut Reis'in top ateşi pek öldürücü oluyordu.

Barbaros, Turgut Reis'le beraber Preveze'de yatarken düşman donanması bu limana iki mil ötede demir attı. Türk donanmasını sıkıştırmak için limanın ağzını ablukaya aldılar... Düşman donanması, dört beş mil eninde bir alan işgal ediyordu. Türk gemilerinden ne Lef kas Adası, ne de ufuk gözüküyordu. Gemilerin boy boşları şöyle dursun, sayı üstünlükleri Osmanlıları korkutmadı değil, korkuttu. Ne var ki, düşman geldikten sonra artık ister istemez savaşılacaktı. Barbaros bu ürküntünün farkında idi. Tarihin en büyük deniz savaşlarından biri başlamak üzere idi. Barbaros'un emri üzerine, Kaptan Paşa bastardasına savaşmeclisinin toplanacağını bildiren işaret bayrağı çekildi. Sancak beyleri ve Turgut Reis'in başkanlığında gönüllü filosunun bütün reisleri Kaptan Paşa bastardasına gittiler.

Bu reislerin bazıları, karaya asker ve top çıkarılması ve boğazın tıkanmasını uygun gördüler. Barbaros bu fikri kabul etmedi. Donanmayı, orta, sağ ve sol olarak üçe ayırdı. Bu kollara komuta edecekleri seçti. Her geminin direklerini aşağıya almasını vekıç sancağından başka sancak (komutanlara özgü bayrak) göstermemesini, savaş hattı üzerindeki mevkiini muhafazaya gayret etmesini, kendisini taklit etmesini, askeri savaşa teşvik etmesini, savaşa başlanacağı sırada baş topların hazır bulunmasını ve menzil içine girilince topların hep birden patlatılmasını, herkesin düşmanın savaş hattını bozmaya çalışmasını tembih etti.

Turgut Reis'e de savaş sırasında ihtiyat filosu olmak üzere savaş hattının dışında bulunarak düşmanın manevra ve hareketlerini bozmak için gerektikçe, düşmanı yanlarından ya da çekilme hattı üzerinden onları topa tutmasını söyledi. Demek ki Turgut Reis, müstakil bir filo teşkil edecekti.

Toplantı devam ederken, düşman filosunun bir kısmı karaya asker çıkarmak niyetiyle kıyıya yanaşınca, kıyıdan ateş açıldı. Barbaros, Turgut, Güzelce, Mehmet ve Sadık Reislere, bu düşmana hemen saldırmak emrini verdi. Düşman değil çekilmek, fakat apar topar kaçmayı uygun buldu.

Bir iki gün sonra düşmanın birkaç kadırgası, limanın ağzına gelerek, oradan Türk donanmasına ateşetmeye koyuldu. Barbaros leva demir emrini verdi.

Haçlıların bu hareketi Türk donanmasının azlığı dolayısıyla savaşı göze alamayacakları inancından ileri geliyordu... Donanma limandan dışarıya çıktı. Altı mil açıldı, biraz duruldu. Göz kırpacak kadar kısa bir zamanda bütün filo yarı daire şeklinde savaş durumuna girerek düşman donanmasının demirli bulunduğu yere doğru ilerledi. Kürekler denizi dövüyordu, savaş hattı ilerledikçe, denk düşen sularıyla denizi yol yol çiziyordu. Kürekler dakikada yirmi altı kere denize dalıp suları itiyordu. Türk donanması top menziline girer girmez, ateş açtı. Bir kısmı Korfu Adasında demirli bulunan haçlı donanması, eksik mevcutla

savaşmak istemediğinden, karşılık vermeye cesaret edemedi, demir kaldırınca Korfu yolunu tuttu. Vakit akşam olduğu ve sular kararmaya başladığı için peşine düşülmedi. Preveze limanının dışına demir atılarak beklendi.

Barbaros, donanmada bir korku mevcut olduğunu biliyordu. Onun için dinlenmeye çekildi. Gece yarısı uyanarak pek güzel bir düş gördüğünü ilan etti ve hemen leva demir emrini vererek Korfu'ya doğru yol aldı.

Ertesi sabah Parga üzerinden doğan güneş, Parga'nın karşısındaki Paksos Adasını kıpkızıl ederken, direklere çıkmış olan gözcüler, düşman donanmasının direk uçlarının, Ayamavra Adasının İncirli limanının karşısında görülmekte olduğunu bildirdi.

Düşman Lepanto körfezine girmeye çalışıyordu. Barbaros bir ayak önce yetişerek, onları körfeze girmeden önce yakalamak istedi. Bunun için Türk donanması güneye doğru gitmeye koyuldu.

Düşmana gelince; Korfu'daki kısmına kavuşmak üzere Preveze'den Korfu'ya giderken, Korfu'daki kısmı da adadan kalkarak Preveze'ye doğru yol alıyordu. Bu iki kısım gece birleştikten sonra Ayamavra Adasına gelmişler oradan Lepanto'ya gidiyorlarmış. Türk gözcülerinin gördükleri işte onlardı.

Böylece Barbaros, Korfu'da umduğu düşmanı Ayamavra'da buldu.

Düşmanı görür görmez Türk donanması, başlıca dört fırkaya ayrıldı. Bunlardan gönüllü fırkası Turgut Reisin kumandasında, ihtiyat kuvveti sayılarak savaş safına alınmadı. Ne var ki bu fırkaya, gerektikçe zayıf noktalara yetişmek ve fırsat düştükçe yandan ve arkadan vurmak gibi çok güç bir vazife verildi.

Turgut Reis kendisini, yirmi kadırga ve kalita, üç yüz küsur top ve üç bin denizcinin başında buldu. Geriye kalan üç kısmın ortadakini doğrudan doğruya Barbaros, sağdakini Salih Reis, soldakini Seyit Ali Reis yönetiyordu. Kısacası, Barbaros'un donanması yarım eğmeç oluşturdu (Kavisin iki

uçlarına boynuz deniyordu). Donanma bu saflaşmayı o kadar düzgün ve çabuk yapmıştı ki, bunun deniz üstünde bir manevra değil, fakat kâğıt üstüne mürekkeple çizilen bir plan olduğu sanılabilirdi. Arkebüz kurşunlarına siper olsunlar diye denizcilerin şilteleri sarılarak alabandalara sıralanmıştı. Ayaklar, dökülen kanlar üzerinde kaymasın diye güvertelere kum ve talaş serpilmişti. Yelkenler mayna edilmiş, direkler çıkartılmış, tenteler sara edilmiş, sancaklar kündelere çekilmişti. Gemi başlarının kabartmaları ve altınları güneşte pırıl pırıl parlıyor, kürekler fısıldıyor, pruvalarda köpükten beyaz bıyıklar meydana geliyordu.

Düşman, Barbaros'un üzerine gelmekte olduğunu görünce, burun kırdı, denize doğru açılmaya başladı.

Haçlı filo çeşit çeşit teknelerden oluştuğu için üç sıra borda nizamı aldı.

Birinci hatta kalyonlar, ikincisinde kadırgalar, üçüncü hatta da ihtiyat kuvveti olarak küçük gemiler yer aldılar... Tam savaşın başlayacağı anda çılgın ve haşarı bir güney rüzgârı esmeye koyuldu. Bu rüzgâr düşmana çok yarıyordu... Oysa Türk donanması ince yapılı akıncı teknelerinden ibaretti. Bunlar durgun havada kürekleriyle saldırarak, yerli yerlerinde kalan kalyonları uzaktan top ateşine tutarak delik deşik eder, sonra rampa edip zaptederlerdi. Fakat rüzgârlı havada kalyonlar istedikleri gibi yelken kullanabileceklerinden, onların boylarına nispet hiç kalan narin kadırgalara çarpıp onları kolayca bastırabilirlerdi.

Fakat Barbaros hiç üzülmedi, iki Ayeti Kerime yazarak geminin iki tarafına astı. Rüzgâr hemen kesildi.

"Kul gayret etsin, Tanrı da yardım eder," derler.

Akdeniz'in her köşesinin iklimini, mevsimine göre esen rüzgârlarını adamakıllı bilen Barbaros, tayfanın manevi kuvvetini yükseltmek için bu bilgisinden yararlanmıştır. Rüzgârın kesilmesi düşmanı ürküttü. Fakat iki filo, nerede ise top menziline giriyorlardı. İş işten geçmişti artık.

Preveze Deniz Savaşı

Kendi asırlarının ve kendi yüzyıllarının, önceki ve sonraki birkaç yüzyılın en büyük deniz adamları kıyasıya savaş halinde karşılaşacaklar ve iki bin yıl önce Salamis deniz savaşından sonraki deniz savaşlarının en önemlisine ve en büyüğüne başlayacaklardı. İki tarafın da topçuları, ellerinde yanmakta olan meşaleler hazır, toplarının başında bekliyorlardı. An, tarihi idi. Tiyatrolarda, perde arkasından vurulan üç sopa darbesi, piyesin başlayacağına işarettir. Denizlerde küreklerin gürleyişinden başka tıs yok.

Paksos Adası, Parga ve Preveze ile Kefalonya Adası kıyılarında kayalar, seyretmek için irkilmişgibiydiler. Onların eteklerinde deniz mavi ve berrak, usul usul fısıldamaktadır. Yıl 1538'dir ve Akdeniz'in en güzel mevsimi eylül ayıdır.

Birdenbire bir top gürledi, gürültüsü kıyıdan kıyıya, adadan adaya yankı yaparak uzaklarda, İtalya'ya doğru kayboldu. Artık tarihsel Preveze savaşı başlamıştı. Türk savaş safının arkasında yer alan gönüllü filosu ikiye ayrılarak, bir ucundan öteki ucuna kadar hemen hemen iki, iki buçuk mil tutan Türk cenahlarından ileri fırlamış ve kalyonlardan oluşan düşmanın ilk safının cenahlarına ateş savurmuştu.

Andrea Dorya'ya, usul ve düzen tutkunu akademik kafalı amirale göre Türklerin bu hareketi, deliliğin en bağışlanmayanıydı. Yoksa... yoksa bir tuzak hazırlanıyor da, tuzağın içine mi düşmekteydi? Çok ihtiyatlı davranması gerekti... Haçlı filosu amiralinin içine bir ateş düşmüştü.

Savaşın ta başında Andrea Dorya'nın aklındahasıl olan kuşkular ve sorularının etkisi, savaşın sonuna kadar devam etti. Onda bir ikircimhasıl olmuştu. Bu çekimserliğin telkini ve etkisi altında, bütün hareketleri kesin olmaktan çok uzak kalıyordu. Türklerin ilk hareketi, düşman amiralini beyninden vurmuştu. Kalyonlar ilerlerken, toplarını karşısındaki

Barbaros'a yöneltmişti.Halbuki ateş (ateş eden gönüllü eskadron pek zayıf olmakla beraber) yanlarından geliyordu.

İlk top atıldıktan sonra kıyametler koptu. Barbaros, bütün savaş safının enince ateş açmıştı. Kalyonlar cevap verdi, fakat toplarının menzilleri kısa olduğu için düşman ateşi Osmanlı safının önünde, minare gibi su sütunları kaldırmaktan başka bir işe yaramadı. Türk gülleleri ise kalyonları kalbura çeviriyorlardı. İki saf birbirine gitgide yanaşıyordu. Türk safında bir boru, davul, nakkare ve nefir gürültüsüdür koptu... Onlarla beraber "Allah!...Allah!" nidaları yükseldi.

Kalyonlarının güllelerinin Türk donanmasına yetişemediğini gören Andrea Dorya, Türk safını top ateşiyle bozması için en güvendiği büyük bir kalyona ilerlemesi emrini verdi... Kalyon, Türk donanmasının oluşturduğu ayın tam ortasına (yani Barbaros'un kumanda etmekte olduğu kısmın önüne) ilerledi. Fakat yediği ateşten dolayı ilerlediğine de, ilerleyeceğine de pişman olarak geri döndü. Barbaros, düşmanın birinci hattının oluşturduğu kalyonları büsbütün kuşa benzetmek üzere donanmayı geçici olarak durdurdu.

Toplarını şaşmaz bir nişancılıkla doldurup doldurup boşalttı.

İşte o zaman Andrea Dorya ile Venedik amirali, kalyonları kurtarmak niyetiyle kadırgalardan oluşan ikinci safı ileri sürdüler. Fakat kadırgalar da ateş paylarını alınca, geri göndüler. Ateş müthişti. Sanki iki filo ölümün gölgesinde savaşıyorlardı.

Andrea Dorya bu manevrayı yaparken, Turgut Reis sağdan soldan ilerleyerek kalyonlarla düşman gönüllülerinin arasına girdi. Önceleri girmemişti. Çünkü girdiği takdirde, özellikle ağır Venedikli kadırgaların öldürücü ateşiyle karşılaşacaktı... Düşman kadırgaları, kalyonları savunmak için ileri atılınca, bu fırsattan yararlandı ve düşman kadırgalarının dümenlerini parçaladı.

Andrea Dorya'nın, kalyonları kurtarmak için yaptığı manevra, kalyonların büsbütün berbat olmaları sonucunu vermişti. Dümenlerini kaybeden birçok kalyon, gözleri kör edilmiş ayılar gibi savaş alanında, öteye beriye sürükleniyorlar ve öteki gemilerin savaş düzenini bozuyorlardı.

O ana kadar Andrea Dorya, en usta akademisyenin yapacağı manevraları yapmış ve zarardan başka bir şey görmemişti. Binbir tereddütten sonra taktik değiştirme kararını verdi.

Turgut Reisin gönüllü filosu, bozguna uğrayan kalyonların üzerine hızla saldırmaya başladı. Onun kalitalarının biri yanaşıyor, ağızlarına kadar doldurulmuş olan topların bütün demirini, düşmanın gövdesine boşaltıyor, ondan sonraki kalyona geçerken toplarını dolduruyor, bu sefer ardından gelen kalita ise ilk kalyonun içine, alev ve demir kasırgaları savuruyor, onun ardı sıra bir üçüncü kalita yetişiyordu.

Artık, sert kükürt kokan top dumanlarının üzerinde, dumana saplanakalmış gibi kalyonların direk uçları görünüyordu... Bunlar ilk önceleri bir orman oluştururken, zaman geçtikçe seyrekleşiyorlardı.

Donanmanın önden ve ihtiyat filosunun da sağdan soldan ateşlerine uğramış olan düşman, artık kâfi miktarda hırpalanmıştı. Barbaros'un verdiği bir emir üzerine donanma düşmanın birinci kalyon hattının üzerine hücuma başladı. Filonun tümü birden hem ilerlemeye, hem de olanca şiddetleriyle ateş etmeye devam ederek, kalyonlara yanaşıyorlardı. Artık toplar gülle değil, çakıltaşı, hurda demir ve zincir parçaları savuruyorlardı.

İki taraf ok menziline girdi. Düşman gemilerinden oklar pek seyrek geliyordu. Düşman tek tuk arkebüz de patlatıyordu. Türkler ise daha arkebüzlerini kullanmıyorlardı. Onlarca arkebüz, düşmana rampa etmezden önce, ancak bir iki defa kullanılabilirdi. Düşmanın iyice yanaşmasını beklemeli idi. İşte o zaman, düşmanın kanı insanın yüzüne sıçrarcasına ateş edilmeli idi.

Bilinir a, arkebüz kurşunu, oklardan daha etkili oluyordu. Fakat Türk okçuları, bir arkebüz dolduruluncaya kadar otuza yakın ok atabiliyorlardı ve genellikle altmış yetmiş metre mesafeden hedeflerine tam isabet sağlayabiliyorlardı. Onun için Türk okları düşmanın üzerine yağmur gibi yağmaya başladı.

Barbaros ilk kalyon hattını kolayca yardı. Yararken de bir kalyon batırdı. Asıl burada, yani merkezde Türk cengâverleri mucizeler yaratıyordu. Ölenlerin ve yaralananların inleyişlerini, top ve arkebüz sesleri ancak örtebiliyordu. Bu sırada rampalar da oluyordu. Rampalarda iki taraf forsaları da oturakların altına yatmak zorunda bırakılırdı. Forsalardan biri başını kaldıracak olursa, başına ya bir piştov kurşunu yer, ya da bir kılıç şahsıyla kellesi uçardı. Barbaros kalyon hattını yararken, bir Portekiz kalyonu bir Türk kadırgasına birkaç kumbara (hambire) atmıştı. Kadırga kaptanı yangını söndüremeyeceğini anlayınca, ardı sıra kalyona çatarak onu güzelce kancaladı, kendi kadırgasıyla birlikte kalyonu da yaktı.

Barbaros ilk kalyon hattından sonra kadırgalara da hücum etti. Burada da çatışmalar ve rampalar korkunç oldu. Bir saat kadar süren boğaz boğaza bir savaştan sonra, düşman çektirmelerinin zaptolmamışya da batmamış olanları, Epir kıyılarından esmeye koyulan kıyı rüzgârından yararlanıp tiramola ederek savaş alanından sıvışıyorlardı.

Artık yapılacak başka bir iş yoktu. Onun için Andrea Dorya da kaçmakta olan çektirilerinin peşine düştü. Barbaros ve Turgut Reis bunları hayli kovaladılar; hatta birkaç kadırgayı da tutsak ettiler. Fakat karanlık basıyordu. Yanan kalyon ve kadırgaların, çevresi dışında her yer, zindan gibi karanlıktı. Top dumanından yıldızlar bile gözükmüyordu. Düşman bu muharebede, yüz yirmi iki savaş gemisiyle birlikte Akdeniz’deki egemenliğini de yitirmişti.

Tarihte, Preveze savaşına kadar filo denince, kara askerlerini aktaracak askerler topluluğu anlaşılır ve denizde yapılan savaş da deniz üstü bir kara savaşı sayılırdı.

Gemiler ve gemiciler sırf askerleri düşmanın karşısına çıkarmakta yararlanılan yardımcı öğeler sayılırdı.

İlk olarak Preveze savaşında (ateşli silahlar kullanılarak) savaş gemileri, bir deniz savaşının tamamlayıcısı niteliği kazanmış oldu. Bu zafer bir rastlantı ve talih eseri değildi. Üstün denizciliğin, şevkin, tabiyenin, orijinalitenin ve cesaretin bir semeresi idi.

Düşman donanmasını yararak muzaffer olmak taktiğinin Barbaros'tan sonra Amiral "Rodney", "St. Vincent" ve "Nelson" tarafından taklit edilmiş olduğu haklı olarak ileri sürüldü.İtiraf edilmeyen bir nokta varsa, on altıncı asırda o asrın en kuvvetli deniz devleti olan İspanya, Şarlken ve İkinci Filip zamanlarında Türk denizcilerinin şahsında kendisine üstün bir rakip bulmasaydı ve kuvvetlerinin büyük bir kısmını Akdeniz'de tutmak zorunda kalmasıydı, İngiltere'yi istilaya çıkan Büyük Armada'dan çok önce ne o Armada'dan daha büyüğünü yapar ve ne de o imparatorluğu kurmakta hizmetleri dokunmuş olan

"Hawkins"ler, "Orake"ler, "Rodneyler, "St. Vincenf'ler ve "Nelsonlar peydahlanabilirdi.

Forsalık

Preveze savaşının ertesi günü iki denizci birbirlerini zafer sevinci ile kucakladılar. Barbaros Turgut'a teşekkür edecek söz bulamıyordu. O gün Turgut Reis, Barbaros'tan ayrıldı. Epir'i kıyılayarak kuzeye doğru çıktı. Amacı Cirbe Adasına boş dönmemekti. Çünkü bir gün önce savaş sırasında zaptetmiş olduğu gemiler kendisinin değil, fakat Osmanlı devletinin malı oluyordu. Issız denizlerde göz gezdirirken, Paksos Adası önündeki denizin, beş tane beyaz nokta ile süslenmiş olduğunu gördü. O beş gemiye uzun uzun baktı. İşte kartal da ta aşağıda, ovada süzülen karacalara böyle bakardı. Fakat beş beyaz nokta, beş tane masum karaca değil, beş tane kocaman Venedik kadırgası idiler. Rüzgâr kıyıdan esiyordu. Halitaların pruvaları birdenbire rüzgârdan açıldı. Turgut Reis, tam yolla bocalabanda kadırgaların üzerine davrandı.

Fakat kadırgalar da onu görmüşlerdi. Kaçıyorlardı. Ne var ki Turgut uçuyordu. Yarım saat içinde, Epir Dağları arkadaki ufukta eridi. Fakat Turgut artık top menziline girmişti. Kadırgalara orsa alabanda etmeleri ve teslim olmaları emrini verdi. Bir gün önce yemiş oldukları zılgıdın tadı Venediklilerin hâlâ ağızlarında idi. Teslim oldular. Gemilerde pek az barut bulundu. Fakat buna karşılık safraları boldu.

Turgut Reis, safrasız kalitalarına safra aldı.

Kadırgaları Cirbe'ye gönderdikten sonra, Malta kanalına doğru yol aldı. Sicilya'yı dolaşarak İtalya'nın batı kıyısında Amantea'nın önüne vardı. Orada koca bir İspanyol kalyonuna rastgeldi. Turgut'un barutu azdı. Preveze savaşında, asıl top ateşiyle iş görmüştü, öteki kalitalardan kendi kalitasına savaşçılar alarak, hemen rampa etti. Kalyonun güvertesini kolaylıkla ele geçirdi. Ne var ki İspanyollar ön vekıç kasaralarda toplanmışlar, oralardan ateş ediyorlardı. Piştov ve arkebüzler, kamaraların kalın duvarlarını delemiyordu.

Ah bir top olsaydı! Kalitadan top taşıyacak vakit yoktu. Turgut korsanlara emretti. Koşa koşa gidiyorlar ve yatağanlarını topların ağızlarına sokuyorlardı. Sonunda iki dolu top bulundu. Güllenin önüne demir parçası olarak ellerine geçeni tıktılar. Direklerden ve mataforalardan siper alınarakkıç kasaraya yanaşıldı.

Ateş edildi. Top öylesine dolu idi ki gürleyince, geri tepti, küpeşteyi parçalayarak denize düştü. Fakat kasaranın bir yanı da han kapısı gibi açılmıştı. Onu zaptetmek artık işten değildi. İkinci topa gerek kalmadı. Ön kasara da ele geçirildi. Kalyonda istenildiği kadar barut bulundu.

Turgut Reis, Amantea'nın açıklarında (kıyı boyunca giderek) güneye pruva tuttu. Sıra ile Kosenza, Belvedere, Palermo şehir ve limanlarının önünden geçerek Kapri Adasıyla, onun karşısındaki Sorrento burnu arasından Napoli'nin önüne vardı.

Bu gezinti sırasında eline on dört kadar gemi geçti. Gemileri zaptettikçe barut buluyor, barut ve cephane buldukça da kuvveti artıyordu. Ele geçirdiği gemilerde, Batı Anadolu'nun kıyılarından tutsak edilerek forsalık zincirine vurulmuş Türkler kurtuldukça Turgut Reis'e gönüllü olarak forsalık etmek istiyorlardı.

Turgut Reis, Napoli'nin önünden, âdeta koca bir donanma olarak geçti. Ondan sonra Gaeta, Terracina, Littoria önlerinde göründü ve Çivitavekya'ya geldi. Orada karaya çıktı ve on beş kilometre kadar içeriye girdi. Papaya, Turgut Reis'in Roma üzerine yürümekte olduğu haberi getirildi. Papa, aceleyle Vatikan'dan çıkarak Rieti'ye kaçtı. Turgut Reis, İtalya Yarımadasının oluşturduğu çizmenin ucundan ta Roma hizasına kadar Apenin Dağlarının zincirini, toplarının sesiyle, boylu boyunca angılandırmıştı. Fakat Turgut Reis'in fikri Roma'nın üzerine yürümek değildi. Toplarının gürleyişini daha kuzeyde Argentario burnu, Elbe Adası, Piombino körfezi, Cecina, Liverno, Pisa, Massa, Spezia limanlan duydu. Ondan sonra Cenova'nın önüne geldi. Oradan Cirbe'ye döndü.

Turgut Reis'in seferde olduğu sırada Cirbe Adasındaki şenliklerin ardı arkası kesilmemişti. Turgut Reis'in ele geçirdiği gemiler limana girerken bütün bayrak, sancak, fılandıra ve forsalarını takıyorlardı.

Zaptedilen geminin, limana gelin gibi süslenmiş bir halde girmesi gelenek olmuştu.

Sonra Turgut Reis her ne kadar zaptettiği gemilerin barut ve cephanesini alıyor idiyse de, tutsak gemilerin, yolda düşmana rastgelerek savaşmak zorunda kalması olasılığını da gözönünde tutuyor ve gemide bir miktar cephane bırakıyordu. Gemiler limana girerken barutlarını, kenti selamlamakta kullanıyordu. Gemiler böyle geldikçe de bütün halk kıyılara dökülüyor ve gemileri alkışlıyorlardı. Gemiler demir attıktan sonra kürekleri birbirine bağlıyorlar ve yedeğe alarak kıyıya getiriyorlardı. Bundan maksat, gemi komuta kurulu ve savaşçıların gemide bulunmadıkları sırada İspanyol esirlerinin küreklere dayanarak, gemiyi alıp kaçmalarını önlemekti.

Turgut Reis Cirbe'de az durdu. Gemilerine çeki düzen verir vermez kış demedi, denize açıldı. Kışın fırtınalı gecelerde beylik filo İstanbul'da karaya çekilmiş uyurken Turgut Reis, Akdeniz'in üzerinde kuşlar gibi uçuyordu. İspanya, İtalya, Sicilya ve Sardenya'ya yaptığı hareketlerde hareket üssü diye kullandığı Tetuan, Elariş, İspanya'da Formentara Adası, Korsika'da Bonifaççiyo boğazı, Strumbul ve Lipari adalarının arasında mekik dokuyordu. Batı Akdeniz'in her kıyısından yakınmalar yükseliyordu.

Bu yakınmalar üzerine ilkbaharda, (1540) Andrea Dorya elli beş kadırga ile sırf Turgut Reis'i aramak için Cenova limanından ayrıldı. Onu Şarlken, Madrit'te Eskuriyel sarayına çağırtmıştı. Bizzat kendisine Turgut'u ölü ya da diri, mutlaka yakalaması emrini vermişti. İmparatorun öfkesinden sakalı titriyordu.

Yahu Avrupa'nın belli başlı kralları onu, şu korsan kadar tehdit edememişlerdi. İmparator, Andrea Dorya'ya; "İmparatorluk, bu herifin yüzünden bizar kalıyor. Bu adamı

yakalamak için size sonsuz yetki veriyorum. Eğer Preveze'de muvaffak olsaydınız, şimdi rahat ederdik," demişti. Bu sözler şu demekti ki, imparator onu Cenova dukalığından ve Cenova'yı da bağımsızlığından yoksun etmekle tehdit ediyordu.

Turgut Reis'i aramaya çıkan yalnız Andrea Dorya değildi. Onun kardeşi Tomassa Dorya'nın büyük oğlu Gianettio Dorya da amcası gibi, Turgut'u bulup öldürmek ya da tutsak etmek üzere on Ceneviz kadırgasıyla denize açıldı. Sicilya'da Messina'da Dük Alkala ve büyük komandörü Don Branje de Requezensin mavnalardan (mavnalar, kadırgalardan daha büyük savaş gemileri idi) ibaret kuvvetli filosuna katıldı. Bu donanma, Sicilya Adasında, Palermo ve Tranapi limanlarında Turgut Reis'i aradı. Buralarda Türk korsanlarına dair bilgi elde edemedi. Sardenya Adasının denizlerini kolaçan eden kâşiflerine, Korsika'dan haberler göndermeye koyuldular. Bunun üzerine Gianettio Dorya, Korsika Adasına yollandı.

* * *

Haziran ayı henüz girmişti. Turgut Reis artık yaz seferlerine başlamalıydı. Kayıklarının altı yosundan burçak tarlasına, deniz kişriye ve midyelerinden de yalı boyu cakıllığına dönmüştü. Kalita ve perkendeler saatte on dört, on beş mille uçacaklarına, denizin dibine bağlanmışlar gibi zar zor sekiz mil yapıyorlardı.

Cirbe Adasına gitmek uzun iş olacaktı. İşte şurada yakıncacık bir koy vardı. Girallana koyuna gider, orada gemileri karaya çeker, altlarını yağlatırdı. İyi ki, her zamanki gibi ihtiyatlı hareket etmişti. Kantar kantar kalafat pamuğu, çifti, donyağı vardı. Karineler güzelce raspa edildikten ya da çırayla yakıldıktan sonra bunlarla yağlanırdı.

Turgut Reis öyle düşünerek, Kalvi ile Bastiya'nın arasındaki Girallana koyuna girdi. Tayfalar, yağlama işini çarçabuk bitirerek denize açılmak hevesindeydiler. Turgut Reis, gemilerin yarısının yağlanmasını ve yarısının her olasılığa karşı beklemesini istiyordu. Fakat denizcilerin

yalvarışlarına dayanamadı. Filosunun hemen hemen hepsini karaya çektirdi.

Turgut Reis, o koya kış mevsimi beş on kez uğramış ve gemilerini yağlatmıştı. Kıyı halkı kendisine dosttu. Limanın dibinde beş on toplu küçük bir kale vardı. Fakat kale muhafızları Turgut Reis'in bayrağını tanımışlardı. Ona ateş açmanın kendilerine neye malolacağınıpek iyi biliyorlardı. Kalenin içindekiler, kapana kısılmış fareler gibiydiler. Kalede bir çıt yoktu. Kalenin yüksek burçlarının mazgallarından uzanan topların namlu ağızlarına ise Turgut Reis hiç önem vermiyordu.

Tekneler karaya çekileli birkaç gün olmuştu. Şafak ancak sökmeye başlamıştı. Turgut Reis az uyur erken kalkardı. Geceleyin kırlangıçlarının bir tanesine liman ağzında, karakol ödevi gördürürdü.

Hafif kayık, yelken üstüne birkaç mil sağa, birkaç mil sola gider, gelirdi. O sabah rüzgâr denizden kıyıya esiyordu. Kırlangıç iki mil ayrıldıktan sonra Girallana'ya doğru dönerken, büyük bir donanmanın da limana doğru hızla ilerlemekte olduğunu hayal meyal gördü. Kırlangıcın, donanmadan önce limana yetişmesine olanak yoktu. Hemen kıyıya yanaşıp, ayağına çabuk olan iki tayfa çıkardı. Kendisi limana doğru yoluna devam etti. Fakat çok gitmeden, Girallana'ya donanmadan önce varamayacağını anladı.

Artık bütün umudu, limana doğru koşarak gidenlerdeydi. Ah yolda bir veya iki beygir bulabilselerdi?

Artık doğu ufku al bir renkle uyanıyordu. Limanı saran ağaç ve çalıların arasından kuşlar, keklikler ötmeye koyuldu... Turgut Reis, kamarasından güverteye çıktı. Çoğu karada bulunan tayfası da uyanmıştı.

Bazıları namaz kılıyorlar, bazıları ateş yakıp sabah kahvaltısı olarak tarhana çorbası pişiriyorlar, bazıları ise kılıç ve yatağan biliyor ya da piştov yağlıyorlardı.

Turgut Reis, o gür ve uzun kaşlarının altında zekâ ile parlayan gözlerini denizde gezdirdi ve bütün ufku taradı.

Yakın ya da uzak enginde gemi değil, fakat bir tek deniz kuşu bile yoktu.

Korsan böylece denize bakarken, apansızın limanın kuzey burnunun arkasından uçurum gibi kapkara bir savaş teknesi çıkıverdi. Onun ardı sıra, bir ve bir tane daha... Yelkenlerini şişirmişler, arkadan aldıkları rüzgârla tam yolla limana giriyorlardı. Turgut Reisin savaşçı ve denizcilerinin çoğu karada idi... Onları kalitalara alacak vakit yoktu. İyi ki her olasılığa karşı, denizdeki üç kalitanın başlarını boğazın ağzına doğru karamusal etmişti, kıçtan bir demir attırmıştı.

Kalitaların başlarındaki, dolayısıyla düşmana doğru bakmakta olan on beşer karışlık, kırkar kantarlık toplara hemen ateş etmeleri emrini verdi. Demir alacak zaman bile yoktu. Demirlerin denizde bırakılmalarını emretti. Zaten sekiz kulaç derinliğindeki berrak sularda demirler, insan avucu içinde duruyorlarmış gibi görünüyorlardı. Onları, kısmet olursa sonradan almak kolay olurdu. Suların öylesinde şamandıra bırakmaya bile gerek yoktu.

Turgut Reis’in topları ancak bir kere ateş edebildi. Pupa yelken gelen birçok kadırga, limana girmişlerdi.

Zaten daracık olan yerde, bir iki geminin bile manevra edebileceği yer yoktu...

Topların ateş etmesiyle birlikte Turgut Reis’in, yarıp geçerim umuduyla yetmiş büyük gemiden ibaret düşman donanmasının üzerine üç kalitayla yıldırım gibi saldırması bir oldu. Direk başına korsan bayrağını çektirmişti. Kürekler, üç dört forsanın kolları ile suyun ağırlığı arasında kırılacaklarmış gibi çatırdıyorlardı.

Kalitanın sancak ve iskele omuzlarında köpükler, karlar gibi kabarıp fışıldıyarak yıkılıyordu. Ne var ki; karşısında yakılacak bir savaş gemisi dizisi değil, fakat bir tekne kalabalığı vardı. Turgut Reis’in kalitaları çatıp çatırdadı.

Düşman kalabalığı onun gemisini her taraftan sardılar ve rampa ettiler. Artık yüze karşı bir oranında bir savaşa başlanmıştı. Zırhlı İspanyol piyadesi, Turgut’un kalitasına her taraftan bir çelik çağlayanı halinde akıyordu. Turgut Reis,

kılıcını kınından bir şimşek gibi çekti ve “Yoldaşlar, hepimiz şehit olacağız, bu durumdan başka bir kurtuluş yolu yok, kendinizi pahalıya satın!” dedi. Girallana koyunu saran yüksek dağlar yaratıldı yaratılalı beri duymadıkları savaş gürültüleriyle titrediler. Bir fareyi öldürmek kolay olurdu.

Fakat pars ve kaplan öleceğini anlayınca, dişiyle, tırnağıyla savaşarak ortada diri adına kimseyi bırakmamaya çabalardı.

Turgut Reis’in kalitası her taraftan sıkıştırıldıktan başka, yavaş yavaş koyun dibine kadar itiliyordu. Oana kadar korku ve heyecan içinde susarak hiç ses çıkarmamış olan küçük kalenin topları da, Turgut Reis’in üzerine öldürücü bir ateş açtı.

Çarpışanların arasındaki büyük sayı farkına rağmen savaş iki üç saat sürdü, bir aralık Turgut Reis’in bir kalitası, kendi cephanesini ateşe vererek havaya uçtu ve berhava olurken, iki yanına yapışmış olan iki düşman teknesini de paramparça etti. Havaya fırlayan kara buluttan koyun sularına, yağmur gibi insan kol, kelle, bacakları ve serenle gemiye ait parçalar yağdı. Devlerin korkunç boğuşması sona erdiği zaman, zaten birçok yerinden yaralanmış olan Turgut Reis son olarak, başına düşen koca bir seren parçası dolayısıyla kendinden geçmiş, yere yıkılmıştı. Onu diri olarak ele geçirmek, öldürmekten daha hoşolacaktı. Onu ayılttılar, bütün şövalye ve savaşçılar, Turgut Reis’in tutsaklık halini görmek üzere güverteye üşüşmüşlerdi. Ne olur ne olmaz diye Turgut Reis’e zincirleri, tamamen ayılmazdan önce takıldı.

Amiral, kendi bastardasının ve Turgut Reis’in kalitasına rampa etmiş olan öteki mavna ve kadırgaların subay ve savaşçılarının, bastardasında divan taburu olmalarını emretti. Gianettio Dorya, züppe ve kibirli bir çocuktu. Gemisininkıç köşkü üzerinde, altın sırmalı ve yaldızlı kırmızı kadife koltuğuna kuruldu. Turgut Reis’in huzuruna getirilmesini emretti. Preveze savaşında amcası Andrea Dorya’yı yenenlerin başta gelenlerinden olan şu Dragut’a

(Turgut'a) kendisini gösterecekti. Turgut Reis ise Gianettio gibi bir delikanlıya değil fakat saçı sakalı denizlerde ağarmış olan Andrea Dorya'ya esir olduğunu sanıyordu.

Gianettio'nun önüne, zincirler içinde getirilince ve al koltuk üzerinde, sütun üzerine konmuş bir anıt gibi kurulan, dudağı henüz bıyıkla gölgelenen genci görünce hayret ederek, "A! A! Demek ben bir çocuğun tutsağı oldum ha?" diye bağırmaktan kendini alıkoyamadı. Turgut Reis'in sözleri Gianettio'ya tercüme edilince, delikanlının bütün kanı öfkesinden yüzünü harladı. Tabur olmuş subaylar ve savaşçılar önünde koca amiral böyle bir hakareti karşılıksız mı bırakacaktı. Hemen yerinden fırladı ve Turgut Reis'e bir tokat atmak üzere elini kaldırdı. Fakat Turgut Reis zincirli eliyle gencin bileğini tutarak, onun tokat atmasına engel oldu. Gianettio geriledi ve Turgut Reis'i öldürmek üzere kılıcını çekti. Turgut Reis hiç alt olmuşdeğildi. Fakat savaştan yorgundu. Elan solumakta olduğuna ve kendisinden çok daha mutlu şehitlerin arasına karışıp gitmemiş olduğuna üzülüyordu. Aramış olduğu ölümden ve hakkı olan şehitlikten yoksun edilerek kendisinin zincirler içinde yaşamakta değil, fakat her an bin bir acı ile kahredilmek üzere, ölmemekte devam etmesine gayret edeceklerdi, onu, öç alma duygularının bir amacı olarak koruyacaklardı, öyle mi? Varsındı şu züppe kılıcını saplasındı. Turgut Reis'in kollarındaki zincirler şangırdadı. Reis kollarını kavuşturdu. Sanki durduğu yerde boyu uzuyordu. Oğlana, alaycılığının ve vekârının doruklarından bakıyordu. Onda bir tutsağın değil, fakat bir muzafferin umursamaz tavrı vardı.

Divan taburu olmuş olanlar arasında saçları, sakalları çetin savaşlarda kırlaşmış yüksek rütbeli askerler vardı. Bunların bir kısmı, vaktiyle Turgut Reisle kılıç kılıca çatışmışlardı. İşte karşılarında duran koca korsan, savaşta kendilerine korkunun ne olduğunu öğretmişti. Bu adamlar, onu kesinlikle tahkir etmiyorlardı.

Fakat Turgut Reis'i sükût içinde, gizli bir hayranlıkla seyrediyorlardı. Genç amiralin çirkin hareketini görünce, onu

alçakça bir hareketten alıkoymak üzere, hemen ilerleyiverdiler ve gösterebildiklerince saygı göstererek kollarını tuttular. Gianettio, hırsını yenemiyordu. Turgut Reis'in, forsalar arasına forsa olarak zincirlenmesini avaz avaz bağırarak emretti.

Turgut Reis, üstü başı yırtık pırtık ve kanlar içinde forsalar koğuşuna getirildi ve forsalara zincirlendi. Her hareketi denizlerde kanun çizen o kudretli ellere, forsa küreklerinin topaçları verildi. O anda üzüldüğü bir şey varsa o da elan korumakta olduğu canı idi. Böylece zincirde değil, fakat savaşta öldürülmüş olsaydı, kendisini öldüren ele âdeta minnettar kalmış olacaktı. Şehitlerin hepsinden çok şehitliği aradığı halde, işte yalnız o mu böyle diri kalıyordu. Kancık talihin ona oynadığı acı oyun, asıl buydu. Fakat vekârı, içinden neler düşündüğünün yüzünde belirmesine izin veremezdi.

Gianettio Dorya'nın filosu, Korsika'dan ayrıldı. Ve Cenova'ya geldi. Andrea Dorya, yeğenini rıhtımda karşıladı. Andrea Dorya'ya Turgut Reis'i yakaladığını ve kendisine armağan olarak getirdiğini söyledi.

Andrea Dorya, onun kendi baştardasındaki forsalar arasına konulmasını emretti. Hemen Barselona'ya birkaç kırlangıç gönderilerek, müjde Şarlken'e ulaştırıldı, İtalya, Sicilya ve Balear adalarında şenlikler yapıldı. Çanlar çalındı, kiliselerde, Dragut tutuldu diye şükran duaları okundu.

Turgut Reis'in tutsak olduğu Cezayir'de duyulunca, onu kurtarmak için bütün Türk, Arap korsanlar toplandılar. O vahşi kurultayda coşkulu ve hazin sözler söylendi.

Kurtulmalıktan, gemilere saldırmak ve onu kurtarmaktan ve öç almaktan söz edildi. Toplantıda bulunanlar onu kurtarmak için varlarını yoklarını meydana koyuyorlardı. Korsanlar aralarında elçilik edecek uygun bir adamı seçtiler. Elçi Cenova'ya, her ne dilerse verilecek olduğunu bildirdi. Hatta fidyei necattan başka, Afrika'da ne kadar Hıristiyan tutsak varsa hepsinin salıverileceğini vaat ettiler. Fakat Cenova senatosu, Turgut'un her damla kanı için Cezayir'in

bütün hazineleri de verilse, onun gene serbest bırakılmayacağı cevabını verdi. Kuzey Afrika kıyılarını bir yastır sardı. Cirbe'de ise, Selime ilk önce Turgut Reis'in tutsak olduğuna inanmadı. Sonra Turgut'un şehit olduğunu, fakat onun geri döneceğini umması için onun tutsak olduğunu söylediklerini sandı ve sonunda tutsak olduğuna inandı. Ana kız, onun forsa olarak kürek çekmekte olduğunu düşündükçe cehennem azabı çekiyorlardı.

Aylar geçiyordu. Andrea Dorya kısa aralıklarla imparatoru görmek için İspanya'ya, ya da Papa ile görüşmek üzere Anzio ve Çivitavekya'ya, bir de Sicilya'ya uğruyordu. Her yaptığı seferde Turgut Reis, bastardasında kürek çekiyordu.

Bastardadaki oturağına Turgut Reis'in yanına Napoli'nin fahişeler mahallesinin en alçak ve kirli ürünlerinden iki İtalyan'ı ve gene o çeşit güzellik tellalı çakmışlardı. Bunların hemen hemen hepsi de değil yalnız yabancı kadınlara, fakat kendi kanları ve kızlarına aracılık etmişlerdi. Bunlar, ne dürüst adam olduğunu bildikleri Turgut Reis'i tedirgin etsinler diye yanına konulmuşlardı. Onlar da Turgut'u çıldırtacak surette konuşmakta hiçbir fırsatı kaçınmıyorlar ve son çabalarını harcıyorlardı.

Turgut Reis'in bu arkadaşları yorulup da susunca, mutlaka forsalar vardiyaları gelir (Andrea Dorya'nın gemisindeki vardiyalar, kamçı kullanmakta filonun en usta vardiyaları idiler) ve sanki cansız bir şilte üzerinde kırbaç eğitimi yapıyorlarmış gibi onu kamçılarlardı. Turgut Reis'in gövdesinin her yanı, yeni açılmış, yarı iyi olmuş ya da kapanmış yara ve berelerle örtülüydü. Kendisi İtalyan ve İspanyol güzellik tellallarına hiç aldırış etmediği gibi kamçılara da, sanki onlar sırtında şaklamıyorlarmış gibi umursamaz kalıyordu.

Turgut, bütün teselli ve kuvvetini denizlerden, özellikle fırtınalardan alıyordu. Bazı geceler karanlıkla beraber fırtına da kopuyor ve karışık bir vahşet halinde bastardaya çarpıyordu. Derin suların çıldırışını o zaman büyük bir zevkle dinlerdi. Enginin gürleyişi, gönlünde bir anlam kazanırdı.

Arzuları kaynardı. Şu uçan yeşil dalgalar üzerinde çok yol almıştı. Kendisine vermiş oldukları hızdan dolayı sertlik ve tehlikelerini hoş görmüştü. Onun çağrısını çocukluğundan beri tanırdı. Şimşeklerin lombozlardan çakışları Turgut'a göre, denizin ve göğün ona kırpan gözleriydi. Ne var ki, fırtına bir dostun, kürekte çektiği işkenceye umursamaz kalarak geçer gibiydi. Bari Afrika illerine ulaştıkları zaman deniz yoldaşlarına, Selime'ye ve kızına hâlâ yaşamakta olduğu haberini götürebilseydi.

Forsa kullanmasını Türkler Hıristiyanlardan, özellikle haçlı şövalyelerden öğrenmişlerdi. Türklerinki tamamıyla zorunlu bir misilleme idi. Ne var ki, kendi aleyhinde ne kadar büyük bir zafer kazanmış olursa olsun, Turgut Reis kadar an şan kazanmış ve onun yaşına ulaşmış bir insanın tutsaklığını olabileceğince zorluksuz geçirtmek o zamanki hükümetlerce bir nezaket gereği sayılırdı.

Birçok yıl önce Sen Jan şövalyelerinden Jean Parisot de Lavalette (sonraları Malta kuşatması sırasında Sen Jan şövalyelerinin grandmaitre'i, yani reisi oldu), Turgut Reis'e tutsak düşmüş ve Turgut Reis'in kadırgasında forsa olarak kürek çekmişti. Turgut Reis, nezaket gereği vardiyanlara kırbaç vurmamalarını ve ona olabildiğince iyi muamele etmelerini tembih etmişti. Birkaç sene kürek çektikten sonra Şövalye Lavalette serbest bırakılmıştı.

Malta grandmaitre'i olduktan sonra bir gün Lavalette, Andrea Dorya İspanya'ya doğru giderken onun bastardasına rastgeldi, selam topları atıldı ve Lavalette, Dorya'yı ziyarete geldi. Dorya kendisine, Dragut'un forsa olarak kürek çekmekte olduğunu bildirdi. Lavalette hemen vardiyanlar köprüsüne giderek Turgut Reis'i kürekte gördü. Ona "Sinyor Dragut, bu savaşın bir töresidir," diye bağırdı.

Turgut Reis ne istifini, ne terbiye ve nezaketini, ne neşe ve zerafetini bozmadan, ona güle güle, "Ne yapalım? Talihin bir latifesi!" diye cevap verdi ve artık kürekten iyice nasırlaşmış avuçlarıyla küreği çekmeye devam etti.

İspanya’dan Cenova’ya dönünce, Dorya epeyce süre denize açılmak niyetinde olmadığı için bastardası ve kadırgaları rıhtıma bağlandı. Turgut Reis dedahil olmak şartıyla forsalar gemilerden alınarak hapishaneye götürüldüler. Turgut Reis öteki forsalar gibi koğuşlara değil, fakat zindana atıldı... İki ay zindanda kaldıktan sonra çıkarıldığı zaman, gün ışığına ancak birkaç günde alışabildi.

Kurtuluş

1543 yılının kışı idi. Barbaros Hayrettin Paşa, Fransa’nın Tulon limanında kışlıyordu. Cezayir ocakları, Turgut Reis’i kurtarmak için girişimlere ara vermiyorlardı. Bu girişimlerden Barbaros haberdar ediliyordu.

Barbaros, bunların temsilcileriyle son görüşüşünde, onlara, “İyi! Var kuvvetinizle çaba harcıyorsunuz, fakat aradan üç sene geçtiği halde Turgut Reis hâlâ kürek çekiyor, ya da zindanlarda çürüyor. Siz biraz durun da, ben bir girişimde bulunayım.

Bu Cenevizliler, Turgut gibi adamı yalnız kurtulmalıkla salıvermezler. Onlarla akıllarına tak eden bir dille konuşmalı, nasıl akılları yatarak yola geleceklerini görürsünüz,” dedi. Cenova senatosuna gönderdiği haber, “Turgut Reis için kurtulmalık olarak üç bin altın dukatı kabul edersiniz. Eğer kabul etmezseniz, Cenova’yı öyle bir surette yerle bir ederim ki, taş üstünde taş bırakmam,” yollu sert birültimatom niteliğindeydi.

Senato aceleyle toplandı. Andrea Dorya çağırıldı. Kendisine Turgut Reis’in zincirlerinin çözülmesi gerektiği bildirildi. Andrea Dorya, “Siz onu üç bin altın dukata karşılık salıveriyorsunuz. Şunu biliniz ki, Turgut Reis serbest kaldıktan hemen bir ay sonra size verilen bu paranın on mislini gene sizlerden çıkarır,” dedi. Fakat ona, Barbaros’un mektubunu gösterdiler. Senatoda çıt yoktu. Andrea Dorya, biraz durduktan sonra titrek bir sesle, “Eh yapılacak başka bir şey yok, bu öneri kabul edilecek,” dedi ve gözlerini sildi. “Başıma ne belalar geleceğini ben bilirim,” diye ekledi ve dönüp çıktı. Sarayına varır varmaz limana, “Turgut Reis’in zincirlerini çözün ve kendisini almaya gelen Türk kalitasına teslim edin,” diye emir verdi.

Turgut Reis’in bu savaşlardan hiç haberi yoktu. Kadırgada kürek topacına dayanmış uyuyordu. Kendisi nezaketle uyandırıldı. Etrafında elli altmış kişilik kalabalığı görünce

şaşırdı. İlk önce idam edilmek üzere götürüldüğünü sandı. Fakat çevresindekiler öyle bir övgü ve yakınlık yarışına çıkmışlardı ki, kendisinin serbest bırakılmakta olduğunu anladı. Serbest bırakılmakta olduğunu anladığı zaman yüzü, biraz önce idam edileceğinden kuşkulandığı zamanki gibi sakin ve umursamazdı. Onu dışarı çıkardılar. Dışarıda donanma subayları ve Cezayir ocaklarından yoldaşları bekliyorlardı. Turgut Reis'i görünce hepsinin gözlerinden yaşlar boşandı. Turgut Reis, "Aman bu heriflerin önünde üzgünlüğünüzü belli etmeyin, hele bizim gemimize gidelim de orada gönüllerimizi birbirimize açarız," dedi.

Cenova'dan Tulon'a tam on altı saatte varıldı. Tulon'un alargasında karakol görevi gören kırlangıçlar, Turgut Reis'i getirmekte olan kalitayı Hiyer Adasıyla kara arasındaki boğazda görünce, hemen Tulon'a gidip, Turgut'un gelmekte olduğunu Barbaros'a bildirdiler. Barbaros Hayrettin Paşa hemen filoya demir kaldırttı ve gemilerin iki saf olarak sıralanmalarını emretti. Turgut Reis'in binmekte olduğu kadırgaya, Cezayir ocaklarının forsu çekilmişti. Barbaros Hayrettin'in bastardası, iki saf olmuş gemilerin oluşturdukları geçidin ta sonunda yer almıştı. Barbaros'un verdiği emirle bütün maiyet beyleri, kaptanlar, subaylar ve savaşçılar bastardasında tabur olmuşlardı, kendisi de aralarında idi. Kalita limana girerken, onun gönderinde Cezayir ocaklarının forsunu gördü. Kendi gençliğini, kardeşlerini, Oruç Reis'i ve Turgut'un daha çocuk denecek çağını hatırladı, gözleri doldu.

Kalita iki saf oluşturan gemilerin arasına girince, gemiler Turgut Reis'i top atışıyla selamlamaya koyuldular. Bütün gemiler, mehterlerini sallıyorlar ve nöbet vuruyorlardı. Kalita, sağlı sollu top ateşleri ve dumanlar arasında, bütün bayraklarını takmış azametle ilerliyordu. Safların sonuna gelince Turgut Reis sandala bindi, sandal bastardanınkıç kasarasındaki merdivene yanaşınca, Barbaros Hayrettin Paşa bizzat merdivenleri inerek Turgut Reis'e el uzattı. Turgut da, Barbaros da orada bulunanların hepsi de heyecan

içindeydiler. Kasaraya çıkınca iki eski deniz, silah ve zafer arkadaşı kucaklaştılar. Artık ikisi de gözyaşlarını tutamadıkları gibi, oradakiler de çocuklar gibi ağladılar. Bir aralık Barbaros, Turgut Reis'ten iki adım kadar ayrılarak, onu orada toplanmış olanlara eliyle gösterdi ve "Bu deniz oğlu, hatta benden de üstündür," dedi. Çünkü Turgut'un Preveze'de ettiği hizmet, unutulur şeylerden değildi.

O akşam Turgut Reis, Barbaros'un konuğu olarak kaldı, iki deniz kurdu uzun uzadıya dertleştiler, eski günlerden söz ettiler. Barbaros, Turgut Reis'e kendi büyük yedek kadırgasını armağan etti. Turgut Reis bir kızı olduğundan, Barbaros da bir oğlu olduğundan söz ettiler ve hemen o gece kızı o oğlanla kavuşturmaya karar verdiler. Artık birbirlerinin çocuklarının kayınbabaları olacaklardı.

Cirbe’ye Dönüş Ve Deniz Seferleri

Turgut Reis forsa iken Selime çok dövünürdü. Kızı ise, “Anne bu halin ne? Sen Turgut Reis’in karısısın, böyle mi edecektin. Bak bana, içim hiç olmazsa senin kadar yanıyor. Fakat ben Turgut Reis’in kızıyım, dişimi sıkıyorum. Biraz sabırlı ol. Nasıl olursa gelir, bizi bulur,” dedikçe Selime, “A kızım, senin yaşındayken ben kılıç, piştov kullandım. Baban beni ilk kez elde kılıç, düşman gemisinde savaşırken gördüydü. Gelgelelim, hani ya o gençlik? İçim yanıyor. Sanki derdim azmış gibi içimdeki ateşi içimde saklayarak patlayayım mı? Ben de biliyorum gelecek. Ama ne zaman? Baksana şaka değil, nerdeyse üç yıl olacak. Of, artık uzun sürdü. Sağ selamet bir gelse,” diyordu. Kız bir işi bahane ederek duvardan taraf dönüyordu. Annesi görmediği için gözyaşlarını tutmuyordu. Genç yanakları ıslanıyordu. Birdenbire kentte bir patırtı, gürültü oldu.

Cezayir ocaklarına mensup bir perkende, limana sessizce girmişti. Sicilya kanalında gezerken Tulon’dan Tunus’a doğru yol almakta olan bir kırlangıca rastgelmişlerdi. Kırlangıçtakiler perkendedekilere, Turgut Reis’in kurtulduğunu ve koca bir kadırga ile Cirbe’ye doğru yol almakta olduğunu bildirmişlerdi.

Perkende bunu duyunca, müjdeyi acele yerine ulaştırmak üzere rota çevirmişti. Kırlangıcın verdiği bilgiye göre Turgut Reis’in birkaç saat sonra Cirbe’ye varması olasılığı olduğunu iddia ediyordu. Bu haberi duyanın sevinçten etekleri zil çalıyor, gırtlağı da “Turgut geliyor!” diye bangır bangır bağırıyordu.

Uzaktan gürültü patırtı, gülüş ve arasıra seçilir seçilmez “Turgut Reis geliyor!” nidalarını duyunca ana ve kızın gönüllerinde hoş bir şey doğdu. Hemen kapıya inip sokağa uğradılar. Turgut Reis gerçekten de geliyordu. Kadırgası limanın ağzında göründü. Limanda ne kadar kayık varsa, demirini kaldıran kaldırana oldu. Sanki ona can atıyorlarmış

gibi, kayıklar denize kürek çalıyorlardı. Artık “Durun bakalım! Nereye gidiyorsunuz,” gibi görev ve komutaya ait sözler, onların bu atılışlarını kontrol edemezdi. Yoldaşlar Turgut’un kadırgasına atladılar. Onunla övünen gözler, Turgut’a gene hayranlıkla baktılar. Çelik yapılı yüzler gülüşlerle çözüldü. Yoldaşlar kollarını, reislerine sarmaktan alıkoyamıyorlardı. Turgut forsalığını tamamen unutarak onları bağrına bastı. Gene komuta edeceğini ve muzaffer olacağını duyuyordu.

Selime ise sevinç gözyaşlarıyla eriyordu. Hıçkıran kızına, “Dile kolay! Üç sene bu! Artık yetti de arttıydı.

Sana söylemiyordum, ama canevime tak ediyordu. Büyük söz söylemeyeyimama, yüreğim nerde ise çatlayacaktı,” diyordu.

Turgut Reis gelip de Cirbe’de kaldıktan sonra bir kadırga (Barbaros’un verdiği) ve üç kalita (Cezayir ocakları yoldaşlarının verdikleri) ile denize açıldı. O yılın sonuna kadar zaptettiği gemilerle bu donanmasını yirmi dört kadar kalita ve kadırgaya çıkarmıştı.

Aynı zamanda da İtalya ve ispanya kıyılarında ziyaret etmediği kent hemen hemen kalmamış gibiydi.

Cenova’ya fena haberler geldikçe, Andrea Dorya senato üyelerine, “Ben size söylemedim miydi?” sözlerini tekrar ediyordu. Bir kere mucize kabilinden Turgut’u ele geçirmişlerdi. Artık bundan sonra o kendini yakalatır mıydı hiç?.

Turgut Reis, Batı Akdeniz’i adamakıllı egemenliği altına aldı. Yüreğinde de çoktanberi yer etmiş bir niyeti vardı. Şu Gianettio Dorya’yı, olanağı varsa amcasıyla beraber yakalayıp terbiye etmek. Sürekli olarak Cenova limanının açıklarında kırlangıçlar ve hafif perkendeler gezdiriyordu. Fakat ne Andrea Dorya’nın ne de yeğeninin denizlere çıktıkları yoktu. Forsalıktan kurtulduğundan iki üç yıl sonra Turgut Reis’in Gianettio’yu yakalamak umudu suya düştü. Çünkü Gianettio Cenova’da öldürüldü.

Turgut Reis bunu duyunca “Galiba, Tanrı bunları cezalandırma işini bana bırakmayacak” dedi.

Mehdiye Kalesi

Cirbe’de üst tuttuktan sonra Turgut Reis Batı Akdeniz kıyılarını dolaşırken Tunus hükümdarı Sultan Hasan merakından rahat uyku uyuyamıyordu. Kendisi yaşlı bir adamdı. Uda, müziğe ve latif denilen cinse âşıktı. Kendisi bir altın madeni kadar zengindi. Ona Süleyman’ımız Belkıs’larını sık sık yeniler ve saray macuncularına her gün daha kuvvetli macunlar yapmalarını emrederdi. Kendisi boyuna yeni cariyeler satın alır ve yeni yeni türküler söyletirdi. Fakat son sıralarda ne Belkıs’larından, ne de türkücü ve çengilerinden zevk alıyordu. Şu habis Turgut Reis, Cirbe Adasına, babasının malı imiş gibi oturmuştu. Onun Cirbe Adasıyla yetineceği ne bilinirdi. Mutlaka bugün yarın Tunus’a alıcı gözlerle bakacaktı. İşte Sultan Hasan’ı, uykusunu kaçırırcasına kaygılandıran bu düşünceydi. Son sefer başmacuncu, o rastıklı gözlerini süze süze ve dudaklarını en saygılı gülümsemeyle büze büze, içi ateş renginde bir macunla dolu koca bir kavanozu sultana “Efendim, size afiyet bal olsun,” diye sununca, Turgut Reis’i düşünmekte olan sultan, “Onu sen ye!” diye kavanozu itip kırmıştı.

Evet, Barbaros Tunus’u almıştı. Fakat o ayrıldıktan sonra Tunus, İspanyollar tarafından gene geri alınmıştı. Sultan Hasan, Şarlken’le bir anlaşma yapmıştı. Kendisini İspanya’nın bir haraççısı sayıyordu.

Fakat Turgut Reis’in Cirbe’de sıkı fıkı tutunması Tunus için bir tehlike idi. Sultan Hasan Malta Gran Metrine haber göndererek Turgut’un Garp Trablus’a hücum fikrinde olduğunu ve bu niyetini gerçekleştirirse, durumun gerek kendisi, gerekse Sen Jan tarikatı için pek tehlikeli olacağını bildirdi.

Gran Metrin verdiği cevapta, sultana gidip bizzat Şarlken’i görmesi önerilir. Sultan Hasan, imparatordan yardım istemek üzere İtalya’ya geçer, fakat Şarlken, Almanya’ya gittiği için onunla görüşemez. Şarlken, sultan’a,

kendi yerine, Sicilya kral naibine başvurmasını öğütlemişti. Sicilya naibi Don Juan de Vega, sultanı merasimle kabul etti, fakat sultana uzun vadeli vaatlerden başka bir şey vermedi.

Sultan Hasan, İspanyolların yardımını dilenmeye çıkarken, vekil olarak küçük oğlu Mehmet'i Tunus'ta bırakır. Büyük oğlu Hamit, çevresine arkadaşlarını toplayarak bir gece sarayı basar ve kardeşini boğdurup hükümeti eline alır. Bunu duyan Sultan Hasan'ın etekleri tutuşur. Acele Halkulvat'a döner ve oradaki İspanyolların yardımıyla Tunus'un üzerine yürür. Tunus'un hemen duvarlarının dışında kısa bir savaş olur. Sultan Hasan, oğluna tutsak düşer. Oğlu, ateşte kıpkızıl olmuş bir demirle babasının gözlerini cayır cayır yakar, yani mil çeker.

Maltız Stolosunu zaptettikten sonra Turgut Reis, (Sultan Hasan, oğlu ile boğazlaşırken ve kış olduğu için de düşman donanmaları fırtınalardan korkarak limanlarına tıkılırken) kalita ve perkendelerini peşine taktı ve Tunus sultanına tâbi, fakat İspanyollar tarafından Akdeniz'in fırtınalar imparatoru, provezza kasırgasından daha korkunç bir hızla çullandı. Bunların üçünü de, üst üste İspanyolların elinden koparıp aldı. Artık Tunus'un güneyindeki Bon burnundan itibaren güneye doğru dizilen kaleler arasında alınmadık bir Mehdiye kalesi kalıyordu. Burası Turgut Reis için çok cazip bir nokta idi.

Turgut Reis'in canına en yakın batak (kış olsun yaz olsun) Akdeniz'in dalgaları idi. Fakat koca korsanın bazı gayeleri vardı. İtalya kıyılarını ziyaret etmekten amacı soygunculuk değildi. O bu işleri asıl daha mühim bir gayeye hazırlık olsun diye görüyordu. İspanya'yı, Afrika kıyılarından ve Sen Jan şövalyelerini Malta'dan atmak istiyordu. Bu kalelere onun için hücum etmişti; Fakat yalnız bu kaleleri ele geçirmekle işinin bitmiş olmadığını pekâlâ biliyordu. Yaz gelince Avrupa birleşecek ve denizle kara kuvvetlerini toplayarak üzerine yüklenecekti. Bu üç kale böyle bir saldırışa dayanacak kuvvette değillerdi. Mehdiye kalesini de olabileceğince çabuk ele geçirmeli idi.

Kale, bir yarımada üzerinde yapılmıştı. Dördü toparlak dördü dört köşeli olmak üzere sekiz kulesi vardı.

Limanın ağzı iki kule ile savunulur. Limanın ağzı yüksek bir kemerdir. Kemerin altından en yüksek direkli gemiler bile geçebilir. Bu kemerin üzerinde bir mermer ve bir de demir direk asılıydı. Bu direkler boşalttırılınca gemiye çarparlar ve onu batırırlardı... Duvarların üzerinde atlarına binmiş altı süvari yanyana gidebilirdi.

Mehdiye, Romalıların eski Adremetum kale kenti idi... Hanibal, Kartaca'dan kaçtıktan sonra Mehdiye'den kayığa binmişti... Burası orta çağda Tunus'un merkezi idi. Fakat zamanla Adremetum kenti harap olmuştu. Kale Birinci Kervan Sultanı Elmandi tarafından yeni baştan yaptırılmıştı ve adı dolayısıyla ona Mehdiye denmişti.

İki yüz küsur yıl önce Napoli Kralı Alfonso Dragon da kaleyi ele geçirmek için kalenin önüne gelmişti.

Fakat kalenin ne kadar sağlam olduğunu görünce ona hücumdan vazgeçmişti. Aradan yüzyıldan fazla zaman geçti. Dük do Burbon'un kumandasında bir haçlı ordusu toplandı. Bu orduda Kont do Verniye, Lord de Kursi, Jan ve Viyen (son iki asker, Yıldırım Bayezit zamanında Niğbolu savaşında öldüler) ve Henri Bokur gibi asırlarına an san salmış askerler de vardı. Bu ordu iki yüz kalyon ve yüz yirmi kadırgaya bindirilerek Mehdiye'ye geldiler. Kıyı, önlerinde ay şeklinde yayılıyordu. Bunun ortasında da kale büyük bir heybetle göklere doğru yükseliyordu. Fakat bu manzaranın karşısında şövalyeler cesaretlerini kaybetmediler. Sen Magdelan yortusu idi. Şövalyeler Yunan ve Malzemi şaraplarıyla iyice kızıştıktan sonra, savunucular tarafından hiçbir karşı koymaya rastlamadan karaya çıktılar... Anlı şanlı şövalyelerin her biri kale dışında kendisine tahsis edilen hücum noktasına çadırını kurmuş ve kendisine özgü bandıra ve flandıralarını çadırın önüne dikmişti. Cenova okçuları sağ kolu tutmuşlardı. Fakat "Floissart'a göre işin şairane ve kahraman kısmı da bu noktada sona ermişti. Haçlılar bu tarihten sonra dokuz hafta kalmışlardı.

Kale muhafızları kaleden çıkıp açıkta savaşmıyorlardı.

Fakat çete savaşlarıyla düşmanları yoruyorlardı. Küçük fırkalar halinde gelip ortalığı karıştırıyorlar ve oklarını attıktan sonra sahteyan kalkanlarının altında yüzüstü yerlere kapanıyorlardı. Haçlıların mermilerinden bu suretle kurtulduktan sonra tekrar yerlerinden fırlayarak hücuma geçiyorlardı. Dük do Burbon, bu durum karşısında günlerini çadırın önünde bağdaş kurup oturmakla geçiriyordu. Asilzadelerin şarapları ve yemekleri yoktu. Yalnız bunaltıcı sıcaktan yakınıyorlardı. Nihayet kale üzerine büyük bir hücum yaptılar, ağır telefat verdiler. Zaten sonbahar gelmekte olduğu için Cenovalılar, kıymetli kadırgaların fırtınada kazaya uğramamaları için hemen sağ salim dönmek istiyorlardı. Bunun üzerine haçlılar apar topar Cenova'ya dönmek üzere Avrupa kıyılarına volta atmaya başladılar.

1510 yılında ise Mehdiye, pek Katolik İspanya Kralı Ferdinand'ın baş amirali Pedro Navarro'nun hücumuna uğradı. Amiral şehri sardı, fakat alamadı. İşte Turgut Reis bu kaleyi ele geçirmeyi aklına koymuştu.

Sultan Hasan İspanya'nın himayesine girdikten sonra Mehdiye kalesi, kentin ileri gelen ahalisinden (yani eşraf ve muteberanından) seçilme beş kişilik bir meclis tarafından idare ediliyordu.

Bir gün akşamüzeri kapkara bir kalita, karaya sürünürcesine kıyı kıyı gelerek Mehdiye'nin önünde durdu. Kent halkı bu esrarengiz ve sessiz geminin ne olduğunu merak etti. Gelen kalita Turgut Reis'indi.

İçinde kendisi vardı. Turgut Reis karaya gelerek bazı eksikliklerini tamamlamak için o bir tek kalitasıyla iki üç limanda kalması iznini istedi. Mahalli hükümet izin vermekte hiçbir sakınca görmedi. Turgut Reis de birkaç gün limanda kaldı. Denizcilerin birkaçı ellerinde tokmaklar, kalitanın ötesine berisine "Güm! Güm!" diye vurarak gürültüler çıkarıyorlar ve birbirlerine gülümsüyorlardı. Karadakilerse kalitanın onarılmakta olduğunu kulaklarıyla duyuyorlardı.

Kulaklarıyla duymadıkları bir şey varsa, şehri idare eden meclisin üyelerinden İbrahim Berat'la, Turgut Reis'in fiskos etmesi idi. Bu iki insan kısa bir zamanda birbiriyle can ciğer dost oldular.

Bu ilk ziyaretten sonra Turgut Reis birkaç kez bazen iki, bazen dört kalita ile gelip limanda birkaç gün konuk kaldı ve sessiz sedasız gitti.

Turgut'tan ayrılınca İbrahim Berat evine dönüyor, odasına girip kapıyı arkasından kilitliyordu. Duvardaki gizli dolabı yavaşça açıp, hiç patırtı etmeden paralarını sayıyordu. İşte iki bin şu kadar altın dukatı vardı.

Eğer Turgut Reis'e kulak verirse, bunları bir çırpıda iki misline çıkarabilirdi. Şaka değil, herif korsandı,

"Elime ne geçerse yarı yarıya yaparız, peşin olarak da iki bin beş yüz dukat veririm," diyordu. İbrahim Berat odasında yavaşça "nisfün li, nisfün lek", (yarısı benim, yarısı senin) dedi. Ağzının suyu aktı. Şu Turgut Reis'in sözlerini yabana atmamahydı doğrusu. Koca reisin dudaklarından söz değil, her halkası bir dukattan yapılma bir altın zincir çıkıyordu da İbrahim Berat'ın varlığını tatlı tatlı sarıyordu. İbrahim Berat bunları yarı düşünür yarı mırıldanırken, titreyen alt dudağından aşağıya bir salya şeridi sundu.

Buna mukabil şu babacan Turgut Reis'in istediği çok bir şey miydi, fahri hemşerilik istiyordu, yani Mehdiye halkının sahip olduğu haklara ve yetkilere sahip olmasını özlüyordu. İbrahim, elinden geleni yapacağına Turgut'a söz verdi. İşi gidip kent ayan meclisine açtı. Hepsi de küplere bindiler... "İbrahim, sen aklını mı oynattın? Turgut'u içeri aldık mıydı Ceneviz, İspanyol hatta Venedik donanmasının hücumuna uğrarız. Durduğumuz yerde, başımıza sunturlu bir bela sararız." diye bağırıp çağırıp fırtınalar kopardılar. İbrahim neye uğradığını gidip Turgut'a söyledi. Onu dinledikten sonra Turgut Reis, yavaşyavaş bir şeyler fısıldadı. Turgut fısıldadıkça İbrahim'in yüzünde hoş bir gülümseme yayılıyordu. O gece Turgut Reis Mehdiye'den ayrıldı.

Aradan birkaç gün geçti. Karanlık bir gece idi. Eğer Mehdiyelinin birisi o gece kentin güneyinde fısıldayan deniz kıyısına gidip de karanlığa doğru gözlerini dört açsaydı, beş büyük gölgenin hiç çıt etmeden deniz üzerinden Mehdiye'ye doğru kaymakta olduklarını görürdü.

Karanlığın içinde karanlık heyulalar gibi giden bu beş gölge, deniz tarafında İbrahim Berat'ın korumakta olduğu koca kuleye yavaşça yanaştı. Önceden anlaşılmış olduğu gibi İbrahim kulenin kapısını açık bırakmıştı. Kayığın teşkil ettiği koca gölgeden daha ufak gölgeler çıkarak kuleye girdiler. Sonra çıt etmeden hayaletler şeklinde kentin noktalarına gelerek durdular. Sabah rüzgârı esmeye başlayınca, gün ağardı. Horozlar ötüyorlardı. İşte o zaman ahalinin başında şafak attı. Silaha sarılalım dediler. Biraz kan döküldü... Denizcilerle başa çıkılamayacağı anlaşılınca silahları teslim ettiler. İşte İspanya'nın egemenliği böylece Mehdiye kalesinden koparılıp atılmış oldu. Napoli Kralı Alfonso Dragonun haçlılar ordusu komutanı Dük do Burbon'un, Katolik Majeste Ferdinand'ın filosunun başarılı olamadığı yerde Turgut Reis, hemen hemen kurşun atmadan başarılı olmuştu.

Turgut Reis, Sfaks, Susa, Monasir ve Mehdiye kalelerinin tamir yerlerini acele ile onarttı. Bu kalelerde yeter sayıda muhafız bıraktı. Mehdiye komutanlığına kardeş oğlu Kale Reis'i getirdi. Ona İbrahim Berata itimat etmemesini, kaleyi kendilerine nasıl teslim etti ise, yarın para için başkalarına da teslim edeceğini anlattı. Kendisi gemileri alınca denize açıldı.

Mehdiye'nin Turgut Reis tarafından zaptedildiği duyulunca, italya'da ve İspanya'da kıyametler koptu.

Korsan oralara iyice yerleşmezden önce onu oradan çıkarmaya bakmalı idi. Floransa Dukası Kozma de Mediçi, Papaya acele elçiler gönderiyordu. Papa Üçüncü Paul da İspanya kralına başvuruyordu...

İspanya kralı Napoli ve Sicilya'ya emir üstüne emir savuruyordu. Andrea Dorya'nın komutasında büyük bir deniz

kuvveti hazırlanıyordu. 1550 yılının nisanında Andrea Dorya filosu Cenova'dan çıktı. Güneye iniyordu. Kendisine Orbetello'dan, Giordano Orsini'nin komutasında üç Floransa galisi, Çivitavekya'dan Don Carlos Sforza'nın komutasında üç Papalık galisi ve Napoli'den Don Garcia de Toledo'nun emrinde yirmi yedi gali kavuştu. Donanma böylece elli üç parçaya ulaştı. Ne var ki, denizciler "en usta kaptanın karısı, mayıs ayı ile nisanda dul kalır" derlerdi. Filo, Bon burnunun açığında dört başı mamur bir fırtınaya uğradı. Gemiler dağıldı. Bir iki tanesi battı. Ötekiler birkaç gün içinde toplanabildiler.

Bir gece, karanlıktan yararlanan Andrea Dorya, Mehdiye kalesine yaklaştı. Şafak söker sökmez Kapitana gemisi ateş açtı. Kaleden bir şimşek çaktı. Bir gülle Kapitana'nın güvertesini deldi. Kaleden iki alev dili daha parladı. Beş on kürekçi ölü olarak yere düştüler, epeyce de asker yaralandı. O zamanın gülleleri tuhaf şeylerdi. Kendileri doğrudan doğruya tahribat yapmıyorlardı. Fakat tahtaya ve özellikle taşa çarptıkları zaman, etrafına fırlattıkları tahta ya da taş parçalarıyla, patlayan bir şarapnel etkisi yapıyorlardı.

Dorya çarçabuk demirini kaldırıp top menzilinin dışına çıktı. Orada savaş kurulunu topladı.

Savaş kurulunda her kafadan başka türlü bir ses çıktı... Meclis, bir karar almadan dağıldı. Herkes birbirine küserek kendi kadırgasına çekildi. Aradan birkaç gün geçtikten sonra herkes birbirine surat etmekle bir sonuca varamayacaklarını anladı. Bir savaş kurulu daha toplandı. Andrea Dorya, muhasara silahları ve aletle edevatı olmayınca bir iş görülemeyeceğini söyledi. Orsini, "Ne yapalım öyle ise, eşyamızı toplayıp gidelim mi? Ben hiçbir iş yapmadan Floransa'ya dönemem!" diye bağırdı. Sonunda bu delikanlılara bir iş yaptırmış olmak için Manastır kalesine hücum kararı verildi.

Sözümona Manastır kalesine geceleyin hücum edilecekti. Karaya asker çıkarıldı. Harp planı en ufak teferruatına kadar hesap edildi. Buradan kaç asker gönderilecek, şuradan kaçı

saldıracak, (ufak bir bataklık vardı) ve bataklık nereden aşılacak, hep kâğıt üzerinde saptandı. Harekâtın başlaması için ayın kalkması beklenecekti. Ay tam zamanında kalktı, yarım bir aydı. Harekâta başlanıldı. Fakat tam harekât, plan uyarınca adamakıllı gelişeceği zaman, yarım ayın değil, fakat on tane tam ayın salacağı ışığın dahi delemeyeceği kadar kalın ve kara bir bulut ayın yüzünü kapladı. Artık ortalıkta göz gözü göremeyecek bir karanlık vardı. İşte bulut hiç de hesapta yoktu. O mevsimde, o diyarda hiç de bulut mu olurdu.

Bulut ayın yüzünü örttükten sonra kalın ve sık bir yağmurdur tutturdu. Bu yağmur, sanki kuşatma ve zapt planı tebeşirli bir kara tahtanın üzerinde yazılmış gibi, planı yıkayıp zindana çevirdi. Kaleyi sağ taraftan çevirecek olan sağ kol, kahramanca bir yürüyüşle yağmur altında denize gitti ve ıslak oldukları için denize girdiklerini ancak bellerine kadar suya girince anladılar. Karanlıkta kalenin sol tarafını kuşataçak olan sol kol, kaleyi çeviriyorum diye kendi merkez kollarını çevirdiler ve onun çevresinde birkaç kez dolaştıktan sonra (yoruldular mı ne?) yerlerine mıhlanıp kaldılar. Merkez kolu ise (asıl hücumu bu yapacaktı), kalenin hendeğine daha varmadıklarını sanarak, ellerinde taşıdıkları merdivenlerle beraber hendeğe yuvarlandılar.

İşte bundan sonra rüzgâr değişti... Bulut dağıldı ve ay da parlayarak, yaptığı marifete “Hah! Hah! Hah!” diye güldü.

Ertesi gün dinlenildi. Daha ertesi gün büyük bir mukavemet görülmeden kent işgal edildi. Kale kolcusu olarak yalnız yirmi otuz Türk vardı. Dışarıdaki kuvvet ise birkaç bindi. Bu bir avuç denizci, iç kaleye çekildiler. Onlara iki saat içinde teslim olmaları için birültimatom verildi. Onlar, “Nafile yere iki saat beklemesinler, biz teslim olmayız, nehalt yiyeceklerse şimdi yesinler,” diye cevap verdiler ve helallaştılar.

Bu kadar büyük bir sayı üstünlüğüne karşı başarılı bir savunma sağlayamazlardı. Düşman açtığı gediklerden içeri girip de kale içinde kalabalıklaşınca daha elan şehit olmamış

üç dört kişi, piştovlarıyla barut fıçılarının içine ateş ettiler. Birkaç tahta binanın direkleri havaya fırladı ve alev salarak yarı kor halinde yere düştüler. Deve dizileri, iplerini kopararak başlarını alıp dağıldılar, çevredeki dağların çakalları acı acı uludu. En uzaktaki akbabalar bile, apansızın kabaran boyun tüyleriyle, kayalık yuvalarını bırakarak, göklere doğru süzüldüler ve Manastır kalesi böylece düşmanın eline geçti.

Ne var ki, bu savunmadan dolayı sefere katılanlarda moralin eseri bile kalmadı. Andrea Dorya yüz yirmi beş mil ötede Halkulvat'a gitti.

Halkulvat muhafızı Don Louis de Vargas, donanma komutanlarına Mehdiye kalesinin çok kuvvetli ve oraya hücum için çok daha fazla asker ve levazıma ihtiyaç olduğunu söyledi. Fakat Don Garcia ve Andrea Dorya, Mehdiye hemen zaptedilmezse, Turgutca'nın buraya dayanarak, çok zarar yapacağına ve işte bundan dolayı kalenin hemen kuşatılmasında ve Napoli ile Sicilya'dan imdat kuvvetleri istenmesinde ısrar ediyorlardı.

Bu sırada Sicilya Valisi Don Juan Vega'dan, Andrea Dorya'ya bir mektup geldi. Mektupta Turgut Reis'in oralarda dolaşmakta olduğundan denize açılmaktan korktuğunu, yoksa Andrea Dorya'ya çoktan katılmış olacağını, bütün gemilerin Tranapi'ye gelmelerini ve orada birleşerek denize çıkmalarını rica ediyordu. Andrea Dorya, Sicilya valisinin arzusunu yerine getirdi. Tranapi'ye gitti. Orada taşıt gemilerine kara kuvvetleri yükletildi. Hep birlikte denize çıkıldı.

Fakat yolda tartışma başladı. Napoli valisinin oğlu Don Garcia ile Don Juan Vega bir senlik benlik davasıdır tutturdular. Andrea Dorya bu iki İspanyolun arasını bulmak için akla karayı seçti. Sonunda Malta Gran Metri De La Sanglea'nın teklifi üzerine, gerek Napoli'nin, gerek Sicilya'nın kuvvetleri bağımsız olarak kendi tarafından yönetilecektir. Savaş hareketlerine gelince, imparatoru

temsilen bir savaşkurulu meclisi tarafından kararlaştıracaktır.

İspanyolların Mehdiye önünde görüldükleri nisan ayından beri Turgut Reis, kaleyi çetin savaşlara karşı koyabilecek hale getirmek üzere olanca gayretiyle çalışıyordu. Kaleye erzak ve cephane doldurdu.

Gemilerde tayfalık etmiş olan üç dört yüz batılıyı da para karşılığında kendi hizmetine aldı. Ne var ki; ne kadar kuvvetli olursa olsun, bir kale dışardan imdat görmedikçe dayanamayacağını pekiyi biliyordu.

Mehdiye halkından kendilerini savunmaları beklenemezdi. Onların çoğu tacirdi. Umumiyetle, Şarlken'den daha çok fayda göreceklerini umuyorlardı.

1550 yılı haziranın bir sabahı idi. Sabah rüzgârı şafağı müjdeliyordu. Sabah namazına çağıran müezzinin sesi havaya yükseldi. Uzayan o hazin çağırış, uzaklara sindi. Issız çölde bir başına seslenen bir ruhtu, tatlı bir musikiydi sanki. Bazen rüzgâr pencerenin yanında asılı duran bir udun tellerine sürünür ve geçerken sanki bu dünyaya ait olmayan bir notayla öter. Gönül durur, dinler ve daha hızlı çarpar. Birdenbire Mehdiye'nin önünde uyuyan denizi, haşin bir hırıltı uyandırdı. Sefer kuvvetleri gelmiş demir atıyordu.

Karaya sandallarla harıl harıl asker çıkarıldı. Kaleyi saran tepeler tutuldu. Don Juan de Vega'nın, Don Garcia de Toledo'nun ve Don Louis de Vargas'ın sırmalı ipek çadırları kuruldu. Hemen siper açma ve top tabiye etme işine girişildi... Bunlar Şarlken'in Avrupa'da en önemli kuşatmalarda kullanmış olduğu ağır toplardandı. Top uzmanı Ludoviko Ferrapolya tarafından batarya halinde yerlerine sıralandı. Ağır işler görmekte olan Sicilya ve Yunan forsalarının sırtlarında habire kamçılar sallıyordu. Kale içinde bütün eli silah tutan halk kaleye toplandı. Birçokları Hisar Reis'ten kalenin İspanyollara teslimini istedi. Genç Hisar Reis, "Teslim sözünü kim ağzına alırsa, Tanrı üzerine yemin ederim ki, onu kendi elimle öldürür ve kenti de baştan aşağı yakarım. Budalalar, korkaklar! Teslim olmak felakettir. Bin

tutsak olacağına bir özgür insan olsun. Hıristiyanlar sizleri servetlerinizden istifade de serbest mi bırakacaklar sanıyorsunuz? Sizin her şeyiniz şu anda kale toplarının fitillerine bağlıdır. İmanınız, karınız, çoluk çocuğunuz, servetiniz için mutlaka dövüşmeniz gerek,” diye bağırdı. Koskoca düşman ordularına karşı bin yedi yüz piyade ve altı yüz süvariyle kalenin savunmasına karar verildi.

Hisar Reis müdafilerin manevi kuvvetlerini arttırmak için bir huruç hareketine girişti. Üç yüz fedai Türk ve Arap süvarisi dışarıya fırladı. Bunları Napoli asilzadeleri karşıladı. Kale süvarileri kendilerinden kat kat üstün kuvvetlerle çarpışıyorlardı. Savaşı kale surlarından ve gemilerden seyrediyorlardı... Hisar Reis de burçların üzerindeydi. Kale süvarisinin toslayışına dayanamayan Napolitenler hemen düşmanlarına art gösterdiler ve metrislere kadar kaçtılar. Fakat Don Garcia’nın rakibi Don Juan de Vega’yla Malta Gran Metri De La Sanglea, kaçanları kovalayan Türk ve Arapları pek büyük kuvvetlerle karşıladılar. Kale süvarileri kılıç şakırdata şakırdata sırt dönmeden kaleye çekildiler. Ölülerin cesetleri, kırılmış camlar gibi savaş meydanına serpilmişti.

Bundan sonra kalenin karaya bakan surları, on gün gece gündüz ardı arkası kesilmeden bombardıman edildi. En sonunda bir gedik açıldı. Don Vega hücum için bir cuma gününü seçti. Şafakla birlikte saldırıya geçti. Gediğin önüne geldi. Kimseler yoktu. İçeri daldı, gene kimse yoktu. Fakat surla asıl istihkâm arasında bir gürültü koptu. Her kılıç savuruluşunda bir İspanyol askeri kellesiz olarak yere düşüyordu. Hiç gedikten gerisin geriye dışarıya çıkan olmadı.

Hücumu tekrar etmek telefatı arttırmaktan başka bir sonuç vermeyecekti. Düşmanların morali bozulup gidiyordu. Papalık filosunun komutanı Carlos Sforza, Roma’ya yollandı. Papaya götürdüğü mektupta özetle şunlar yazılıydı. “Burada sevk ve idare, tecrübesiz delifişeklerin elinde bulunuyordu. Andrea Dorya küstü. Artık bastardasından çıkmıyor. Sabahtan aksama kadar iskambil oynuyor. En baldırıçıplak

İspanyol neferi bile, İtalyanları en aşağılık hizmetlerde kullanmak hakkını kendinde görüyor. Siperleri kazanlar, topları çekenler, çit örmek için ormanlardan odun kesip getirenler hep İtalyanlardır.”

Bu arada, gözleri oğlu tarafından kör edilmiş olan Tunus eski hükümdarı Sultan Hasan İspanyollarla birlikte sefere katılmıştı. Kırvanlı Seyit Arifle mektuplaştı. Kırvanlının savaş sonuna kadar binlerce devesi, İspanyolların yeme içmesini sağladı.

Bu esnada Turgut Reis, Alikante ve o limanın güneyindeki kıyıları ve Balear adalarını ziyaret edip duruyordu. Bir gece Cenova’nın burnunun ucunda bulunan Rapallo kent ve limanını bastı. Buranın halkını tutsak olarak gemilere yükleyip götürdü. Turgut Reis’in yetiştirmiş olduğu Sicilyalı Aluzzo, Uluç Ali adıyla,

“Fransa–Ville”e akın etti. Savua Dükü Şarl’ın oğlu Prens Filiborto Emanuel, Ali’nin elinden güç kaçtı.

Turgut Reis, Mehdiye için her yanda imdat kuvvetleri aradı. Tunus’a, bütün Arap kentlerine, hatta Kefalonya’ya kadar gitti. Türk hükümetiyle Şarlken arasında barış yapılmış olduğundan kendi başının çaresine kendisinin bakması cevap olarak bildirildi... Bütün bu uğraşmalar sonunda Turgut Reis, parayla iki bin yedi yüz batılı ve sekiz yüz kadar Türk gönüllüsü bulabildi. Bunlarla Mehdiye’nin imdadına koşacaktı.

Turgut Reis’in Rapallo da dahil, San Remo’dan Livorna’ya kadar bütün Cenova körfezinin kıyılarınca yaptığı son akından beri yirmi gün geçmişti. Massa kenti ve limanında ihtiyar Fransisken rahibi Fra Benedetto ile oranın Santa Maria Maggore kilisesinin papazlarındanak sakallı Don Ciyustino, manastırın çiçekli çardaklarının birisinin altında oturmuşlar, denizi seyrede ede dertleşiyorlardı. Fra Benedetto botanik, fizyoloji, anatomi gibi konularla uğraşan ve manastır laboratuvarında bu fenlere ait tecrübeler yapan bir adamdı. Don Ciyustino ise kilisenin konfessörü idi (Yani kendisine günahlar itiraf edilen papaz).

Don Ciyustino, ak sakalını sıvazlaya sıvazlaya Fra Benedetto'ya, "Ah bilmezsiniz kardeşim Benedetto!..Vakıa bana itiraf edilen günahları kimseye söylememem lazım. Fakat sizden söz çıkmaz.

Zaten hemen yetmiş yıldır arkadaşız. Korsanlar kenti her bastıkları zaman konfessiyonal (günah itiraf edilen kafesli yer) bir ay içinde sabahtan akşama kadar boş durmaz. Gelenlerin hepsi de kadındır. Hemen hemen hepsinin de itiraf ettikleri günah aynı. Örneğin korsanlar geldi. Tanrı belalarını versin, gelirler a.

Sonra bu herifler erkek, olur ya, erkek olurlar. Zaten insan denilen ya erkek olur, ya dişi olur. Fakat..."

Fra Benedetto hoşmeşrep bir ihtiyarcıktı. Don Ciyustino'nun sözünü buracıkta bir gülüşle kesti.

"Sen söylemeden anlıyorum. Dolayısıyla bana konfessiyonalın bir sırrını açıklamış olmuyorsun. Bu kadınların günah işlemiş olduklarını söyleyeceksin, değil mi?" dedi.

Don Ciyustino, "Evet onu diyecektim. Bana da konfessör olarak onların günahlarını habire affetmek düşüyor. Ceza olarak beş bin Ave Maria, beş bin de Pater Noster dualarını okumalarını emrediyorum.

Fakat işin garibi şu ki, neredeyse günahı işlemeden bu duaların beşer binini peşin peşin okuyacaklar, sonra da günahın kefaretini biz önceden ödedik, gelsin bakalım günah, deyip çıkacaklar. Hep kendilerine saldırıldığından söz ediyorlar. Fakat başka bir şey de var. Gövdelerinde taşıdıkları çocukları, şimdiden kendi çocukları imiş gibi seveceklerini duyduklarını söylüyorlar..."

Fra Benedetto, "Sana şaşarım kardeşim, kendi çocukları değil de Ruhül Kudüs'ün mü çocukları?

Elbette kendi çocukları," dedi.

Öteki, "Eh, peki, bu gidişle nereye varacağız? Korsanların bir iki yılda bir uğradıklarını bir kez düşün.

Onların her uğrayışlarından dokuz ay sonra da al sana bir sürü çocuk," dedi.

Fra Benedetto, “Ben fizyoloji, biyoloji gibi şeyler okuyorum. Bu işler bizim elimizde değil. Hayat dediğin gözyaşıyla, gülüşle ‘pante rey!’ (akar hep)” dedi. Sonra iki ihtiyar söz konusunu değiştirdiler(Bu pasaj Klod Farrer’in “Akdeniz’inde rastgelinen şu tümcelerinden esinlenmedir: Fransa’nın, İspanya’nın, Akdeniz kıyılarına ve İtalya’nın bütün kıyılarına bakılacak olursa, oranın insanlarında yakın şarkın çok badem gözlülerine rastgelinir. Elbette, Akdeniz ırkları adamakıllı karışmıştır. Fakat bu hale asıl yakın şark korsanlarının neden olduklarına dair kuvvetli belgeler vardır).

* * *

Turgut Reis toplayabildiği az buçuk savaşçı ile gece karanlığından istifade ederek kalenin açığına geldi.

İki korsanı denize bıraktı. Bu adamlar dört beş mil denizi yüzerek, Turgut Reis’in ne zaman ve nasıl düşmana saldıracağını Kale Reis’e bildirdiler.

Bu sırada Turgut Reis, kalenin ötesinde karaya asker çıkardı. Hücum düzeni aldı. Kaleyi vaktiyle yaptırmış olan Elmehdi’nin zeytin ağaçlarıyla çevrilmiş sayfiyesinin bulunduğu tepeye geldi. Buradan düşman ordugâhını seyrederken, ordugâhtan ayrılan bir fırkanın kendisine doğru gelmekte olduğunu gördü. Turgut Reis hemen pusu kurdu. Don Louis Vargas, bin kişiyle zeytin ağacı kestirmeye geliyordu.

İspanyollar pusuya düştüler. Don Vega ile Malta şövalyeleri, bunların imdatlarına koştular. Turgut Reis, pek üstün kuvvetler karşısında çekilmek zorunda kaldı. Savaşçıları alınca Cirbe’ye gitti.

Hisar Reis, önceden kararlaştırılmış olan günden önce savaşa tutuşulmuş olduğunu görünce düşman ordugâhına saldırdı. Don Garcia tarafından karşılanan bu saldırış, Turgut Reis’in çekildiği anlaşılıncaya kadar devam ettirildi. Savaşın kızışkın bir anında Don Louis Vargas, tepesine yediği bir arkebüz kurşunuyla yerlere serildi. İspanyolların yitiği pek ağırdı, dayanamıyorlardı. Takviye kuvveti getirmek üzere

Don Garcia Goleta'ya, Andrea Dorya Palermo'ya ve Carlos Sforza Napoli'ye gittiler.

Şarlken, Mehdiye'deki durumu öğrenince, sinirlenmiş "Yahu bu herif, buradan posta posta gönderdiğimiz kuvvetlerin hepsini eritecek mi?" diye bağırmıştı. Milano Valisi Fernante de Coze'ye, Floransa dukasına, Cenova senatosuna ve İtalya prenslerine Mehdiye'ye imdat kuvvetleri gönderilmesini emretmişti.

Elli iki gali, yirmi sekiz taşıt gemisi, elli büyük kuşatma topu ve beş bin savaşçı kaleyi teslim alamamıştı.

Bu kuvvetin yarısı kadar bir imdat kuvveti gönderildi. Kuşatma iki ay daha devam etti. Kale duvarlarına büyük çapta kırk bin küsur gülle savrulmuştu. Kale duvarlarında birkaç önemli gediğin açılmasından başka bir sonuç alınamamıştı. Bundan başka ünlü mühendis Molino Perez, alnından yediği bir piştov kurşunu ile öteki dünyayı boylamıştı.

Ne var ki, tam bu sırada Mehdiye halkından biri, Don Garcia'ya başvurdu ve kale surlarının zayıf noktasının doğu tarafındaki deniz cephesiyle kara cephesinin birleştiği yerde olduğunu gizlice bildirdi.

Oraları sığ olduğu için, gemiler yanasamayacak diye kuvvetle tahkim edilmemişti.

Don Garcia iki tekneyi birbirine iyice bağlatarak güvertelerine dört büyük top koydurdu. Gemileri, surun doğu kösesinin iki yüz adım ötesine demirletti. Bombardıman başladı ve ardı arkası kesilmeden üç gün devam etti. Eylülün onuncu günü üç koldan saldıracaktı.

O gün, gediklerin genişletilmesi için öğleden biraz sonraya kadar toplar susturulmadı. Top ateşinden kale âdeta tütüyor ve yanıyor gibiydi. Surlar sendeliyorlardı. Çevre, top dumanından loşlaşmıştı. Fakat kale savunmacılarının ağız ve gırtlaklarında çekmekte oldukları susuzluk, top ateşinden de daha yakıcı idi. Don Garcia ile Don Vega kara cephesinde, Malta şövalyeleri ise doğu cephesindeki iki gediğe saldıracaklardı.

Sen Jan şövalyelerinin en kahramanlarından olan Alonzo Çio, bir karış suda koşarak Sen Jan bayrağını birinci gediğin başına getirdi. Fakat bir kurşunla devrildi. Şövalye Gonsagaz di Valencia bayrağı kaptı.

Artık şövalyeler kalabalık halinde gediğin önüne üşüşüyorlardı. Ne var ki bayrağı alan düşüyordu. Kale Reis "Artık kadın, erkek sırası değil, iki bacaklı olan herkes savunmaya koşmalı. Sayımız azaldıkça kale duvarları ve gedikleri daralmıyor ki," diye bağırdı. Bazı Türk korsanlarının karıları, "Biz şimdiye kadar kocamızla yaşadık, kocamızla da ölürüz," diye kılıçlar çektiler. Şehit olan kadınlar arasında hamile olanları bile vardı.

İkinci gediğin üstündeki burca, yirmi otuz kadın eli ile itilen bir kaya parçası, gediği aşmak isteyenlerin bulunduğu yere, yani o yerin üstündeki burcun ta kenarına getirildi. Ordan aşağıya düşürüldü.

Devrilen bir dağ yamacı gibiydi. Gövdeler yamyassı ezildi. Kayanın düştüğü yerin çevresi, sıçrayan kandan kıpkırmızı kesildi. Dört tarafa kemikler, etler, bacaklar, beyinler serpildi.

Fakat ilk gediği savunanların durumları kötü idi. Orada ancak birkaç korsan kalmıştı. Elbiselerini omuzlarına kadar sıyırmış oldukları halde, sağ kolları da kılıç kullanmaktan yorulmuş, zaten kılıçları da testereye dönmüştü. Ne var ki, bir karış gerilemiyorlardı. Onların hepsi orada şehit oldular ve işte o zaman düşman, o gedikten girdi ve öteki gediğin savunmacılarına arkadan saldırdı.

Kale Reis o gedikte idi. Elinde kılıç, arkadaşlarıyla birlikte, hem önlerindekilerle hem arkadakilerle dövüşüyordu. Bir aralık arkalarındaki düşmanın çemberini kırdılar ve iki gedikten gelen düşmanlarını önlerine aldılar. Artık yavaş yavaş, karış karış geriliyorlardı. Kaleyi savunma değil, bütün gayretleri kendilerini pahalıya satmaktı. Tam bu sırada Kale Reis'in göğsüne rastlayan bir kurşun, onu şehit etti.

Onun şehit olduğunu görünce batılılar silahlarını yere atarak teslim oldular. Fakat, bir avuç korsan hâlâ

dövüşmekte devam ediyordu.

İkinci gediğin biraz ötesinde parçalanmış gövdeler, yıkılmış taşlar, kalın ve kükürtlü bir hava içinde boğuşup duruyorlardı. O kaynaşan ve vuruşan kalabalık içerisinde ayak dayayacak yer yoktu.

Duvarlardan devrilen molozlar, ayaklar altında çiğnenen ölülerle örtüldü. Çukurlar, insan kanı birikintileriyle doldu. Artık diri kalan beş on korsan, gerileye gerileye cephaneliğe yaklaşıyorlardı. Onların kadırgadaki töreleri de bu idi. Barutu piştov ve arkebüze azar azar koyup teker teker öldüreceklerine, düşmanları başlarına toplayıp, toptan olarak uçmaktı.

Daha şehit olmamış birkaç korsan, gerileye gerileye cephaneliğin bulunduğu yere vardılar. Aralarında piştovu dolu olanın biri, onu barut varilinin içine sıktı. Bir sürü kol, bacak ve taş havaya sıçradı. Orada bulunan birçok düşman da şehitlerle birlikte hava fişekleri gibi göklere fırladılar. İşte Mehdiye'nin birinci sonu, (çünkü yakında onun bir de ikinci sonu olacaktı) buydu.

Gece ay kalktı. Yanmakta olan birkaç evin ateşi, deniz üzerinde ay ışığına karışarak kaynaşan bir kırmızı ve gümüşi pırıltı peydahlıyordu. Fakat sokakların şurasında burasında, çukurlarda, yağmur birikintileri gibi toplanmış olan dost ve düşman kanları üzerinde ay ışığı durgundu.

Şarlken, Don Sancho de Levya'yı Mehdiye koruyuculuğuna atadı. Mehdiye, alınmasına alınmıştı, fakat acaba Turgut Reis kalenin rahat yüzü görmesine izin verir miydi? Şarlken'in çözemediği muamma işte buydu. Hem bu mevki, şimdiki durumu ile adama karşı savunulamazdı. İş yalnız yıkılanı onarılmakla kalmıyordu. Kaleyi daha da kuvvetlendirmeli ve içine kalabalık bir savunma kuvveti koymalı idi. Bu işlerin kaça malolacağı hesap edildi. Çok para gidecekti. Onun için Don Fernandez de Ceuta kaleyi uçurmak göreviyle İspanya'dan Mehdiye'ye gönderildi.

Birçok insan birçok gün çalıştı. O heybetli duvarların altına geniş ve derin lağımlar kazıldı. Bunların içlerine

tonlarca barut istif edildi. Lağımlara hep birden ateş verilecekti. Patlama çok korkunç olacaktı.

Ne olur ne olmaz diye donanmayı üç dört mil alargaya çektiler. Fitilleri ateşleyecek olanlar bu işi görür görmez, hafif filikalara toplanacaklar ve küreğe kuvvet, o ölüm yerinden uzaklaşacaklardı. Donanmanın bütün kumandan ve askerleri gemilerin küpeştelerine dayanmışlardı. Fitillere ateş verildi. Yüzyıllarca devam ediyormuş gibi ağır ve yürek ezici bir sessizlik vardı, gözler hep orada idi. Gözler kırpılmıyor, hatta tükürükler bile yutulmuyordu. Birdenbire korkunç bir gürültü ile dağ parçaları havaya uçtu. Engin çalkalandı. Yaya olarak bir günde gidilen ötelerdeki kuşlar sarsıldılar ve bağırarak uçtular. Gene ta uzaklarda çakallar, yarı emzikte feryat eden çocukların yakınmalarına ve yarı köpek uluyuşlarına benzeyen hazin ve mâtemengiz bağırışlarıyla uzun uzun ağladılar. Mehdiye, o dağ parçaları duvarlarıyla orada şehit olanlara yakışır bir mezar oldu. Bugüne bugün kalenin kalıntıları, görenlere hayret verir.

Cirbe Adası Oyunu

Turgut Reis, Mehdiye'nin acısını Akdeniz kıyılarını yakarak aldı. Âdeta Şarlken'in imparatorluğunu felce uğratıyordu... Şarlken, Papa'nın "nonce'una (elçisine) "Bu herif elime geçerse ona forsalık yaptırmayacak, 'Auto da fe' de çıra gibi yakacağım," diyordu. Nonce, "Majestenin hakkı var!" diye yerlere kadar eğiliyordu.

Turgut Reis, ancak Barbaros'a karşı beslediği saygı dolayısıyladır ki, kalenin sessizliğini İstanbul'a ve sultana bildirdi... Turgut, Barbaros'un yanında resmi bir görevi kabulden çekinirdi. Barbaros'tan çekindiği için değil, fakat resmiyetten hoşlanmadığı için. İstanbul, Mehdiye'nin sonuna aldırışsız kalmadı.

Şarlken'e gönderilen bir mektupta, arada barış varken Mehdiye kalesinin zaptının anlaşmaya aykırı olduğu bildirildi. Şarlken, hükümdarlar arasında imzalanan anlaşmalara korsanların katılamayacağı cevabını verdi. "Turgut Reis, padişahın himayesinde değildir, ona hücum etmekten başka bir şey yapmadım," diyordu. Kanuni Süleyman, Şarlken'i kendi sözüyle susturmak için fırsat kollamaya koyuldu.

Bu cevap Turgut Reis'in kulağına varınca, "O bilmem nerelerin imparatoru ise, ben de deryaların imparatoruyum. Ona imparatorluğu babasından kalma. Benimkisi ise kendi gayretimle yapılma. Sanki dedesinin dedesini arasan ne çıkar?...Bir eşkiya değil mi? Ben şimdiye kadar kendimden zayıf kuvvetlerle hemen hemen hiç karşılaşmadım. Talih eseri küreğe konduğum zaman da yakınmadım," dedi.

Mehdiye'nin uçurulması üzerine Şarlken, büyük bir danışma kurulu topladı. Orada verilen karara göre, ancak Turgut Reis öldürülerek ortadan kaldırıldıktan sonra Kanuni Süleyman'la barış durumunun sürdürülmesi mümkün olacaktı. Andrea Dorya'ya, hazır Mehdiye ortadan kaldırılmış iken bütün kuvvetiyle denize çıkıp Turgut'u mahvetmesini emretti. Andrea Dorya, Cenova senatosu azalarına, "Ne

yapalım? Başa gelen çekilecek... Şimdi kıştır, denize açılacak zaman değildir. Fakat imparatorun emri kışfırtınasından da daha sert" diyordu.

İşte böylecedir ki, Mehdiye'den daha henüz dönmüş olan Andrea Dorya, Cenova'ya geldiğinin ikinci ya da üçüncü günü gene denize açılmak zorunda kaldı. Yirmi yedi galiyle yola çıktı. Tunus kıyılarını körfez körfez, burun burun arayıp taradı. Sonunda Turgut Reis'in Cirbe'de olduğunu duydu.

Dorya, Cenova'dan güneye doğru inerken, ona katılan gemilerle donanması seksen parçaya çıkmıştı.

Cirbe'ye bu seksen gemisiyle geldi. Turgut Reis, adanın yüksek bir tepesinde duruyordu. Yanında Sapkolu Reis, Uluç Ali ve başka denizciler vardı. Dorya'nın donanmasını seyrediyorlardı. Dorya limanın ağzını abluka edecek surette demir atıyordu. Bu donanma, sayısız direk ve serenleriyle bir orman manzarasını gösteriyordu.

Cirbe Adasının güney yanı, karayı kıskaçlamak isteyen bir ay şeklindedir. Ayın iki uçları ile kara arasında iki boğaz vardır. Batıdaki boğaz tamamen sığlıktır. Sığın üzerinde sürekli olarak kabarcıklar, halkalar ve köpükler yayılır. Yazın denizin serinliğiyle yeşeren otlardan yararlanmak isteyenler koyun, kuzu ve sığır sıpalarını, sığın diz boyu suyundan geçirerek adaya götürürler. Orada otlar daha geç söner.

Ayın doğudaki boynuzu ile kara arası da sığlıktır. Fakat bu sığlığın ortasında gemilere geçit verebilecek dar ve derin bir kanal vardır. Bu kanala Elkantara adı verilir.

1550 yılının sonbaharı geçip kış gelince Turgut Reis, Elkantara boğazına gelerek gemilerini onarmak için karaya çekti... Yanında bulunan üç dört geminin armaları sökülmüş ve tenteler karaya çekilmişti. Andrea Dorya'nın kuvvetli bir filo ile Cirbe'ye geldiğini görünce, Korsika'daki Girallana olayını hatırladı. Yanında duran kaptanların bir ikisi, Dorya'ya tutsak düşmek tehlikesinden söz ettiler. Turgut Reis dudakları gülümseyerek fakat kaşlarını çatarak, "Hıristiyan kadırgalarının forsalığına son yoktur. Büyük söz söylemeyeyim, fakat bu ellerim bir daha o küreklere

dokunmayacaktır," dedi. Düşman donanmasının boğazdan girmesine engel olacak düzeni hemen aldı.

Boğazın iç taraftaki bir noktasında küçük bir toprak kale vardı. Oraya kadırga toplarının birkaçını tabiye ettirdi. Ertesi günü Dorya, boğazdan içeriye girmeye çalıştı. İşte o zaman Turgut'un topları birdenbire dile geldi. Gülleler isabet etmiyor, fakat pek yakına düşüyorlardı. Çünkü Dorya daha top menziline girmemişti.

Dorya, parmağını yavaş yavaş ateşe yanaştırırken, parmak ucu yanınca çarçabuk elini çeken bir adama benzedi; hemen geri çekildi. Donanmasıyla karadaki toplar arasına daha geniş bir aralık koydu. Hemen iki kırlangıcı Sicilya'ya göndererek, Turgut Reis'i kapana sıkıştırmış olduğunu, er veya geç onu ele geçireceğini bildirdi ve oradan kara kuvvetleri istedi.

Turgut Reis'in, bir liman içinde sıkı fıkı sıkıştırılmış olduğu duyulunca, bütün Batı Avrupa kıyılarında şenlik kampanaları çalındı. Haber hızla seyahat ediyordu. (Aradan hemen hemen beş yüzyıl geçtiği halde, bugüne bugün İtalya ve İspanya'da yaramaz çocukları korkutmak için, "Viene Dragutte, Turgut geliyor!" denilir.) Bu habere üzülenler vardı. Memnun olanların çoğu ya zengin veya asil olanlardı.

Turgut Reis'in tutsak olması büyük bir olay idi. Urbino, Parma, Montova, Milano, Ferrare ve Savoi, dük, kont, markilerinin birçoğu, karıları düşes, kontes ve markizlerini yanlarına almışlar, kara kuvvetlerini götürecek olan kalyonlara binmişlerdi. Bunların arasında Farnese ve Kolonna hanedanının prensesleri de vardı. Mevsim kıştı, fakat Akdeniz'de çokluk rastgelindiği üzere o kış günleri, güzellikleri dolayısıyla daha çok yaz mevsimine ait idiler. Kara kuvvetlerini Cirbe'ye götürecek olan donanma çan gürültüleri, kadınlı erkekli neşe kahkahalarıyla Messina'dan yola çıktı.

Aradan günler geçmiş, kara kuvvetlerinden bir haber çıkmamıştı. Andrea Dorya, en kötü havaları hesaba katarak gönderdiği kırlangıçların kaç günde Sicilya'ya

gidebileceklerini, kara kuvvetlerinin de kaç günde toplanıp gelebileceklerini hesap ediyor ve bu hesaba göre imdat kuvvetlerinin çoktan gelmişolmaları gerekiyordu. Kara kuvvetlerinin bu kadar gecikmiş olmalarına şaşıyordu. Bütün kayıklara, ufukta bir gemi görülünce hemen kendisine haber verilmesini emretmişti. Buna rağmen gündüzün kasaradan dürbünüyle açıkları yoklamaktan kendini alamıyordu. Gece ise kendisine bir işkence oluyordu... Göz yumamıyor, yatakta fırıl fırıl dönüyordu.

En sonunda, günün birinde ufukta bir gemi göründü. Andrea Dorya, geminin yanaşmasını bekleyemedi.

Hemen bir kırlangıca atlayınca ona doğru gitti. Gemi kaptanı kırlangıcın gönderinde amiral forsunu görünce gemiye orsa alabanda ettirerek merdiveni saldı. Dorya, kaptanın kırlangıca gelmesini emretti ve selam sabahı bir yana bırakarak, “Yahu kara kuvveti nerede?” diye sordu. Ötekinin yüzü hiç gülmüyordu.

“Kara kuvvetleri, Sicilya kapitanası ve dört gemi de geliyordu. Fakat Sicilya’nın yüz mil kadar batı güneyinde Turgut Reis’in donanmasına rastgeldik. Top ateşi kuvvetliydi. Hepsini yedeğe alıp götürdü. Biz filonun en büyük kalitası idik, kaçabildik. Sicilya valisinin mektubu kaptandaydı, Turgut’un eline geçti,” dedi. Dorya’nın yüzü kıpkırmızı olmuştu. İçinden, “Herif aklını oynattı galiba,” diye düşündü. Kaptana,

“Yahu sen ne diyorsun? Turgut Reis içeride kapanda!” diye bağırdı. Öteki ne diyeceğini şaşırdı, içinden,

“Şeşi beş görmedik ki, herif güpegündüz şahin gibi yetişti, gemileri pençesine almasıyla ufukta kaybolması bir oldu. Ben şu ihtiyara şaşmam. Bunu amiral yapana şaşarım,” diye düşündü. Dorya’ya “Turgut Reis’e denizde rastgeldiğimize emin olabilirsiniz. Bayrağına inanmasak, onun o manevra edişini denizde başka kimse...” Kaptan sözün burasında sözümona bir öksürük buhranına yakalandı... İçinden, “Allah cezasını versin, az kaldı pek kötü bir pot kıracaktık,” diye düşündü.

Dorya artık bu deli herifi dinleyemezdi. Kırlangıcıyla soluğu doğru Cirbe'de aldı. Bir sandala atlayarak limana doğru yaklaştı. Bir topun patladığını duysa sevinecekti, ıssız limanda çıt yoktu. Asıl tuhafı ne limanın sularında, ne de karada ilaç için olsun bir tekne vardı. Gemiler nereye girmişlerdi yahu? Uçmamışlardı ya?

Filika, böylece düşünen amirali limanın dibine doğru götürüyordu. Limanın dibinden kendilerine doğru ak bayraklı bir kayık geliyordu. Kayık yaklaşınca içinde birkaç yerli Arap olduğu seçilebildi. Ses menziline girilince Dorya, Turgut Reis'in nerede olduğunu sordurttu. Arapların biri —ki Cirbe şeyhiydi—, Turgut Reis'in birkaç gün önce gitmiş olduğunu bildirdi. Dorya şaşkın şaşkın çevresine bakınırken ta tepede Dorya ile alay edermiş gibi duran Turgut Reis'in boş çadırını gördü.

Kara kuvvetlerini Dorya'ya götürecek olan donanma, sancakkıç omuzluğundan aldığı rüzgârla Sicilya'dan kalkmış güneye doğru gidiyordu. Sicilya'nın yüksek dağları kuzey ufkuna gömülünce ufuktan dört beş gemi gözükmüştü. Dükler, kont ve kontesler, markizler en büyük kalyonunkıç kamarasında oturuyorlardı. Hepsi de burunlarına güzel kokulu ipek mendiller tutuyorlardı. Çünkü ağzı açık tutulan ambardan kara kuvvetleri askerlerinin pis kokuları geliyordu. Gemiler ufukta görününce Prens Kolonna,

"Eğer Turgut'un Cirbe'de kapana kısılmış olduğunu bilmesek, sözgelimi bu gemiler acaba onun mudur diye korkudan dişlerimiz çatırdardı. Şimdi kış, Barbaros yok, İstanbul'da, Turgut da kapana girdi sayılır.

Onun nasıl tutsak edildiğini bir görsem, o dakikayı ömrümün en mutlu anlarından sayacağım," dedi ve sonra karısına çapkınca göz kırparak, "En mutlu dememem gerekirdi. En mutlu günüm, elbette sizi gördüğüm gündü," diye ekledi. Fakat yanlarında durmakta olan kaptan, bu gemilere tuhaf tuhaf bakıyor ve gözlerini hiç onlardan ayırmıyordu. Birdenbire babafingo çubuğunda duran dürbünlü gözcüye,

“Bayrağını farkedebiliyor musun?” diye sordu. Yukarıdan, “Hayır, daha seçemiyorum,” cevabı geldi.

Dükler, prensler ve markiler, kaptana, “Ne olacak, ya Portekizlidir, ya Hollandalı, o keferelerden büyük zarar gelmez. Fakat Tanrı, bizi yedi bela Turgut’tan esirgesin,” dediler ve gülüştüler.

Ne var ki meçhul gemiler dosdoğru üzerlerine geliyordu. Kaptan rotasını birkaç derece değiştirdi.

Meçhul gemiler de rota değiştirdi. Kaptanın aklına felfelek kaçtı. Direkteki gözcüye gene, “Bayrağını görüyor musun?” diye bağırdı. Yukarıdan, “Hayal meyal! Emin değilimama, bana korsanların kuru kafası gibi geliyor,” dedi. İşte o zaman kaptan yerinde duramadı. Güverteyi arşınlamaya koyuldu ve bunca prens ve prensesin yanında Kampostella Meryem’ine sunturlu bir küfür savurmak edepsizliğini gösterdi. Biraz sonra gözcü, disipline aykırı olarak direkten indi. Rengi kireç gibiydi. Kaptanı bir köşeye çekerek, kulağına yavaşça, “Cezayir korsanlarından, hem de galiba Turgut,” diye fısıldadı. Kaptanın yüzü ölü yüzüne dönmüştü. “Mutlaka odur. Daha demincek ufuktaydı. Çarçabuk yanaştı. Koş aşağıya, topçulara söyle, topları hazır etsinler,” dedi. Tam o sırada en yakına gelen gemi ateş etmeye başladı. Kaptanın sanki zincir kemiğinden aşağıya buz gibi soğuk bir su akıtmışlardı. Turgut Reis top ateşi açmıştı. Top ateşi başladıktan on beş dakika sonra kadınlı erkekli hepsi de tutsak edilmişlerdi.

* * *

Turgut Reis Cirbe Adasını karış karış biliyordu. Limanın dışarısındaki kıyıya uzanan küçük bir dere vardı. Bu derenin üzerinden küçük bir sandal yüzebilirdi. Fakat bu dere gemilerin bulunduğu yere üç dört mil ötede birdenbire kesiliyordu. Turgut Reis, işte bu dereden yararlandı. Buraya ağaç raylar, kızaklar döşetti. Bütün adamları ve kendisi, gece gündüz çalıştı. Kızaklar yağlandı, gemiler kızaklara oturtuldu.

Sonunda, insanların ve hayvanların asılışıyla gemiler böylece öteki yüzdeki denize indirildi. Artık Turgut Reis gene sevdiği denize kavuşmuştu. Gemilerin denize vardıklarının gecesi püfür püfür esen bir gece rüzgârıyla yelkenler açıldı. Sabah olunca Turgut Reis Cirbe’den çok uzakta bulunuyordu. İşte o gün kara kuvvetlerini getirmekte olan gemileri tutsak etti. Dorya —üzgün— İtalya’ya giderken, Turgut Arşipel’e doğru uçuyordu.

Barbaros’un Ölümü Ve Rüstem Paşa Dönemi

1546 Temmuzunda Barbaros Hayrettin Paşa öldü ve vasiyetnamesi gereğince, o zaman tersaneyedahil olan Beşiktaş’a gömüldü. Turgut Reis, Barbaros’la, gençliğinin deniz arkadaşlarının sonuncusunu yitirmişoluyordu. İçinde bir yalnızlık duyuyordu. Barbaros öldükten birkaç yıl sonra Rüstem Paşa sadrazam oldu.

Hırvat ve kul, yani tutsak çeşitinden olan Rüstem Paşa, sarayda yetiştiği için dalkavukluk sanatının sembolü idi. Örneğin Kanuni Sultan Süleyman’ın her an ne düşündüğünü ve ne dilediğini (kavuğunun sağlı sollu iki tuğu arasına pek duyarlı bir anten gerili imiş gibi) kıldan nem kaparcasına anlıyordu. İşte bu sayede sultana damat oldu. Dalavereciliği ve rüşvet almaktaki becerikliği sayesinde, öldüğü zaman, taşınır mallarından başka, bin küsur adet çiftliği vardı. Barbaros zamanında devletin en çok gelirine sahip olan Kaptan–ı Derya’lık mevkiine kardeşi Sinan Paşayı getirdi. Bu adam da Enderundan diploma almış ve Kanuni’nin kızı Mihriban’la evlenmişti. Denizden hiçbir şey anlamadığı halde kaptanlık mevkiine getirildi.

Hafifçe çalkantılı havalarda bile “Aman, batıyor muyuz?” diye heyecanlanırdı. Kendisini deniz kötü tutar ve ihtiyar leventlerin aralarında söyledikleri gibi, “Paşa, ağzından tavuskuşu kuyruğu” salıverirdi. Buna karşılık ırza düşmanlık ve saldırganlıkta bir eşi daha yoktu.

Cirbe Adası ve Mehdiye olaylarından sonra koca Turgut Reis hükümete başvurmak zorunda kaldı.

Devlete başvuracak hale geldim diye hayıflanıp duruyordu. Hizmet etmek istemediği için değil, fakat görev diye değil de gönlünden koptuğu (ve karşılığında bir ödül beklemediği) için yaptığı hizmetlerin asıl kendi gözünde değerleri vardı. Ancak bunlar iç yararlık özleyişini doyurabiliyordu. Şimdi ise şükran borçlusu kalacaktı.

Yararlılıkları gönülden kopmalardan çok uzak, borç ödemeleri olacaktı.

İstanbul'dan Turgut Reis'e Eğriboz'da beklemesi ve kışlaması emredildi. Turgut gibi yıllarca denizlerde özgür yaşamış olan bir adam hiç yararı olmadığı halde hareketlerinin kontrol edilmesine çok kızmıştı.

Fakat bu kez hiç ses çıkarmadı. Devlet boyunduruğunda hiç eğilmemiş olan koca denizci başını, "Başa gelmiş bir bela! Neyse bizimkilerden geliyor," diyerek kurbanlık koyun gibi eğdi.

Neden Eğriboz'da bekleyip kışlayacaktı? Çünkü sarayda, Enderunda yetişmiş kul ve köle kalabalığı için bu saray dışı deniz adamı, korkulacak bir düşmandı. Gerçi Enderunu Hümayun üremeleri birbirini şiddetle kıskanırlar, ben vezir ve sadrazam olacağım, diye birbirinin ayaklarının altlarına habire karpuz kabuğu sıkıştırıp durmalarına karşılık, sınırlar boyunca çarpışmakta olanlardan biri saraya yanaştı mıydı, aman aramıza düşman giriyor diye birleşirlerdi. Onu protokol ve görgü bilmez kaba bir taşralı, bir "Türk!" sayarlardı. Birbirine kanlı bıçaklı düşman olan saraylı yoldaşlar, gelenin başınıcelladın palasına ya da kemendine geçirtmek için sıkı fıkı elbirliği ederlerdi. Bu sonuç, yalnız saraya yanaşanları beklemezdi.

Fakat saraydan gönderilen bir vali, ya da paşadan, gittiği yerin halkı haklarını istemeye kalkıştılar mıydı, onların bu hareketi isyan sayılır ve onları mahvetmek, ev barklarını yok etmek için her çareye başvurulurdu. Bu hal çok daha az olmakla birlikte, Kanuni'den önce de söz konusuydu. Fakat Kanuni'nin ihtiyarlığına doğru adamakıllı aldı yürüdü. İşte bundan dolayı Turgut Reis İstanbul'a sokulmuyor, fakat Eğriboz'da beklettiriliyordu. O Turgut Reis ki; Barbaros'tan sonra Kaptan Paşalığa en layık adamdı.

O kış İstanbul'da büyük bir filo hazırlanıyordu. Şarlken nasıl Mehdiye ve Cirbe'ye saldırdıysa, Kanuni de Malta'ya öylece saldırmaya hazırlanıyordu.

Rodos alındıktan sonra Şarlken Malta Adasını Sen Jan şövalyelerine, her yıl İspanya'ya ödenecek bir şahin kuşu vergi karşılığında ihsan etmişti. Bu şahin kuşu sembolik idi. Yani Malta Adası bir şahinler ve atmacalar yuvasına döndürülüyordu. Kanuni bir korsan yuvasını ortadan kaldırmaya karar vermişti.

Ah Barbaros sağ olsaydı, o zaman daha nice tahkim edilmemiş olan Malta Adasını almak işten bile olmayacaktı. Evet (iyi ki kendisi) Turgut Reis vardı. Fakat denizden hiçbir şey çakmayan saray köleleri sözlerini dinlemiyordu.

1551 yılı ilkbaharında doksan kadırgaya on bin savaşçı (bunların arasında yeniçeriler de vardı) bindirildi.

Sinan Paşanın bastardasınınkıç kasarası, Bursa ipekleri, sırmalar, yaldızlar ve daha başka cicibicilerle süslendi. Turgut Reis ise bir devlet bastardasının tumturaklı ve tantanalı çadırında değil, fakat o kırlangıç kuşu gibi kanadına çabuk kalitasının daracık kamarasında bekliyordu. Karakol çıkardığı iki kırlangıç, sonunda Turgut Reis'e gelip filonun Eğriboz'dan kırk mil ötede olduğunu bildirdi.

O sabah hava açıktı. Hafif bir yıldız esiyordu. Turgut Reis küçük filosuyla limandan fırladı. Sinan Paşa filosunu Eğriboz açıklarında selamladı. Turgut Reis saray göreneğini bilmiyordu. Fakat küçük filosunun selam resmi olarak yaptığı manevraların ve top ateşinin hızı ve yetkinliği, devlet filosunun en deniz bilir leventlerine parmak ısırttı.

Turgut Reis Kaptan Paşalığı aklından bile geçirmiyordu... Ne var ki, Sinan Paşa onu rakip saydığı için ona karşı diş biliyordu. Turgut'un filosunun manevrasını ipekli sırmalı çadırdan seyretmekte olan Sinan Paşa'nın kaşları gitgide çatılıyordu. Öyle manevra edişi ve top atışıyla Turgut Reis'in filosu, gerekirse devlet filosunu paramparça edebilirdi.

Sinan Paşa'nın içini kinle zehir zemberek eden bir şey varsa o da Kanuni Sultan Süleyman'ın fermanına göre devlet filosu komutanlığının, dolaylı olarak Turgut Reis'e verilmiş olmasıydı. Kanuni tamamıyla değilse de Turgut Reis'i kısmen anlıyor ve seviyordu. Turgut Reis'in ülküsünün Kuzey Afrika

olduğunu biliyordu. Sinan Paşaya verilen emre göre Turgut Reis'e çok iyi ve övgülü muamelede bulunması gerekti.

Sinan Paşa melek gibi gülümser ve sevgi ilan ederken, nasıl zehir sunulacağını saraydan iyice öğrenmişbulunuyordu. Onun için arı gibi ağzından bal dökerken, ardından bütün gücü kuvvetiyle sokuyordu...

Turgut'a, emir uyarınca büyük ikramlarda bulunur ve ona donanmada resmi amirallik (yani derya beyliği) teklif ederken ve şayet zapta muktedir olursa Trablusgarp valiliğini söz verirken, "çok tehlikeli olur ve onun hakkından gelmek pek güç olur..." deyip bir gereğini düşünüyordu.

O zamanki imparatorlukta böyle bir kuşkuya uğrayanların sonu belliydi. Bir bahaneyle başı uçurulmak!

Turgut Reis (o eski deniz kurdu) karşılaştığı düşman amirallarının ne düşündüklerini ve ne yapmayı tasarladıklarını yüzlerini görmeden, gemilerine yaptırtmakta olduğu manevralardan anlar bir adam iken, karşısında kulak kulağa sırıtan şu basit adamın neye niyetlendiğini sezmez olur muydu? Turgut Reis karşısındakine acıyan bir gülümsemeyle, paşanın tekliflerini kabul etti. Bu buluşmadan sonra devlet donanmasıyla Turgut Reis eskadronu Preveze'ye doğru yol aldı.

İspanyollar, Türk donanmasının hazırlıklarını haber almışlardı. Fakat nerelerinden vurulacaklarını keşfedemediklerinden telaşlanıyorlardı. Donanma Preveze'den sonra Reggio'nun yanında Sen Van mevkiinin önüne demir attı.

Mehdiye'nin geri verilmesi talebine cevap olarak, Mesine valisi, İspanya ve Türkiye arasında barışmevcut olduğunu ve bu talebin anlamını kavrayamadığını cevapladı. Hiç ses çıkarmayarak filo Sicilya'ya gitti. Augusta'da karaya asker çıkararak kenti yerle bir etti.

Ondan sonra ver elini Passaro burnu diyerek Malta yolunu tuttu. Sinan Paşa, Malta'nın iki limanını ayıran burnun üzerine çıktı. Buradan Sen Anj kalesi görünüyordu. Paşa

savunakları süzdükten sonra öfkesinden gözlerinin akını devire devire reise dönerek:

“Zaptı kolay dediğin kale bu mudur? Hiçbir kartal yoktur ki, yuvasını yapmak için bundan sarp ve bundan yüksek bir kaya seçsin,” diye gürledi.

Turgut Reis hiç istifini bozmadan, “Çiğnenmeden lokma yutulmaz. İspanyollar Mehdiye kalesine hücum ettikleri zaman ne yaptıklarını hatırlayınız,” dedi.

Öteki, ağzının köpüğünü silerek, “Ne yaptılar? Söyle bakalım!” dedi.

Turgut Reis, “Ne yaptılar! Savaştılar ve kaleyi zaptedinceye kadar hem öldüler, hem öldürdüler,” diye cevap verdi. Sinan Paşa cübbesinin eteklerini toplayarak hiddetle soluğu bastardasında aldı. Yanına birkaç kadırga olarak, sanki bir iş görecekmiş gibi Malta limanına girdi. Türk gemileri menzile girince susmakta olan kıyılar top ateşiyle dile geldi. Birçok insan boşu boşuna şehit oldu. Bunun üzerine Sinan Paşa Malta’ya saldırmaktan vazgeçti. İlk Malta baskını böyle bitti. İş Turgut Reis’e kalsaydı, ikinci Malta kuşatmasına gerek kalmamış olacaktı. Ondan sonra Malta’nın yanında Gozo Adası zaptedildi. Kullanılan sefer kuvvetlerine bakarak bu adacığın zaptı için Turgut Reis, “havan topuyla serçe avlamaya benzedi,” dedi. Gozo’dan Trablusgarp’a dümen kırdı.

Şarlken, Malta ile birlikte Trablusgarp’ı da Sen Jan şövalyelerine vermişti. Sinan Pasa Trablusgarp’ın on iki deniz mili doğusunda Tacure burnuna geldi. O günden itibaren Turgut Reis için bu burun cana yakın bir yer olacaktı. İşte o gün Malta’dan dönüşte o buruna çıktı. Oysa aradan şu kadar yıl geçtikten sonra Turgutca gene bir Malta dönüşünde bu burnun önünden geçecekti, fakat o sefer şehit olarak.

Kale komutanı Gaspar Dövilye’ye yapılan teslim önerisi reddedilince, kalenin zaptı işine girişildi. Fransa Kralı İkinci Henri’nin İspanya’ya göndermekte olduğu elçi Baron de Aramon Dölüviçi, Malta’dan geçerken oranın Gran Metri Don Juan do Meds tarafından konuk edilir.

Gran Metr, sefirin Trablus'un fethinden vazgeçirilmesi için Sinan Paşa'ya başvurması için yalvarır. Sefir uygun hediyelerle Sinan Paşa'ya başvurur. Fakat Sinan Paşa kalenin zaptı için Kanuninin verdiği uygun emri gösterince akan sular durur ve toplar gürlemeye koyulur. Gedikler açılır. Kale savunucuları direnişin boşuna olduğunu söyleyerek, savaşmak istemezler. Şövalyeler Malta ve Sicilya'ya gidebilmeleri için gemi tedarik edilmesi şartı ile teslim olacaklarını Sinan Paşa'ya bildirirler. Sinan Paşa teslim anlaşmasını görüşmek üzere valinin gelmesini söyler.

Gaspar Dövilye gelir. Fakat şövalye gelir gelmez paşa onun tutuklanmasını emreder ve ona "Ey köpek yavruları, padişah 28 yıl önce Rodos'u aldığı zaman, haydutluktan vazgeçeceğinize ve Osmanlı sancağına başeğeceğinize dair verdiğiniz söze karşılık size canlarınızı bağışladı. Bu sözünüzü siz nasıl tuttunuz?

Malta'ya yerleşip haydutluğa devam ederek, değil mi?" diye bağırdı ve yanındakilere dönerek, "Alın şu herifi hapsedin!" dedi. Şövalye Dövilye'yi, hiç de iltifatlı olmayan bir tarzdapalas pandıras çadır dışarı ettiler. Turgut Reis orada idi. Sinan Paşa yerine kendisi olsaydı, belki de böyle hareket etmeyeceğini düşündü. Yine de herifler bu muameleye kat kat müstehaktılar.

Turgut Reis, başını dönerek gülümsemeden kendini alıkoyamadı. Sinan Pasa onun bu hareketini göz ucuyla görerek kendisiyle alay edilmekte olduğunu sandı. Fakat ses çıkarmadı. Şu Turgut Reis'e oyun edilecek zaman elbette gelirdi.

Kumandanların anlaşmayı imzalamış olduğunu sanan şövalyeler, ertesi sabah kale kapılarını açıp silahlarını teslim ettiler. Sinan Paşa hepsini de forsa diye gemilerde zincire vurdurdu. Sinan Paşa Eğriboz açıklarında Turgut Reis'le karşılaştığı zaman ve daha sonraları, Malta yolunda her buluştukları zaman Trablusgarp yönetiminin kendisine verileceğini söyleyip durmuştu. Turgut Reis, Trablus'un verilmesini yalvarmamıştı. Fakat kendisine böylece tekrar

tekrar söz verilmişti. Trablus alınınca Sinan Paşa oranın idaresini kendi adamlarından Tacura ağası (bir deniz adamı değil, fakat tam bir kara adamı olan) Hadun Murat Ağa'ya verdi. Sinan Paşa bu ettiği yetmiyormuş gibi Turgut Reis'e Karlıeli'ne (yani Preveze taraflarına) dönmesini emretti. Turgut Reis bu hali görünce fena halde kırıldı. Sonra Karlıeli'ne dönmesi emri kendisinde bir güvensizlik uyandırıyordu. Devletin dalavereler, kancıklıklarla dolu olan ortamına dönmektense, özgür insanların engin meydanı olan batı sularına açılmaya karar verdi. Dümeni kendi arzusuna göre basarak pruvasını açık Mağrip ufuklarına verdi. Denizin mavileri Trablus'tan hızla uzaklaşmakta olan Turgut Reis'in eskadronunun beyaz yelkenleriyle beneklendi.

Fakat Turgut Reis'in iyi gün ve kara gün denizci yoldaşları olanlar, onun uzaklaşmasını üzüntülü gözlerle seyretmekle kalmayacaklardı. İşte o zaman dünyanın hiçbir filosunda olmamış bir manzara görüldü.

Gönüllü reislerinin hepsi leva demir ve fora yelken ederek Turgut Reis'in peşine takıldılar. Hatta vaktiyle ve gereğince bir denizcinin ne demek olduğunu anlayan devlet donanmasının subay ve leventlerinin birçoğu kendilerini zaferden zafere götürebilecek deniz oğlunun bu, canlarına yakın Turgut Reis olduğunu bir iç sezişiyle duyarak, onun peşine düşmeye kalkıştılar. Sinan Paşa, öfke ile dişlerini gıcırdatıyordu.

Turgut Reis'in ayrılmasıyla donanmasının canının da gitmekte olduğunu anlıyordu. Fakat ne yapacağını şaşırmıştı.

Turgut arkasına bakıp da filodan ayrılarak beyaz kelebekler gibi kendisine doğru gelmekte olan yelkenleri görünce, üzüldü... Bu yoldaşlar kendisini güç duruma sokuyorlardı. Niyeti donanmanın düzenini bozmak değil, başını alıp özgür deniz hayatına dönmekti. Hemen arkasından reisleri topladı, onlara amirlerinin Sinan Paşa olduğunu ve ona dönmeleri gerektiğini söyledi. Onlara söz dinletemiyordu. “Sen nereye gidersen biz de seninle birlikte gideceğiz, ya sen dön, ya dünyanın öteki ucuna,

cehennemin dibine kadar seninle gideriz,” diyorlardı. Yapılacak başka iş yoktu. Turgut Reis geri döndü. Geri dönmesi demek, ister istemez Karlıeli sancak beyliğini yani bir Osmanlı amiralliğini kabul etmesi demekti, arkadaşlarından Sancaktar Reis’e “Şimdi Karlıeli beyi mi, paşasrmı nehaltsa onu olduk. Bizim zavallı Selime bacı, kocasını böyle bey ya da paşa diye görünce, kırk yıllık Turgutca’sına nasıl muamele edeceğini şaşıracak. Yahut ister misin ki paşa karısı oldum diye şu ihtiyarlığında böbürlenmeye kalkışsın da onun o güzelim huyu bozulsun? Yanarım vallahi!” diye dert yandı.

Garb Trablus’un alınmasıyla Kanuni’nin verdiği emir yerine getirilmiş bulunduğu için, Turgut Reis’e kendisinin serbest, fakat donanmanın Kaptan Paşa’nın emrinde olduğu bildirildi... Fakat donanma subaylarından birçokları birçok ricalarla Turgut Reis’in gönlünü ederek onu İstanbul’a gitmeye kandırdılar... Turgut Reis sekiz korsan gemisiyle İstanbul’a geldi. Bu gemilerin birine Uluç Ali’nin (sonra Kılıç Ali Paşa) komuta ettiği söylenir, o devrin en seçme denizcilerinden oldukları anlaşılır... Bunlara ulufeler ve fener taşımak, yani Osmanlı donanmasında komutanlık payesi verildi. Turgut Reis bir ay kadar İstanbul’da kaldıktan sonra Preveze’ye gitti. Turgut Reis’in seksen iki yıllık ömrünce İstanbul’a uğradığı biricik sefer işte bundan ibaretti.

Sinan Paşa, kardeşi Rüstem Paşa sayesinde Turgut Reis’in Garp Trablus Valiliğini gürültüye getirtmiş, Karlıeli’ne tayini işini becermişti.

Turgut Reis, derya beyliğine atanmakla kapana girmiş olduğunupek iyi anlıyordu. Rüstem Paşa’nın niyetinin bir kusur işlemesini beklemek ve kusuru işleyince de kellesini uçurtup koltuğuna vermek olduğunu seziyordu. Turgut Reis’ten başka kim olsaydı, mutlaka er geç sadrazamın pençesinin altında ezilirdi. Fakat deniz adamının denizde tutulur yeri mi olurdu?

Aradan çok geçmeden Turgut Reis, o beklenen kusuru sözde işlemiş oldu. Turgut bir gün üç kalita ile Akdeniz’de

dolaşırken bir Venedik ticaret gemisine rastgeldi. Harp gemilerini görünce ticaret gemisinin (denizlerde töre olduğu veçhile) yelkenlerini istinga etmesi ve orsa alabandaya pruva çevirerek harp gemisini uygun bir hediye ile ziyaret etmesi gerekti. Kuvvetli silahlarla donanmış olan barca, rüzgâra ve yelkenlerine güvenerek hiçbir törene gerek görmeden yoluna devam etti. Turgut Reis hemen peşine düşerek bir iki topsalvosuyla barçanın barsaklarını deşer ve rampa ederek gemiyi zapteder.

Venedik Cumhuriyeti, elçisi aracılığıyla İstanbul'da yaygarayı koparır. Osmanlı devletiyle barış halinde olmalarına rağmen Turgut Reis'in niye saldırdığı sorulur. Rüstem Paşanın kolladığı fırsat böylece doğmuşolur.

Bu olaydan az sonra İstanbul'dan suratı asık bir çavuş, sert ve soğuk bir dille yazılmış bir buyrultu getirir.

Onda, hadiseye ait tahkikatın yapılması, suçlamalara cevap vermesi için Turgut Reis İstanbul'a çağrılmaktadır. Turgut, bu işin nereye varacağını hemen kestirir. Bu gibi emirlere uyarak saltanat merkezine giden bey ve paşaların hiç geriye dönmediklerini bildiği için gemilerine girince, Dersaadet'e (yani saadet kapısına) değil, fakat Mağrip illerine dümen tutar. Cebelitarık'tan çıkarak uzun süre amiralliğini yapmış olduğu Fas'a ve Kazablanka'ya gider. Ne var ki, ne de olsa Kanuni Sultan Süleyman, Trablus ve Malta sularından Turgut Reis'in uzaklaşmasının ne büyük bir kayıp olacağını takdir eden bir adamdı. Onun için gururunu kırarak önemli işler görmek için haber gönderdi. Zaten Venedik de işi harbe dökmek istemediği için olayı kapanmış saydı. Turgut Reis de Karlıeli'ne döndü.

1551 yılında Şarlken, Fransa Kralı İkinci Henri'ye savaş ilan etti. Fransa sefiri D'Aramon, Kanuni'den yardım istedi. Sultan, Barbaros zamanında yapılmış olan seferlerin ne gibi nedenlerle sonuçsuz kalmışolduğunu bildiği için ricalara pek kulak asmıyordu. Fakat elçi, vezir, paşalara hediyeler vererek onları kazanmayı başarmıştı. Kanuni de vezir paşalar vasıtasıyla kandırıldı.

Savaş haline girilince Turgut Reis, İtalya'nın Apulya kıyılarına saldırmaya koyuldu. Kendisine kırk beşsavaş gemisinden oluşan bir donanma verilmişti. Bunlarla İspanya'nın İtalya kıyılarında Manfredonya kalesinden yirmi beş otuz mil ötede olan Bestiçe kalesinin çevresine adam döktü. Ve kaleyi sardı. Kalenin imdadına dört bin süvari ve üç bin piyade yetişti. Turgut Reis hem kale ile hem de bu kuvvetlerle savaşmak zorunda kaldı. Turgut Reis bir taraftan yetişen bu kuvvetleri yenip kaçırırken diğer taraftan kaleyi zaptetti... Ondan sonra birçok akınlar yapıldı ve yedi binden çok Türk tutsağı kurtarıldı.

Turgut'un zaferlerinin haberi İstanbul'a varınca Kanuni pek memnun oldu. Artık büyük denizciye layık olduğu mevkii vermenin zamanı gelmişti. Cezayir Beylerbeyliğinin eklenmesiyle Turgut Reis'i Kaptanı Derya yaptı. Rüstem Paşanın etekleri tutuştu. Kavuğunu başına basınca hemen Kanuni'nin huzuruna çıktı.

"Efendim, Turgut kulunuzu Kaptan Paşa nasb buyurmuşsunuz. Fakat kendisi bu mesnedi istemiyor. Ben taşradahasıl oldum, diyor. Dergâhımuallanın (belki bir kusur işlerim diye) hizmetinde bulunmayı istemiyor.

Karlıeli sancağı bizim nemize yetmez? diyor " diye arzetti.

Turgut Reis'e atfedilen bu sözleri, Kanuni Sultan Süleyman, başıboş yaşamaya alışmış, hoş bir deniz kurdunun kaprislerine vererek hiç kızmadı. Zaten Turgut Reis'i severdi. Kanuni güldü. "Tuhaf bir adam" diyerek, sözü Turgut Reis'ten, Topkapı Sarayı'nın onarımı gereken bir dairesine çevirdi. Rüstem Paşa, Turgut Reis'in Karlıeli'nde kalmasını böylece sağlamış olduğu için derin bir soluk aldı. Rüstem Paşa, niyetlerini gizlemekte ve karşısındakini kandırıp aldatmakta pek becerikli idi. İnsanı öyle bir çekiştirebilirdi ki, yaptığı suçlamalarla onu övüyor, sanılırdı.

Saray, Turgut Reis'in umurunda değildi. Turgut Reis'in sarayı denizdi. Fakat delikanlılığından beri Batı Akdeniz'de gezmeye alışmıştı. Asıl düşmanı İspanya, Batı Akdeniz'inde

idi. Batı Akdeniz'de en güzel hareket üssü de Garp Trablus'tu. Sinan Paşa'nın bir oyunu dolayısıyla oradan yoksun kalmıştı. Rüstem Paşa tarafından çevrilen dalavereyi duyunca, hemen kalitasına atlayarak Gelibolu'ya geldi. Orada karaya çıkmasıyla oranın en koşucu atını satın alması bir oldu. Atına sıçrayınca, o sırada sefere çıkmış olan ve Edirne'ye varmak üzere olan Kanuni Süleyman'ı bulmak üzere atını dörtnala sürdü. Nallar tahta köprülerin üzerinde gürleyerek veakar suların içinde şapırdayarak uçuyorlardı. Turgut Reis köylerin, kasabaların ortasından tam hızla geçerken, herkes hayret içinde birbirine "Bu süvari acaba kimdir?" diye soruyordu. Bazılarınca Turgut Reis, Kanuniye Edirne'de yetişti ve uzun uzadıya kural ve törenlere gerek görmeden atından inince hemen padişahın huzuruna çıktı. Sözlerine güvenilir bazı Türk denizcilerine ve İtalyan kroniklerine göre ise Turgut Reis, Edirne yolunda rastgeldiği "Grand Turco"nun, yani Kanuni'nin atının gemini tutar. Her iki söylenti de Turgut Reis'in seciyesine uygundur... Elli altmış yıldır denizlerin kahrını çekmişak sakallı denizci hiç başını eğmeden padişahın önünde durur ve Garp Trablus'u ister.

Resmi filonun Akdeniz'e her çıkışında, donanmanın komutanı kim olursa olsun Kanuni'nin verdiği talimat hiç değişmiyordu. O talimat, "Turgut Reis ne derse onu yapınız?" anlamına gelirdi. İşte bu nedenle padişah, Garp Trablus'un sancak beyliğini hemen Turgut Reis'e verdi.

Bu sırada (1552) Osmanlı filosu, Sinan Paşanın komutasında olarak, yardım yalvarmış olan Fransa'nın imdadına gidiyordu. İki filo, Batı İtalya sularında buluşacaklardı. Fakat Fransız filosu gecikiyordu.

Osmanlı filosu İtalya kıyısında Ostiya'da iken Andrea Dorya'nın, kırk elli parça gemi ile Cenova'dan Napoli'ye gelmekte olduğu anlaşıldı. Sinan Paşa aceleyle Sicilya kıyılarına akınlar yapmakta olan Turgut Reis'i çağırarak neler yapılması gerektiğini ondan sordu. Turgut Reis Ostiya'nın kuzeyindeki Bons adalarına gidilip orada pusu kurulmasını

önerdi ve kendisi de donanmaya katıldı. Dorya bu adalarla İtalya arasındaki kanaldan (eni kırk mil) geçmek zorundaydı. Turgut, adaların yüksek noktalarına gözcüler çıkardı.

Dorya pek sakınmalı davranıyordu, pek uzaklara gözcü kırlangıçlar gönderiyordu. Yolun açık olduğuna iyice inanmadan demir sökmüyordu. Osmanlı donanmasının Bons adalarına doğru uzaklaştıktan sonra bir daha görünmediğini öğrenmişti. Savaş kurulunu topladı. Komutanların bir kısmı Napoli'ye gidilmesi, bir kısmı da Cenova'ya dönülmesi fikrinde idiler. Dorya, sonunda adadan elden geldiğince uzaktan geçmek üzere Napoli'ye gitmek kararını verdi.

Dorya, takımadalardan otuz mil ötede iken ortalıkta hiçbir tekne görünmüyordu. İspanyol ve Cenevizliler derin bir soluk aldılar. Ağustosun beşinci günü bitiyordu. Gece ortası idi, tam o sıra ay doğup da ortalığı aydınlattığı zaman, Turgut Reis'in on iki kadırgasının, en arkadaki Granata kadırgasını izlemekte olduğu görüldü. "Don Juan do Mendoza"nın komutasında olan bu geminin etrafı sarılarak zaptedildi. Bunu gören İspanyol ve Ceneviz filosu bozguna uğradı. Başta Dorya olmak üzere filo, rota değiştirerek Sardenya yolunu tuttu. Turgut Reis hep en arkadaki kadırgaya ya da kadırgalara saldıra saldıra filoyu ağza alınan bir şeker gibi eritiyordu. Son olarak Barbara Santa galisi kanlı bir rampadan sonra alındı. Bu gemide Napoli koruyucu kuvvetine gönderilen kümeli paralar vardı. Dorya, Turgut Reis'in elinden ancak gemisinin hızı sayesinde kurtulabildi.

Ertesi sene Osmanlı donanması Yunanistan'da Modon (Methon) limanında Turgut Reis'e kavuştu. Osene Fransa'nın ricası üzerine Korsika Adası zaptedildi. Turgut Reis Sinan Paşa'dan Sicilya açıklarında ayrıldı ve onu bir daha görmedi, çünkü Sinan Paşa o sene İstanbul'da öldü.

1554 yılında Kaptanı Derya seçilen Piyale Bey, Çanakkale'den çıkarak Sicilya'nın güneyinde Turgut Reis'e kavuştu. Elbe Adası işgal edildi. Türk filosu ayrıldıktan sonra Korsika'yı işgale giden Andrea Dorya, donanmanın geldiğini duyunca, kırk elli kadırgasıyla Cenova'ya kaçtı... Türk ve

Fransız komutanları arasında anlaşmazlık çıktığı için de Türk donanması çekilip gitti.

Piyale Paşa, her yıl donanmayla çıkışında hem Kanuni'nin emri, hem de kendi arzusuyla Turgut Reis'e kavuşur ve o yılın seferini birlikte yaparlardı. Böylecedir ki Oran ve Beccaye zaptedilerek İspanyolların Cezayir kıyılarından ayakları tamamen kesildi. Bu yıllarda Sorrento ve Napoli kaleleri yerle bir edildi.

Papa, Piyale ve Turgut Reis'in Roma üzerine yürüyeceklerinden korkarak Vatikan'dan kaçtı. Bir sene sonra Balear adaları zaptedildi. Bu esnada Şarlken istifa etti. Oğlu İkinci Filip tahta çıktı.

İspanyol bayrağının Akdeniz'de gezebilmesi için Turgut Reis'in Trablus dayanak noktasından yoksun edilmesi gerekiyordu. Filip, kaça mal olursa olsun Trablus'un zaptını Sicilya valisine emretti. Demek ki Bodrumlu çoban oğlu Turgutca, hiç de korkutmak arzusunda olmadığı halde Rüstem Paşa zamanında Osmanlı İmparatorluğunu korkutmuş ve İspanya İmparatorluğunu titretmiş bulunuyordu. İspanya, Papa, Cenova, Floransa, Malta, Sicilya, Napoli, Monako savaş gemileri 1559 Ağustosunda Messina'da toplanmaya başladılar. Medina Seli Dükü Don Juan de la Serda başkomutan atandı. Doksan dokuz savaşgemisine on dört bin zırhlı piyade neferi bindirildi.

Lampedusa Adası yoluyla Cirbe Adasına geldiler, oradan da Trablus önüne vardılar. Burada gemilerde hastalık çıktı. Fakat hücumu göze alamayarak Cirbe'ye döndüler. Orasını tahkim ettiler. Serda, Conzage, Sen Juan ve Andrea Dorya adlarıyla dört büyük savunak inşa ettiler. Bunlar, savunma uzmanı Antonio Conti tarafından yaptırıldı.

Mayıs ayının, sıcak bir günüydü. Malta'dan Cirbe'ye gelen bir fırkata, Türk filosunun kıble lodosistikâmetinde Cirbe'ye doğru ilerlemekte olduğu haberini verdi. İspanyol donanmasını bir telaştır aldı. Papa filosu komutanı Flaminio Orsini ve Jan Dorya hemen kaçmak fikrindeydiler. Sipiyone Dorya gemileri kalelerin korumasına çekmek

düşüncesiydeydi. Don Juan de la Serda, tartışmanın uzun sürmekte olduğunu iddia ederek hemen ricat emrini verdi. Panik başladı. Askerler gemilere yetişebilmek için filikalarda birbirinin üzerine yığılıyorlar, filikaları alabora ediyorlardı. Bir taraftan da İspanyollara taraftar olmuş Araplar “canını kurtaran kaptandır!” diye adadan kaçıyorlardı. Gemiler limandan gece ortası bin bir güçlükle kaçabildiler. Serenlerin uçlarına bağlanarak yükseltilen gözcüler, şafak sökerken, “Türkler geliyor!” diye bağırıp çağırmaya koyuldular. Bir iki saat sonra iki filonun arasındaki mesafe dört mile inmişti. Türk donanması hücuma geçti. Düşman ikiye ayrıldı ve çil yavrusu gibi dağılmaya başladı.

Gemilerin batırılmayan veya zaptedilmeyenleri pek azdı.

Ondan sonra Cirbe Adasındaki savunağın alınması kaldı. Piyale Paşa adaya dönünce Turgut Reis’i adada buldu. İstihkâmları sıkıştırma işine başlamıştı. Adanın zaptı aylarca sürdü. Adanın duvarları nihayet Turgut Reis tarafından şöyle yıkıldı. Türk siperleri düşman tabyalarına öylesine yaklaştırıldı ki, tabyaların temelleri kazılabiliyordu. Bunlar, hurma kütüklerinin yere saplanılması ve hurma kazıklarının arasının da taşlar ve topraklarla doldurulmasıyla yapılmıştı. Turgut Reis hurma kazıklarının yerdeki uçlarına halatlar bağlattı. Bu halatlara bir iki bin kişi “heyemola!” diyerek asılınca, istihkâm uzmanı Antonio Conti’nin eseri paldır küldür yere yuvarlanıverdi. Cirbe Adası böyle zaptedildi.

Turgut Reis’in Şehadeti

Cirbe Adasının zaptından sonra, Malta Gran Metri Jan Parizo do Lavalet, sıranın Malta Adasına geldiğini anladı. Zaten İstanbul tersanelerindeki hazırlıklardan haberi vardı. Eline geçen her şeyle Malta kalesini tahkim ediyordu. Aynı zamanda güvenini kazanmış olan Komandör Matürin Dolesko do Romegas’ı, Malta filosuyla korsanlığa çıkarıyordu.

Rodos zaptedildiği zaman şövalyeler, Türk gemilerine dokunmayacaklarına söz vermişlerdi. Oysa Malta gemileri ta Ege Denizine gelerek, İstanbul, Suriye, Mısır arasında gidip gelen silahsız ticaret gemilerine sataşıyorlardı. Bu hal Kanuniyi pek öfkelendirmişti.

Artık Malta Adası kızdırılmış bir arı yuvası gibi uğulduyordu. Başka başka ırklar, ulus ve dillerden olan şövalyeler, Malta’da toplanarak Malta’yı bir Babil Kulesine çevirmişlerdi.

Malta ve İstanbul hazırlıklarla uğraşırken, Cirbe Adasında tutsak edilen Don Juan de Kadorna’nın yerine Sicilya filosu komutanlığına atanan Komandör Kimaraens, Katanya başpapazını Napoli’ye götürmek üzere Messina’dan kalktı. Kimaraens bastardasına Sen Jan tarikatının bandırasını çekmiş bulunuyordu.

Strumbuli (yanardağı) Adasının yanına gelince iki Türk kalitası gördü ve hücuma geçti.

Turgut Reis Cirbe işini bitirdikten sonra Malta’ya gidecek imdat kuvvetlerini yolda kesmek üzere bir bastarda, yedi kadırga ve iki kalita ile denize açıldı. Gemilerini Strumbuli Adasının arkasına gizleyerek iki kalitasını keşfe çıkardı. Bir iki gün sonra Sicilya filosu göründü. Sabahtan aksama kadar devam eden bir savaştan sonra filonun bir kısmı zaptedildi, bir kısmı da batırıldı. Geceleyin Strumbuli Yanardağı, denizin üzerinde kara kara sürüklenen gemi leşlerini aydınlatıyordu.

Malta için hazırlanan sefer kuvveti artık hazırdı. Kara kuvvetleri komutanı Mustafa Paşa, donanma komutanıysa Piyale Paşa idi. Donanmaya birçok top (bunların arasında külverinler ve şahidarpzenler asrın en modern silahlarıydı) ve otuz bin asker yükletildi. İlkbahar mevsiminde gemiler İstanbul'da Beşiktaş'ın önünde leva demir ettiler. Donanmaya, Beşiktaş'tan Yedikule'ye kadar Vezir Ali Paşa eşlik etti. Sefer komutanlarıyla görüştü. Yedikule'de donanmadan ayrıldıktan sonra Sadrazam Vezir Ali Paşa güvendiği bazı dostlarına Mustafa Paşayı kastederek "Bizim afyon tiryakisi bazı paşalar Malta kalesini helvadan yapılmış sanıp onu küppedek yutacaklarını sanıyorlar. Bunların hareketlerini, fikirlerini ve gidişlerini beğenmedim, doğrusu. Onlara söylenmedik söz bırakmadım, fakat anladım ki bunlara öğüt kâr etmez.

Allah bu işin sonunu hayreylesin," dedi. Kanuni'nin uyarısı her işte Turgut Reise danışılması idi. Bu uyarı ise Mustafa Paşa'nın Turgut Reis'i kıskanması sonucunu veriyordu. Mustafa Paşanın düşüncesi, "Dur hele, ben Malta'yı kendim zaptedeyim de, Turgut murgut Reis'e ihtiyacım olmadığını görsünler," yolundaydı.

1565 yılımayısının 18'inci gecesi Türk donanması Malta Adasının kuzeyinde Merse Sirokko (Keşişleme) limanına girdi. İki günde karaya yirmi bin kişi çıkarıldı. Turgut Reis yetişememişti. Mustafa ve Piyale Paşalar kuşatmanın hangi taraftan başlanması gerekeceğini görüştüler.

Piyale Paşa'nın, "Turgut Reis'in gelmesini bekleyelim. Burasını hepimizden iyi bilir. Zaten bize verilen emir de ona danışmaktır. Turgut Reis nerede ise yetişir," diye söylediği sözlere, kendi kafasını pek beğenmiş olan Mustafa Paşa dudak bükerek "Karada kale zaptetmek, öyle denizde hırsızlık etmeye benzemez," diye cevap veriyordu. İşte bundan dolayı Malta'nın can alacak yeri olan ve Burg denilen büyük kaleye hücum edeceğine Sent Elm kalesinin sarılma işine başlanıldı.

Haziranın ikinci günü sabahı Piyale Paşa'nın önceden vermiş olduğu emirler uyarınca bütün Türk filosu, büyük bir selamsalvosuyla denizleri titretti.

Turgut Reis gelmişti! Onundehâsı her işin can alacak yerini bir bakışta çakması idi. Turgut Reis Sent Elm'e hücumu uygun bulmadı. İlk önce Vitesvil, oradan da kasabaya girmek gerekti. Kasaba zaptedilince Sent Elm ve Sen Misel kalelerinin ikisi de teslim olmak zorunda kalırdı. “Fakat şimdi işe başlanılmış bulunuyor. Yanlışlığı düzeltmek için Sent Elm'in zaptından başka çare kalmıyor,” dedi.

İlk hücuma başlandı. Yeniçeriler bir kaleye ve ölüme doğru gidiyorlarmış gibi değil, fakat analarının koynuna koşan çocuklar gibi saldırdılar. Kalenin önündeki yarım ay şeklindeki tabya zaptedildi. Turgut Reis oraya top tabya ettirdi. Kalenin duvarında küçük gedikler açıldı. Turgut Reis kadırgaların serenlerini getirterek ve serenlerin uçlarını hendeğin üzerinden sürdürerek duvardaki deliklere tıktırdı. Böylece bir köprü yapılmış oldu. Hücumlara devam edildi. Bu hücumlar çeşitli aralarla altı kez yenilendi. Artık Sent Elm kale değil, kaynayan bir savaş kazanı olmuştu. Çevresi gece gündüz karanlık dumanlarla sarılı idi.

Haziranın on sekizinci pazartesi günü sabahı idi. Turgut Reisle Mustafa Paşa, yeni açılmakta olan siperleri teftiş ediyorlardı. Sent Angelo kalesinden atılan bir gülle, kayalara çarptı ve parçalandı. Büyük bir taş parçası Turgut Reis'in başına rastladı. Dostlarının da, düşmanlarının da saygısını kazanmış olan seksen iki yaşındaki bu deniz oğlununak sakalları, başından akan kanlara belendi. Turgut Reis o anda kendisini kaybetti. Üç dört gün çadırında sayıkladı. Bazen kendisini bir deniz savaşını yönetiyor sanıyor, bazen de Sıralovaz'daki çocukluğunu hatırlıyordu. Yaralandığının dördüncü günü Sıralovazlı Turgutca, ruhunu teslim etti. Cenazesi, kendi malı olan beş kadırganın koruyuculuğunda Trablusgarp'a götürülüp gömüldü.

Görüşüne, özgürlüğüne, gururuna ağır gelen işleri kabul edemediğinden dolayı Kanuni Sultan Süleyman'a arkasını

çeviren, pruvasını açık denizlere, dümenini yazgıya bırakarak engine fırlamış olan, İspanya, Malta, Cenova, Venedik gibi zamanın en güçlü kuvvetli savaş filolarına sahip olanları titretmiş olan Turgut Reis, şimdi Trablusgarp’ta yatmaktadır. Duyduğumuza göre İngilizler Trablusgarp’ı zaptettikleri zaman harap mezarını onartmışlar...

SON